

MINISTERUL MEDIULUI
INSPECTORATUL ECOLOGIC DE STAT

Anuarul IES - 2011

“Protecția mediului în Republica Moldova”

MINISTERUL MEDIULUI
INSPECTORATUL ECOLOGIC DE STAT

Anuarul IES – 2011
—————•—————
**“Protecția mediului
în Republica Moldova”**

Chișinău: Inspectoratul Ecologic de Stat; www.inseco.gov.md; ies@mediu.gov.md; 2012, 248 pag.; 300 ex. (suport de hîrtie).

Anuarul reprezintă raportul sintetizat al activităților controlului ecologic de stat și este destinat pentru utilizare autorităților guvernamentale și administrației publice, instituțiilor și specialiștilor de profil ecologic, instituțiilor de cercetare, agenților economici și societății civile.

Utilizarea datelor din Anuar se face cu indicarea sursei.

La elaborarea **Anuarului IES – 2011 „Protecția mediului în Republica Moldova”** au participat:

- Gr. Prisăcaru**, șef al Inspectoratului Ecologic de Stat;
- V. Țapiș**, șef adjunct al Inspectoratului;
- V. Stîngaci**, șef adjunct al Inspectoratului
- D. Osipov**, șef, secția sinteze informaționale;
- V. Holban**, șef, direcția expertiză ecologică de stat și autorizații de mediu;
- M. Mustea**, șef, secția inspectare resurse acvatice și aer atmosferic;
- Sv. Maruseac**, șef adjunct, secția inspectare resurse acvatice și aer atmosferic;
- M. Pigovici**, inspector coordonator, secția inspectare resurse acvatice și aer atmosferic;
- D. Apăratu**, inspector principal, secția inspectare sol, deșeuri și substanțe chimice;
- D. Zugravu**, șef, direcția inspectare a florei și faunei;
- A. Leahu**, șef, centrul de investigații ecologice, AE Chișinău;
- V. Gălușcă**, șef interimar, secția juridică;
- A. Surdu**, șef, direcția finanțe și logistică;
- M. Șeremet**, șef adjunct, secția sinteze informaționale;
- E. Dragalschi**, șef, secția resurse umane;
- V. Dumneanu**, șef, direcția inspectare generală;
- S. Nicolaescu**, inspector principal, secția sinteze informaționale.

Apărut în redacția:

Dumitru Osipov, șef, secția sinteze informaționale.

Culegere și procesare computerizată:

Maria Șeremet, Silvia Nicolaescu.

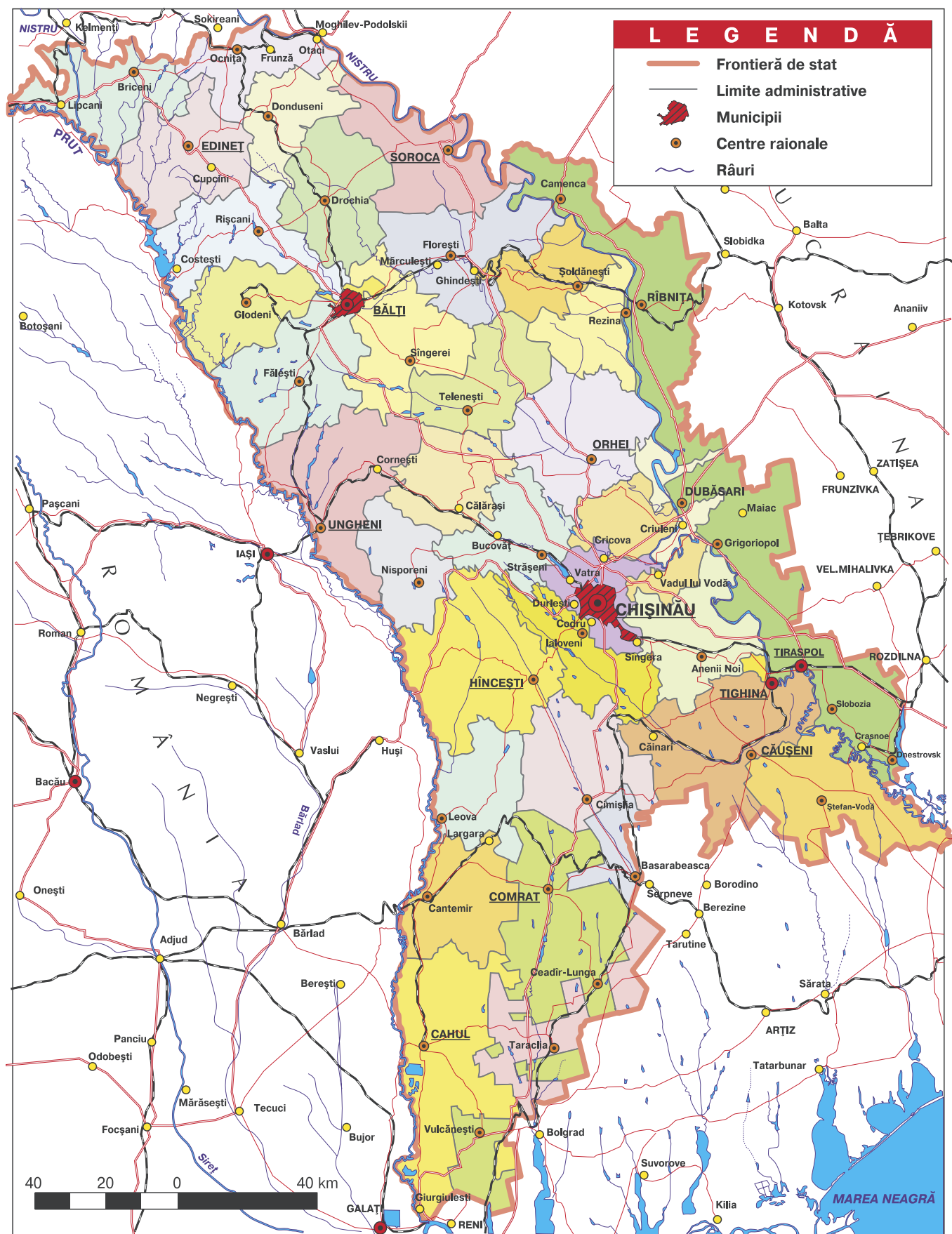
ANUARUL IES - 2011

„Protecția mediului în Republica Moldova”

CUPRINS

Cuvînt înainte.	
Gr. Prisăcaru , șef al Inspectoratului Ecologic de Stat.....	5
I. Abordare generală.	
D. Osipov , șef, secția sinteze informaționale	7
II. Expertiza ecologică de stat și autorizații de mediu.	
V. Holban , șef, direcția expertiză ecologică de stat și autorizații de mediu.....	28
III. Protecția aerului atmosferic.	
M. Mustea , Șef, secția inspectare resurse acvatice și aer atmosferic, M. Pigovici , inspector coordonator, secția inspectare resurse acvatice și aer atmosferic	35
IV. Protecția și utilizarea resurselor acvatice.	
V. Țapiș , Șef adjunct, Inspectoratul Ecologic de Stat, Sv. Maruseac , șef adjunct, secția inspectare resurse acvatice și aer atmosferic.....	52
V. Protecția resurselor funciare.	
D. Apărătu , inspector principal, secția inspectare sol, deșeuri și substanțe chimice.....	70
VI. Protecția resurselor minerale.	
V. Dumneanu , șef, direcția inspectare generală	76
VII. Utilizarea și protecția florei și faunei. Starea ariilor protejate de stat.	
V. Stîngaci , șef adjunct, Inspectoratul Ecologic de Stat, D. Zugravu , șef, direcția inspectare a florei și faunei	102
VIII. Managementul deșeurilor și substanțelor chimice.	
V. Andronic , șef, secția inspectare sol, deșeuri și substanțe chimice	107
IX. Investigații analitico-ecologice.	
A. Leahu , șef, centrul de investigații ecologice, AE Chișinău	128
X. Asistența juridică și combaterea contravențiilor de mediu.	
V. Gălușcă , șef interimar, secția juridică	156
XI. Politici de buget, finanțare și suport logistic.	
A. Surdu , șef, direcția finanțe și logistică	165
XII. Managementul resurselor umane – siguranța calității controlului ecologic de stat.	
E. Dragalschi , șef, secția resurse umane	177
XIII. Acțiuni participative de mediu și de educație ecologică.	
D. Osipov , șef, secția sinteze informaționale	179
XIV. Concluzii și obiective.	
D. Osipov , șef, secția sinteze informaționale, V. Dumneanu , șef, direcția inspectare generală..	186
XV. Abordare statistică a informației de mediu.	
D. Osipov , șef, secția sinteze informaționale, M. Șeremet , șef adjunct, secția sinteze informaționale; S. Nicolaescu , inspector principal, secția sinteze informaționale	188
Bibliografie	245
Abrevieri	248

„MOLDOVA ECOLOGICĂ”

Notă: Centrele raionale – reședințe ale Inspecțiilor Ecologice;
municipiile Chișinău, Bălți, Comrat și or. Cahul – reședințe ale Agențiilor Ecologice.

CUVÎNT ÎNAINTE

„Protecția mediului înconjurător – o prioritate a societății noastre”.

GRIGORE PRISĂCARU

Șef al Inspectoratului Ecologic de Stat

Anul 2011, sub aspect ecologic, pentru protecția mediului a fost unul omniprezent. Cerințele de mediu, măsurile ecologice cu efect direct îmbinate cu cele sociale și economice, n-au scăpat nici unei localități în virtutea faptului, că acesta a fost un an electoral de care subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratului au beneficiat din plin, iar pretențiile politici au venit cu programe serios ecologizate.

Sensibilizarea activă a celor mai diferiți actori sociali a fost alimentată și de acțiunile desfășurate cu prilejul Reuniunii a IV-a a Părților Convenției Aarhus privind accesul la informație, justiție și participarea publicului la luarea deciziilor de mediu.

Tot în această perioadă a fost pusă pe rol reactualizarea Planurilor locale de acțiuni de mediu ale raioanelor, care din 2012 vin ca suport pentru colaborarea autorităților de mediu cu autoritățile publice locale de nivelul I și II în teritoriu. Preluarea integrală a monitorizării procesului de implementare a proiectelor de mediu de către Agențiile și Inspecțiile Ecologice face acest proces mult mai transparent și-l integrează convingător în PLAM-uri, fapt îmbucurător pentru ecologizarea localităților noastre, dictată și de interese economice.

Cred că este cazul să menționez că pe parcursul anului au fost în desfășurare 192 proiecte de mediu finanțate din Fondul Ecologic Național în sumă de 116 mln.lei din cele mai diferite domenii:

- alimentarea cu apă a localităților, instituțiilor preșcolare, obiectivelor de menire social-culturală – 41 proiecte;
- renovarea și construcția sistemelor de canalizare și stațiilor de epurare – 18 proiecte;
- amenajarea spațiilor verzi – 23 proiecte;
- construcția de poligoane de depozitare a deșeurilor menajere solide, salubritatea și lichidarea gunoiștilor neautorizate – 6 proiecte;
- amenajarea fântânilor publice și izvoarelor – 16 proiecte;
- măsuri hidrotehnice antieroziionale – 4 proiecte, și altele.

Dacă aceste activități au contribuit la consolidarea comportamentului ecologico-social, atunci cele mai multe activități de reglementare, cum ar fi: expertiza ecologică de stat, regle-

mentarea poluării și autorizarea utilizării raționale a resurselor naturale, controlul ecologic de stat și reconstrucția ecologică, - asigură ecologizarea continuă și dezvoltarea durabilă a Țării.

Inspectoratul Ecologic de Stat și subdiviziunile sale teritoriale în 2011 au efectuat expertiza ecologică de stat a 530 proiecte de execuție și au examinat pentru acordare 523 inventarieri de emisii. În cadrul procesului de reglementare a poluării și utilizării resurselor naturale au eliberat 161 autorizații de folosință specială a apei și peste 890 autorizații pentru emisii de poluanți. Numai în baza acestor cifre putem constata prezența unei creșteri economice stabilizate și durabil orientate, sau apariția așa numitei „**economii verzi**”.

Întru contracararea contravențiilor de mediu și respectarea legislației ecologice au fost efectuate 16 809 (2010 – 14 645) de inspectări și încheiate 6 605 (2010-5 583) procese-verbale pentru diferite încălcări și abateri de la normativele de mediu, aplicându-se amenzi în sumă de 4 406 968 (2010 – 3 460 524) lei. Pentru recuperarea prejudiciului cauzat mediului Agențiile și Inspecțiile de mediu au calculat și înaintat spre achitare benevolă suma de 822036 (2010 – 860 610) lei.

Aceste date vorbesc convingător în favoarea mediului și își găsesc o prezentare mai largă în capitolele dedicate componentelor de mediu și genurilor de activitate respective.

Anuarul de față, ca și precedentele, va servi la nivel național drept un bun ghid pentru factorii de decizie administrativi și economici, iar pentru tineretul studios și de știință din domeniu este o sursă informativă de fond privitor la protecția și conservarea componentelor de mediu.

Și pe această cale, vreau să fac cunoscut cititorului eventual al Anuarului că tot în așa format și concept sunt elaborate și Anuarele cu privire la protecția mediului înconjurător în raioanele și municipiile țării. Aceste lucrări sunt cele mai încărcate cu materiale și date concrete, iar ecologia este pe atât rezultativă, pe cât se sprijină pe lucrări, acțiuni și situații concrete.

Fără îndoială **Anuarul IES – 2011** „*Protecția mediului în Republica Moldova*” va completa, într-un fel aparte, baza națională de date cu privire la protecția mediului înconjurător, solicitată în ultimul timp tot mai mult și de mediul de afaceri.

***Să îndrăznim să vorbim cu NATURA
în limba faptelor concrete.***

Grigore PRISĂCARU

I. ABORDARE GENERALĂ.

Dumitru OSIPOV,
Șef, Secția sinteze informaționale.

În cadrul sistemului organelor de control ecologic, pe sectorul aplicativ, unde se realizează toate activitățile economice poluatoare de mediu și/sau utilizatoare de resurse naturale, rolul dominant revine Inspectoratului Ecologic de Stat.

Plecînd de la faptul că controlul ecologic este un proces interactiv dintre entitatea controlatoare și subiectul controlat, și atît o parte cît și cealaltă dețin competențe și atribuții concrete consacrate de acte legislativ – normative, este important ca respectivele să se identifice clar, să se recunoască reciproc și să conlucreze.

Drept repere pentru aceasta servesc atribuțiile (competențele) subiecților antrenați, obiectivele inspecției urmărite de instituția de control și indicii de evaluare și apreciere a măsurilor întreprinse.

1. Competențe și atribuții ale subiecților politicilor de mediu.

Atribuțiile IES.

Inspectoratul, îndeplinește următoarele atribuții în domeniul exercitării controlului ecologic și geologic de stat:

- exercită controlul de stat și supraveghează respectarea actelor legislative și normative în domeniul protecției mediului și utilizării resurselor naturale de către agenții economici cu orice formă de proprietate și apartenență departamentală și persoanele fizice, inclusiv străine;
- supraveghează respectarea normativelor și cerințelor ecologice, a instrucțiunilor, recomandărilor, normelor de folosire a resurselor naturale a normelor de utilizare a produselor și substanțelor nocive, a deșeurilor;
- exercită controlul privind respectarea și aplicarea normelor de protecție a mediului la amplasarea, proiectarea și construcția obiectelor, valorificarea noilor tehnologii, instalarea utilajelor noi, precum și asupra modului de utilizare de către agenții economici a mijloacelor financiare destinate protecției mediului;
- exercită controlul realizării programelor de extindere a fondului silvic și lucrărilor de regenerare și exploatare a pădurilor precum și de creare a fișiilor forestiere de protecție a zonelor și fișiilor de protecție a apelor;
- exercită controlul privind respectarea normelor ecologice, efectuarea măsurilor de menținere și conservare a biodiversității și de utilizare a faunei cinegetice;
- exercită controlul privind efectuarea de către agenții economici a măsurilor de protecție a mediului, achitarea taxelor și plăților pentru poluarea mediului;
- exercită controlul de stat privind respectarea legilor și actelor normative ce țin de protecția mediului înconjurător în procesul de fabricare, depozitare, transportare, utilizare, neutralizare și înhumare a produselor și substanțelor nocive și a deșeurilor rezultate din acestea;
- efectuează expertiza ecologică de stat a documentației de proiect pentru construcția, extinderea, reconstrucția, reutilizarea, modernizarea, reprofilarea, conservarea, demolarea și lichidarea obiectelor în corespundere cu actele normative;
- exercită controlul de stat privind respectarea de către agenții economici a limitelor de utilizare a resurselor naturale, a normelor deversărilor și degajărilor de substanțe nocive în mediul ambiant, precum și a limitelor de depozitare a deșeurilor industriale, menajere, toxice și de altă proveniență, stabilite în actele legislative și normative;
- sistează activitatea agenților economici în cazul nerespectării cerințelor legislației și normelor ecologice;
- supraveghează folosirea resurselor acvatice, respectarea normelor speciale de consum, regimului special de gestionare a zonelor de protecție și a zonelor de protecție sanitară a resurselor de apă;
- exercită supravegherea asupra respectării legislației în domeniul protecției mediului în timpul extragerii substanțelor utile, precum și asupra terenurilor recultivate după epuizarea substanțelor utile;
- participă la aprobarea limitelor de folosire a resurselor naturale, normelor de emisii și deversări nocive în mediu, normelor-limită de depozitare a deșeurilor de producție și menajere la compartimentul protecția mediului înconjurător;

- coordonează programele anuale și de perspectivă de combatere a eroziunii solului, alunecărilor de teren, utilizării îngrășămintelor minerale, organice, pesticidelor și altor produse și substanțe nocive;
- coordonează programele anuale de extindere a suprafețelor pentru împădurire, restabilire a bioceozelor silvice autohtone prin reconstrucție ecologică și conservarea biodiversității;
- participă la elaborarea normelor anuale admisibile de emisii nocive în atmosferă din surse fixe și mobile, supraveghează respectarea regimului de emisii-limită și normelor stabilite;
- monitorizează importul/exportul deșeurilor, substanțelor periculoase și toxice, precum și a emisiilor de substanțe nocive de la transportul auto și alte surse;
- ține evidența și efectuează inventarierea la întreprinderi și organizații a surselor de poluare a aerului atmosferic, bazinelor acvatice și solului;
- controlează efectuarea pescuitului industrial și recreativ-sportiv, stabilește măsurile necesare pentru creșterea potențialului biologic al resurselor piscicole, popularea bazinelor piscicole cu specii noi, prevenirea și combaterea epizootiilor, dăunătorilor și influenței negative de orice proveniență asupra resurselor piscicole;
- efectuează expertiza ihtiologo-piscicolă a lucrărilor executate în bazinele piscicole sau în zonele de protecție;
- efectuează controlul geologic de stat asupra studierii, folosirii și protecției subsolului.

Alte atribuții:

- cercetează cazurile de avarii și situațiile ecologice excepționale;
- întocmește și înaintează organelor competente materialele privind cazurile de încălcare a legislației ecologice, înaintează organelor de drept materiale pentru pornirea cauzelor penale și tragerea la răspundere penală a infractorilor;
- înaintează în instanțele judecătorești acțiuni civile de recuperare a daunelor cauzate mediului.

*Hotărîrea Guvernului 77 din 30.01.2004
cu privire la aprobarea structurii
și Regulamentului Inspectoratului Ecologic de Stat*

Competențele de bază ale consiliilor locale.

(1) **Consiliul local** are drept de inițiativă și decide, în condițiile legii, în toate problemele de interes local, cu excepția celor care țin de competența altor autorități publice.

- e) decide atribuirea și propune schimbarea destinației terenurilor proprietate a satului (comunei), orașului (municipiului), după caz, în condițiile legii;
- k) decide stabilirea de legături de colaborare, cooperare, inclusiv transfrontalieră, și de înfrățire cu localități din străinătate;
- o) aprobă, în condițiile legii, planurile urbanistice ale localităților din componența unității administrativ-teritoriale respective, precum și planurile de amenajare a teritoriului;
- p) aprobă studii, prognoze și programe de dezvoltare social-economică și de altă natură;
- r) aprobă limitele admisibile de utilizare a resurselor naturale de interes local;

Consiliul raional realizează în teritoriul administrat strategii, prognoze, planuri și programe de dezvoltare social-economică a raionului, programe de refacere și protecție a mediului înconjurător, etc.

Legea 436/28.12.2006 privind administrația publică locală

Competențele autorităților administrației publice ale raionului și municipiului.

Autoritățile administrației publice ale raionului, municipiului în comun cu autorizațiile locale pentru mediu și pentru sănătate:

- a) asigură respectarea legislației de protecție a mediului;
- b) aprobă de comun acord cu autoritatea centrală pentru resursele naturale și mediu limitele de folosire a resurselor naturale, cu excepția limitelor de folosire a resurselor de importanță națională, limitele de emisii și deversări nocive în mediu, cu excepția celor ce depășesc teritoriul raionului, municipiului, limitele poluării fonice; limitele de depozitare a deșeurilor de producție și menajere;
- c) supraveghează și coordonează activitate primăriilor și preturilor în domeniul depozitării și pre-

- lucrării deșeurilor de producție și menajere, construcției și funcționării instalațiilor de epurare a apelor reziduale, instalării utilajelor și depozitelor de reținere și neutralizare a noxelor, prevenirii și combaterii alunecărilor de teren, eroziunii, salinizării, compactării și poluării solurilor cu îngrășăminte minerale și pesticide, folosirii raționale a pajiștilor, repartizării de terenuri pentru asigurarea gradului necesar de împădurire, creării perdelelor forestiere de protecție și a spațiilor verzi;
- d) constituie și administrează fondurile ecologice locale;
  - e) organizează elaborarea și realizarea programelor ecologice raionale, municipale, asigură efectuarea lucrărilor de reconstrucție ecologică și de restabilire a echilibrului ecologic în zonele afectate prin activitatea antropică;
  - f) declară drept zone protejate monumente ale naturii de interes ecologic și peisagistic raional, municipal;
  - g) asigură informarea sistematică și operativă a populației, întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor privind starea mediului în raion, municipiu;
  - h) contribuie la instruirea și conștientizarea populației în problemele protecției mediului și folosirii raționale a resurselor naturale.

Legea 1515 din 16.06.93 privind protecția mediului înconjurător

Competențele autorităților administrației publice ale comunei, orașului.

Autoritățile administrației publice ale comunei (satului), orașului în comun cu autoritățile locale pentru mediu și pentru sănătate:

- a) asigură păstrarea unui mediu înconjurător sănătos și folosirea rațională a resurselor naturale, exercită un control permanent asupra respectării legislației cu privire la protecția mediului;
- b) aprobă anual de comun cu autoritățile pentru mediu limitele de folosire a resurselor naturale, cu excepția limitelor de folosire a resurselor de importanță raională; limitele de emisii și deversări nocive în mediu, cu excepția celor ce depășesc teritoriul comunei (satului), orașului; limitele poluării fonice; limitele de depozitare a deșeurilor de producție și menajere;
- c) stabilesc perimetrele pentru depozitarea deșeurilor de producție și menajere, a molozului rezultat din construcții, fierului vechi, organizează inactivarea și utilizarea acestora, stabilesc locurile pentru cimitirele de animale, pentru acumularea, prelucrarea, utilizarea precum și pentru neutralizarea reziduurilor ce nu pot fi prelucrate;
- d) asigură construirea și funcționarea instalațiilor de epurare în conformitate cu standardele stabilite pentru apele reziduale, supraveghează echipamentele și dispozitivele de preepurare a apelor reziduale, de reținere a noxelor;
- e) organizează refacerea landșafturilor și reconstrucția zonelor afectate profund din aspect peisagistic și al echilibrului ecologic cum sînt: terenurile de exploatare miniere la suprafață, haldele de cenușă, fosfoghips, depozitele de șlamuri industriale din contul agenților economici care au produs afectarea;
- f) restabilesc și mențin raportul științific argumentat în cadrul zonei între terenurile arabile, pentru pășunat, păduri și ape pentru a păstra echilibrul natural în ecosisteme, delimitează terenurile pentru pășunat, luînd în considerare încărcarea lor cu animale, potențialul de producție și cerințele de protecție a solului și vegetației;
- g) asigură realizarea măsurilor de prevenire și combatere a alunecărilor de teren, eroziunii, salinizării, compactării și poluării solului cu îngrășăminte minerale și pesticide; repartizarea de terenuri pentru noi obiective, plantații multianuale, masive de irigare care sînt admise numai în baza autorizării serviciului geologic;
- h) repartizează terenuri pentru asigurarea gradului necesar de împădurire, îndeosebi în zonele cu deficit de păduri, organizează împădurirea terenurilor agricole impracticabile, sădirea și întreținerea perdelelor forestiere de protecție, aliniamentelor de arbori și arbuști, spațiilor verzi, parcurilor și grădinilor vii;
- i) acordă priorități și înlesniri întreprinderilor ce desfășoară activități economice nonpoluante și sistemelor de producție cu circuit închis, sisteamă planificarea, construirea și lucrările pentru efectuarea cărora s-a obținut autorizația autorităților pentru mediu;
- j) contribuie, împreună cu beneficiarul, la organizarea și efectuarea expertizei ecologice obștești a documentației de proiect pentru obiectele care presupun modificări ale mediului ori ale unor componente ale acestuia.

Protecția mediului constituie o obligațiune generală a locuitorilor republicii, ei fiind datori:

- a) să respecte legislația cu privire la protecția mediului și să protejeze mediul, să folosească rațional resursele naturale, să nu lezeze drepturile și interesele altor beneficiari ai resurselor naturale să semnaleze operativ autoritățile pentru mediu sau organizațiile ecologice despre daunele, provocate naturii de persoanele fizice și juridice;
- b) să contribuie la amenajarea teritoriilor, la cererea aliniamentelor de arbori și arbuști și a spațiilor verzi, să nu admită distrugerea acestora, să nu polueze teritoriul, unde activează sau locuiesc;
- c) să recupereze pierderile și să repare prejudiciul cauzat mediului și populației.

Legea 1515 din 16.06.93 privind protecția mediului înconjurător

În contextul celor expuse mai sus ca prevederi ale Legii 1515 din 16.06.93 privind protecția mediului înconjurător evidențiem că la articolul 5 al acesteia se prevede în mod special o versare ecologică și pentru persoanele cu funcții de răspundere de orice nivel. Astfel, cunoștințele în domeniul protecției mediului și folosirii raționale a resurselor naturale constituie o condiție calificativă obligatorie pentru suplinirea funcțiilor de conducere în toate organele de stat.

Minimul necesar de cunoștințe în domeniul protecției mediului și folosirii raționale a resurselor naturale obligatoriu pentru persoanele cu funcții de conducere este stabilit de către autoritatea centrală abilitată cu gestiunea resurselor naturale și cu protecția mediului înconjurător. De fapt, acest necesar se conține în legislația sectorială la compartimentul mediu și însușirea lui ține de voința persoanei vizate.

De rînd cu factorii administrativi și de decizie un loc deosebit în câmpul normelor juridice din domeniul mediului îl au agenții economici cu atribuții foarte clare și concrete.

Agenților economici ca beneficiari de resurse naturale sau/și potențiali poluatori legislația le impută un șir de obligațiuni, neîndeplinirea, îndeplinirea neadecvată sau nerespectarea cărora duce la aplicarea sancțiunilor. Cunoașterea acestor obligațiuni este iminentă.

Obligațiunile agenților economici.

Agenții economici, indiferent de forma de proprietate, sînt obligați:

- a) să folosească cît mai economic energia, apa, să întreprindă măsuri pentru prevenirea alunecărilor de teren, să nu admită eroziunea solului, salinizarea sau înmlăștinirea secundară, compactarea și poluarea solului cu îngrășăminte minerale și pesticide, să respecte normativele solului cu îngrășăminte minerale și pesticide, să respecte normativele aplicării în agricultură a substanțelor chimice;
- b) să re tehnologizeze procesele de producție în vederea minimalizării deșeurilor prin folosirea cît mai eficientă a materiei prime, să reducă folosirea substanțelor toxice, inflamabile și să le înlocuiască cu materiale alternative inerte, care asigură obținerea unei producții finale cît mai durabile, să producă, să utilizeze și să pună în circulație ambalaje recuperabile, re folosibile, reciclabile sau ușor degradabile;
- c) să doteze sursele generatoare de noxe cu dispozitive, echipamente și instalații de epurare, capabile de a reduce noxele evacuate sub limitele admisibile, stabilite de autorizațiile pentru mediu;
- d) să planteze și să întrețină în jurul unităților industriale, a complexelor zootehnice perdele forestiere de protecție și spații verzi, să țină sub o supraveghere permanentă starea mediului din jurul unităților industriale și complexelor zootehnice și să întreprindă măsuri de protecție a mediului;
- e) să asigure supravegherea permanentă a construcțiilor și instalațiilor în cursul funcționării lor, să ia măsuri pentru prevenirea avariilor și poluării accidentale a mediului, iar în caz de producere a acestora să ia măsuri operative pentru înlăturarea cauzelor lor, să anunțe imediat autoritățile pentru mediu, să lichideze pe cont propriu toate consecințele avariilor și poluării accidentale, să repare prejudiciile aduse mediului, componentilor lui, averii altor proprietari și sănătății persoanelor afectate;
- f) să execute hotărârile și dispozițiile ministerelor, departamentelor și autorităților administrației publice locale referitoare la problemele protecției mediului, să prezinte autorităților pentru mediu întreaga informație referitoare la influența activității economice promovate asupra mediului și componentilor lui, să admită accesul necondiționat și la orice oră al inspectorilor mediului la unitățile de producție pentru a efectua controlul acțiunilor activităților, susceptibile să afecteze mediul;

- g) să solicite autorităților pentru mediu expertizarea activităților susceptibile să afecteze mediul;
- h) să asigure condițiile corespunzătoare pentru prevenirea poluării mediului cu substanțe toxice, volatile, corozive, inflamabile sau cu pulberi de orice fel în timpul transportării și păstrării lor.

Legea 1515/16.06.93 privind protecția mediului înconjurător.

Important!

Inspectoratul Ecologic de Stat prin atribuțiile sale, sub aspect de inspecție și control, acoperă întreaga gamă de manifestări ecologice. Cunoașterea profundă a atribuțiilor acestuia este obligatorie pentru inspectorii de mediu pentru a-și îndeplini corect și profesionist funcțiile de serviciu și a exclude contestările și conflictele de interese. Nu mai puțin important este cunoașterea acestora și de către agenții economici pentru a fi preventivi și a nu ajunge la cazuri de sancționare. Totodată, aceasta creează condiții normale de conlucrare între subiecții respectivi. Tocmai de aceasta urmărim ca pe cele mai diferite căi atribuțiile IES să se facă cunoscute tuturor agenților economici poluatori sau utilizatori de resurse naturale.

2. Obiectivele inspecției.

În procesul inspecției sau controlului inspectorii de mediu se conduc de obiective bine determinate pentru a respecta procedura și a-și putea cuantifica corect acțiunile.

În acest sens, IES a clasificat activitățile și întreprinderile economice după genuri de activitate și surse de poluare asemănătoare, care țin de aceeași ramură în 15 grupuri mari.

În același timp, elaborarea obiectivelor inspecției și familiarizarea cu ele a agenților economici și organelor APL le ajută acestora să-și elaboreze planuri proprii de protecție a mediului, să aplice auto-controlul și să reacționeze corect la acțiunile de control.

Grupurile respective cuprind toate întreprinderile și obiectele specifice economiei naționale.

a) Resurse funciare.

În procesul executării controlului ecologic e necesar de atras atenția la:

1. Existența și implementarea proiectelor sau schemelor de reglementare a regimului proprietății funciare la modificarea suprafețelor terenurilor agricole, ținând cont de noile relații social-economice.
2. Cauzele reducerii sau sporirii suprafețelor terenurilor agricole.
3. Folosirea terenurilor agricole în alte scopuri.
4. Utilizarea stratului de sol fertil decopertat de pe terenurile repartizate pentru diferite construcții.
5. Ocuparea ilicită a terenurilor agricole sau folosirea lor contrar destinației.
6. Existența sau lipsa zonelor de protecție a râurilor mari și mici, a bazinelor acvatice, conform legislației, precum și cazurile de prelucrare în scopuri agricole sau depozitare a deșeurilor și dejecțiilor animaliere, etc.
7. Schimbările calitative ale solurilor fertile, nivelul de degradare a solurilor din cauza eroziunii, alunecărilor, salinizării, dehumificării, poluării, înmlăștinirii.
8. Cauzele degradării solurilor (organizarea și prelucrarea irațională a terenurilor agricole amplasate pe versanți cu înclinații diferite).
9. Implementarea măsurilor de protecție a solurilor (sădirea fișilor forestiere noi și protejarea fișilor vechi, stabilizarea alunecărilor de teren și ameliorarea solurilor erodate și înmlăștinite), precum și recultivarea carierelor de zăcăminte deja exploatate, etc.
10. Evidența balanței de humus în soluri (dacă se efectuează).
11. Volumul îngrășămintelor minerale și organice introduse la 1 ha de teren arabil.
12. Depozitarea și utilizarea dejecțiilor animaliere și a gunoiului de grajd
13. Starea ecologică a fînețelor și pășunilor, corespunderea suprafeței lor numărului normat al bovinelor, ovinelor și caprinelor.
14. Măsurile de lichidare a lipsurilor în vii și livezi.
15. Starea ecologică a terenurilor irigate și asanate, funcționarea sau staționarea sistemelor de irigare și asanare, iar în cazuri de noi construcții ameliorative, mersul și asigurarea lor cu documentația tehnică și materialele de construcție necesare.
16. Starea ecologică a terenurilor parcurilor auto, de tractoare și inventar agricol, fermelor animaliere și avicole și altor obiecte auxiliare.

17. Starea fișiilor forestiere de protecție existente și măsurile de prevenire a tăierilor ilicite, poluării și pășunatului ilicit.
18. Starea depozitelor și a terenurilor amenajate pentru păstrarea îngrășămintelor minerale și chimicelor, precum și utilizarea și păstrarea chimicelor cu termen expirat. Luarea de măsuri stricte de protejare a depozitelor de îngrășămintă minerale și chimicale, precum și de înlăturare și prevenire a poluării cu substanțe nocive a terenurilor adiacente.
19. Starea și existența documentației necesară privind legitimitatea amplasării și folosirii terenurilor pentru depozitarea deșeurilor, precum și amenajarea lor conform cerințelor.
20. Starea și existența documentației necesare cu privire la exploatarea carierelor de substanțe utile larg răspândite (pietriș, argilă, nisip) subordonate primăriilor comunelor și satelor.

În urma controlului se prescriu indicații și se înaintează cerințe privind îmbunătățirea situației ecologice care prevăd:

1. Reducerea suprafețelor de culturi prășitoare pînă la 50% și mai puțin din aria terenurilor cu înclinația de pînă la 5° și majorarea suprafețelor cultivate cu culturi compacte și ierburi multianuale pe terenurile cu înclinația mai mare de 5°.
2. Reducerea la minimum a suprafețelor cultivate cu culturi prășitoare pe terenurile cu înclinația mai mare de 5°.
3. Implementarea procedurilor de minimizare a prelucrării fizico-mecanice a solului, de păstrare a resturilor vegetale cu scopul îmbogățirii solurilor cu humusorganice.
4. Excluderea terenurilor situate pe versanții cu înclinația mai mare de 10° din circuitul arabil, folosindu-le pentru cultivarea ierburilor multianuale, la împădurire și ca pășuni și finețe.
5. Implementarea largă a metodelor agrobiologice de protecție antierozională a solurilor:
  - amplasarea în fișii a culturilor de cîmp prășitoare cu cele compacte și cu ierburi perene;
  - înierbarea între rînduri cu plante multianuale în dependență de înclinația versanților.
6. Efectuarea lucrărilor de lichidare a rigolelor prin nivelare, iar stoparea alunecărilor de teren și dezvoltarea ravenelor prin împădurire.
7. Practicarea aratului, semănatului și prelucrării culturilor de-a curmezîșul pantelor.
8. Crearea și protejarea valurilor-canală în amonte, cu scopul reglării apelor meteorice.
9. Crearea sistemelor de praguri în complex cu plantarea fișiilor forestiere de protecție.
10. Înierbarea canalelor hidrotehnice de scurgere și a curenților forțați de apă și păstrarea intactă a microreliefului de scurgere.
11. Obligarea beneficiarilor să organizeze terenurile agricole conform proiectelor și schemelor existente, iar în lipsa lor organizarea să fie efectuată de către agrimensorii din cadrul primăriilor, adaptată la condițiile locale climaterice și de relief, pentru a limita procesele de degradare și distrugere a solurilor.
12. Să se practice inventarierea proiectelor și cercetărilor existente privind protecția resurselor funciare și prin implementarea lor.
13. A obliga primăriile să posede documentația necesară pentru legiferarea, amplasarea, amenajarea și exploatarea poligoanelor pentru deșeuri conform cerințelor, precum și lichidarea gunoiștilor haotice prin recultivare.
14. De a lua măsuri eficiente de protecție a fișiilor nou create, și a fișiilor de înverzire a localităților, a zonelor de protecție a rîurilor și bazinelor acvatice.

În raioanele nordice unde funcționează fabrici de zahăr și se acumulează cantități considerabile de sol fertil în urma prelucrării sfeclei de zahăr, în actele de control pot fi formulate următoarele propuneri:

1. Solul fertil acumulat conform analizelor de laborator poate fi utilizat la pregătirea compostului sol-rămășițe vegetale pentru sere.
2. Defecatul conform analizelor de laborator poate fi utilizat ca supliment în amestec cu îngrășămintele minerale și organice, ca material de construcție cînd conține mai mult de 30% de CaCO₃.

b) Resurse minerale.

Controlul de stat se efectuează în scopul îndeplinirii de către agenții economici în domeniul minier a cerințelor legislației ecologice și a actelor normative în vigoare.

În procesul efectuării controlului agentul economic (beneficiarul) trebuie să prezinte următoarele documente tehnico-juridice:

1. Materialele de atribuire a terenului;
2. Actul de certificare a perimetrului minier;
3. Proiectele de exploatare și recultivare în cazul exploatărilor deschise (cariere);
4. Planul de dezvoltare a exploatărilor miniere și de recultivare pe anul în curs;
5. Programul complex al măsurilor de protecție a mediului înconjurător;
6. Prezența autorizației speciale de activitate în zonele de protecție a râurilor, bazinelor acvatic, monumentelor naturii și arheologice;
7. Documentul ce atestă evidența mișcării rezervelor de substanțe minerale utile;
8. Prezența licenței.

În procesul controlului pe teren, trebuie de atras atenția la următoarele:

1. Starea ecologico-sanitară a teritoriului întreprinderii miniere (existența gunoiului, deșeurilor, poluarea cu produse petroliere);
2. Starea ecologico-sanitară a teritoriului adiacent;
3. Folosirea deșeurilor de producere;
4. Modalitatea de păstrare a solului mineral decopertat și a solului fertil;
5. Modalitatea de păstrare a substanțelor minerale extrase;
6. Îndeplinirea lucrărilor calendaristice de recultivare;
7. Îndeplinirea lucrărilor de dobândire conform planului;
8. Metodele și plenitudinea extragerii substanțelor minerale utile;
9. Metodele și căile de înlăturare a apelor pluviale și navale din cariere și mine;
10. Existența în natură a bornelor de hotar la exploatățile deschise (cariere);
11. Existența și starea valurilor–canale amonte pentru neadmiterea pătrunderii apelor meteorice în cariere;
12. Folosirea și starea sanitară a galeriilor goale;
13. Executarea prescripțiilor și indicațiilor din actele de control anterior întocmite;

c) Resurse acvatic de suprafață.

În procesul inspecției se atrage atenția la:

1. Amplasamentul bazinului de apă și regimul de exploatare (folosință generală separată specială dat în arendă, privat);
2. Respectarea normelor și cerințelor prevăzute în documentația normativă ecologică și de reglementare (Regulamentul privind exploatarea, Autorizația de folosire Titlul de stat, Planul de măsuri pentru protecție, întreținere și exploatare (coordonat cu Apele Moldovei);
3. Prezența deciziilor și coordonărilor cu organele abilitate (Actul de alegere a terenului, Decizia primăriei, Hotărârea Guvernului de schimbare a destinației terenului și atribuire în folosință când bazinul acvatic este amplasat pe teritoriul mai multor raioane);
4. Respectarea normelor și cerințelor prevăzute în proiectul de execuție, Avizul Expertizei Ecologice de Stat;
5. Prezența și conținutul procesului – verbal de finalizare a lucrărilor de construcție și recepție finală;
6. Prezența contractului încheiat cu Serviciul Piscicol (în caz de folosire pentru piscicultură);
7. Parametrii albiei (chiuvetei) (acoperită cu apă / nu; suprafața, ha, inclusiv acoperită cu vegetație; procentul din cea totală; volumul m³; înnămolită /nu);
8. Parametrii barajului: lungimea; lățimea, înălțimea (diferența de nivele, metri sub apă și mai sus); starea barajului (satisfăcătoare/avariată), tipul rocii din care este construit digul (sol, argilă, rocă tare, beton);
9. Tipul de consolidare a taluzului (amonte / aval);
10. Evacuatorul de apă și starea lui (satisfăcătoare / avariata), tipul de deversor (golire), debitul (maximal, minimal, m³/ sec);
11. Respectarea normelor și cerințelor referitor la întreținerea fișiei riverane de protecție (împădurită, înierbată, arată, lipsită de vegetație, prezența surselor de poluare amplasate în zona de protecție sau în preajma acesteia, activități economice);
12. Executarea indicațiilor prescrise expuse în actele de control;
13. Prelevarea probelor (după necesitate).

d) Sondele de apă.

În procesul inspectării se verifică:

1. Beneficiarul, locul amplasării, anul forării, debitul, scopul utilizării (necesități potabile, menajere, de producere);
2. Deciziile și coordonările cu organele abilitate: actul de alegere a terenului, decizia primăriei, certificatul de urbanism, proiectul de execuție, avizul expertizei ecologice de Stat, procesele verbale la terminarea lucrărilor de forare și recepție finală. Forare legală/ilegală, denumirea instituțiilor de proiectare, de construcție (forare);
3. Documentația ecologică normativă și de reglementare: pașaportul tehnic al sondei (sondelor), autorizația de folosire specială (data, anul eliberării, limita, m³/an,);
4. Evidența volumului de apă captat;
5. Starea tehnică a sondei (lor), perspectiva de utilizare/exploatare, rezervă, conservare, necesitate de tamponare, tamponate (lichidate), în construcție, neexploatăată, cu destinație nestabilită, exploatăată autorizat/neaautorizat;

Notă: În caz de tamponare sau lichidare se întocmește și se prezintă actul de tamponare/lichidare cu participarea AGRM, Moldexpediția, aprobarea devizului de cheltuieli. Sonda se astupă cu beton la nivelul solului. În caz de conservare se întocmește actul de conservare și se prezintă proprietarului sondei și reprezentantului AGRM. Sonda se sigilează.

6. Starea zonelor de protecție sanitară (satisfăcătoare/nu, se respectă/nu, surse de poluare din zonă și în preajma zonei);
7. Investigații de laborator privind calitatea apei;
8. Executarea indicațiilor obligatorii anterior prescrise;
9. Prelevarea probelor (după necesitate).

e) Fabricile de vin.

În procesul inspectării se atrage atenția la:

1. Amplasamentul, apartenența (de stat/privată), stadiu (construită/reconstruită (anul), capacitatea de proiect/de facto).
2. Deciziile și coordonările cu organele abilitate (actul și încheierea de alegere a terenului, Decizia primăriei, Hotărârea Guvernului privind schimbarea destinației terenului, Certificatul de urbanism, proiectul de execuție, avizul expertizei ecologice de stat, procesele verbale la terminarea lucrărilor de construcție și recepția finală).
3. Documentația normativă ecologică și de reglementare: inventarul surselor de poluare, normele emisiilor limitat admisibile (ELA), Autorizația emisiilor de poluanți, normativele de deversare limitat admisibile (DLA), autorizația de folosire specială a apei, planul de măsuri la protecția mediului coordonat cu organele de mediu și realizarea acestora, Planul grafic de control al normelor ELA și DLA coordonat cu organele de mediu și verificarea respectării acestora cu normele stabilite de ELA, DLA, Pașapoartele tehnice la instalațiile de epurare a apelor de producere și meteorice și pentru purificatoarele de aer, actele privind controlul la eficiența a acestora.
4. Sistemul de aprovizionare cu apă (centralizat/autonom, surse de suprafață/subterane, nr. sondelor).
5. Prezența instalațiilor de epurare/preepurare locală a apelor uzate de producere, a apelor meteorice (capacitatea, m³/zi).
6. Prezența condițiilor tehnice de conectare a apelor uzate la rețelele centralizate de canalizare.
7. Respectarea proceselor tehnologice.
8. Starea tehnică a stațiilor de epurare/preepurare locală a apelor de producere și meteorice.
9. Aprovizionarea cu energie termică (centralizat/ autonom).
10. Asigurarea cu utilaj de captare și purificare a emisiilor. Evidența și starea lor.
Acumularea, depozitarea, păstrarea și utilizarea deșeurilor de producere și menajere (contracte). Starea suprafeței pentru depozitarea și păstrarea deșeurilor menajere (suprafață pavată cu pietriș sau betonată/asfaltată, îndiguită și cu containere).
11. Modul și starea inventarului pentru păstrarea anhidridei sulfurice, cantitatea totală importată și utilizată, rezerva.

12. Verificarea toxicității gazelor de eșapament de la transportul auto. Evidență și registre. Prezența și starea aparatului de măsurat.
13. Formularele statistice: 1-ma, 1-aer, 1-gospodăria apei, 1-deșeuri, 1-deșeuri toxice; analiza și verificarea corespunderii conținutului acestora cu materia primă utilizată și cantitatea deșeurilor, emisiilor în aer, utilizării apei și evacuării apelor uzate prevăzute în Instrucțiunea de completare.
14. Executarea prescripțiilor obligatorii anterior date.
15. Modul de calculare și achitățile plății pentru poluarea mediului.
16. Prelevarea probelor (după necesitate).

În scopul protecției resurselor acvatice sînt interzise:

- a) deversarea în apele de suprafață, în canalele de irigare și de desecare a apelor uzate neepurate, a celor poluate termic și radioactive, a apelor contaminate cu germeni patogeni și paraziți, a produselor sau reziduurilor petroliere și a altor poluanți;
- b) deversarea în apele de suprafață, depozitarea în albiile acestora sau în zonele de protecție a apelor a deșeurilor de orice natură, a dejecțiilor, a moluzului rezultat din construcții, a altor reziduuri și pesticide, precum și introducerea de explozibile, otrăvuri, narcotice și alte substanțe de acest fel;
- c) spălarea în apele naturale a mijloacelor de transport, utilajelor și ambalajelor de acest fel.

f) Complexele zootehnice.

În procesul inspectării se verifică:

1. Localitatea beneficiarului, responsabilul de protecția mediului, apartenența (de stat/privat), stadiu (construit/reconstruit/în construcție, suprafața, (ha)).
2. Deciziile și coordonările cu organele abilitate: Actul și încheierea de alegere a terenului; Decizia Guvernului/primăriei; Certificatul de urbanism; Proiectul de execuție; Avizul expertizei ecologice de stat. Procesele - verbale la terminarea lucrărilor de construcție și recepție finală semnate de organele de mediu.
3. Documentația normativă ecologică: inventarul surselor de emisii; normativele emisiilor limitat admisibile (ELA); Autorizația emisiilor de poluanți (data, anul eliberării și termenul de valabilitate); Autorizația de folosire specială a apei (data, anul eliberării și termenul de valabilitate); Planul de măsuri de protecție a mediului coordonat cu organele de mediu.
4. Profilul (bovine, porcine, ovine, păsări). Numărul. de capete.
5. Sistemul de aprovizionare cu energie termică (cazangerie).
Sistemul de aprovizionare cu apă: (de suprafață, subterană). Evacuarea apelor uzate și meteorice (prezența și starea instalațiilor de epurare/preepurare).
6. Locul și modul de gestionare a deșeurilor (animaliere, menajere).
7. Numărul de platforme (acumulatoare) pentru depozitarea fracției lichide/solide a dejecției animaliere, suprafața (ha) ocupată de acestea și tipul materialului de construcție (sol, rocă tare, beton). Prezența, starea și numărul gropilor Bakker.
8. Prezența și starea utilajului de captare și instalațiilor pentru purificarea aerului.
9. Gradul de toxicitate a emisiilor de la transportul auto.
10. Formularele statistice: 1-aer; 1-gospodărirea apelor; 1-deșeuri; 1-deșeuri toxice.
11. Executarea indicațiilor prescrise în actele de control.
12. Calculele și achitățile plății pentru poluarea mediului.

g) Bazele petroliere, stațiile de alimentare cu carburanți și spălării auto.

În procesul inspectării este necesar de a se examina:

1. Amplasamentul, localitatea, apartenența (beneficiarul), suprafața, capacitatea.
2. Prezența stației în schema aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr. 901 din 10.07.02.
3. Deciziile și coordonările cu serviciile abilitate (actul și încheierea privind alegerea terenului, decizia primăriei privind alocarea terenului, Hotărîrea Guvernului privind schimbarea destinației terenului).
4. Prezența proiectului de execuție.
5. Avizul Expertizei Ecologice de Stat și respectarea cerințelor prevăzute în el.

6. Procesul-verbal de recepționare a construcției.
7. Documentația normativă ecologică de reglementare a activității:
  - a. inventarul surselor de emisii (corespunderea în natură cu modul de evacuare a gazelor prevăzute în inventarieri);
  - b. normele emisiilor limitat admisibile și corespunderea acestora cu rezultatele investigațiilor de laborator (respectarea normelor ELA);
  - c. normele de deversare limitat admisibile și corespunderea acestora cu rezultatele investigațiilor de laborator (respectarea normelor DLA);
  - d. autorizația emisiilor de poluanți (data, anul, data eliberării, termenii de valabilitate și respectarea volumelor și ingredientilor).
8. Autorizația de folosire specială a apei și îndeplinirea condițiilor prevăzute.
9. Amplasarea obiectelor în teren, respectarea zonelor de protecție, inclusiv prezența bazinelor acvatic.
10. Sistemul de aprovizionare cu apă (centralizată, autonomă), apa de suprafață/subterană.
11. Starea obiectului (construit/construcție/reconstrucție/reprofilare/extindere).
12. Prezența și realizarea planului de măsuri de protecție a mediului.
13. Prezența planului grafic de control privind respectarea normelor ELA.
14. Prezența registrelor și evidența formularelor statistice: 1 – MA, 1 – Aer, 1 – Gospodărirea apelor, 1 – deșeuri, 1 – deșeuri toxice.
15. Prezența stațiilor de epurare / preepurare locale a apelor meteorice (starea tehnică și corespunderea fluxului tehnologic în natură cu cerințele prevăzute în proiectul de execuție și avizul Expertizei Ecologice de Stat).
16. Sistemul de colectare și utilizare, epurare a scurgerilor de produse petroliere.
17. Sistemul de colectare și epurare a apelor. Utilizarea sistemului de reciclare și folosire repetată a apelor (la spălătoriile auto).
18. Prezența instalațiilor pentru utilizarea sedimentelor cu conținut de produse petroliere (rezervoare, decantoare, transportarea la întreprinderile specializate).
19. Starea tehnică a rezervoarelor pentru acumularea apelor specifice (prezența contractului).
20. Alimentarea cu energie termică (corespunderea parametrilor cu cei din proiect).
21. Alimentarea cu energie electrică (centralizată, autonomă, corespunderea parametrilor conform proiectului).
22. Starea puțurilor de supraveghere (nivelul și calitatea apelor freatice). Prezența registrului și evidența investigațiilor de laborator.
23. Prezența și depozitarea deșeurilor (contractul de transportare, corespunderea cu cerințele prevăzute în proiect, suprafața ocupată, starea depozitului/containerului).
24. Executarea prescripțiilor și indicațiilor din actele de control întocmite anterior.
25. Verificarea calculelor și achitărilor de percepere a plăților pentru poluarea mediului.
26. Prelevarea probelor (după necesitate).

h) Stațiile de epurare.

În procesul inspectării se va lua cunoștință și se va examina:

1. Amplasamentul (localitatea), apartenența (beneficiarul), capacitatea, anul dării în exploatare, cursul receptor (denumirea, distanța pînă la stația de epurare (SEB) a apelor uzate).
2. Documentația ecologică normativă și de reglementare: pașaportul tehnic a SEB a apelor uzate, autorizația de folosire specială a apei (data, anul eliberării și termenul de valabilitate), normele aprobate de deversare a apelor uzate epurate (data, anul eliberării și termenul de valabilitate), concentrațiile maxime admisibile (CMA) de deversare a apelor uzate aprobate pentru beneficiarii care își diversă apele uzate la SEB (data, anul eliberării și termenul de valabilitate).
3. Schema rețelei de apeduct și canalizare, schema instalațiilor de epurare și graficul tehnologic de lucru a acestora.
4. Planul de situație privind amplasarea obiectului și locul de deversare a apelor uzate în obiectul acvatic).
5. Planul de măsuri aprobat pentru anul trecut și curent.
6. Componenta complexului de epurare al apelor uzate pe fluxul tehnologic, ritmul de exploatare (personal, normele de epurare: mecanic, biologic, acumulare).

7. Starea tehnică (în funcțiune integrală/parțială, construcție/reconstrucție, construcție suspendată, descompletată, demolată).
8. Beneficiarii racordați: populația, sector social, întreprinderi industriale, cantitatea apelor uzate primite de SEB.
9. Eficiența stației de epurare (ieșire) materie în suspensie (MS), consumul biologic de oxigen (CBO), NH_4 , g/m^3 (registru de evidență al investigațiilor de laborator)
10. Frecvența și poluanții monitorizați (MS, CBO, NH_4) amonte/aval de stația de epurare a apelor uzate.
11. Executarea indicațiilor prescrise anterior.
12. Verificarea calculelor și achitării plăților pentru poluare.
13. Prelevarea probelor (după necesitate)

Notă: În caz de construcție/reconstrucție se examinează: proiectul de execuție, deciziile și coordonările (de atribuire a terenului, avizele ecologice și sanitare, pompieri, etc., Certificatul de urbanism, autorizația de construire, avizul Expertizei Ecologice de Stat).

i) Termo-electrocentralele și cazangeriile.

În procesul inspectării este necesar de a informa administrația întreprinderii despre scopul inspectării, întâlnirea cu specialiștii competenți ai administrației și cu responsabilul de protecția mediului (prin ordin).

Se atrage atenția la:

1. Amplasamentul (localitatea), apartenența (beneficiarul), statutul juridic (de stat / privat), profilul, capacitatea de producere a termo-electrocentralelor / cazangeriilor, conform proiectului, numărul, marca, randamentul turbinelor/cazanelor, consumul anual de combustibili (gaz, păcura), tone convenționale.
2. Documentația normativ-ecologică și de reglementare: proiectul de execuție, avizul Expertizei Ecologice de Stat, pașapoartele tehnice ale instalațiilor pentru purificarea gazelor, autorizația emisiilor de poluanți, normativele ELA, inventarul surselor de emisii, planul grafic de reparație a instalațiilor de purificare, măsurile de diminuare a poluării.
3. Deciziile și coordonările documentației normative și de protecție cu avizele organelor sanitare, ecologice, pompieri, etc.
4. Funcționarea instalațiilor și aparatelor pentru purificarea emisiilor.
5. Evidența compoziției calității și cantității emisiilor de poluanți în atmosferă. Respectarea proceselor tehnologice prevăzute în avizul Expertizei Ecologice de Stat.
6. Eficiența realizării măsurilor de protecție a aerului atmosferic.
7. Evidența și rezultatele analizelor de laborator.
8. Executarea indicațiilor anterior prescrise în actele de control.
9. Evidența primară și corectitudinea întocmirii formularelor statistice (1-ma, 1-aer).
10. Calculele și achităriile taxelor pentru emisiile de poluanți.
11. Prelevarea probelor (după necesitate).

j) Unitățile industriale și întreprinderile de transport auto.

În procesul inspectării se atrage atenția la următoarele:

1. Prezența documentației tehnico-normative: pașapoartele tehnice, ecologice, auditul, inventarul ELA, autorizațiile de mediu (apă, aer), proiectul de execuție și avizul Expertizei Ecologice de Stat, deciziile și coordonările.
2. Sistemul de aprovizionare cu apă (sursa, amplasarea, capacitatea, utilizatorul, volumul apei captate).
3. Sistemul de evacuare a apelor uzate și meteorice (stații de epurare, hazna, rețeaua de canalizare și a colectorului de magistrală, amplasamentul și respectarea zonelor de protecție).
4. Amplasarea obiectelor și construcția lor în zonele sanitare și de protecție a apelor.
5. Respectarea cerințelor la selectarea terenului pentru proiectarea/construcția și punerea în funcțiune a proceselor tehnologice, construcția și reconstrucția obiectelor noi.
6. Starea ecologică a teritoriului întreprinderilor. Depozitarea deșeurilor, cantitatea, modul de depozitare, suprafața.
7. Executarea planurilor de exploatare a instalațiilor și aparatajului de purificare, neutralizare și captare a substanțelor toxice.

8. Evidența primară și respectarea normelor limitat admisibile de emisii și deversări (prezența registrelor).
9. Executarea măsurilor de protecție a mediului, rapoartele statistice.
10. Asigurarea cu echipament și aparataj de control a toxicității gazelor de eșapament de la transportul auto.
11. Evaluarea calității aerului, gradului de toxicitate și fumegare în dependență de parametrii standardelor naționale (testarea ecologică).
12. Veridicitatea calculului și plăților pentru poluarea mediului.
13. Executarea indicațiilor anterior prescrise în actele de control.

k) Fondul silvic.

Controlul de stat este exercitat în baza art. 15 pet (a) al Legii privind protecția mediului înconjurător și art. 22 al Codului silvic.

Controlului este supus orice obiectiv de pe teritoriul republicii indiferent de apartenența departamentală și forma de proprietate a deținătorilor terenurilor împădurite.

Controlul deținătorilor de terenuri împădurite începe de la birou, unde se examinează următoarele acte:

- amenajamentul silvic;
- autorizațiile pentru tăierea pădurilor;
- materialele de delimitare a parchetelor;
- autorizația autorităților pentru mediu;
- actele de examinare fitopatologică a parchetelor (pentru tăierile de igienă rasă).

În procesul inspectării pe teren se vor controla următoarele:

- a) Lucrări de regenerare și creare a culturilor silvice:
  - corespunderea culturilor (arboretelor) create cu prevederile amenajamentului silvic și condițiile staționare respective;
  - calitatea acestora și lucrările agrotehnice executate.
- b) Lucrările de îngrijire a arboretelor:
  - corespunderea calității delimitării cu regulile lucrărilor de îngrijire și îndrumărilor privind delimitarea și punerea în valoare a parchetelor;
  - prezența marcajului pe arborii tăiați și cei preconizați exploatarei;
  - corespunderea suprafețelor indicate în acte cu cele din natură;
  - respectarea indicațiilor autorizației pentru tăierea pădurilor.
- c) Tăierile principale:

Atribuirea parchetelor pentru exploatare:

- corespunderea acestora în conformitate cu prevederile amenajamentului silvic.

Corectitudinea delimitării:

- marcajele pe arbori (cioplirea vizirului, marcarea la colet și la 1,3 m);
- instalarea stîlpilor de colț.

Calitatea lucrărilor efectuate:

- corespunderea suprafețelor exploatate din natură cu cele indicate în acte;
- înălțimea cioatelor (1/3 din Ø);
- păstrarea semințișului;
- curățirea de resturi de exploatare;
- materialele de atestare a parchetului.

d) folosirea produselor accesorii ale pădurii:

- cositul;
- pășunatul;
- practicarea agriculturii;
- recoltarea semințelor, plantelor medicinale;
- dobîndirea bogățiilor subterane (nisip, argilă, piatră).

Pentru folosirea produselor accesorii ale pădurii se prescrie bilet silvic de către întreprinderile silvice.

e) paza și protecția pădurii:

- prezența actelor ce confirmă cazurile de încălcare a legislației silvice;
- măsurile aplicate de către întreprinderile silvice privitor la cazurile de încălcare a legislației;
- protecția pădurilor împotriva bolilor și dăunătorilor (măsuri aplicate)

Controlul de stat în fișile forestiere de protecție (de orice natură) se petrece în modul prevăzut mai sus.

l) Fondul ariilor protejate.

Controlul de stat privind Fondul ariilor protejate este analogic celui din Fondul Silvic de Stat.

Adăugător este necesar de atras atenția la:

- Starea ecologică a obiectului (Harta-schemă, existența bornelor de hotar, panourilor de avertisment, indicatoarelor, itinerarelor turistice pedestre);
- Documentația privind efectuarea lucrărilor de îngrijire, reconstrucție și tăiere de igienă;
- Calitatea efectuării lucrărilor silvice, asigurarea respectării regimului de protecție conform Regulementelor-cadru și actelor legislative și normative;
- Pașaportul obiectului.

m) Spațiile verzi.

Controlul de stat se efectuează în scopul determinării stării ecologice a spațiilor verzi, regimului de pază și gestionare a acestora, îndeplinirii lucrărilor de îngrijire, depistării încălcărilor și atragerii la răspundere a contravenienților conform legislației în vigoare.

În procesul controlului se atrage atenția la următoarele:

- Actele normative în baza cărora au fost create spațiile verzi (Hotărîrea Primăriei, Harta-schemă cu liniile roșii, planul de dezvoltare a acestora etc.);
- Granițele spațiilor verzi în natură cu înscrierile respective și zonele de protejare ale acestora;
- Evidența și reglementarea folosirii spațiilor verzi;
- Respectarea prevederilor amenajamentelor în domeniu și tehnologiilor de creare și întreținere a spațiilor verzi;
- Organizarea pazei și protecției spațiilor verzi;
- Asigurarea stării fitosanitare a spațiilor verzi;
- Construcția și amplasarea obiectelor în spațiile verzi, ținând cont de clasificarea și categoria funcțională de folosire;
- Regenerarea, extinderea, ameliorarea compoziției și a calității spațiilor verzi;
- Efectuarea inventarierii cu întocmirea planurilor de îndeplinire a lucrărilor de îngrijire, fitosanitare și de reconstrucție a spațiilor verzi;
- Atribuirea parchetelor pentru exploatare cu calcularea volumului masei lemnoase.

n) Fauna cinegetică și resursele piscicole.

Controlul de stat se efectuează în scopul asigurării protecției și folosirii raționale a regnului animal, îndeplinirii de către persoanele fizice și juridice, a actelor legislative și normative, depistării contravențiilor și luarea măsurilor și sancțiunilor de contracarare.

În timpul controlului se acordă atenție la următoarele:

- Documentele ce permit dreptul de folosire a terenurilor de vînătoare;
- Documentele ce permit dreptul de a vîna: ordinul organului abilitat cu protecția mediului, ordinul beneficiarului, autorizația sau permisul, permisul portarmă, carnetul de vînător;
- Îndeplinirea prevederilor Regulamentului Gospodăriei Cinegetice (*anexa nr.1* la Legea regnului animal);
- Respectarea normelor de recoltare a vînatului;
- Îndeplinirea măsurilor biotehnice planificate.
- Documentele care permit dreptul la pescuit;
- Respectarea metodelor de pescuit;
- Starea instalațiilor hidrotehnice și dispozitivelor de protecție a peștelui;
- Respectarea prevederilor proiectelor de execuție la construcția și darea în exploatare a bazinelor acvatice în scopuri piscicole;
- Respectarea cotelor de pescuit (speciile, cantitatea, dimensiunile), regulile privind folosirea uneltelor de pescuit;
- Îndeplinirea măsurilor de întreținere a bazinelor și sectoarelor de pescuit industrial;

Extragerea nisipului, prundișului din albiile râurilor și malurile bazinelor piscicole sectoare folosite pentru depunerea icrelor și efectuarea altor lucrări (explozii, instalarea cablurilor și conductelor, construcția podurilor).

o) Gestionarea deșeurilor.

Controlul ecologic de stat se efectuează la toate întreprinderile industriale indiferent de forma de proprietate și apartenența departamentală.

În procesul efectuării controlului ecologic de stat se verifică:

1. Existența și conținutul pașaportului ecologic ori a certificatului;
2. Rezultatele inventarierii deșeurilor;
3. Normele de formare a deșeurilor, conform tehnologiilor;
4. Existența și completarea registrului depozitului;
5. Evidența primară a deșeurilor;
6. Îndeplinirea formelor statistice nr.1 „Deșeuri toxice” și nr.2 „Deșeuri”;
7. Documentația contabilă de formare, depozitare și prelucrare a deșeurilor la întreprindere;
8. Datele de laborator privind componența deșeurilor;
9. Efectuarea colectării separate a deșeurilor după clasa de toxicitate și alte criterii (inflamabile, periculoase, incendiare);
10. Îndeplinirea măsurilor de protecție a mediului în timpul gestionării deșeurilor;
11. Starea platformelor pentru deșeurile menajere solide și a teritoriului;
12. Evidența și păstrarea substanțelor chimice utilizate în industrie
13. Prelevarea probelor (în caz de necesitate).
14. Executarea indicațiilor prescrise anterior în actele de control.
15. Verificarea calculelor și achitărilor plăților pentru poluare.

3. Nivelul executării Planului de activitate a IES pentru anul 2011.

Pentru evaluarea și aprecierea activității sale, IES a avut 52 de indicatori care cuprind toate manifestările inspectării și controlului în format statistic dar și un Plan de activitate care integrează măsuri și activități aplicative și conforme activității Ministerului Mediului.

Cu privire la executarea măsurilor de implementare a Programului de Activitate a Guvernului »Integrare Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare, 2011-2014” pentru anul 2011 conform Planului IES.

a) În anul 2011 Inspectoratul Ecologic de Stat și-a construit activitatea pe patru obiective și opt acțiuni prioritare, care au decurs din Programul de Activitate a Guvernului, Ministerului Mediului și corespund competențelor și atribuțiilor IES.

Obiective	Acțiuni	Subacțiuni	Indicatori de monitorizare	Indicatorii de performanță
1	2	3	4	5
		<p>1.1.1. Asigurarea subdiviziunilor Inspectoratului cu vestimentație de serviciu, transport, mobilier și echipament.</p> <p>1.1.2. Asigurarea automatizării procesului de planificare și evidenței contabile conform planului unic de conturi pentru sectorul public.</p>	<p>Uniforme de serviciu -150, Calculatoare-40, Server - 1, Autoturizme-15, Mobilier - pentru 10 subdiviziuni teritoriale, Reparații curente - Anenii - Noi, AE Bălți, CIE Otaci.</p>	<p>Calculatoare-30, Autoturizme-5, Mobilier - pentru 10 subdiviziuni teritoriale, Reparații curente - IE Sîngerei, AE Bălți și CIE Otaci.</p>
1. Asigurarea unui cadru adecvat pentru protecția mediului și utilizarea durabilă a resurselor naturale.	1.1. Consolidarea potențialului instituțional în domeniul protecției mediului și utilizării durabile a resurselor naturale.	<p>1.1.3. Evaluarea performanțelor profesionale ale funcționarilor publici.</p> <p>1.1.4. Instruirea profesională continuă a angajaților Inspectoratului conform planului de instruire profesională a angajaților pentru 2011.</p>	<p>Programa computerizată „Universal-ACCOUNTING-R”.</p> <p>Efectivul de funcționari conform actelor normative.</p> <p>Seminare organizate, persoane instruite.</p>	<p>S-a implementat, parțial. Continuă implementarea cu perfecționarea concomitentă.</p> <p>267 funcționari publici (toți colaboratorii cu statut de funcționari publici).</p> <p>16 seminare, unde au fost instruiți toți funcționarii publici.</p>
	1.2. Extinderea cooperării internaționale în domeniul protecției mediului.	<p>1.2.1. Participarea asociativă la implementarea proiectelor în domeniul protecției și folosirii resurselor acvatice din bazinele f. Nistru și r. Prut.</p> <p>1.2.2. Participarea la implementarea Programului de colaborare transfrontalieră 2007-2013 pe problemele de mediu și biodiversitate (România – Moldova -Ucraina) și Memorandumului moldo-român.</p>	<p>Persoane participante, seminare și întruniri organizate, publicații și rapoarte executate.</p> <p>Persoane participante, seminare și întruniri organizate, publicații și rapoarte executate.</p>	<p>174 persoane participante, 16 seminare și întruniri cu Administrațiile Publice Locale riverane râurilor Prut și Nistru; 40 de publicații și rapoarte executate referitoare la activități de mediu în zonă.</p> <p>22 funcționari publici participanți la seminare și întruniri, șefii Agențiilor și Inspecțiilor Ecologice din zonele vecine și experții direcțiilor și secțiilor specializate.</p>

Obiective 1	Acțiuni 2	Subacțiuni 3	Indicatori de monitorizare 4	Indicatorii de performanță 5
<p>2. Reducerea impactului negativ al activității economice asupra mediului, resurselor naturale și sănătății populației.</p>	<p>2.1. Îmbunătățirea măsurilor de prevenire a poluării mediului înconjurător prin ridicarea nivelului de conștientizare a populației și incorporarea cerințelor de protecție a mediului în politicile sectoriale ale economiei naționale și politicii teritoriale</p>	<p>2.1.1. Acordarea asistenței consultativ-metodologice organelor administrației publice locale la elaborarea planurilor de acțiuni de protecție a mediului și utilizării resurselor naturale.</p> <p>2.1.2. Acordarea asistenței consultativ-metodologice organelor administrației publice locale în organizarea și desfășurarea bilanului ecologic de salubritate a localităților din republică.</p> <p>2.1.3. Acordarea asistenței consultativ-metodologice și analitice agenților economici referitor la exploatarea surselor de poluare a aerului atmosferic în vederea respectării securității ecologice la traficul rutier.</p> <p>2.1.4. Evaluarea indicatorilor și implementarea proiectului pilot privind planificarea activităților inspecției ecologice</p> <p>2.1.5. Monitorizarea și inspecționarea unităților economice în vederea asigurării respectării normelor stabilite prin autorizațiile de mediu de deversări și emisii.</p> <p>2.1.6. Participarea la selectarea și atribuirea terenurilor pentru alte activități de cît cele agricole și coordonarea schimbării destinației.</p>	<p>Numărul de consultații, planuri avizate sau aprobate, măsuri realizate.</p> <p>Localități salubritate, seminare și întruniri, emisiuni TV, radio și publicații.</p> <p>Localități participante, proiecte finanțate, emisiuni TV, radio și publicații.</p> <p>Elaborarea planului inspecției ecologice a unităților economice.</p> <p>Surse inspectate, acte și procese-verbale întocmite, sancțiuni.</p> <p>Participări, materiale examinate și coordonate.</p>	<p>4559 consultații și aprobări pentru toți solicitanții; 35 de întruniri a specialiștilor A/I Ecologice în cadrul Consiliilor raionale și municipale; 856 planuri de măsuri integrate în planurile de activitate a primăriilor;</p> <p>Activități de salubritate s-au efectuat în toate localitățile urbane și rurale; 274 publicații; 223 emisiuni TV-radio.</p> <p>14 emisiuni TVR; 38 publicații; 35 proiecte de promovare a reducerii emisiilor de la auto-transport în atmosferă finanțate din FEL.</p> <p>Au fost elaborate listele agenților economici planificați pentru control în anul de raportare în fiecare raion și municipiu.</p> <p>4011 – surse inspectate și acte de control întocmite și 1746 de procese-verbale, amenzi aplicate 1 075 498lei.</p> <p>2105 participări la selectarea terenurilor; 1909 materiale examinate și coordonate.</p>

<p>2.1.7. Efectuarea controlului privind respectarea legislației funciare de către gospodăriile agricole, administrația publică locală și alți deținători funciari.</p>	<p>2208 controale; 746 procese-verbale întocmite; 746 persoane contraveniente; 434 490 amenzi aplicate.</p>	<p>2208 controale; 746 procese-verbale întocmite; 746 persoane contraveniente; 434 490 amenzi aplicate.</p>	<p>2208 controale; 746 procese-verbale întocmite; 746 persoane contraveniente; 434 490 amenzi aplicate.</p>
<p>2.1.8. Inventarierea depozitelor de deșeurii privind starea lor, modul de gestionare și asigurare a normelor de exploatare.</p>	<p>1868 depozite de deșeurii; 13 conform legislației; 844 contrar legislației; 1011 amenajate fără proiect de execuție; 2131 procese-verbale; 852 970 amenzi aplicate.</p>	<p>1868 depozite de deșeurii; 13 conform legislației; 844 contrar legislației; 1011 amenajate fără proiect de execuție; 2131 procese-verbale; 852 970 amenzi aplicate.</p>	<p>250 materiale coordonate și avizate.</p>
<p>2.1.9 Examinarea și coordonarea materialelor produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților pentru înregistrare în Republica Moldova.</p>	<p>250 materiale coordonate și avizate.</p>	<p>250 materiale coordonate și avizate.</p>	<p>250 materiale coordonate și avizate.</p>
<p>2.1.10. Examinarea documentației de proiect a obiectelor pentru construcții și de evaluare a impactului asupra mediului înconjurător cu eliberarea avizelor expertizei ecologice de stat.</p>	<p>532 proiecte de execuție avizate</p>	<p>532 proiecte de execuție avizate</p>	<p>532 proiecte de execuție avizate</p>
<p>2.1.11 Examinarea și acordarea inventarelor, volumelor, normativelor de emisii a poluanților în aerul atmosferic de la sursele fixe (ELA), normativelor de deversare a poluanților în apele de suprafață (DLA) cu eliberarea autorizațiilor.</p>	<p>ELA-551 materiale examinate; Acordate - 523; DLA (în apele de suprafață) - 13 materiale examinate ; acordate 9; DLA (folosință specială a apei) - 227 materiale examinate, 161 – autorizații de folosință specială a apei ;</p>	<p>ELA-551 materiale examinate; Acordate - 523; DLA (în apele de suprafață) - 13 materiale examinate ; acordate 9; DLA (folosință specială a apei) - 227 materiale examinate, 161 – autorizații de folosință specială a apei ;</p>	<p>ELA-551 materiale examinate; Acordate - 523; DLA (în apele de suprafață) - 13 materiale examinate ; acordate 9; DLA (folosință specială a apei) - 227 materiale examinate, 161 – autorizații de folosință specială a apei ;</p>
<p>2.2.1. Acordarea asistenței consultativ-organizatorice organelor administrației publice locale în desfășurarea acțiunii „Apa – izvorul vieții”.</p>	<p>Obiecte acvatice construite, reconstruite și amenajate (sonde de apă, fântâni, izvoare), lungimea (km) cursurilor de apă (râuri, bazine de apă) curățate, arbori plantați în zona de protecție.</p>	<p>Obiecte acvatice construite, reconstruite și amenajate (sonde de apă, fântâni, izvoare), lungimea (km) cursurilor de apă (râuri, bazine de apă) curățate, arbori plantați în zona de protecție.</p>	<p>Amenajate 6246 fântâni, 459 izvoare; Curățate cursurile de apă pe o lungime de 1157,5 mii km; Plantați 22,2 mii arbori și arbuști.</p>
<p>2.2. Aplicarea măsurilor de asanare și protejare a fondului acvatic.</p>	<p>2.2.1. Acordarea asistenței consultativ-organizatorice organelor administrației publice locale în desfășurarea acțiunii „Apa – izvorul vieții”.</p>	<p>2.2.1. Acordarea asistenței consultativ-organizatorice organelor administrației publice locale în desfășurarea acțiunii „Apa – izvorul vieții”.</p>	<p>2.2.1. Acordarea asistenței consultativ-organizatorice organelor administrației publice locale în desfășurarea acțiunii „Apa – izvorul vieții”.</p>

Obiective	Acțiuni	Subacțiuni	Indicatori de monitorizare	Indicatorii de performanță
1	2	3	4	5
2. Reducerea impactului negativ al activității economice asupra mediului, resurselor naturale și sănătății populației.	2.2. Aplicarea măsurilor de asanare și protejare a fondului acvatic.	2.2.2. Monitorizarea și evidența obiectelor acvatice privind starea și respectarea regimului de protecție a apelor și desfășurării activităților economice în zonele de protecție a apelor.	Obiecte inspectate, acte, procese-verbale, prescripții înaintate, amenzi aplicate.	1882 obiective inspectate; 776 procese-verbale întocmite; 556 848 lei amenzi aplicate.
		2.2.3. Inspectarea unităților economice – utilizatori de apă în vederea asigurării respectării prevederilor legale în procesul de gospodărire a resurselor acvatice	Obiective și surse inspectate, acte, procese-verbale, prescripții înaintate, amenzi aplicate.	1882 obiective inspectate; 776 procese-verbale întocmite; 556848 lei amenzi aplicate.
		2.2.4. Monitorizarea și evidența stării rețelelor de evacuare a apelor reziduale și sistemelor de epurare a apelor uzate.	Obiecte inspectate, acte, procese-verbale, sancțiuni.	Au fost inspectate toate stațiile de epurare a apelor uzate.
		2.2.5. Monitorizarea și evidența stării sondelor de apă, fântinilor și izvoarelor amplasate în localitățile republicii. Evaluarea modului de gestionare și asigurare a prevederilor legale de protecție a lor.	Numărul de sonde de apă, fântini și izvoare luate la evidență. Acte, procese-verbale, prescripții, sancțiuni aplicate.	4113 bazine acvatice luate la evidență; 1882 obiective inspectate; 776 procese-verbale întocmite; 558848 lei amenzi aplicate.
2.3. Extinderea suprafețelor forestiere	2.3.1. Acordarea asistenței organizatorice organelor administrației publice locale în desfășurarea acțiunii „Un arbore pentru dăinuirea noastră”.	2.3.2. Evaluarea stării culturilor silvice plantate pe terenurile degradate și impracticabile pentru agricultură, de-a lungul drumurilor naționale și locale pe perioada anilor 2009-2010-2011.	Arbori și arbuști plantați, suprafețe (ha) plantate și regeenerate.	130,6 ha - plantate; 260,1 ha – regenerate; 410280 - arbori plantați.
			Procentul de înrădăcinare, suprafața (ha) de culturi plantate.	Acțiune în proces de desfășurare. Se va finaliza în primăvara anului 2012.
2.4. Protejarea biodiversității (Realizarea regimului de protecție a lumii vegetale și animale).	2.4.1. Examinarea și coordonarea lucrărilor silvice preconizate pentru anii 2011-2012.		Acte coordonate.	Se efectuează la solicitare, continuă cu finalizare în primăvara anului 2012.

Obiective	Acțiuni	Subacțiuni	Indicatori de monitorizare	Indicatorii de performanță
1	2	3	4	5
4. Creșterea nivelului de cultură ecologică a cetățenilor.	4.1. Promovarea unor campanii naționale de educare și sensibilizare pentru ecologie și dezvoltare durabilă.	<p>4.1.3. Administrarea paginii WEB a IES.</p> <p>4.1.4. Participarea la întruniri de lucru, forumuri, seminare ale ministerelor, alte autorități administrative centrale, ONG în cadrul lansării proiectelor de legi și acte normative, strategiilor și programelor în domeniul mediului.</p> <p>4.1.5. Informarea publicului larg și atragerea societății civile (ONG-uri, grupuri de inițiativă, etc.) la acțiunile naționale în domeniul protecției mediului, cum sunt: Acțiunea „Un arbore pentru dăinuirea noastră”, Săptămâna apelor curate „Apa izvorului vieții”, Acțiunea „Rîu curat de la sat la sat” Acțiunea „Un aer curat pentru toți” (Inițiativă Europeană), Lunarul de salubritate – Bilunatul ecologic. Perfectarea și publicarea comunicatelor și informațiilor privind desfășurarea acestora.</p> <p>– Elaborarea și distribuirea textelor pentru orele ecologice; - Participarea la emisiuni TV și radio cu tematică ecologică.</p> <p>4.1.7. Actualizarea Pașapoartelor ecologice a raioanelor și municipiilor.</p>	<p>Materiale, comunicări.</p> <p>Participări la întruniri și comunicări prezentate.</p> <p>Comunicate de presă, dezbateri, concursuri, rapoarte și informații prezentate instituțiilor cointeresate.</p> <p>Broșuri editate, emisiuni TV și radio desfășurate.</p> <p>Pașapoarte ecologice.</p>	<p>Materiale, comunicări, autorizare continuă (proces).</p> <p>16 – întruniri cu participare masivă, cu comunicări tematice; alte întruniri și participări la solicitare în regim de lucru.</p> <p>279 - Comunicate de presă și informații asupra acțiunilor realizate cu atragerea societății civile la nivel local și național;</p> <p>S-a desfășurat concursul „Cea mai salubră, modernă și amenajată localitate”;</p> <p>La declanșarea acțiunilor au avut loc conferințe de presă sau mese rotunde. În teritoriu au fost făcute comunicate în mass-media locală.</p> <p>Au fost distribuite texte pentru 2 ore ecologice, elaborată și distribuită în format de hîrtie broșura „Protecția mediului în date și cifre”;</p> <p>223 - Emisiuni TVR.</p> <p>34 pașapoarte actualizate. După raportarea anuală procesul va fi desăvîrșit conform materialelor precizate.</p>

b) Provocări și perspective.

Nu s-a reușit finalizarea bazei de date a tuturor agenților economici plătitori pentru poluarea mediului.

Nu s-a reușit ca necesitate elaborarea PLAM în toate raioanele și municipiile (APL de nivelul II).

În perspectiva apropiată (iunie, 2012) se preconizează finalizarea creării bazei de date a agenților plătitori de mediu; finalizarea cartografierii obiectivelor de mediu și expunerea lor pe un portal de informații; elaborarea PLAM-lor ca suport de colaborare cu OAPL pe viitor; crearea conferinței permanente de mediu pentru organele APL în probleme de mediu.

IMPORTANT!

Pentru anul 2012 este preconizată elaborarea Programului de dezvoltare Strategică a IES (ca instituție subordonată Ministerului Mediului) care va permite modificări în Planul de activitate a IES pentru anul 2012, iar aprecierea și evaluarea se va face după un nou sistem (46 indicatori) pus în valoare de la 01.01.2012.

II. EXPERTIZA ECOLOGICĂ DE STAT ȘI AUTORIZAȚIILE DE MEDIU.

Valeriu HOLBAN,

Șef, Direcția expertiza ecologică de stat și autorizații de mediu.

1. Introducere.
2. Expertiza ecologică de stat – realizări și date.
3. Autorizațiile de mediu – implementarea normelor și standardelor ecologice în activitățile economice.
4. Propuneri de perfecționare a SEES și AM.

1. Introducere.

a) Expertiza ecologică de stat.

Expertiza ecologică a documentației de proiect (DP) în 2011 a fost efectuată în baza actelor legislative și normative în vigoare, *competențelor prevăzute în anexa nr.3 din Instrucțiunea nr.188 din 10.09.02 „Despre ordinea de organizare și efectuare a expertizei ecologice de stat”* de către sistemul expertizei ecologice de stat și autorizațiilor de mediu (SEES AM) compus din subdiviziunile autorității centrale a Controlului Ecologic de Stat: Direcția Expertiză Ecologică și Autorizații de Mediu (DEEAM) din cadrul aparatului central al Inspectoratului Ecologic de Stat (IES) și inspectorii, conform fișei postului, cu atribuții de efectuare a expertizei ecologice de stat a DP din cadrul Agențiilor și Inspecțiilor ecologice.

DP examinate și acordate de DEEAM sunt destinate pentru construcția, reconstrucția sistemelor de aprovizionare cu apă și canalizare cu stații de epurare biologică a apelor uzate a localităților; stațiilor de alimentare cu combustibil; depozitelor pentru păstrarea fructelor, legumelor; gazificarea grădinițelor de copii, școlilor; valorificarea substanțelor minerale utile din cariere, mine; măsuri antierozionale cu construcții hidrotehnice; construcției iazurilor; construcției centralelor termice autonome; amenajarea depozitelor pentru redisolocarea, înhumarea, izolarea deșeurilor toxice, deșeurilor menajere solide; construcția centrelor comerciale; reabilitarea drumurilor naționale, sistemelor de irigare centralizate; modernizarea aeroportului internațional Chișinău; construcția conductei de interconectare a sistemului național de transport gaze din România cu sistemul de transport gaze din Republica Moldova; conectarea liniilor electrice de tensiune înaltă 310kV Gotești – Fălciu; utilizarea combustibilului alternativ în cuptorul rotativ de clincher la uzina „Lafarge Ciment (Moldova)” S.A din or. Rezina; Terminalul de produse petroliere Giurgiulești pe fluviul Dunărea-Punct de descărcare / încărcare a Î.C.S. „Danube Logistics” S.R.L., studii de impact privind utilizarea surselor regenerabile de energie, cum ar fi: energia solară, eoliană ș.a.

DP examinate și acordate de Agenții și Inspecții sunt destinate deasemenea pentru construcția obiectelor social-culturale cu asigurarea tehnică de la obiectele și rețelele centralizate și proprii, inclusiv: case de locuit, grădinițe de copii, școli, case de cultură, cluburi, policlinici, puncte medicale, spitale, clădiri administrative, case individuale cu sobe, stații de telefoane, farmacii, oficii poștale, întreprinderi și centre comerciale și de alimentare, de deservire socială; construcția obiectelor de prelucrare a produselor agricole în localitățile rurale, inclusiv: oloinițe și mori de măcinat, locuri descoperite de parcare și garaje pentru vehicule, fără servicii; linii de tensiune înaltă de 35 kV și mai mică, noduri și linii de telecomunicații aeriene și subterane între localitățile republicii și în intravilanul localităților, rețele de conducte de apă, canalizație în intravilanul localităților (fără instalații) alte întreprinderi, obiecte și instalații de menire comună, proiecte de creare a zonelor și fișiiilor de protecție pentru piraie / rîulețe și rîuri mici.

Urmare aprobării unor noi legi de către Parlamentul Republicii Moldova, în activitatea de expertiză ecologică a DP în anul 2012 vor fi prevăzute un șir de modificări:

- prin Legea nr.163 din 09.07.2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție (L.163) se prevede că autorizarea executării lucrărilor de construcție va fi efectuată fără Avizul expertizei ecologice a DP.
- în „Nomenclatorul actelor permissive eliberate de autoritățile emitente persoanelor fizice și persoanelor juridice pentru practicarea activității de întreprinzător” – anexă la legea nr.160 din 22.07.2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător (L.160) nu a fost inclus Avizul expertizei ecologice a DP. Conform acestei legi, începînd cu 15.04.2012, eliberarea în calitate de act permisiv a acestui Aviz va fi considerată nelegitimă (vezi art.4, alin.2,3, art.13, alin.2,3 din L.160).
- prin Legea nr.162 din 22.07.2011 (L.162) pentru modificarea și completarea unor acte legislative,

art.III din Legea privind expertiza ecologică și evaluarea impactului asupra mediului înconjurător” la art.8, alin.(2); art.21, alin.(3) cuvîntul “general” a fost exclus, iar articolul 20 „Avizul general al expertizei ecologice de stat”, a fost abrogat.

- totodată este în curs de aprobare proiectul Legii privind evaluarea impactului asupra mediului, care prevede implementarea procedurii de evaluare a impactului asupra mediului conform Directivei 97/11/CE din 3 martie 1997 de modificare a Directivei 85/337/CEE din 27 iunie 1985 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului.

Pentru implementarea modificărilor menționate și, totodată, excluderea eventualelor prejudicii mediului înconjurător, este important ca modificările în activitatea de expertiză ecologică a DP să fie aprobate și aplicate, odată cu implementarea Legii privind evaluarea impactului asupra mediului (actualmente în fază de proiect). Este cunoscut prejudiciul de proporții adus economiei naționale prin construcția în anii 60–80, sec. XX a complexului de irigare a terenurilor agricole cu apa lacului Ialpug fără expertiza calității acestei ape. Ignorarea recomandărilor expertizei ecologice la DP pentru construcția tronsonului de cale ferată Cahul-Giurgiulești a adus în anii 2005–2008 prejudicii irecuperabile resurselor minerale utile dintr-un șir de localități ale raionului Cahul.

b) Autorizațiile de mediu.

Potrivit art.10 alin.(2) al Legii nr.235 din 20.07.2006 „Cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător”, autorizarea este o acțiune prin care autoritatea administrației publice sau instituția abilitată prin lege cu funcții de reglementare și de control îi permite solicitantului să inițieze și/ sau să desfășoare o afacere, eliberîndu-i un act cu caracter permisiv, sub formă de licență – pentru genurile de activitate prevăzute de Legea nr.451-XV din 30 iulie 2001 „Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” și/sau sub formă de autorizație – pentru confirmarea unor cerințe tehnice, unor norme separate sub un anumit aspect, stabilite de lege.

Autorizația de folosință specială a apelor (AFSA) este un act permisiv eliberat de IES ce reglementează în complex captarea utilizarea și protecția apelor naturale, în baza normelor de consum și regimului de evacuări stabilit de normativele deversărilor de poluanți DLA, condițiile tehnice, ecologice și igienice de desfășurare legală a consumului uman și a procesului tehnologic de producere. AFSA se eliberează pe un termen de trei ani.

AFSA se eliberează ținînd cont că, potrivit art.12 alin.(1) lit.a), art.27 alin. (11) lit.b), art.72, 73 alin. (1) și (2) din Codul apelor, acțiunile de captare și utilizare a apei duc inevitabil la acțiuni de formare și evacuare a apelor uzate în apele de suprafață care trebuie să fie dotate cu utilaj de prevenire a poluării. Ca urmare, aceste acțiuni (captarea, utilizarea, evacuarea) se autorizează în complex, cînd există garanții de utilizare rațională a apei și nu se va produce poluarea mediului. În cazul cînd condițiile menționate nu se respectă în complex, beneficiarul de apă va fi autorizat după realizarea măsurilor coordonate cu autoritățile de mediu.

Autorizația de emisii de poluanți în aerul atmosferic de la sursele fixe (AEPA) este un act permisiv eliberat de IES ce reglementează emisiile de poluanți în atmosferă de la sursele fixe de poluare stabilite în baza normativelor emisiilor limitat admisibile (ELA) de poluanți, precum și alte condiții și reglementări care asigură protecția aerului atmosferic în procesul tehnologic de producere.

Pentru eficientizarea activității de reglementare prin autorizări, în 2011 Aparatul central al Inspectoratului Ecologic de Stat (AC IES) a preluat de la subdiviziunile teritoriale (ST) atribuțiile de eliberare a autorizațiilor de folosință specială a apei (AFSA), a autorizațiilor emisiilor de poluanți în aerul atmosferic de la sursele fixe (AEPA).

În rezultatul unei analize ample a modului de autorizare practicat de către ST s-a constatat:

1. La eliberarea AEPA, Agențiile și Inspecțiile teritoriale impuneau toți agenții economici să elaboreze normativele emisiilor limitat admisibile de poluanți în aerul atmosferic (ELA) în baza prevederilor art.12 din Legea privind protecția aerului atmosferic, dar fără să fie luată în considerare încadrarea întreprinderilor în categorii după nivelul de impact asupra aerului atmosferic.
2. La eliberarea AFSA, de regulă, nu se lua în considerare faptul că utilizatorii de apă nu dispun de sisteme de canalizare, epurare a apelor uzate formate în rezultatul captării, utilizării apei naturale. Unii inspectori aplicau parțial prevederile art.27 din Codul apelor inspectînd utilizatorul de apă (UA) solicitant de AFSA doar la acțiunea de captare a apei fără a se ține cont de prevederile

art.46(1) din Legea privind protecția mediului înconjurător (LPM), care stipulează, că „...autoritățile publice locale (APL) sunt obligate în comun cu autoritățile de protecție a mediului, autoritățile pentru sănătatea publică (CSP), Agenția „Apele Moldovei” să mențină sub control strict debitele captate, folosirea și evacuarea apei în toate domeniile de folosire a ei”. Astfel, inspectorul nu respectă art.46(1) din LPM, eliberînd AFSA doar pentru activitatea de captare, săvîrșind o contravenție. Concomitent UA autorizat, de asemenea săvîrșește o contravenție prin nerespectarea art.12(1), a) din Codul Apeilor, potrivit căruia „... i se interzice să activeze, fără dispozitive de prevenire a poluării”

Luînd în considerare cele menționate, precum și în baza ordinelor șefului IES nr.3, 4 din 18.01.2011, de la Agenții și Inspecții a fost temporar retrasă, activitatea de autorizare cu concentrarea acestea în cadrul AC IES cu scopul: responsabilizării și instruirii inspectorilor în domeniul autorizărilor, creării bazei de date pentru Registrul AFSA, AEPA, trecerii la platforma comună de autorizare a folosinței de apă (PCAFA) prin ghișeul unic, implementării Instrucțiunii privind încadrarea întreprinderilor (obiectelor) în categorii după nivelul de impact asupra aerului atmosferic.

După preluarea de către AC IES a activităților de autorizare au fost întreprinse următoarele acțiuni:

1. Au fost instruiți inspectorii, cu ieșire pe teren, inclusiv prin telefon, în privința întocmirii actelor de inspectare pentru autorizare, inclusiv a modului de respectare a autorizațiilor de către agenții economici;
2. Au fost elaborate pentru diferite cazuri modele de „Indicații obligatorii” la Actul inspectării îndeplinirii cerințelor privind protecția mediului și folosirea rațională a resurselor naturale pentru UA, activitatea cărora urmează a fi autorizată. (Transmise ST prin e-mail)
3. S-a participat, la crearea sistemului informațional al platformei comune de autorizare a folosinței apei (SI PCAFA) în comun cu experții instituției „Activitatea Reforma sectorului de irigare” (ARSI) și instituțiile implicate în procesul de coordonare a condițiilor de eliberare a AFSA.
4. A fost elaborat modelul Solicitării de eliberare a autorizației de folosință specială a apelor (AFSA) pentru diverse activități. (Transmis ST prin e-mail)
5. A fost inițiată Baza de date pentru registrele AEPA, AFSA și transmisă Agențiilor și Inspecțiilor pentru completare și prezentare lunară în formă electronică AC IES, pentru generalizare și plasare pe pagina WEB a inspectoratului. (dispoziția șefului IES nr.15-d din 14.12.2011)
6. A fost pusă în aplicare (cu scopul eliberării AEPA) Instrucțiunea privind încadrarea întreprinderilor (obiectelor) în categorii după nivelul de impact asupra aerului atmosferic (ordinul ministrului mediului nr.110 din 17.12.2010). Însă, este necesară publicarea ei în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.
7. Au fost, în 2011, examinate și eliberate AFSA pentru 149 UA, comparativ cu 300 în 2010, examinate și avizate 8 DLA, comparativ cu 32 DLA în 2010;
8. Au fost, în 2011, eliberate AEPA pentru 803 AE, comparativ cu 1298 în 2010, examinate și avizate 479 ELA, comparativ cu 450 ELA în 2010.

2. Expertiza ecologică de stat – realizări și date.

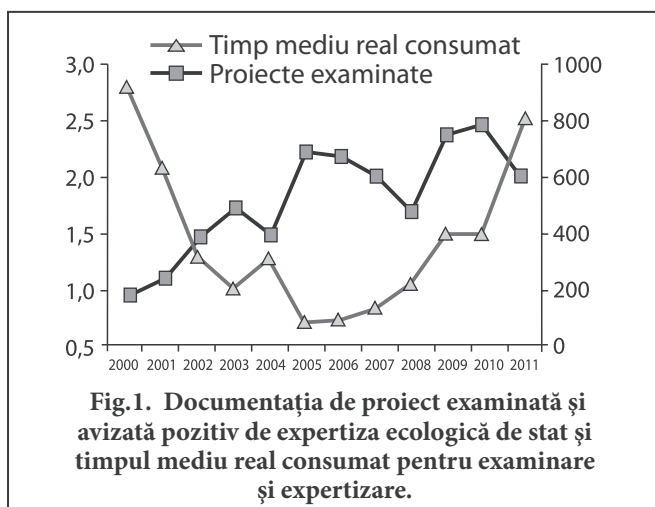

Fig.1. reprezintă numărul proiectelor examinate și avizate de sistemul expertizei ecologice de stat, precum și timpul mediu real consumat pentru o examinare și expertizare.

Din grafic se vede că timpul mediu real consumat pentru examinarea proiectelor în perioada anilor 2000-2011 s-a redus de la 2,8 la 2,5 zile pentru un proiect, norma constituind pînă la 45 zile, iar pentru obiectele și activitățile economice complexe și potențial periculoase pentru mediul înconjurător pînă la 3 luni

Timpul mediu real consumat pentru examinarea documentației de proiect a fost obținut prin raportarea numărului de proiecte examinate la numărul de zile lucrătoare într-un an $621:250=2,5$ zile/proiect.

În 2011 în DEEAM au activat 10 colaboratori, din ei, cu funcții de expertiză – 8. În agenții și inspecții au activat în domeniul expertizei cîte un colaborator. Din cauza lipsei specialiștilor calificați, în 2011 nu au fost expertizate documentații de proiect în inspecțiile din raioanele Nisporeni, Telenești, Ocnița și Florești. Lipsesc specialiști calificați și în alte subdiviziuni teritoriale, cum ar fi în inspecțiile din raioanele Cimișlia, Briceni, Fălești. În Agenția Ecologică Chișinău lipsesc în continuare specialiști în domeniul expertizei privind evaluarea impactului activităților preconizate asupra aerului atmosferic, apei, florei, faunei.

Fig.2. reprezintă numărul proiectelor avizate pozitiv de expertiza ecologică de stat.

Pe parcursul anului 2011 au fost examinate de SEES în total 621 proiecte, inclusiv avizate pozitiv 614 proiecte (cu 171 proiecte mai puțin, comparativ cu 2010). Din numărul total, 7 proiecte au fost avizate negativ.

În aceeași perioadă s-a produs o majorare cu 2% (din numărul total de proiecte examinate) a numărului proiectelor finanțate din bugetul de stat, fondul ecologic național, granturi pentru construcția complexă a obiectelor de aprovizionare cu apă și canalizare. (În 2011 din numărul total de 614 proiecte, 104, sau 17% au fost finanțate de la bugetul de stat. În 2010 din numărul total de 785 proiecte, 120, sau 15% au fost finanțate de la bugetul de stat).

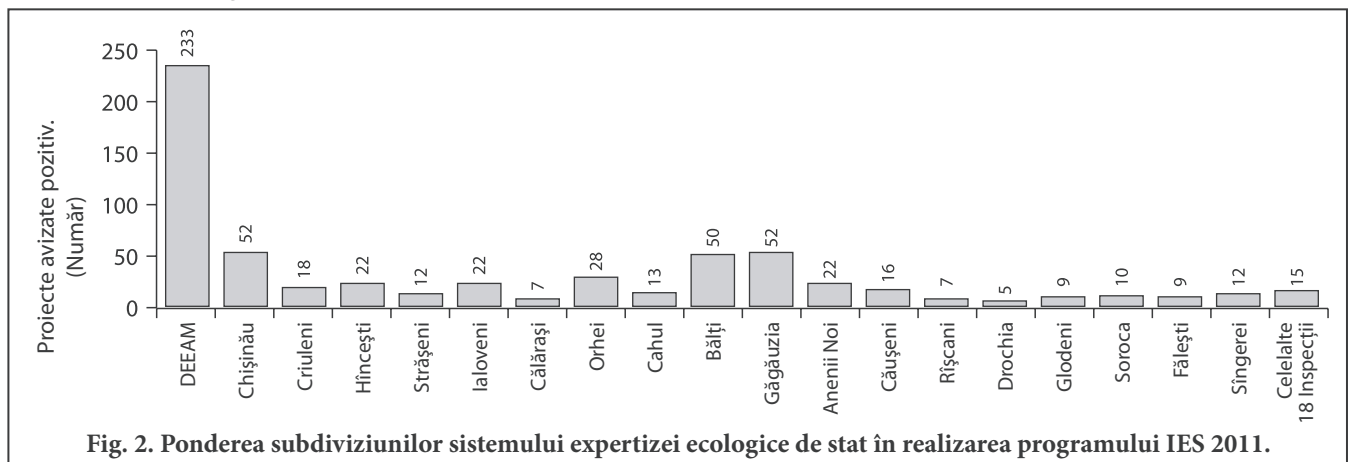

Fig. 2. Ponderea subdiviziunilor sistemului expertizei ecologice de stat în realizarea programului IES 2011.

Expertiza ecologică de stat a proiectelor de execuție se efectuează contra plată, cu excepția documentației pentru obiectele finanțate din bugetul de stat, conform art.18 al Legii nr.851 cu privire la expertiza ecologică de stat și evaluarea impactului asupra mediului înconjurător, Legii nr.52 din 31.03.2011 a bugetului de stat pentru 2011, iar mijloacele acumulate sunt direcționate în bugetul de stat.

Fig.3. demonstrează că pentru executarea lucrărilor de expertiză ecologică în 2011 în bugetul de stat au fost transferați 726,135 mii lei, constituind o scădere de 286,9 mii lei, comparativ cu 2010. Acest fapt se datorează scăderii cu 171 proiecte a numărului proiectelor examinate în 2011 comparativ cu 2010 și, totodată, creșterii în aceeași perioadă a numărului proiectelor finanțate din bugetul de stat.

Fig.4. demonstrează ponderea procentuală a transferurilor la bugetul de stat a SEES pentru efectuarea expertizei ecologice de stat a proiectelor. În suma totală a transferurilor la bugetul de stat 726,135 mii lei sau evidențiat: DEEAM - 55%, Agenția Ecologică Chișinău – 10%, urmată de Agenția Ecologică Găgăuzia cu 6,5%, Agenția Ecologică Bălți cu 6,46%. Celelalte subdiviziuni au contribuit la volumul de transferuri în medie cu 1÷2%.

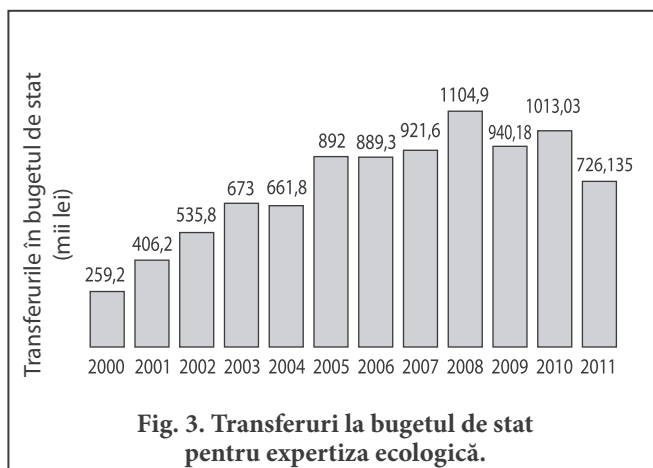

Fig. 3. Transferuri la bugetul de stat pentru expertiza ecologică.

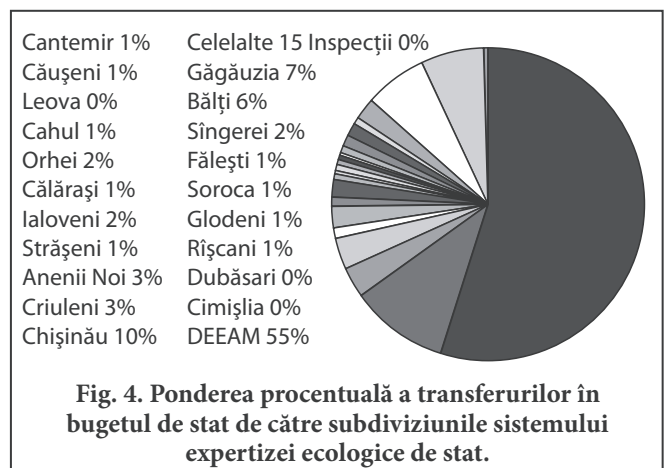
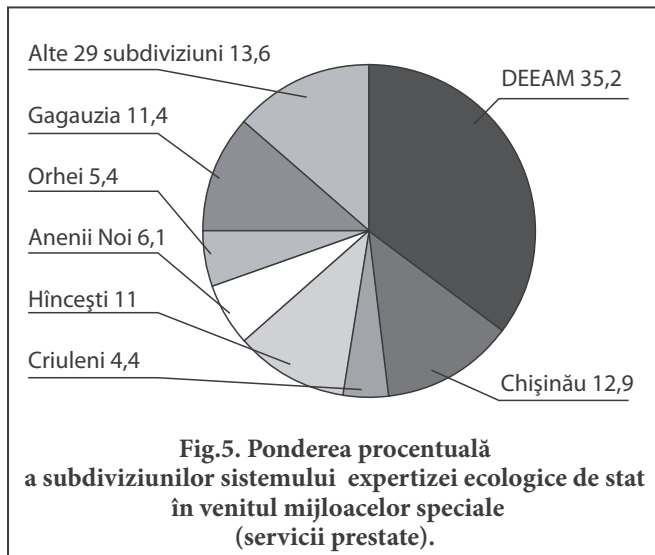

Fig. 4. Ponderea procentuală a transferurilor în bugetul de stat de către subdiviziunile sistemului expertizei ecologice de stat.

Din suma totală de 95,2 mii lei, pe contul special al IES beneficiarii au transferat pentru: DEEAM – 35,2%, Agenția Ecologică Chișinău – 12,9%, urmată de Agenția Ecologică Găgăuzia cu 11,4%, Inspecția Ecologică Hîncești cu 11%, Inspecția Ecologică Anenii Noi – 6,1%. Pentru celelalte 29 subdiviziuni -13,6%.

Fig.6. demonstrează, că în 2011, într-o executare indicațiilor din avizele expertizei ecologice de stat la documentația de proiect, Agențiile și Inspecțiile ecologice au participat în 990 de comisii de recepție finală, cu 116 mai multe obiecte noi construite, comparativ cu 2010.

Important pentru procedura de expertiză ecologică a documentației de proiect este întocmirea corectă a Avizului de acordare a terenului pentru amplasarea, proiectarea obiectului, care constituie condiții ecologice pentru inițierea și elaborarea proiectului

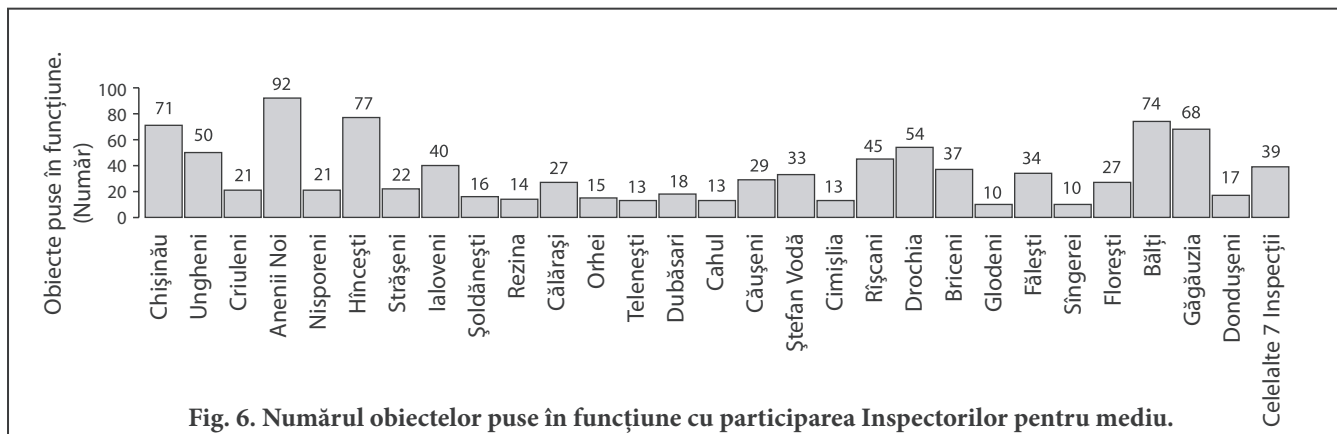
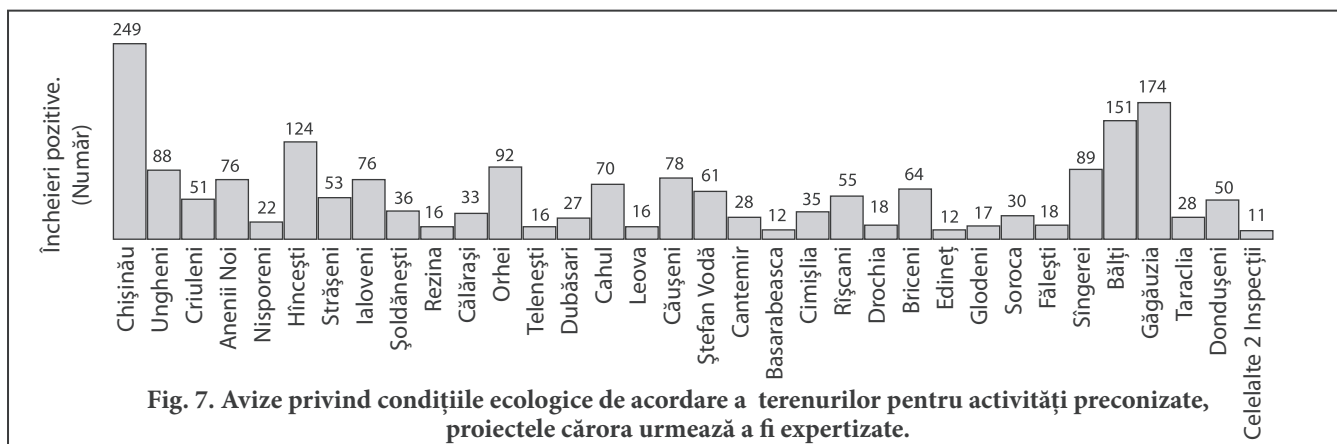

Fig.7. demonstrează că în 2011 de către Agențiile și Inspecțiile ecologice au fost eliberate beneficiarilor Avize privind condițiile ecologice de acordare a 1976 terenuri pentru activități preconizate, proiectele cărora urmează a fi expertizate înainte de implementare, cu 58 mai multe terenuri, comparativ cu 2010.

3. Autorizațiile de mediu – implementarea normelor și standardelor ecologice în activitățile economice.

Fig.8. reprezintă numărul proiectelor normativelor ELA, Inventarelor, acordate de DEEAM, Agenției, Inspecției, cu excepția anului 2011, când proiectele de normative menționate au fost acordate doar de DEEAM, în baza ordinului șefului IES nr.3 din 18.01.2011. În 2011 au fost acordate 479 proiecte de normative ELA, Inventare, cu 25 proiecte mai mult, comparativ cu 2010.

Fig.9. reprezintă numărul autorizațiilor eliberate de DEEAM, Agenției, Inspecției, cu excepția anului 2011, când AEPA au fost eliberate doar de DEEAM.

În 2011 au fost eliberate 803 AEPA, cu 495 mai puțin, comparativ cu 2010.

Însă, după aprobarea Instrucțiunii privind încadrarea întreprinderilor (obiectelor) în categorii după nivelul de impact asupra aerului atmosferic prin ordinul ministrului mediului nr.110 din 17.12.2010, ordinul șefului IES nr.3 din 18.01.2011, s-a redus numărul agenților economici ce au obținut AEPA în baza ELA, ca urmare acești solicitanți de AEPA au redus cheltuielile nejustificate pentru elaborarea inventarelor în locul normativelor ELA.

Fig.10. În 2011 au fost examinate și acordate proiectele normativelor DLA pentru 8 utilizatori de apă, cu 24 proiecte mai puțin, în comparație cu anul 2010.

Reducerea în 2011 a numărului de utilizatori de apă, pentru care au fost acordate condițiile de deversare a poluanților în apele de suprafață, se datorează cerințelor impuse de către DEEAM cu privire la neadmiterea înrăutățirii calității apei cursului receptor în rezultatul evacuărilor de ape uzate.

În 2011 au fost eliberate AFSA pentru 149 utilizatori de apă, cu 151 mai puține de cât în 2010. Fig.11. demonstrează, că s-a redus numărul UA autorizați după intrarea în vigoare a ordinului nr.4 din 18.01.11 a șefului IES, deoarece au crescut cerințele față de UA care solicită AFSA (evacuarea apelor uzate în ape de suprafață după epurarea lor în stații de epurare).

Astfel, după 18.01.2011, nu s-au mai eliberat AFSA UA ce nu dispun de sistem de canalizare propriu, precum și a celor UA care nu sunt racordați la sistemele de canalizare existente.

Ca urmare, s-a majorat numărul de UA, care, în baza Măsurilor coordonate cu Agențiile și Inspecțiile raionale au inițiat construcția sistemelor de canalizare.

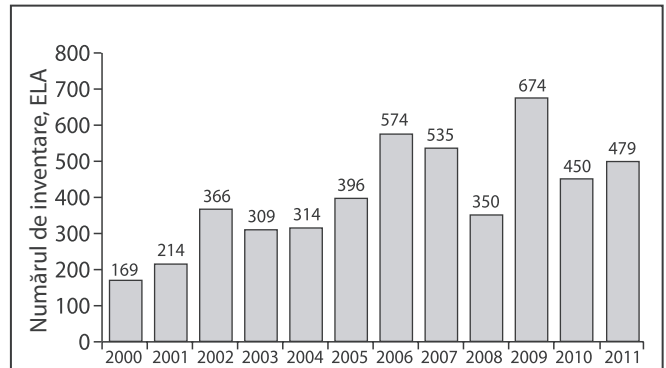

Fig. 8. Activitatea de reglementare a emisiilor de la sursele fixe de poluare a aerului atmosferic.

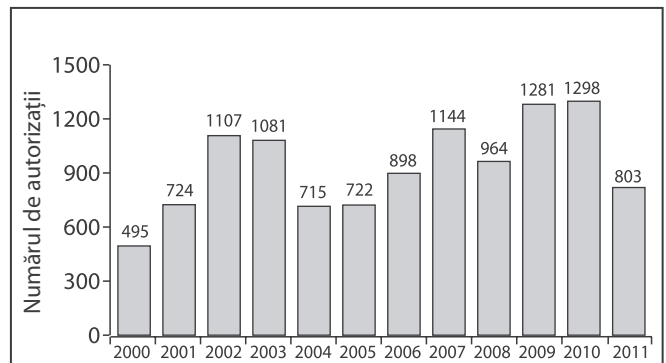

Fig.9. Autorizații de emisii a poluanților în aerul atmosferic eliberate.

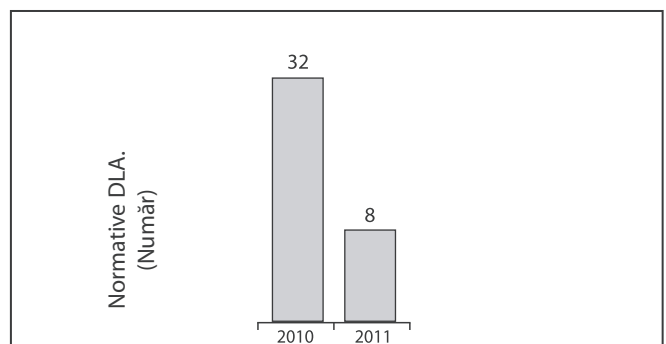

Fig. 10. Activitatea de reglementare în 2011 a folosinței speciale a apelor (DLA).

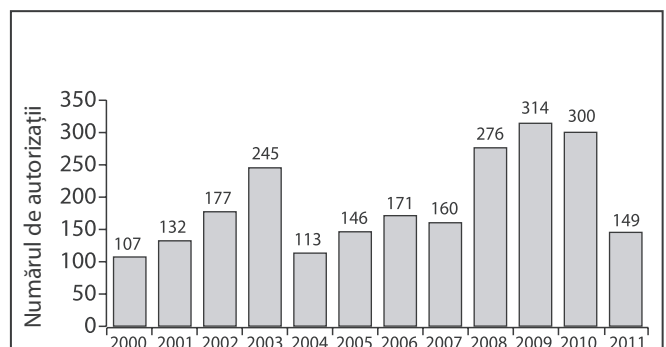

Fig. 11. Autorizații de folosință specială a apei.

4. Propuneri de perfecționare a SEES și AM.

1. Pentru aplicarea modificărilor noi din legislație și eficientizarea ES și AM va fi necesar:

(a) de armonizare a legislației de mediu cu prevederile art.13 din Legea nr. 160 din 22.07.2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător (L.160), art.33 din Legea nr.71 din 22.03.2007 cu privire la registre (L.71), concomitent cu implementarea Legii privind evaluarea impactului asupra mediului (actualmente - în fază de proiect);

(b) de elaborare și prezentare Guvernului spre aprobare a proiectului Regulilor de ținere a registrelor de stat departamentale a actelor permissive AFSA, AEPA conform prevederilor art.2 alin.(1), art.6 alin.(1), art.11 alin.(2) lit.c) din L.71.

(c) de înaintare spre aprobare în ordinea stabilită cu publicarea în Monitorul oficial a actului normativ privind încadrarea întreprinderilor în categorii după nivelul de impact asupra aerului atmosferic, necesar la eliberarea AEPA cu condiții echitabile pentru beneficiari.

(d) de urgentare a definitivării și aprobării „Standardelor de calitate a apelor naturale”, necesare pentru implementarea adecvată a „Regulamentului privind condițiile de evacuare a apelor uzate urbane în receptori naturali” aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1141 din 10.10.08.

Va fi necesar:

- de participat în continuare la instituirea și gestionarea ulterioară a ghișeelor unice necesare pentru eliberarea actelor permissive – AFSA, AEPA., conform prevederilor art.5 lit.(i) din L.160.
- de delegat funcțiile privind ținerea registrelor AFSA, AEPA unei subdiviziuni a IES și de ținut registrele de stat departamentale a actelor permissive AFSA, AEPA, conform prevederilor art.6 alin.(6), L.71, art.11 din L.160.
- de transmis subdiviziunilor teritoriale IES unele atribuții în domeniul autorizării (AFSA, AEPA).
- de întreprins acțiuni de responsabilizare a Agențiilor și Inspecțiilor teritoriale: la elaborarea avizelor de acordare a terenului pentru amplasarea și proiectarea obiectelor (AAT); la supravegherea lucrărilor de ajustare a stațiilor de epurare a apelor meteorice uzate (SEM), stațiilor de epurare biologică a apelor uzate (SEB) pînă la obținerea eficienței funcționării lor ca condiții pentru eliberarea AFSA.
- de aplicat (în procesul inspectării modului respectării prevederilor AFSA) sancțiunile Codului contravențional (CC), avînd în vedere că folosirea cu abateri de la normele tehnice și legale a apei nu se reduce doar la lipsa AFSA, ci constituie acțiuni contraveniente cum ar fi: articolul 109, alin.(2) din CC. „Darea în exploatare a întreprinderilor, a imobilelor comunale și de altă natură fără construcțiile și instalațiile care să prevină impurificarea și infectarea apelor sau influența lor dăunătoare”; articolul 110, alin.(1) din CC „Captarea și folosirea apei cu încălcarea limitelor stabilite, folosirea apei potabile în scopuri tehnice”; articolul 113, alin.(1) din CC „Aplicarea neautorizată a pesticidelor și îngrășămintelor pe fișii cu o lățime de 300 de metri de la muchia taluzului riveran al albiei”; articolul 149 din CC „Poluarea mediului cu cauzarea de prejudicii”; articolul 111 din CC „Nerespectarea regulilor și instrucțiunilor privind exploatarea construcțiilor, instalațiilor și aparatelor de măsurat hidrotehnice, de gospodărire și de protecție a apelor”; articolul 112 din CC „Deteriorarea construcțiilor și instalațiilor hidrotehnice, de gospodărire și de protecție a apelor, inclusiv a rețelelor și instalațiilor sistemelor de alimentare cu apă potabilă” .

III. PROTECȚIA AERULUI ATMOSFERIC.

Mihai MUSTEA,

Șef, secția inspectare resurse acvatice și aer atmosferic,

Marina PIGOVICI,

Inspector coordonator,

Secția inspectare resurse acvatice și aer atmosferic.

1. Aspecte generale privind calitatea aerului atmosferic.
2. Surse potențiale de poluare a aerului atmosferic.
  - 2.1. Sursele staționare de poluare.
    - 2.1.1. Impactul sectorului industrial asupra calității aerului atmosferic.
    - 2.1.2. Impactul sectorului termoelectric asupra calității aerului atmosferic.
  - 2.2. Sursele mobile de poluare.
3. Activități de inspectare și măsuri de constrângere aplicate, prejudiciul cauzat aerului atmosferic.
4. Cheltuieli și resurse pentru protecția aerului atmosferic.
5. Plata pentru poluarea aerului atmosferic.
6. Obiective și măsuri de protecție a aerului atmosferic.

1. Aspecte generale privind protecția aerului atmosferic.

Protecția aerului atmosferic, în ultimul timp, a devenit una din problemele prioritare din domeniul de activitate a autorităților de mediu orientată spre realizarea dreptului constituțional al cetățenilor Republicii Moldova la un mediu sănătos, accesului la informația veridică privind calitatea aerului și măsurile întreprinse în această direcție.

Republica Moldova, orientată spre spațiul Uniunii Europene, urmează să soluționeze, de rînd cu alte probleme, și cea de protecție a aerului atmosferic, să asigure respectarea normelor și cerințelor ecologice rezultate din actele legislative naționale, cum ar fi: Legea nr. 1515-XII din 16.06.1993 privind protecția mediului înconjurător, care declară protecția mediului obligațiune generală a întregii societăți; Legea nr. 1422-XIII din 17.12.1997 privind protecția aerului atmosferic, care la rîndul ei, stabilește drept obiectiv păstrarea și ameliorarea calității aerului atmosferic, prevenirea și reducerea efectelor nocive ale factorilor fizici, chimici, biologici, radioactivi și de altă natură asupra atmosferei cu consecințe nefaste pentru populație și/sau mediul înconjurător și reglementează activitatea antreprenorială în cazul în care aceasta, direct sau indirect, afectează sau poate afecta calitatea aerului atmosferic.

Într-un cadru mai larg, Republica Moldova colaborează cu țările vecine în vederea asigurării securității ecologice pe plan transfrontalier la realizarea obligațiilor stabilite prin Convențiile internaționale la care țara noastră este parte, precum și acordurile interstatuale semnate.

Promovarea politicii de mediu în domeniul protecției aerului atmosferic, precum și supravegherea respectării prevederilor legislației ecologice de protecție a aerului atmosferic în activitatea antreprenorială revine Inspectoratului Ecologic de Stat și subdiviziunilor sale teritoriale.

În prezent, poluarea aerului atmosferic este o problemă gravă care necesită activități de control pentru aprecierea gradului de poluare, calcularea emisiilor de poluanți și determinarea calității aerului atmosferic, preîntîmpinarea efectelor nocive a activităților economice preconizate asupra ecosistemelor naturale.

Analiza calității aerului atmosferic și a factorilor care o pot influența reflectă rezultatele activității subdiviziunilor Inspectoratului în anul de raportare.

Pentru început este de menționat că, cantitatea de poluanți emiși în atmosferă de la toate sursele de poluare în anul 2011 a fost evaluată la nivelul de 211 772,155 tone și constituie 59,48 kg/an pe cap de locuitor. (Conform raportului statistic populația Republicii Moldova numără 3560,4 mii locuitori).

2. Surse potențiale de poluare a aerului atmosferic.

Calitatea aerului atmosferic în Republica Moldova este influențată de emisiile provenite din trei tipuri de surse de poluare:

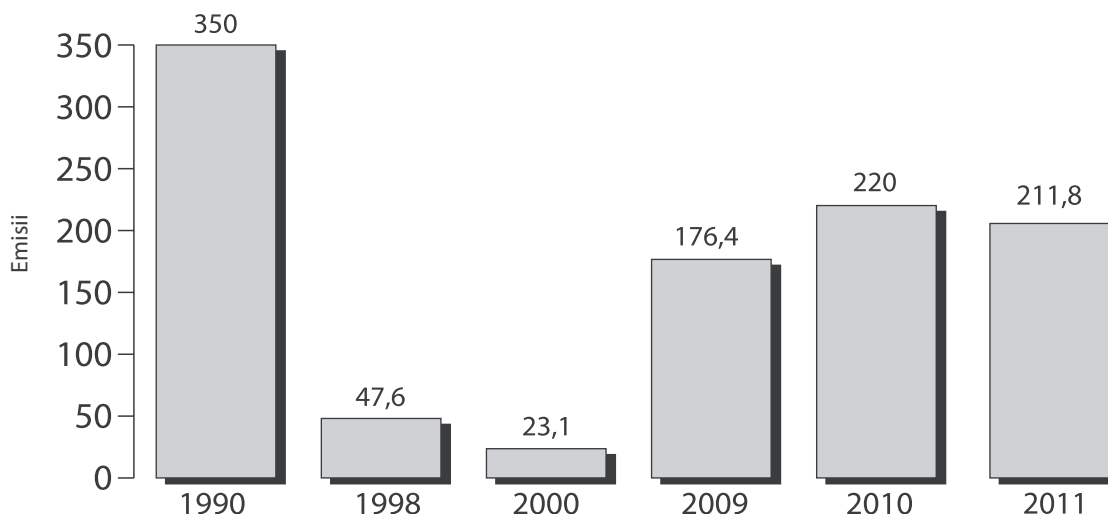
- Sursele fixe, care includ centralele termoelectrice (CET-urile) și cazangeriile, întreprinderile industriale în funcțiune;

- Sursele mobile, care includ transportul auto, feroviar, aerian, fluvial și tehnica agricolă;
- Transferul transfrontalier de noxe.

Statistica demonstrează că, calitatea aerului atmosferic în orașele mari, cum ar fi Chișinău, Bălți și altele este influențată preponderent de emisiile de la transport, CET-uri, întreprinderi mari, pe când în centrele raionale și localitățile rurale de la emisiile întreprinderilor mai mici, cazangerilor și surselor casnice.

Gradul de poluare a aerului atmosferic pe parcursul anilor 1990-2011 demonstrează o tendință descrescătoare în perioada 1990-2000 și tinde spre majorare în perioada 2000-2010 cu o scădere nesemnificativă în 2011, cauza fiind staționarea întreprinderilor industriale la prima etapă și creșterea numărului unităților de transport auto începând cu anul 2000.

Dinamica emisiilor de noxe de la sursele de poluare (mii tone) în perioada anilor 1990-2011.

2.1. Surse staționare de poluare.

La moment în Republica Moldova sînt înregistrate 5028 întreprinderi poluatoare a aerului atmosferic, 3 centrale termoelectrice, 2832 cazangerii, 689 stații de alimentare cu carburanți. Conform rapoartelor prezentate de Agențiile și Inspecțiile ecologice, cantitatea totală de poluanți calculată și emisă în atmosferă de la sursele fixe pe parcursul anului 2011 a constituit 23 030,309 tone, inclusiv: suspensii solide – 4 040,204 tone, dioxid de sulf – 1 789,595 tone, dioxid de azot – 2 379,237 tone, oxid de carbon – 7 009,143 tone, hidrocarburi – 3 006,112 tone, compuși organici volatili – 1 822,748, alte substanțe poluante – 2 983,270 tone. Datele prezentate nu sunt complete, întrucît nu includ întreprinderi transnistrene și pot diferința de la datele Biroului Național de Statistică care prelucrează informația direct din rapoartele prezentate de antreprenori (Anexa 1, 3, la sfîrșitul capitolului).

Un instrument important de reglementare în domeniul calității aerului atmosferic este sistemul de autorizare a emisiilor de poluanți în atmosferă. Obligatorietatea deținerii Autorizației pentru emisia poluanților în atmosferă de la sursele fixe de poluare este prevăzută de art. 12 din Legea nr. 1422-XII din 17.12.1997 privind protecția aerului atmosferic. La moment din numărul total de 5028 unități antreprenoriale în funcțiune, luate la evidență de către subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratului Ecologic de Stat, 2778 dețin autorizații de emisie a poluanților în atmosferă, care constituie 55,25 %.

În 2011 a fost implementată în practică Instrucțiunea privind încadrarea întreprinderilor în categorii după nivelul de impact asupra aerului atmosferic, aprobată prin ordinul Ministrului Mediului nr. 110 din 17.12.2010.

Instrucțiunea prevede optimizarea evidenței și controlului de stat a surselor de poluare, stabilirea metodei (după o schemă completă sau redusă) de elaborare a volumului normativelor de emisii a poluanților de la sursele fixe (ELA) și eliberarea autorizației pentru emisia poluanților în atmosferă de la sursele fixe (AEP), crearea condițiilor echitabile agenților economici în dependență de aportul lor la poluarea aerului atmosferic.

2.1.1. Impactul sectorului industrial asupra calității aerului atmosferic.

Conform datelor prezentate de subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratului Ecologic de Stat în rîndul întreprinderilor cu impact considerabil asupra calității aerului atmosferic pe parcursul anului 2011 pot fi incluse următoarele:

mun. Chișinău – S.A. „Uzina de sticlă” (330,675 tone), S.A. „Edilitate” (189,598 tone), S.A. „Pietriș” (107,452 tone), S.A. „Zorile” (103,088 tone);
 mun. Bălți – Î.M. „Regia Apa-Canal” S.A. (208,979 tone), S.A. „Floarea Soarelui” (127,579 tone), S.A. „Incomlac” (21,303 tone), Î.M. „Knauf Gips” S.A. (17,819 tone), S.A. „Dumbrava Nord” (10,713 tone);
 Rezina – S.A. „Lafarge Ciment” (1033,946 tone);
 Glodeni – S.R.L. „Magt West” – fabrica de zahăr (183,715 tone);
 Florești – S.A. „Cristal Fluor” (23,738 tone);
 Fălești – Î.M. „Sudzucker – Moldova,, S.A. (121,132 tone);
 Dubăsari – S.A. „Fabrica de conserve Coșnița” (71,608 tone);
 Drochia – Î.M. „Sudzucker-Moldova” S.A. (258,193 tone);
 Rîșcani – S.A. „Agroprofil” (107,180 tone);
 Căușeni – S.A. „Elevator Kellen Grains” (52,422 tone);
 Dondușeni – S.R.L. „Magt Vest” – Fabrica de zahăr” (418,420 tone);
 Ocnița – S.R.L. „Ulei-Nord” (38,016 tone);
 UTA Găgăuzia – S.A. „Kombinkom” (95,071 tone);
 Soroca – S.A. „Făuritorul” (94,791 tone) și S.A. „Carierea de granit și pietriș” (62,345 tone);
 Taraclia – S.A. „Leggorn” (23,584 tone);
 Edineț – S.A. „Cereale-Cupcini” (18,380 tone);
 Cantemir – Î.M. „Prut” S.A. (17,864 tone);
 Ungheni – S.A. „Covoare Ungheni” (12,989 tone);
 Cahul – S.A. „Tricon” (5,215 tone) și altele.

2.1.2 Impactul sectorului termoenergetic asupra calității aerului atmosferic.

Cantitatea emisiilor de poluanți în atmosferă de la sectorul termoenergetic în anul 2011 constituie 6 964,665 tone, sau cu 2 337,21 tone mai mult față de anul 2010. Din volumul sumar de emisii, 9,87% revin centralelor termoelectrice.

Dinamica emisiilor de poluanți în atmosferă în anii 2010-2011 este prezentată în tab. 1

Tab. 1

	Anul	Masa emisiilor, tone	SO ₂	CO	NO ₂	Substanțe solide	Altele
CET „Nord-Bălți”	2010	68,49	5,9	40,79	15,72	6,49	0,00132
	2011	81,868	3,626	42,002	26,263	9,667	0,110
CET-I	2010	42,704	-	51,552	61,152	-	-
	2011	78,878	0,043	39,355	38,626	0,502	0,152
CET-II	2010	451,851	0,07	67,459	381,402	0,601	0,059
	2011	420,432	0,007	59,664	358,032	0,347	0,057
„Termocom” S.A.	2010	143,738	8,532	22,617	74,022	10,938	95,080
	2011	106	0,38	12,4	62,4	103	25,3

Schimbarea cantității și structurii emisiilor poluante înregistrate în ultimii ani este generată de înlocuirea combustibilului lichid și solid cu gaz natural.

La moment în republică sunt luate la evidență 2832 centre termice (cazangerii), dintre care 133 au fost construite pe parcursul anului 2011. Din acestea, 1856 sunt gestionate de instituțiile bugetare și 976 de agenții economici, 2193 de cazangerii funcționează pe gaze naturale, 30 – pe motorină și 609 – pe combustibil solid. Pe parcursul anului 2011 s-au utilizat 38 982 tone combustibil solid, 16 850 tone motorină, și 680 538,284 mii m.c. gaze naturale. Cantitatea de emisii de poluanți în atmosferă constituie 6 964,67 tone. Informația desfășurată este prezentată în anexa 2 (la sfârșitul capitolului).

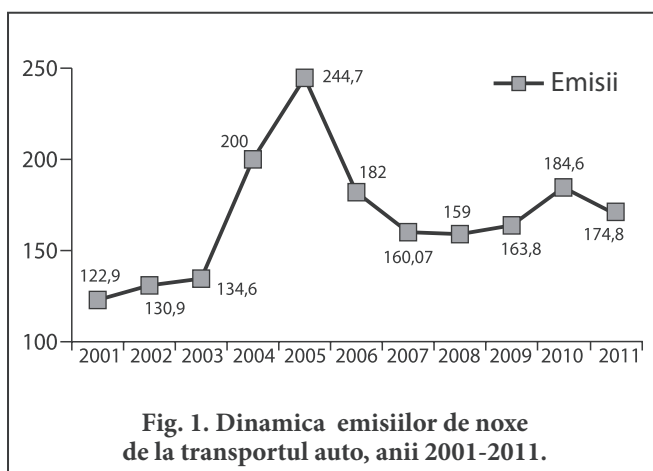
2.2. Sursele mobile de poluare.

Sursele mobile de poluare reprezintă transportul auto, feroviar, aerian și fluvial. Este cunoscut faptul, că transportul constituie principala sursă de poluare a aerului atmosferic, emanând în aer cantități mari de hidrocarburi, oxid de carbon, dioxid de azot, dioxid de sulf, funingine, benz(a)piren, precum și plumb. Cantitatea de emisii a poluanților în atmosferă de la sursele mobile ajunge la 188 741,846 tone, sau cu 7681,884 tone mai puțin decât în anul 2010, inclusiv: 134 688,259 tone – oxid de carbon, 18 407,578 tone – dioxid de azot, 4 568,761 tone – dioxid de sulf, 20 985,885 tone – hidrocarburi, 7 422,443 tone constituie aldehidele, 2 668,92 tone – substanțele solide.

Transportul auto.

Calitatea aerului atmosferic, în mare măsură, este condiționată de fluxul intensiv al transportului auto, care din an în an crește cu 10-15%. Conform datelor evaluate, parcul de transport auto număra cca 724 mii unități. Cantitatea emisiilor de poluanți în atmosferă a constituit 188 741,846 tone, sau 89,1% din cantitatea sumară de poluanți în aerul atmosferic din sectorul transporturi. În anul 2011 cantitatea de emisii a scăzut cu 9 786,764 tone față de anul 2010.

Dinamica emisiilor de la transportul auto se prezintă în *fig.1*.

Cele mai poluate zone de la transportul auto sunt considerate: mun. Chișinău – 50 324,26 t/an și mun. Bălți – 6 681,20 t/an; raioanele Singerei – 3 080,01 t/an., Cahul – 6 005,36 t/an, Hîncești – 4 415,52 t/an, Briceni- 4 127,45 t/an., Ialoveni – 2 963,74 t/an., Ungheni – 2 464,07 t/an., Florești – 3 142,38 t/an., Anenii Noi – 4 089,30 t/an., UTA Găgăuzia – 5 857,80 t/an.

Cota de poluanți specifici din cantitatea sumară de emisii constituie: 125 015,823 t/an – oxid de carbon, 16 946,915 t/an dioxid de azot, 6 590,931 t/an – aldehide, 4 173,324 t/an – dioxid de sulf, 2 421,072 t/an – substanțe solide, 19 639,843 – hidrocarburi (Anexa 5, la sfârșitul capitolului).

Pronosticul arată că, în perioada anilor 2010-2020 necesarul mijloacelor de transport de pasageri și mărfuri, precum și de autoturisme se va dubla. Concentrațiile de poluanți pot fi determinate cu depășirea normativelor stabilite, cu luarea în considerație a concentrațiilor de fond, de regulă, în municipii și centrele raionale, unde fluxul de transport este cel mai intens.

O influență semnificativă asupra calității aerului atmosferic o au și emisiile noxelor specifice, cum ar fi: substanțele organice volatile, poluanții organici persistenti (POP) și metalele grele. Acestea sunt calificate ca substanțe toxice cu un grad sporit de influență asupra factorilor de mediu și, în consecință, asupra sănătății populației.

Emisiile în atmosferă depind și de starea drumurilor aflate în stare deplorabilă, precum și de calitatea combustibilului consumat. De menționat că, sectorul transport este deservit de 689 stații de alimentare cu carburanți. Cele 54 stații de testare tehnică, amplasate în municipiile și orașele republicii au supus testării ecologice 388 659 unități de transport auto, din care la 15 107 unități au fost depistate depășiri a normelor ecologice, iar 14 647 unități au fost supuse testării repetate (Anexa 4, la sfârșitul capitolului).

Ținând cont de faptul, că principala sursă de poluare o reprezintă transportul auto, protecția aerului atmosferic are ca scop reducerea și diminuarea emisiilor nocive produse de acesta.

În acest context, menționăm semnificația organizării și desfășurării Acțiunii în cadrul Săptămânii Mobilității Europene cu genericul „Un aer curat pentru toți”, marcată anual în municipiile și orașele din republică în perioada 16 - 22 septembrie. În anul 2011, cu concursul Agențiilor și Inspecțiilor Ecologice autoritățile publice locale au planificat și întreprins măsuri de sensibilizare a societății civile privind impactul transportului auto asupra calității aerului atmosferic și sănătății populației cu implicarea cetățenilor în diverse activități cultural - sportive și cu caracter educațional în vederea utilizării transportului electric public, bicicletelor ca sursă de deplasare. Inspectoratul Ecologic de Stat a contribuit la acestea prin alocarea a circa 191 522,66 lei din Fondul Ecologic Local pentru acoperirea cheltuielilor suportate.

Transportul feroviar.

Conform datelor prezentate de Întreprinderea de Stat „Calea ferată a Moldovei” lungimea exploatată a liniilor Căii ferate din Moldova constituie 1167 km. Parcul de inventar al vagoanelor de marfă conform situației din 31.12.2011 constituie 124 unități de transport și 19 unități vagoane de călători. Pe parcursul anului 2011 în sectorul dat au fost utilizate 23676 tone motorină, 5587 tone cărbune și 182 tone benzină.

Cantitatea de emisii a poluanților în atmosferă în rezultatul arderii combustibilului consumat constituie 4 005,133 tone, sau cu 363,448 tone mai mult decât în anul 2010, inclusiv: oxid de carbon – 1 192,852 tone, dioxid de azot – 975,266 tone, hidrocarburi – 458,216 tone, dioxid de sulf – 355,504, aldehide – 805,202 tone și substanțe solide – 218,092 tone.

Dinamica emisiilor de poluanți în atmosferă de la transportul feroviar în perioada anilor 2010-2011.

Tab. 2

	Anul	Cant-tea de combustibil	Masa emisiilo, tone	Cantitatea poluanților, (t/an)					
				CO	Substanțe solide	Hidrocarburi	NO ₂	SO ₂	Aldehide
Motorină, tone	2010	21323	3299,388	1002,181	196,171	405,137	874,243	319,845	724,982
	2011	23676	3911,275	1112,772	217,819	449,844	970,716	355,140	804,984
Benzină, tone	2010	231	118,780	101,64	0,346	10,626	5,775	0,462	0,277
	2011	182	93,857	80,08	0,273	8,372	4,550	0,364	0,218
Total	2010	21554	3641,685	1103,821	196,517	415,763	880,018	320,307	725,259
	2011	23858	4005,133	1192,852	218,092	458,216	975,266	355,504	805,202

Transportul aerian.

Transportul aerian este gestionat de Administrația de Stat a Aviației Civile a Republicii Moldova. Cantitatea de combustibil consumată pe parcursul anului 2011 în acest sector constituie 19 261,742 tone, iar volumul emisiilor de poluanți în atmosferă constituie 9 933,278 tone, sau cu 1 398,325 tone mai mult față de anul 2010. Acțiunile de protecție a mediului desfășurate pe parcursul anului au fost direcționate spre reducerea emisiilor de noxe și a poluării fonice în zona locativă aferentă aeroportului.

Dinamica emisiilor de poluanți în atmosferă de la transportul aerian în perioada anilor 2010-2011.

Tab. 3

	Anul	Cantitatea de combustibil.	Masa emisiilor, tone	Cantitatea poluanților (t/an)				
				CO	Hidrocarburi	NO ₂	SO ₂	Aldehide
Benzină, tone	2010	16598,517	8534,953	7303,34	763,53	414,96	33,2	19,92
	2011	19261,742	9933,278	8475,16	886,04	481,543	38,52	23,114

Transportul fluvial.

Transportul fluvial este exploatat de către IP „Căpitania portului Giurgiulești”, care conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.1128 din 29.09.2006 este organul de specialitate care asigură securitatea navigației și, implicit, supraveghează activitatea navală a agenților economici deținători de unități plutitoare în vederea respectării securității ecologice a navigației a Î.S. „Portul fluvial Ungheni” și întreprinderii cu capital străin „Danube Logistics” S.R.L. Complexul portuar Giurgiulești include terminalele petrolier și cerealier administrate de către Î.S. „Portul fluvial Ungheni”.

Consumul de combustibil de către transportul fluvial în anul 2011 constituie 94 tone, iar emisiile de poluanți în atmosferă constituie 15,528 tone, sau cu 2,147 tone substanțe nocive mai mult decât în anul 2010.

Dinamica emisiilor de poluanți în atmosferă de la transportul naval în perioada anilor 2010-2011.

Tab. 4

	Anul	Cantitatea de combustibil	Masa emisiilor, tone	Cantitatea poluanților, (t/an)					
				CO	Hidrocarburi	NO ₂	SO ₂	Aldehide	Substanțe solide
Motorină, tone	2010	81	13,381	3,807	1,539	3,321	1,215	2,754	0,745
	2011	94	15,528	4,418	1,786	3,854	1,410	3,196	0,864

Efecte transfrontaliere de poluare.

Este bine cunoscut faptul, că aerul, ca și alte componente ale mediului înconjurător, are capacitatea de a se autoepura. Autoepurarea aerului atmosferic prezintă procesul prin care aerul atmosferic revine pe cale naturală la compoziția anterioară poluării și se realizează prin curenți de aer, sedimentare și precipitații. Odată cu masele de aer, curenții de aer deplasează poluanții din atmosferă la distanțe mari, depășind chiar frontierele cu țările vecine, generând așa-numita poluare transfrontalieră. În acest proces, cantitatea de poluanți poate varia spre majorare sau micșorare în dependență de condițiile climatice.

Sedimentarea are loc în condițiile când particulele de praf (pulbere) ajung la sol, în apă sau pe plante, cu consecințe respective, cum ar fi: poluarea solului, apelor, micșorarea intensității procesului de fotosinteză. Precipitațiile contribuie la autoepurarea aerului prin antrenarea mecanică a poluanților, dizolvarea acestora și combinarea poluanților cu apă din care rezultă uneori ploile acide.

Cantitatea considerabilă de poluanți emiși în atmosferă continuu și în concentrații diferite provoacă consecințe dezastruoase asupra mediului înconjurător și, în primul rând, asupra sănătății populației. În dependență de caracteristicile poluantului se cere implementarea unor măsuri adecvate de prevenire și de combatere a poluării aerului atmosferic. Se poate de spus că poluarea transfrontalieră a aerului în Republica Moldova este dominată de problema ploilor acide, condiționate de emisiile de dioxid de sulf și dioxid de azot. Prin urmare, la soluționarea problemelor cauzate de poluarea transfrontalieră a aerului, trebuie să se ia în considerație fluxurile de aer poluat și de întreprins eforturi comune pentru a reduce emisiile și consecințele lor transfrontaliere. În acest context menționăm că Republica Moldova are anumite angajamente pe plan internațional ca parte la Convenția asupra poluării atmosferice transfrontaliere pe distanțe lungi (Geneva,1979) și a protocoalelor aferente.

3. Activități de inspectare și măsuri de constrângere aplicate, prejudiciul cauzat aerului atmosferic

Activitățile de inspectare în vederea realizării obiectivelor și măsurilor trasate în planul de activitate pentru anul 2011, au fost orientate spre reducerea impactului negativ al activităților economice asupra mediului, resurselor naturale și sănătății populației, de prevenire a poluării mediului înconjurător prin ridicarea nivelului de conștientizare a populației și încorporarea cerințelor de protecție a mediului în politicile sectoriale ale economiei naționale și politicii teritoriale de mediu.

Pe parcursul perioadei de raportare subdiviziunile Inspectoratului Ecologic de Stat au supus inspectării 1873 unități economice, cu 403 obiecte mai mult decât în anul 2010 și au întocmit 1826 acte de control cu prescrierea a 4 348 indicații obligatorii de execuție în vederea prevenirii și neadmiterii poluării bazinului aerian, din care 3 020 au fost realizate în termenii stabiliți. În procesul inspectării au fost depistate 942 contravenții și întocmite procese-verbale de sancționare contravențională. Suma amenzilor aplicate conform Codului Contravențional valorează la 479 500 lei, din care au fost achitați 266 150 lei (Anexa 6, la sfârșitul capitolului).

De menționat că, pe parcursul anului 2011 doar 37,25% din numărul total de întreprinderi au fost supuse inspectării ecologice. Din numărul total de 2486 controale efectuate de Centrele de Investigații Ecologice pe parcursul anului 2011, în 942 cazuri au fost constatate depășiri a concentrațiilor maximale admisibile la conținutul de oxizi de carbon și azot, praf, benzen, toluen, xilen, hidrocarburi și alți poluanți. Informația detaliată privind rezultatele analitice este reflectată în activitatea Centrelor de Investigații Ecologice.

Cele mai frecvente încălcări țin de nerespectarea regulilor de exploatare a instalațiilor de purificare și a lipsei autorizațiilor de emisii de la obiectele poluatoare.

În ultimii ani s-au redus simțitor activitățile ce țin de controlul ecologic instrumental al auto-vehiculelor asupra nivelului de poluare a aerului atmosferic de către subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratului, acestea fiind delegate stațiilor de testare tehnică. Informația respectivă este reflectată în anexa 4.

Agențiile și Inspecțiile Ecologice au supus controlului instrumental ecologic doar 5 851 unități de transport, constatând depășiri în 297 cazuri, cu întocmirea a 43 acte cu prescrierea avertismentelor de respectare a normativelor ecologice în procesul de exploatare.

De menționat că, necătînd la aceea că, pe parcursul anului 2011 au fost constatate depășiri a emisiilor de poluanți în atmosferă de la sursele fixe de poluare în 942 cazuri, prejudiciile cauzate mediului au fost calculate și recuperate (Anexa 7, la sfîrșitul capitolului).

4. Cheltuieli și resurse pentru protecția aerului atmosferic.

Pe parcursul anului 2011 cheltuielile financiare pentru protecția aerului atmosferic au constituit 27 334 351 lei, inclusiv: din bugetul de stat – 2 867 000 lei, din bugetul administrațiilor publice de nivelul unu și doi – 7 263 175 lei; din sursele proprii ale întreprinderilor – 14 012 654 lei, din Fondul Ecologic Local – 191 522 lei și 3 000 000 lei din Fondul Ecologic Național.

Din sumele alocate au fost reprofilează cazangeriile: grădinițelor de copii din s. Taraclia (500 000 lei), liceului din s. Sălcuța (935 000 lei), liceului din or. Căinari (1 275 700 lei), s. Cășcălia (337 000 lei), gimnaziului din s. Baimaclia (664 800 lei), școlii din s. Cîrnățenii Noi (450 000 lei), trei cazangerii performante au fost construite în or. Criuleni în sumă de 1 500 000 lei.

Din surse proprii, pentru reducerea poluării aerului atmosferic au fost întreprinse anumite măsuri la un șir de întreprinderi:

Prin intermediul Băncii Mondiale a fost finanțat cu 400 000 lei proiectul „Cazan pe biomasa” la S.R.L. „Marton Prod”.

Din surse proprii au fost alocate: 10 240 000 lei de către S.A. „Lafarge Ciment”(Rezina); Î.M. „Efes Vitanta Moldova Brewery” S.A. (658 402 lei); Î.S. „Calea Ferată din Moldova” (3 524 lei); S.A. „Termocom” (1 300 000 lei); S.A. „CET-2” (722 221 lei); S.A. „Combinatul de carton” (351 129 lei); S.A. „Hidropompa” (26 600 lei), etc., pentru modernizarea utilajului de purificare a aerului.

Pentru construcția întreprinderii de prelucrare a deșeurilor animaliere și agricole cu captarea biogazului (III) în s. Fîrlădeni (Hîncești) din Fondul Ecologic Național s-au alocat 3 000 000 lei.

5. Plata pentru poluarea aerului atmosferic.

Plata pentru poluarea aerului atmosferic se percepe în conformitate cu prevederile Legii nr.1540-XIII din 25 februarie 1998 privind plata pentru poluarea mediului. Plata se achită de către întreprinderile industriale, care în procesul de funcționare cauzează poluarea aerului atmosferic cu emisii de poluanți. Din numărul total de întreprinderi înregistrate, doar 3294 au fost incluse în lista plătitorilor pentru poluarea aerului atmosferic. Suma calculată constituie 2 580 163,97 lei, din care au fost achitați 2 810 541,30 lei. Cele mai mari sume revin mun. Chișinău – 562 466,91 lei, raioanelor Sîngerei – 202 058,20 lei, Rezina – 196 425,91 lei, Drochia – 170 126,19 lei, mun. Bălți – 160 880,00 lei, Călărași – 103 714,21 lei.

Informația desfășurată privind sumele calculate și incasate de către AE/IE este reflectată în anexa 8 (la sfîrșitul capitolului).

6. Obiective și măsuri de protecție a aerului atmosferic.

Obiectivele protecției aerului atmosferic corespund priorităților de activitate a autorităților de mediu conform Programului Guvernului pentru anii 2010-2014 și sunt orientate spre îmbunătățirea măsurilor de prevenire a poluării și de protecție a aerului atmosferic. Acestea cuprind în sine acțiuni de evaluare a indicatorilor de planificare a activităților inspecției ecologice, de monitorizare și inspecție a unităților economice în vederea asigurării respectării normelor stabilite în autorizațiile de emisii.

În scopul realizării acestor obiective se vor întreprinde următoarele acțiuni de ordin tehnic și organizatoric de diminuare a poluării aerului atmosferic, cum ar fi:

- modernizarea în continuare a utilajului și reutilizarea centrelor termice cu trecerea la gaze naturale;
- Implementarea pe larg a tehnologiilor nonpoluante și dotarea întreprinderilor cu mijloace performante de purificare a emisiilor;
- Elaborarea și implementarea sistemului complex de control al transportului auto la stațiile de testare tehnică;
- Utilizarea pe larg a transportului electric urban și electrificarea căilor ferate;
- Limitarea importului autovehiculelor vechi;
- Promovarea acțiunii „Un aer curat pentru toți” în spațiul rural și utilizarea bicicletelor ca mijloc de transport;
- Elaborarea și implementarea sistemului de control al calității combustibilului;
- Elaborarea și aprobarea normativelor de emisii limitat admisibile (ELA) de poluanți la toate sursele de poluare a atmosferei și autorizarea emisiilor de poluanți în atmosferă;
- Utilizarea surselor de energie regenerabilă (eoliană, solară, biomasă);
- Dezvoltarea sistemului de colectare, sistematizare și prezentare a rapoartelor statistice privind calitatea aerului atmosferic și de informare a societății.

Notă: Evident, acest capitol nu cuprinde toate aspectele și problemele ce țin de protecția aerului atmosferic, îndeosebi în agricultură, alte domenii din economia națională, sursele de emisii ale cărora, la moment, nu sunt completament monitorizate de Inspectoratul Ecologic de Stat și subdiviziunile sale teritoriale. Acestea urmează a fi date publicității ulterior de instituțiile antrenate în astfel de activități.

Volumul de emisii a poluanților în aerul atmosferic de la sursele staționare, anul 2011.

Anexa 1

ANEXE

Nr. d/o	AE/IE	Volumul emisiilor în aerul atmosferic, tone.		Inclusiv, t.							Altele (t)
		2010	2011	CH (t)	SO2 (t)	CO (t)	NO ₂ (t)	Substanțe solide (t)	Compuși organici volatili (t)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
	TOTAL AE/IE	24353,481	23030,309	3006,112	1789,595	7009,143	2379,237	4040,204	1822,748	2983,271	
1	Băiți	901,252	793,557	225,736	13,735	227,837	59,396	75,320	149,685	41,848	
2	Chișinău	5358,866	4723,438	374,081	133,898	1506,860	988,899	547,669	610,212	561,819	
3	Cahul	446,357	446,191	8,485	17,854	49,637	25,349	46,498	0,770	297,598	
4	Găgăuzia	296,227	503,280	144,220	16,420	103,930	68,250	81,820	63,040	25,600	
	Total AE	7002,702	6466,466	752,522	181,907	1888,264	1141,894	751,307	823,707	926,865	
5	Anenii-Noi	842,147	624,055	13,449	3,559	68,142	16,774	178,143	294,575	49,413	
6	Basarabeasca	108,992	110,740	25,420	24,753	21,328	21,738	9,416	4,153	3,932	
7	Briceni	237,713	123,245	9,092	3,524	25,118	6,194	45,077	18,234	16,006	
8	Cantemir	203,305	198,178	4,502	43,863	54,062	30,933	45,586	3,438	15,794	
9	Călărași	224,388	221,578	50,468	56,501	37,628	21,070	22,962	8,144	24,805	
10	Căușeni	687,765	472,111	24,029	73,448	125,377	22,609	188,275	12,660	25,713	
11	Cimișlia	274,658	264,949	16,682	46,146	87,728	7,763	74,080	6,316	26,234	
12	Criuleni	392,800	368,307	52,193	7,943	204,818	15,873	46,167	9,885	31,428	
13	Dondușeni	687,630	644,580	5,787	290,950	197,862	32,309	81,520	2,425	33,727	
14	Drochia	1030,906	835,050	91,670	2,327	382,751	42,429	24,135	83,587	208,151	
15	Dubăsari	581,704	376,768	54,730	8,136	234,345	71,792	3,185	1,997	2,583	
16	Edineț	177,791	270,578	52,093	36,275	63,281	28,654	42,788	21,978	25,509	
17	Fălești	392,095	718,780	14,738	176,363	206,255	46,928	244,345	20,200	9,952	
18	Florești	530,847	422,723	15,586	51,330	119,052	27,590	101,625	58,232	49,308	
19	Glodeni	476,850	437,010	15,759	21,056	213,783	46,802	126,527	6,635	6,448	
20	Hîncești	858,327	734,705	28,996	160,752	250,716	28,215	228,257	32,970	4,799	
21	Ialoveni	599,021	615,486	92,650	10,229	286,619	64,208	64,886	64,001	32,893	
22	Leova	326,103	356,669	13,680	101,669	93,757	17,518	107,038	4,453	18,554	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
23	Nisporeni	395,520	112,428	12,620	7,372	36,331	19,156	36,949	0,000	0,000
24	Ocnîța	231,600	412,457	4,867	28,942	182,959	20,714	83,650	65,459	25,866
25	Orhei	326,980	353,403	48,447	11,497	65,474	23,923	111,348	65,519	27,195
26	Rezina	4161,446	4238,399	1362,720	26,773	1211,770	418,290	261,000	0,010	957,836
27	Rîșcani	691,812	463,136	7,069	8,703	154,553	34,807	211,633	10,051	36,320
28	Ștefan-Vodă	195,165	203,933	5,061	50,003	77,534	7,384	53,111	5,700	5,140
29	Sîngerei	70,090	157,579	26,481	12,010	23,193	11,436	9,422	61,938	13,099
30	Soroca	633,950	603,364	19,381	25,981	193,514	38,013	284,090	25,122	17,263
31	Strășeni	909,350	1124,239	127,323	236,913	306,462	50,652	339,201	50,170	13,518
32	Șoldănești	138,954	146,268	1,863	28,035	37,907	21,051	51,419	4,333	1,660
33	Taraclia	167,392	185,661	11,795	9,436	38,554	7,694	79,367	33,697	5,118
34	Telenești	154,770	131,860	0,000	12,670	22,110	11,950	16,600	3,150	65,380
35	Ungheni	640,708	635,604	44,439	30,529	97,896	22,874	117,095	20,009	302,762
Total IE		17350,779	16563,843	2253,590	1607,688	5120,879	1237,343	3288,897	999,041	2056,406
TOTAL AE/IE		24353,481	23030,309	3006,112	1789,595	7009,143	2379,237	4040,204	1822,748	2983,271

Caracteristica cazangerilor și volumul emisiilor în aerul atmosferic, anul 2011.

Anexa 2

Nr. d/o	AE/IE	Numărul de cazangeriilor/ inclusiv construite noi		Numărul de centre termice (cazangerii) la balanță		Numărul de cazangerii cu utilizare a combustibilului			Cantitatea de combustibil utilizat, anul 2011			Volumul emisiilor (tone/an)			Depășiri ELA			Controlate/ Sancțiuni, Recomandări		Lichidate/ Reame-najate pe parcursul anului 2011	
		Numărul cazan-gerilor	Inclusiv construite noi	primărilor	agențiilor economice	Comb. solid	Păcură/ Motorină	Gaze naturale	Comb. Solid (tone)	Păcură/ Motorină (tone)	Gaze naturale mil m ³	Depășiri ELA	Controlate	Sancțiuni, Reco-mandări	Controlate	Lichidate	Reamenajate în anul 2011				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18				
TOTAL AE/IE		2832	133	1856	976	609	30	2193	38982	16850	680538,28	6964,67	113	666	263	108	30				
1	Chișinău	24	0	0	24	0	0	24	6,15	0	563408,83	604,88	0	11	0	0	1				

2	Bălți	77	1	68	9	15	2	60	14029,1	7	14729,25	274,10	1	63	2	0	0
3	Cahul	70	0	34	36	3	0	67	240,65	0	3149,60	70,03	0	31	0	0	0
4	Găgăuzia	149	3	114	35	0	0	149	0,00	0	4527,14	38,32	0	23	0	12	0
	Total AE	320	4	216	104	18	2	300	14276	7	585814,82	987,33	1	128	2	12	1
5	Anenii-Noi	50	4	10	40	0	0	50	0,00	0	104,60	92,90	0	13	21	4	0
6	Basarabasca	47	0	27	20	2	0	45	10,00	0	3230,00	36,84	0	25	57	0	0
7	Briceni	119	0	114	5	52	0	67	369,75	0	1316,90	70,47	0	0	0	0	0
8	Cantemir	52	0	44	8	22	2	28	860,20	58	902,00	118,96	0	0	0	1	0
9	Călărași	55	0	45	10	12	0	43	529,00	0	2427,50	141,60	0	55	76	1	5
10	Căusenii	161	14	22	139	26	2	133	1761,00	11	3156,00	265,18	0	30	0	4	0
11	Cimișlia	48	12	44	4	17	0	31	0,00	0	0,00	155,11	0	0	0	12	0
12	Criuleni	86	3	66	20	4	0	82	299,00	0	2023,33	315,08	0	20	0	1	0
13	Dondușeni	35	9	17	18	7	1	27	236,50	5473	651,54	324,03	0	5	0	5	0
14	Drochia	67	0	50	17	0	0	67	0,00	611	29277,11	265,23	0	7	21	0	0
15	Dubăsari	121	1	56	65	1	0	120	1,00	0	2407,28	321,02	0	11	0	0	0
16	Edineț	40	0	21	19	7	0	33	475,00	0	3130,03	136,11	0	0	0	1	0
17	Fălești	55	0	49	6	31	2	22	2380,33	7530	769,77	639,30	0	42	0	2	0
18	Florești	118	1	73	45	9	4	105	840,00	35	2633,20	125,24	0	16	0	5	0
19	Glodeni	34	0	21	13	15	0	19	903,00	0	9629,00	207,23	0	6	0	0	0
20	Hîncești	190	9	144	46	111	7	72	3991,10	386	1872,30	734,71	54	16	0	32	0
21	Ialoveni	131	4	95	36	32	0	99	0,00	0	2220,40	298,45	0	19	0	0	5
22	Leova	52	0	43	9	12	5	35	909,73	40	828,49	177,74	0	5	0	2	0
23	Nisporeni	107	0	53	54	15	0	92	1070,00	0	2240,44	173,39	0	110	0	3	0
24	Ocnîța	28	0	12	16	0	0	28	0,00	0	233,66	140,38	0	12	0	4	0
25	Orhei	166	22	133	33	23	0	143	792,90	0	6132,20	71,10	58,14	0	0	0	0
26	Rezina	45	1	28	17	15	0	30	206,00	0	793,17	16,34	0	21	0	0	0
27	Rîșcani	152	2	94	58	49	0	103	3108,00	0	8972,08	206,24	0	24	0	2	0
28	Ștefan-Vodă	123	1	84	39	15	0	108	636,00	0	2468,00	150,03	0	0	0	0	0
29	Sîngerei	103	4	79	24	53	3	47	1436,00	2700	670,78	83,77	0	19	63	0	13
30	Soroca	38	3	33	5	12	0	26	1174,00	0	1689,92	191,29	0	5	0	1	0
31	Strășeni	79	27	71	8	20	0	59	1314,60	0	1894,76	285,93	0	8	17	0	0
32	Șoldănești	41	2	28	13	3	0	38	67,00	0	568,00	18,95	0	0	0	0	0
33	Taraclia	75	3	40	35	1	0	74	160,00	0	1355,30	47,37	0	49	0	0	0
34	Telenești	52	0	43	9	24	0	28	1056,00	0	336,37	58,00	0	20	6	0	6
35	Ungheni	42	7	1	41	1	2	39	120,00	0	789,34	109,34	0	0	0	16	0
	Total IE	2512	129	1640	872	591	28	1893	24706,1	16842,8	94723,467	5977,3394	112,1	538	261	96	29
	TOTAL AE/IE	2832	133	1856	976	609	30	2193	38982	16850	680538,28	6964,67	113	666	263	108	30

Sursele fixe de poluare a aerului atmosferic, anul 2011.

Anexa 3

Nr. d/o	AE/IE	3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		13	
		Numărul întreprinderilor po- luante/inclusiv întreprinderi de Stat	Numărul întreprinderilor controlate/inclusiv cu depis- tarea încălzirii legislației	Numărul surselor fixe de poluare/din ele dotate cu in- stalații de epurare (captare)	Numărul surselor staționare de poluare/ inclusiv organi- zate	Volumul emisiilor de poluanți de la surse staționare, (t/an)	5-au înregistrat depășiri ale emisiilor comparativ cu anul 2010	Au elaborat ELA (inventarie- re, volumul)	Emisii nesupuse procesului de purificare (captare)/inclu- siv emisii organizate (t)	Numărul instalațiilor pentru purificare (captare)/inclu- siv instalații noi construite (unități)	Instalații defectate (unități)	Instalații ineficiente (unități)											
1	TOTAL AE/IE	5828	2486	31414	31414	3416	31414	16287	23030	-10758	645	26730	5288	3315	730	65	157						
1	Chișinău	882	492	8135	8135	/894	8135	/5686	4723,44	-635,43	81	8648,9	-	894	-	-	-						
2	Bălți	219	245	1990	1990	/229	1990	/1015	793,557	-109,84	51	780,884	/403,812	229	-	-	-						
3	Cahul	68	68	879	879	/83	879	/358	446,191	-	3	436,381	/436,381	-	-	-	-						
4	Găgăuzia	104	87	1071	1071	/461	1071	-	503,280	124	-	284,22	-	461	-	-	-						
	Total AE	1273	892	12075	12075	/1667	12075	/7059	6466	-621,27	135	10150,4	/840,193	1584	-	-	-						
5	Anenii-Noi	93	51	836	836	/304	836	/411	624,055	-215,37	21	605,83	/216,787	78	/3	-	-						
6	Basarabeasca	70	67	600	600	/22	600	/395	110,740	1,028	8	110,74	-	8	-	5	3						
7	Briceni	56	88	647	647	/32	647	/224	123,245	-19,778	73	123,245	/36,636	34	-	-	13						
8	Cantemir	75	5	581	581	/21	581	/195	198,178	-9821,2	8	198,083	-	23	-	-	-						
9	Călărași	79	79	179	179	/34	179	/236	221,578	-	9	194,308	/60,11	31	-	-	4						
10	Căusenii	191	51	1622	1622	/152	1622	/712	472,111	-28,421	11	435,487	/288,616	152	-	-	-						
11	Cimișlia	59	5	414	414	/34	414	/99	264,949	-10,009	-	253,32	/195,056	34	-	-	25						
12	Criuleni	66	62	484	484	/40	484	/370	368,307	-	52	391,947	/388,264	40	-	-	6						
13	Dondușeni	395	97	817	817	/55	817	/628	644,580	-53	-	600	/509	56	-	-	-						
14	Drochia	101	27	538	538	/77	538	/221	835,050	-	-	601,756	-	77	-	-	-						
15	Dubăsari	131	16	316	316	/10	316	/176	376,768	5	-	371,4	/320,484	37	-	-	-						
16	Edineț	74	24	561	561	/108	561	/108	270,578	-	6	625,64	/119	67	-	-	7						
17	Fălești	118	34	719	719	/107	719	/360	718,78	-	4	463,99	/408,362	71	-	-	-						
18	Florești	146	55	1017	1017	/107	1017	/465	422,723	-	-	413,142	/268,443	107	-	-	2						
19	Glodeni	51	48	548	548	-	548	/229	437,010	-	3	381,84	-	132	/22	11	65						
20	Hîncești	119	31	1329	1329	-	1329	/687	734,705	55,716	8	716,945	-	47	-	-	-						
21	Ialoveni	205	109	754	754	/47	754	/169	615,486	16,464	16	591,439	/538,746	47	-	-	-						

22	Leova	154	/33	107	/1	678	/6	678	/492	356,669	-	47	339,618	/258,724	33	/-	-
23	Nisporeni	111	/34	73	/60	529	/5	529	/527	112,428	-	47	263,3	/-	55	/-	-
24	Ocnita	59	/17	59	/14	139	/115	139	/92	412,457	-	2	46,22	/-	140	/2	13
25	Orhei	237	/134	29	/9	490	/35	490	/229	353,403	-	21	206,3	/95,4	35	/-	12
26	Rezina	105	/-	50	/24	161	/142	161	/142	4238,4	-	14	-	/-	161	/-	-
27	Rișcani	169	/98	58	/11	831	/16	831	/327	463,136	-299,44	12	418,642	/-	16	/-	-
28	Ștefan-Vodă	135	/7	25	/3	332	/21	332	/153	203,933	-	-	-	/-	7	/1	5
29	Singerei	144	/59	67	/6	694	/58	694	/299	157,579	-1,113	1	157,493	/97,1715	30	/-	-
30	Soroca	110	/35	44	/27	823	/17	823	/338	603,364	-	40	555,224	/279,951	17	/-	-
31	Strășeni	145	/11	99	/3	683	/27	683	/168	1124,24	214,889	57	1090,7	/-	27	/-	-
32	Șoldănești	72	/44	19	/69	451	/40	451	/407	146,268	-	3	146,268	/60,462	42	/-	-
33	Taradia	74	/21	47	/10	690	/37	690	/219	185,661	18,269	17	175,831	/47,368	37	/-	1
34	Telenești	117	/38	30	/-	518	/10	518	/68	131,860	-	-	80,04	/67,04	20	/-	-
35	Ungheeni	94	/8	38	/1	358	/70	358	/82	635,604	-	30	394,3	/192	70	/2	3
Total IE		3755	/1193	1594	/169	19339	/1749	19339	/9228	16564	-10137	510	16580,1	/4448	1731	/30	65
TOTAL AE/IE		5828	/1310	2486	/249	31414	/3416	31414	/16287	23030	-10758	645	26730	/5288	3315	/30	65

Controlul ecologic instrumental de stat al vehiculelor, anul 2011.

Anexa 4

Nr. d/o	AE/IE	Total supuse controlului - ecologic de stat, inclusiv cu depășiri a normelor de emisii	Numărul automobilelor controlate la stațiile de testare tehnică, inclusiv supuse reviziei tehnice			Acțiuni ecologice de control și de supraveghere			Numărul unităților	
			Supuse controlului la stațiile tehnice	Cu depășiri a normelor ecologice	Testare repetată	Acte/procese-verbale	Amenzi, (lei)/avertisment	Interdicții de exploatare	Tractoare	Combine
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOTAL AE/IE		5851/297	388659	15107	14647	43	4860	2	1781	152
1	Chișinău	2844/164	193568	1163	0	2	450	2	0	0
2	Bălți	2136/35	30794	284	184	0	0	0	0	0
3	Cahul	520/65	12450	1194	1194	12	0	0	36	12
4	Găgăuzia	0	15332	2783	2783	0	0	0	0	0
Total AE		5500/264	252144	5424	4161	14	450	2	36	12
5	Anenii-Noi	0	7500	582	582	0	0	0	0	0
6	Basarabeasca	0	0	0	0	0	0	0	0	0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
7	Briceni	0	6608	138	400	0	0	0	0	0
8	Canemir	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	Călărași	0	6537	697	1746	0	0	0	226	7
10	Căușeni	0	4762	283	267	1	0	0	0	0
11	Cimișlia	0	5801	568	568	2	0	0	0	0
12	Criuleni	0	7834	266	266	0	0	0	0	0
13	Dondușeni	181/7	4307	278	278	2	0	0	0	0
14	Drochia	25/6	0	0	0	0	0	0	0	0
15	Dubăsari	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16	Edineț	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17	Fălești	0	5020	73	73	0	0	0	0	0
18	Florești	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19	Glodeni	0	2750	145	125	5	3	0	0	0
20	Hîncești	0	7348	491	453	0	0	0	867	117
21	Ialoveni	0	6866	1986	1986	0	0	0	0	0
22	Leova	0	3155	204	427	0	0	0	0	0
23	Nisporeni	0	4630	94	220	1	0	0	652	16
24	Ocnîța	46/12	2261	152	132	9	4400	0	0	0
25	Orhei	0	11825	1025	343	0	0	0	0	0
26	Rezina	0	2353	47	47	0	0	0	0	0
27	Rîșcani	37/7	37	7	0	7	7	0	0	0
28	Ștefan-Vodă	62/-	6642	542	542	0	0	0	0	0
29	Sîngerei	0	5217	0	0	0	0	0	0	0
30	Soroca	0	9358	473	473	0	0	0	0	0
31	Strășeni	0	6133	131	87	0	0	0	0	0
32	Șoldănești	0	4316	30	30	1	0	0	0	0
33	Taraclia	0	3080	420	390	1	0	0	0	0
34	Telenești	0	3010	312	312	0	0	0	0	0
35	Ungheni	0	9165	739	739	0	0	0	0	0
Total IE		351/33	136515	9683	10486	29	4410	0	1745	140
TOTAL AE/IE		5851/297	388659	15107	14647	43	4860	2	1781	152

Analiza consumului de combustibili și a poluanților emiși în aerul atmosferic de la transportul auto, anul 2011.

Anexa 5

ANEXE

AE/IE	Consumul de combustibil, (tone)			Cantitatea poluantului, (tone/an)							Suma totală de emisii
	Benzină, (t)	Motorină, (t)	Gaz natural lichefiat, (t)	CO	Hidrocarburi	NO ₂	SO ₂	Aldehide	Substanțe solide		
1	2	3	4	5	6	7	8	11	12	13	
TOTAL AE/IE	120090,627	124514,090	53200,625	125015,823	19639,843	16946,915	4173,324	6590,931	2421,072	174787,908	
Chișinău	57431,50	92800,13	10810,88	34172,04	4902,35	5532,49	1528,49	3237,10	951,80	50324,26	
Bălți	3159,00	1776,40	1105,20	4613,90	666,30	728,90	179,70	381,00	111,40	6681,20	
Cahul	4081,64	1717,82	268,91	4203,78	641,88	766,75	207,42	56,44	129,10	6005,36	
Găgăuzia	3490,32	1522,18	845,41	4124,97	564,59	592,87	155,14	323,43	96,79	5857,80	
Total AE	68162,46	97816,53	13030,40	47114,69	6775,12	7621,01	2070,74	3997,97	1289,09	68868,62	
Anenii-Noi	2051,20	1033,90	1004,40	2943,00	420,00	467,90	146,80	32,80	78,80	4089,30	
Basarabeasca	249,03	30,43	89,95	328,12	32,51	1,60	6,58	0,11	0,32	369,24	
Briceni	2117,46	413,63	1596,39	3301,12	395,77	317,19	61,42	13,15	38,80	4127,45	
Cantemir	181,44	245,99	88,97	183,69	0,00	132,84	31,92	8,91	19,90	377,26	
Călărași	788,62	266,34	1,87	765,84	107,72	124,79	32,52	4,58	20,51	1055,95	
Căușeni	1359,72	358,42	478,92	1834,67	0,00	201,54	44,69	88,10	28,06	2197,06	
Cimișlia	2093,74	561,37	576,37	2422,90	386,63	212,44	58,23	114,59	36,68	3231,46	
Criuleni	755,42	257,68	181,99	877,79	56,93	114,11	28,50	0,00	4,91	1082,24	
Dondușeni	1363,92	581,45	0,00	652,76	85,41	77,91	10,64	42,43	10,67	879,81	
Drochia	4692,00	2777,57	357,32	5096,66	2,78	936,30	271,84	583,44	169,12	7060,14	
Dubăsari	234,85	61,28	67,70	305,56	0,00	32,95	7,30	17,10	0,92	363,83	
Edineț	7338,47	909,75	24417,08	27285,92	799,71	2022,66	241,15	0,00	0,00	30349,44	
Fălești	1518,62	296,01	857,11	1930,92	0,00	190,40	38,80	73,90	24,56	2258,58	
Florești	1721,00	539,49	881,91	2259,58	360,00	310,51	58,71	116,88	36,69	3142,38	
Glodeni	956,47	247,07	391,33	1167,70	0,00	130,21	29,02	5,52	18,40	1350,85	
Hîncești	2405,77	1544,25	945,30	3290,30	0,02	551,10	153,30	325,70	95,10	4415,52	
Ialoveni	3696,91	6396,50	3,92	1927,63	291,67	354,78	103,34	221,92	64,39	2963,74	
Leova	765,09	262,88	229,99	938,81	126,63	129,65	33,19	8,98	20,70	1257,96	
Nisporeni	2020,99	471,04	1167,10	2876,70	7445,10	306,80	65,83	12,52	41,48	10748,43	
Ocnîța	948,25	203,75	0,00	1053,82	132,35	119,20	27,21	7,84	17,31	1357,73	

1	2	3	4	5	6	7	8	11	12	13
Orhei	594,60	867,81	119,35	855,01	163,89	250,67	81,58	180,27	50,32	1581,74
Rezina	717,22	178,64	453,20	1037,00	125,50	103,20	20,78	39,49	23,01	1348,98
Rîșcani	2030,09	576,53	779,68	2594,57	335,78	318,98	76,23	12,69	48,02	3386,27
Ștefan-Vodă	498,69	880,42	144,04	496,57	201,49	181,56	63,57	101,03	72,64	1116,84
Sîngerei	2031,69	605,82	463,16	2316,99	293,74	273,99	64,75	130,53	0,00	3080,01
Soroca	2479,68	375,51	926,97	3010,90	0,01	264,04	47,46	85,30	23,66	3431,38
Strășeni	1566,50	657,02	702,64	1979,70	271,29	284,21	73,80	0,00	45,86	2654,86
Șoldănești	507,56	378,01	138,99	876,06	84,48	54,72	4,01	2,41	2,89	1024,56
Taraclia	945,94	402,86	79,07	1013,91	148,48	172,83	48,88	12,57	30,46	1427,12
Telenești	2750,00	3300,00	2200,00	1080,31	165,13	263,45	59,40	118,14	38,67	1725,10
Ungheni	547,23	1016,16	825,52	1196,63	431,70	423,38	111,14	232,09	69,13	2464,07
Total IE	51928,17	26697,56	40170,23	77901,14	12864,72	9325,91	2102,58	2592,96	1131,98	105919,29
TOTAL AE/IE	120091	124514	53201	125016	19640	16947	4173	6591	2421	174788

Plata pentru poluarea aerului atmosferic de la sursele staționare de poluare, anul 2011.

Anexa 6

Nr. d/o	AE/IE	Plata pentru poluare		
		Numărul de întreprinderi	Calculat	Achitat
1	2		3	4
1	Chișinău	882	562466,91	490061,38
2	Bălți	142	160880	152150
3	Cahul	119	78942,98	71724,65
4	Găgăuzia	70	58969,75	57387,69
Total AE		1213	861259,64	771323,72
5	Anenii-Noi	84	158720	157330
6	Basarabeasca	75	57309,66	39314,65
7	Briceni	56	26038,62	26038,62
8	Cantemir	39	18886,16	18886,16
9	Călărași	77	103714,21	103714,21
10	Căuseni	53	36250,92	22832,98
11	Cimișlia	39	18486,07	18198,87
12	Criuleni	56	22839	20035
13	Dondușeni	68	50924,88	50729,8
14	Drochia	57	170126,19	170126,19
15	Dubăsari	39	1964	1877,6
16	Edineț	40	16307,75	16441,98
17	Fălești	46	36501,75	39524,26

Informația pe anul 2011 cu privire la prejudiciile cauzate aerului atmosferic, inclusiv:

calculate, înaintate agenților economici pentru compensare ca pretenții sau acțiuni.

Anexa 7

Nr. d/o	Agentul economic, localitatea, raionul	Caracteristica prejudiciului	Valoarea prejudiciului, mii lei					
			calculat	înaintat ca pretenție	achitat ca pretenție	Înaintat ca acțiune	satisfăcut ca acțiune	achitat ca acțiune
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Bălți	Depășirea normativelor gradului admisibil, degajarea emisiilor de pluanți în aerul atmosferic ce au cauzat prejudiciu (SA"Floarea soarelui")	10871,25	10871,25	10871,25	0	0	0
Total AE			10871,25	10871,25	10871,25	0	0	0
2	Șoldănești	Arderea resturilor vegetale (miriștea)	2750	2750	2750	0	0	0
Total IE			2750	2750	2750	0	0	0
TOTAL AE/IE			13621	13621	13621	0	0	0

IV. PROTECȚIA ȘI UTILIZAREA RESURSELOR ACVATICE.

Valentina ȚAPIȘ,

Șef adjunct, Inspectoratul Ecologic de Stat,

Svetlana MARUSEAC,

Șef adjunct, Secția inspectare resurse acvatice și aer atmosferic.

1. Aspecte generale privind apele de suprafață și subterane.
2. Reglementări.
3. Surse potențiale de poluare a resurselor acvatice.
4. Starea stațiilor de epurare a apelor uzate.
5. Activități de inspectare.

1. Aspecte generale privind apele de suprafață și subterane.

Resursele de apă ale Republicii Moldova sunt constituite din 3621 râuri și râulețe cu o lungime de peste 16 mii km, 4261 lacuri naturale și bazine artificiale cu suprafața de 41 mii 300 ha cu un volum de circa 1,32 mlrd. m³., amplasate pe cursurile și construite în albiile acestora (*tab.3* urmează la sfârșitul capitolului prezent), ape subterane cu peste 4842 fântâni arteziene (*tab.1* urmează la sfârșitul capitolului prezent) și circa 179 574 fântâni cu alimentare din apele freatice (*tab. 2* urmează la sfârșitul capitolului prezent).

Cele mai importante artere acvatice ale Republicii Moldova sunt riurile mari Nistru (652 km), Prut (695 km) și Raut (286 km), cu un volum total de apă mediu multianual de curgere de circa 13,6 km³ pe an și suprafața bazinelor 19070 km² și 7990 km². Cele mai mari lacuri naturale sunt situate pe cursul râului Prut (Beleu – 9,5 km², Dracele – 2,65 km², Rotunda – 2,08 km², Fontan – 1,16 km²), fluviului Nistru (Bîc – 3,72 km², Roș – 1,6 km², Nistru Vechi – 1,86 km²). Cele mai mari bazine artificiale: Costești – Sîncă pe râul Prut (59,0 km²), Dubăsari pe fluviul Nistru (67,5 km²) și Ghidighici pe râul Bîc (6,8 km²). Această

rețea de bazine acvatice asigură regularizarea și evacuarea scurgerilor de suprafață, răspunde presingului recreativ, se folosește pentru aprovizionarea cu apă potabilă și tehnică, pentru irigație, navigație și în alte scopuri.

Populația Republicii Moldova constituie circa 4,0 mln. locuitori, inclusiv 1,9 mln. în localitățile urbane și mai mult de 2,0 mln. în spațiul rural. De alimentare cu apă potabilă prin sisteme centralizate beneficiază 81% din populația urbană și numai 17% de locuitori în mediul rural.

Conform datelor raportului „1-gospodărirea apei”, principala sursă de aprovizionare cu apă o reprezintă apele de suprafață din care se alimentează majoritatea populației. Captările de apă se efectuează: din râuri – 550 mii m³/zi; din resursele subterane – 241,9 mii m³/zi. Municipiile Chișinău și Bălți, orașele Soroca și Rezina se alimentează din r. Nistru. Pentru 8 orașe: Briceni, Edineț, Cupcini, Glodeni, Ungheni, Leova, Cantemir și Cahul, apa se captează din r. Prut. Stațiile de tratare ale acestor sisteme se exploatează pe parcursul a 25-30 ani fără a fi reconstruite și nu corespund cerințelor actuale, atât în privința tehnologiei de tratare, cât și a stării fizice a construcțiilor și utilajelor.

2. Reglementări.

Potrivit legislației Republicii Moldova activitatea utilizatorilor primari de apă trebuie să se conformeze cerințelor autorizațiilor de folosință specială a apelor.

În anul 2011 Inspectoratul Ecologic de Stat a monitorizat 2409 sonde arteziene (*fig.1.*), dintre care la sfârșitul anului dispuneau de autorizații de folosință specială a apelor doar 846 sonde.

În baza rapoartelor statistice anuale „1 – apă”, graficele din fig.1., 2., 3. prezintă indicii de folosință specială a apelor pe parcursul anilor 2002-2010, precum și rezultatele evaluării impactului activităților economice asupra apelor de suprafață. (menționăm că datele statistice pentru a. 2011 nu sunt complete).

În perioada a. 2000 – 2011 captarea totală a apei din bazinele naturale a scăzut de la 918 mln. m³ pînă la 785 mln. m³, inclusiv a apelor subterane de la 169 mln. m³ pînă la 130 mln. m³. Utilizarea apelor pentru necesitățile gospodărești și potabile s-a redus în această perioadă de la 146 mln. m³ pînă la 118 mln. m³. Scăderea consumului total al apei este condiționată de declinul activității industriale, economisirea și contorizarea apei utilizate de populație.

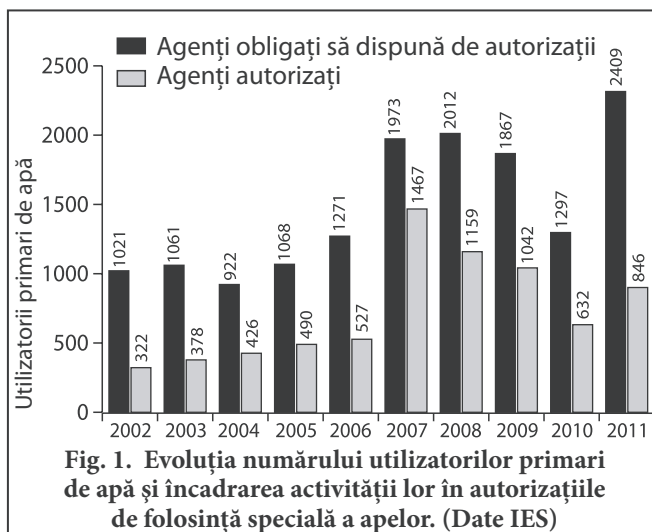

Fig. 1. Evoluția numărului utilizatorilor primari de apă și încadrarea activității lor în autorizațiile de folosință specială a apelor. (Date IES)

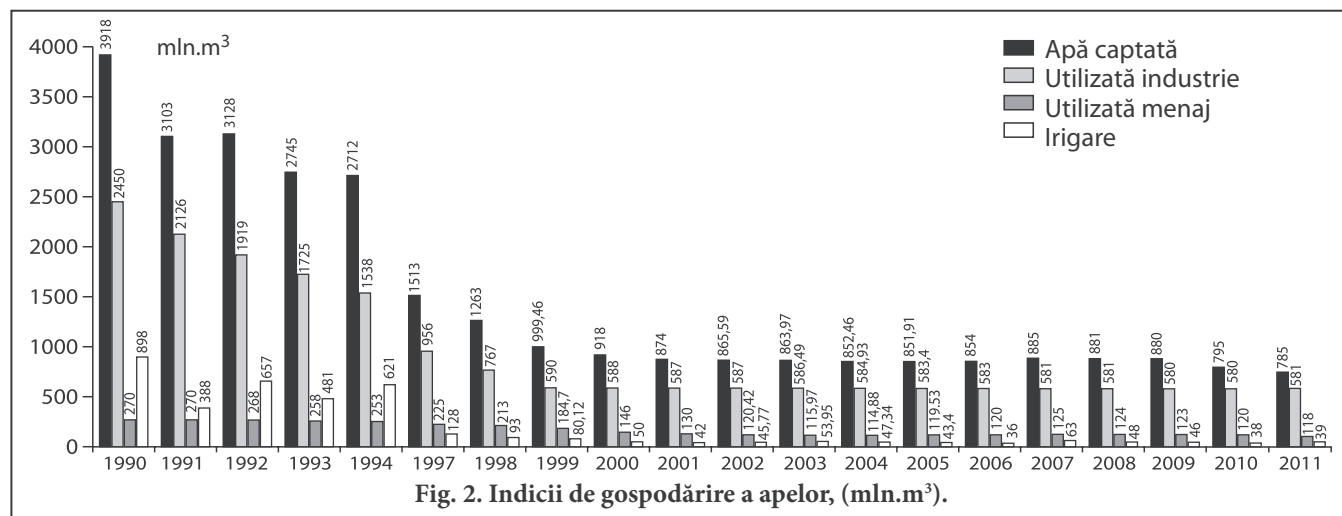

Fig. 2. Indicii de gospodărire a apelor, (mln.m³).

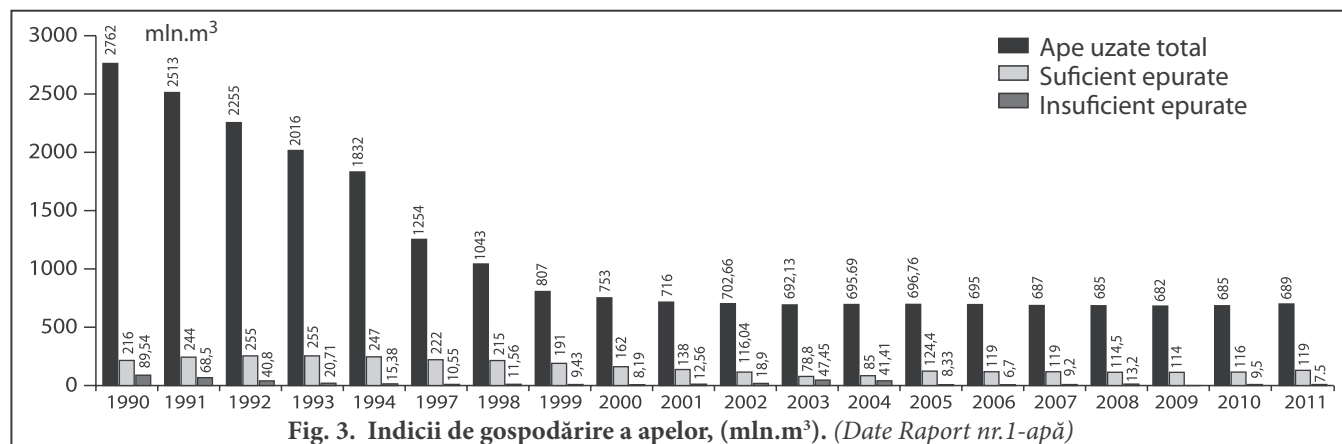

Fig. 3. Indicii de gospodărire a apelor, (mln.m³). (Date Raport nr.1-apă)

Consumul (utilizarea) apei, mln. m³.

Indicii de utilizare a apei	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Numărul beneficiarilor de apă, unități	2617	2535	2533	2549	2554	2547	2555	2507	2519	2524	2505	2495
Captarea apei din bazinele naturale	918	874	866	864	852	852	854	885	881	800	865	851
Inclusiv, captarea apei din sursele de apă subterane	169	138	132	135	136	136	136	129	129	129	129	130
Consumul apei-total	849	797	792	795	786	785	787	809	794	792	795	785
Pentru necesități de producție	588	587	587	586	585	583	583	581	581	580	580	581
pentru irigare	50	42	46	54	47	43,4	36	63	48	38	38	39
Pierderile la transportare	64	71	68	64	62	61	61	69	64	65	65	58

3. Surse potențiale de poluare a resurselor acvatice.

Poluarea apelor de suprafață și celor subterane este cauzată, în cele mai multe cazuri, de sectorul gospodăriei comunale (stațiile de epurare, apele uzate, deversările apelor neepurate din sistemul comunal, managementul neadecvat al deșeurilor menajere solide în toate localitățile), sectorul agrar (dejecțiile animale acumulate în acumulatori, depozitele de pesticide etc.) și sectorul energetic, cum ar fi bazele de produse petroliere, stațiile de alimentare cu petrol, alte surse, care prezintă focare de poluare continuă. Apele meteorice rezultate în urma precipitațiilor vin în contact cu terenul și în procesul scurgerii, antrenează atât ape uzate de diferite tipuri, cât și deșeuri, îngrășăminte chimice, pesticide și în momentul ajungerii în receptor conțin un număr mare de poluanți.

Din sursele de poluare a resurselor acvatice sunt supuse controlului doar cele provenite din evacuările rezultate din activitățile utilizatorilor primari de apă, care influențează negativ apele de suprafață din cauza purificării insuficiente a apelor uzate și, în dese cazuri, a evacuării apelor uzate fără purificare în majoritatea localităților republicii, cum ar fi orașele: Soroca, Rezina, Cantemir, Cimișlia, com. Bubuieci din mun. Chișinău și altele.

Conform datelor prezentate de Centrele de Investigații Ecologice (CIE) ale IES în a. 2011 au fost prelevate 1628 probe de apă și efectuate 18 223 analize de laborator în vederea aprecierii gradului de poluare a apelor de suprafață. Principalii indicatori specifici de poluare controlați de către CIE sunt concentrația de amoniu, azotați, azotiți, consumul chimic și biologic de oxigen, materia în suspensie. A fost efectuat monitoringul fluviului Nistru și Prut, r. Bîc și a 23 râuri ce traversează republica pentru aprecierea influenței localităților și altor deversări asupra calității apelor naturale.

Pe parcursul anului 2011, din circa 7 mii sonde arteziene luate la evidență de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, (inclusiv și cele tamponate) Inspectoratul Ecologic de Stat a efectuat inventarierea a 4842 sonde de apă, din care se exploatează doar 2409 sonde, din care în baza autorizației de folosință specială a apei – 846 sonde, inclusiv: pentru apă potabilă - 1504; cu destinație menajeră (tehnică) – 355; agricolă și industrială – 259; curative - 19. Restul 2433 de sonde nu sunt exploatare. Sonde în construcție sunt 51 unități. (tab. 1 urmează la sfârșitul capitolului prezent). Pe parcursul anului au fost eliberate 154 de autorizații de folosință specială a apei. Pentru exploatarea sondelor în lipsa autorizației de folosință specială a apei au fost încheiate 66 procese-verbale cu privire la contravenție în temeiul art. 110 alin. 2 Cod Contravențional al Republicii Moldova de către AE/IE Chișinău, Găgăuzia, Cahul, Anenii Noi, Basarabasca, Briceni, Călărași, Criuleni, Drochia, Edineț, Florești, Căușeni, Ialoveni, Ocnița, Orhei, Rezina, Rîșcani, Sîngerei, Soroca, Strășeni, Ștefan Vodă, Taraclia, Ungheni.

În rezultatul controalelor s-a stabilit că multe dintre sonde se află în stare deplorabilă, calitatea apei nu corespunde normelor sanitare, la unele este depășit termenul de exploatare (mai mult de 25 ani, de exemplu, în rl Glodeni, rl Nisporeni, com. Pepeni, raionul Sîngerei, s. Ciucur Mingir, raionul Cimișlia, s. Corten, raionul Taraclia etc) și debitele de apă din sonde nu asigură în deajuns necesitățile consumatorilor. Pentru îmbunătățirea calității apei potabile în rl. Nisporeni a fost elaborat proiectul „Instalația-pilot de tratare a apelor subterane a or. Nisporeni cu capacitatea de 480-960 m³/zi a ÎM „GAAC Nisporeni”, susținut financiar de FEN (100 mii lei) și bugetul local (30 mii lei). O bună parte din sonde se află într-o stare avariată, altele au fost abandonate sau lichidate fără respectarea normelor în vigoare. Apariția sondelor fără stăpân a fost generată de trecerea la noile relații economice, reorganizarea agenților economici și divizarea lor în întreprinderi mici după lichidarea colhozurilor și sovhozurilor și repartizarea terenurilor. Ca urmare acestea poluează apele subterane în profunzime prin amestecarea apelor de diferită componență chimică din diferite orizonturi acvifere și scurgerile de la suprafață, fapt ce cauzează înrăutățirea calității apei utilizate în scopuri potabile.

Sondele aflate la balanța agenților economici nu întotdeauna se întrețin la nivelul cerințelor sanitario – igienice, pentru reparațiile curente și diagnosticarea tehnică, nu se investesc mijloace financiare necesare. O mare parte din sondele aflate în gestiunea autorităților administrației publice locale se exploatează în lipsa autorizațiilor de folosință specială a apei. În procesul exploatarei primăriile întâmpină un șir de dificultăți, inclusiv de ordin financiar, cu privire la întreținerea sondelor, proiectarea și construcția rețelelor de canalizare și epurare a apelor menajere a localităților rurale, precum și la autorizarea lor în modul stabilit. În bugetele locale nu sunt prevăzute surse financiare pentru perfectarea pașapoartelor tehnice și avizelor necesare pentru obținerea autorizației de folosință specială a apei. În anul 2011 s-a efectuat inventarierea sondelor arteziene amplasate în raionul Ialoveni, în comun cu organele de resort. Ca rezultat a fost elabo-

rat un proiect finanțat de FEN și APL în sumă de 1 647,767 mii lei pentru tamponarea prin lichidare a 38 sonde arteziene a raionului. Astfel de inventarieri vor fi prelunțite și pe parcursul anului 2012.

Lucrări de reparație/renovare au mai fost efectuate și în primăriile Costești, Mihaileni, Hiliuți, rl. Rîșcani, Fundurii Vechi din rl. Glodeni, Tabani din rl. Briceni, și de construcție a sondelor noi în s. Ustia în rl. Dubăsari, s. Marianca de Jos în rl Ștefan Vodă, s. Larga Nouă și s. Badicul Moldovenesc în rl. Cahul, Pîrjota, Șapte Bani în rl Rîșcani, s. Chetrosu în rl Drochia, s. Mateuți și s. Minceni în rl Rezina, s. Vatici și s. Isacova în rl. Orhei, s. Lăpușna din rl Hîncești, s. Nișcani din rl Călărași, s. Ruseștii Noi, s. Hansca și s. Bardar din rl Ialoveni, s. Miclești din rl Criuleni.

O influență mare asupra calității apelor naturale o au evacuările de ape uzate neepurate sau insuficient epurate de la stațiile de epurare a orașelor în receptorii naturali. Cele mai mari volume de ape uzate neepurate provin de la sistemele de canalizare ale localităților. Se constată, că situația privind funcționarea stațiilor de epurare și preepurare nu a cunoscut o îmbunătățire, din contra, s-a înrăutățit.

În anul 2011 se atestă o majorare a concentrațiilor de poluanți în toate secțiunile supravegheate față de anul 2010.

În ultimii ani se observă o reducere cantitativă a deversărilor apelor uzate. Volumul apelor uzate evacuate în bazinele de suprafață în perioada a. 2000-2010 a scăzut de la 740 mln. m³ pînă la 682 mln. m³. Însă datorită funcționării insuficiente a stațiilor de purificare a apelor uzate cantitatea poluanților în apele uzate evacuate din sursele organizate, precum și concentrația maxim admisibilă permisă de normativele în vigoare, se menține peste limita admisă de autoritatea de mediu. Volumul apelor uzate, epurate insuficient, deversate în obiectivele acvatice s-a micșorat în această perioadă de la 8.5 mln. m³ pînă la 7,5 mln. m³, dar volumul apelor fără epurare s-a mărit de la 0,5 mln. m³ pînă la 0.9 mln. m³.

Actual în republică de către Inspectoratul Ecologic de Stat sunt luate la evidență 150 complexe și ferme animaliere. În majoritatea cazurilor fostele complexe animaliere sunt renovate pentru funcționare fără revizuirea stării tehnice a instalațiilor hidrotehnice, care sunt o sursă de poluare a resurselor acvatice. Complexele animaliere sunt amplasate în majoritatea cazurilor în zona de protecție a râurilor. Rămîne actuală problema poluării de la sectorul casnic rural, unde deșeurile animaliere sunt împrăștiate pretutindeni, provocînd impact sporit asupra apelor freactice.

Evacuarea apelor reziduale în bazinele de suprafață.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
total	740	708	696	685	688	690	695	687	685	685	682
din care: ape conven- țional pure	569	557	560	558	561	556	562	551	550	552	555
ape poluate	9	13	19	48	42	9	7	10	14	10	8
Inclusiv: fără epurare	0,5	0,3	0,5	0,8	0,5	0,6	0,5	0,7	0,76	0,8	0,9
epurate in- suficient	8,2	12,6	18,9	47,5	41,4	8,3	6,7	9,2	13,3	9,5	7,5
ape epurate normativ	162	138	116	79	85	124	119	119	114	116	119

4. Starea stațiilor de epurare a apelor uzate.

Stațiile de purificare a apelor uzate în sistemul de protecție a resurselor acvatice ocupă unul din cele mai importante locuri. Eficiența instalațiilor în funcțiune este supravegheată de laboratoarele ecologice, fiind 198 la număr, dintre care de documentație de proiect dispun 79 unități, de normativele Deversării Limitat Admisibile (DLA) – 34 unități, funcționează cu epurare normativă – 17 unități (de exemplu: în raioanele Orhei, Glodeni, Edineț, Călărași și mun. Bălți, etc.), cu epurare insuficientă funcționează – 113 unități (de exemplu: în raioanele Leova, Ștefan-Vodă, Cahul, Hîncești, Strășeni, Căușeni, etc.) și nu funcționează – 68 unități (de exemplu: în raioanele Taraclia, Ungheni, și UTA Găgăuzia etc.) (tab.4 în anexe la sfîrșitul capitolului).

Pe parcursul a. 2011 Centrele Investigații Ecologice ale Inspectoratului Ecologic de Stat au monitorizat 67 stații de epurare, ce evacuează apa direct în receptorul natural. Din numărul total de stații controlate 28

de stații sunt monitorizate în decursul a mai multor ani. Pe parcursul anului s-a urmărit starea funcțională a instalațiilor de epurare, volumele evacuate și concentrațiile de nocivități. Rezultatele s-au comparat cu reglementările cuprinse în autorizația de folosință specială a apelor (DLA) pentru beneficiarii care dispun de aceste normative și cu CMA în lipsa normativului reglementat. În rezultatul controalelor s-a stabilit că beneficiarii continuă să reducă numărul autocontroalelor asupra eficienței de funcționare a instalațiilor de epurare, fapt ce duce la nerespectarea prevederilor actelor legislative și neexecutarea obligațiilor impuse în vederea menținerii în stare de funcționare a instalațiilor de epurare conform regulilor și instrucțiunilor de exploatare.

Actualmente stațiile de epurare a apelor uzate construite prin anii 90 sec. XX, atât în sate cât și în orașe, sunt distruse și au un grad sporit de uzură a construcțiilor. La aceasta a dus și reducerea esențială a volumelor de ape uzate, transmiterea stațiilor de purificare în gestiunea autorităților administrațiilor publice locale, care nu dispun de personal profesionist cu experiență și de investiții necesare. Majoritatea SEB-urilor lucrează la indici foarte reduși, necesită reconstrucție cu modernizare tehnologică a treptelor de epurare, îndeosebi SEB Telenești, SEB Comrat, SEB Tvardița, SEB Cimișlia, SEB Budești, SEB Rezina, SEB Cantemir.

Este de menționat că în anul 2011 s-au încadrat în normativul DLA apele evacuate doar de la stațiile de epurare a ÎM „Regie Apă-Canal” Bălți, Fabricii de zahăr Glodeni, S.A. „Servicii Comunale, Florești”.

Funcționarea eficientă a complexelor de epurare se datorează acțiunilor și măsurilor întreprinse pentru menținerea regimului tehnologic de epurare. Sunt întreprinse măsuri pentru menținerea funcționării treptelor de epurare a apelor reziduale la stațiile : D.P. „Apă-Canal Drochia”, DPLGC „Apă-Canal Sîngerei”, „Apă-Canal Rîșcani”, ÎM „Apă-Canal Orhei” SA „Apă-Canal Chișinău”, ÎM „GAAC” Nisporeni, ÎM „Apă-Canal Ungheni”, DP „Apă-Canal Ștefan Vodă”, RCL Cricova, mun. Chișinău.

Volumul insuficient de ape reziduale și concentrația excesivă de nocivități recepționate, dereglează funcționarea optimă a procesului tehnologic de epurare a stațiilor de epurare.

Este salutar faptul că în anul curent s-a majorat numărul stațiilor de epurare funcționale. Au fost evaluate eficacitatea funcționării a 18 stații puse în funcțiune din centrele raionale Glodeni, Șoldănești, Rîșcani, Dondușeni, Ocnița, Călărași, Căușeni, Orhei, Strășeni, Drochia, Dubăsari. Au fost inițiate lucrări de construcție a noilor stații de epurare: din or. Orhei de tip ZUC (zone umede construite) cu susținerea financiară a FEN în sumă de 18 mil lei, s. Ermoclia și s. Cioburciu, rl. Ștefan Vodă; rl. Dubăsari în s. Pîrîta și s. Holercani; rl. Rîșcani în s. Nihoreni; or. Frunze în rl. Ocnița; s. Vadul lui Isac în rl. Cahul; s. Mîndic și s. Pelenia în rl. Drochia; s. Măgdăcești din rl. Criuleni; s. Zaim, s. Baimaclia și Hagimus (2) din rl. Căușeni. Reconstrucția stațiilor de epurare s-a efectuat în s. Bolotina, s. Cuhnești și Fundurii Vechi, rl. Glodeni; or. Nisporeni; or. Ungheni; s. Recea și s. Lozova din rl. Strășeni.

Au fost date în exploatare stații noi de epurare în rl. Dubăsari, s. Coșnița; rl. Călărași, s. Hirova.

La fel sunt în stadiu de proiect stații de epurare în or. Briceni, s. Tvardița din rl. Taraclia, s. Marianca de Jos din rl. Ștefan vodă, or. Rezina, or. Cimișlia, s. Budești și s. Cruzesti din mun. Chișinău.

De mai mulți ani nu se soluționează problema epurării apelor uzate în orașele Soroca, Rezina, Criuleni, Cantemir, Comrat, Cimișlia.

Lucrările de construcție și renovare a rețelelor de canalizare au fost efectuate în următoarele raioane Căușeni, Criuleni, Dondușeni, Ungheni, Strășeni, Sîngerei, Drochia, Rîșcani, Taraclia, mun. Chișinău.

Rămîne îngrijorător situația ecologică creată de apele uzate neepurate evacuate din or. Soroca în fluviul Nistru, or. Cantemir în r. Prut, or. Cimișlia în r. Cogîlnic, or. Rezina în fluviul Nistru, or. Strășeni în râul Bîc, rl. Taraclia, s. Tvardița în r. Kirghij-Kitai.

O problemă importantă care există în procesul de epurare a apelor uzate și influențează semnificativ asupra mediului ambiant este lipsa instalațiilor moderne de prelucrare a nămolurilor formate în cadrul epurării apelor uzate.

Pentru depășirea situației existente, în scopul prelucrării nămolului și eliminării mirosului, în anul 2009 la stația de epurare din mun. Chișinău a fost implementat proiectul-pilot de deshidratare a nămolului brut cu utilizarea metodei „Geotube”. Proiectul de execuție de deshidratare a nămolului a constat din reconstrucția a 8 platforme de nămol. Deshidratarea nămolului cu utilizarea sacilor „Geotube” a dus la reducerea numărului de platforme de nămol precum și a mirosului urît emanat din nămol în curs de fermentare anaerobă. Capacitatea anuală a procesului este de 584 000 m³ cu umeditatea 95% care după deshidratare are o capacitate de 97330 m³ și umeditatea 70%.

Pentru depozitarea nămolului din sacii „Geotube” după procesul de deshidratare sunt construite 2 depozite-acumulative deschise.

Impactul transfrontier.

Poluarea apelor transfrontaliere generează presiuni cu țările vecine (R. Moldova-România; R. Moldova-Ucraina). Acordurile internaționale prevăd ca apele care părăsesc teritoriul unei țări să nu fie de o calitate mai proastă decât cele care intră pe teritoriul acestei țări.

Conform Acordului bilateral de cercetare dintre Republica Moldova și România și în corespundere cu Declarația de la București „Cu privire la monitoringul de analiză în bazinul râului Prut” se efectuează observații comune asupra calității apelor râului Prut și afluenților lui.

Pe parcursul anului 2011 Inspekția Ecologică Rîșcani a participat la întrunirea transfrontalieră privind prevenirea inundațiilor din teritoriu între Ministerul Mediului din Republica Moldova și Ministerul Mediului și Pădurilor al României.

IE Ungheni în comun cu ÎM „Apă-Canal Ungheni” a efectuat, conform programului de monitoring, în secțiunile Valea Mare-amonte și Valea Mare – aval a râulețului Varvareuca, un studiu asupra calității apei râului Prut și a stabilit că indicii de calitate după parametri fizico-chimici se încadrează în limitele admisibile.

Conform observațiilor efectuate pe parcursul anului 2011 cazuri occidentale de poluare a fluviului Nistru și râului Prut n-au fost înregistrate.

Consolidarea malurilor.

Referitor la fluviul Nistru, Republica Moldova a semnat cu partea ucraineană acorduri bilaterale de colaborare. În rezultatul funcționării nodurilor hidrotehnice existente (Novodnestrovsk, Naslavcea, Dubăsari) starea ecologică a fluviului Nistru în ultimele decenii s-a înrăutățit considerabil. S-a dereglat regimul hidrologic, hidrochimic și hidrobiologic în urma fluctuațiilor diurne bruște ale nivelului apei, modificării regimului termic, poluării secundare, micșorării capacității de autoepurare a fluviului, s-a declanșat dezvoltarea abundentă a plantelor acvatic.

Din Fondul Ecologic Național în rl. Dubăsari a fost finanțat proiectul „Reparația digului de 5,5 km a r. Răut în s. Ustia” în sumă de 6 568,72 mii lei.

La fel în rl. Ștefan Vodă, s. Palanca a fost elaborat proiectul „Reparația digului de protecție a s. Palanca” finanțat din FEN în sumă de 430,08 mii lei și proiectul „Curățirea albiei vechi a fl. Nistru în preajma s. Talmază” în sumă de 449,16 mii lei din FEN.

Curățirea albiei vechi a fl. Nistru în preajma s. Copanca din rl. Căușeni s-a efectuat de asemenea cu susținerea FEN în sumă de 2210,7 mii lei.

Măsuri de protecție a resurselor acvatice.

În scopul protecției și utilizării durabile a resurselor de apă, care constituie o problemă prioritară pentru Republica Moldova, în anul 2011 au fost întreprinse acțiuni la nivel de țară.

Întru executarea Decretului Președintelui RM nr. 1809-III din 12 mai 2004 privind desfășurarea săptămânii apei curate „Apa-izvorul vieții” – IES, prin intermediul Agențiilor și Inspekțiilor ecologice, a participat la elaborarea și realizarea de către organele administrației publice locale a planurilor de acțiuni concrete pentru fiecare localitate ce țin de amenajarea fântinilor și izvoarelor. În perioada de primăvară a anului 2011 cu contribuția organelor administrației publice centrale și locale, instituțiilor de învățământ și agenților economici au fost amenajate 6246 fântini și 459 izvoare, precum și zonele de protecție a acestora. Cele mai performante rezultate au fost obținute de raioanele Leova cu 1250 fântăni, Ungheni – 1045 fântini/34 izvoare și Ștefan-Vodă cu 1362 fântini curățate și 14 izvoare amenajate. În privința educației populației au fost publicate articole cu tematica “Apa izvorul vieții”, au fost petrecute 458 ore ecologice cu prezența a cca 15,6 mii persoane din școli, gimnazii, licee, colegii, universități.

Conform indicației Guvernului nr. 0204-263 din 07.07.2008 a continuat și în acest an amenajarea fântinilor și izvoarelor pe traseele naționale și locale.

După cum ne demonstrează indicii de calitate a apelor de suprafață, principalele artere fluviale, Nistru și Prutul, au un grad moderat de poluare. Un factor de poluare atât al râurilor mari, cât și a surselor subterane de apă potabilă sînt râulețele și pâraiașele a căror situație ecologică, de cele mai multe ori, este sub orice critică. După indicii de calitate, râurile mici corespund claselor III (moderat poluate)-V (intens poluate până la degradare).

Este de menționat faptul că principalele cauze a degradării continue a râurilor mici și mijlocii sînt în mare măsură de ordin antropogen. Majoritatea râulețelor au rămas în afara grijii statului, luncile lor au ajuns într-o stare deplorabilă, transformîndu-se în gunoiști stihionice, fișile riverane de protecție au fost distruse. Supraexploatarea resurselor de apă din râuri duce la dispariția lor. Precipitațiile nu pot asigura un debit constant al râurilor care alimentează sutele de iazuri construite în albiile lor. Apa din ele se pompează pentru irigare, se infiltrează în subsol, se evaporază în timpul cald și pentru scurgere nu mai rămîne practic nimic.

Deosebit de gravă este starea râului Bîc, care este considerat unul dintre cei mai poluați afluenți al Nistrului. Măsurile de protecție întreprinse de autoritățile publice și organizațiile societății civile nu asigură reducerea impactului negativ asupra ecosistemelor. Rîul este supus poluării cu ape reziduale, deșeuri menajere și de altă natură, ape poluate rezultate în urma spălării transportului în preajma obiectivelor acvatic. De către Agenția Ecologică Chișinău, în comun cu Poliția Rutieră a mun. Chișinău, au fost efectuate 2 raiduri cu privire la contracararea spălării neautorizate a transportului auto în zona de protecție a r. Bîc cu încheierea a 8 procese-verbale cu privire la contravenție în temeiul art. 109 alin. 3, Cod Contravențional al Republicii Moldova.

Conform ordinului Ministerului Ecologiei și Resurselor Naturale, nr. 10 din 11.03.2009, în perioada 22 martie – 05 iunie 2011 în localitățile republicii a fost organizată și desfășurată acțiunea „Rîu curat de la sat la sat”, care are drept scop gospodărirea durabilă, echilibrată și complexă a resurselor de apă de suprafață, asigurarea respectării regimului zonelor și fâșiilor de protecție a cursurilor de apă.

Comparativ cu anii precedenți organizarea acțiunii în 52 localități din 18 raioane a adus rezultate mai performante prin faptul că cursurile de apă au devenit mai curate, salubrizate prin lichidarea tonelor de gunoi depozitat în preajma râurilor, râulețelor, altor obiecte acvatic. În anul curent au fost aduse în ordine cursurile de apă și zonele de protecție în bazinul fl. Nistru, în segmentele: Nistru-285 km., Răut-85 km., Ichel-45 km., Ciulucul Mic și Mare-38 km., Bîc-30 km., Botna- 25 km., Cubolta-20 km., Cogîlnic-17 km., Căinari-18 km.; în bazinul r. Prut-Racoveț-18 km., Camenca-15 km., Ciuhur-10 km. În total au fost curățate cursurile de apă pe o lungime de 1157,5 km.

Au fost salubrizate peste 100 km.- râulețe fără nume, care traversează localitățile din republică, lichidate 629 gunoiști și plantați circa 22,2 mii arbori și arbuști în zonele de protecție a cursurilor de apă. Printre localitățile premiate în anul de raportare menționăm Cobani (Glodeni), Cîrnățeni (Căușeni), Malovata Nouă (Dubăsari), Băhrinești (Florești), Țiganca (Cantemir), Greblești (Strășeni), Vatici (Orhei), or. Șoldănești și Iargara (Leova). Evident că aceste succese au fost obținute, în mare măsură, cu aportul instituțiilor de învățămînt din majoritatea comunităților.

Cele mai performante rezultate în organizarea și desfășurarea Acțiunii – Concurs „Rîu curat de la sat la sat”, în urma evaluării stării cursurilor de apă curățate și amenagate în localitățile administrate, au fost menționate din partea Inspecțiilor ecologice Glodeni, Florești și Dubăsari. Rezultatele s-au prezentat în procesul-verbal al ședinței de lucru pentru organizarea și desfășurarea Acțiunii-concurs „Rîu curat de la sat la sat” prezentat Ministerului Mediului pentru premierea învingătorilor și cu acordarea primelor din FEN.

Comparativ cu anii precedenți, cursurile de apă au devenit curate, salubrizate prin lichidarea tonelor de gunoi aruncat în albia râurilor și râulețelor, depozitate pe malurile acestora.

Pe parcursul anului 2011 colaboratorii Inspectoratului au acordat suport metodic și consultativ autorităților publice locale în vederea realizării Programului de alimentare cu apă și canalizare a localităților din Republica Moldova pînă în anul 2015, care include obiective privind asigurarea funcționării stabile a sistemelor și complexelor din domeniul vizat, precum și protecția de poluare și epuizare a surselor de apă.

Comparativ cu anii precedenți în 2011 s-au majorat esențial investițiile pentru realizarea măsurilor de protecție a resurselor acvatic. Pentru implementarea a 58 proiecte ce țin de aprovizionarea cu apă, construcția sistemelor de canalizare și epurare (stații de epurare, sisteme de apeduct și canalizare) Consiliul

de Administrare a Fondului Ecologic Național a aprobat spre finanțare suma în valoare de 60 086 337 lei, iar din Fondul Ecologic Local 6 proiecte în sumă totală de 81 780,84 lei. De menționat, că odată cu renovarea rețelelor vechi de canalizare și construcția stațiilor de epurare au fost stopate esențial scurgerile de ape uzate.

5. Activități de inspectare.

Pe parcursul anului 2011 au fost inspectate 1882 întreprinderi și obiecte care prezintă pericol pentru resursele acvatice și pot influența asupra calității lor. Comparativ cu anul precedent de raportare numărul beneficiarilor de resurse de apă supuși controlului este mai mare cu 40 unități.

În 774 cazuri au fost constatate încălcări ale cerințelor normativelor în vigoare și legislației ecologice, ca rezultat în toate aceste cazuri au fost încheiate procese-verbale cu privire la contravenție în temeiul Codului Contravențional al Republicii Moldova cu aplicarea amenzilor în sumă de 556 848 lei, dintre care au fost încasate la moment – 264 024 lei.

În rezultatul efectuării controalelor cu privire la încălcarea cerințelor ecologice și bazându-se pe art. 109, Codul Apelor nr. 1532 din 22.06.1993 pentru recuperarea prejudiciilor cauzate apelor, subdiviziunile Inspectoratului Ecologic de Stat au calculat prejudicii și înaintat 6 pretenții în sumă totală de 104029,76 lei pentru următoarele cazuri:

- deversarea poluanților cu ape uzate epurate insuficient în pârâul fără denumire de către CAP „Basarabia”, s.Hîrboveț, rl. Anenii Noi, prejudiciul fiind estimat în sumă de 49531,27 lei;
- deversările accidentale a apelor uzate în urma deteriorării fîntînilor de canalizare gestionate de ÎM „Apă-Canal Căușeni” din rl. Căușeni ce au dus la poluarea canalului de desecare, prejudiciul fiind estimat în sumă de 2 222,64 lei;
- de către întreprinderea SRL „Magt. Vest”, din rl. Dondușeni au fost deversări avariate a apelor uzate de la groapa de depozitare a borhotei, prejudiciul fiind estimat în sumă de 26 067 lei;
- evacuarea apelor din iazul arendat de către persoana fizică A. Gangan, locatar al s. Cepeleuți, rl. Edineț în lipsa coordonărilor cu organele de resort, prejudiciul fiind estimat în sumă de 758 lei;
- evacuarea apelor uzate de la SA „Fabrica de unt Florești”, din rl. Florești în apele r. Răut, prejudiciul fiind estimat în sumă de 2 268,85 lei;
- poluarea apelor de suprafață a s. Ciulucul Mic, r-nul Telenești cu apele epurate insuficient deversate de la stația de epurare a IMDP „Apă-Canal”, prejudiciul fiind estimat în sumă de 23 182 lei.

Cazuri individuale de încălcare a legislației ecologice s-au depistat la construcția în zona de protecție a fluviului Nistru a Stației de pompare în or. Soroca de către „SRL Kelner Grup”, și a cheiului pe fluviul Nistru de către persoana fizică R. Stancov, s. Molovata, rl. Dubăsari în lipsa Avizelor Expertizei Ecologice de Stat, fapt pentru care au fost întreprinse măsurile de rigoare.

Pentru prevenirea și stoparea poluării apelor subterane și de suprafață este necesar:

- Reglementarea la nivel de program a problemei privind forarea, funcționarea, conservarea și tamponarea fîntînilor arteziene;
- În scopul neadmiterii poluării apelor subterane de lichidat prin tamponare prizele subterane ce nu au perspective de utilizare;
- De modernizat și dezvoltat baza analitică a monitoringului și trecerea la standardele europene de control a calității apei;
- De elaborat politici locale de alimentare cu apă și canalizare;
- De accelerat implementarea „Programului de alimentare cu apă și de canalizare a localităților din Republica Moldova pînă în anul 2015”;
- De promovat programe comune cu țările din bazinul Dunării și Nistrului în vederea protejării mediului;
- De promovat sisteme locale de canalizare pentru instituțiile publice din comunitate;
- De colectat și de epurat apele meteorice din toate terenurile posibile;
- De elaborat la nivel național un mecanism de instruire și perfecționare continuă a cadrelor în domeniul serviciului de apă și canalizare;
- De instruit primării și gestionarii serviciilor de apă în problemele ce țin de aprovizionarea cu apă și canalizare a localităților;

- Instituțiile responsabile de segmentul managementului apei în Republica Moldova în comun cu comunitatea științifică să elaboreze Concepția de dezvoltare a sistemelor de alimentare cu apă și canalizare, care ar include alimentarea cu apă a localităților republicii din apele de suprafață și de tranzit, minimalizând folosirea apelor subterane;
- Soluționarea utilizării nămolului și sedimentului de la stațiile de epurare biologică a apelor uzate, spălătoriile auto și stațiile de epurare a apelor meteorice;
- Implementarea unui regim eficient de exploatare a fișilor riverane de protecție a apelor, împădurirea acestora și evidența inundației localităților și a terenurilor agricole.

Starea sondelor.

Tab.1

1	Localitatea/Întreprinderea	Total	Exploatate (unități)							Neexploatate (unități)			Sonde în construcție (unități)	Tamponate (unități)
			Total	Destinația					Autorizate	Total	În rezervă	Conservate		
				Potabilă	Menajeră	curativă	Necesități agricole	Menire industrială						
2	AE Bălți	102	17	12	0	0	0	5	17	85	80	3	0	2
3	AE Chișinău	376	166	99	44	3	4	16	145	210	139	71	1	1
4	AE UTA Găgăuzia	322	171	0	0	0	0	0	71	151	8	99	0	0
5	AE Cahul	155	108	101	0	7	0	0	18	47	47	0	1	0
6	IE Anenii Noi	165	117	76	10	2	1	28	91	48	35	13	0	0
7	IE Basarabeasca	50	45	38	5	0	1	0	31	5	4	0	0	0
8	IE Briceni	93	57	55	2	0	0	0	17	36	0	33	33	0
9	IE Cantemir	67	44	20	18	0	0	6	25	23	23	0	0	0
10	IE Călărași	106	52	40	0	0	0	12	5	54	0	53	1	0
11	IE Căușeni	224	94	70	9	0	1	14	14	130	5	125	1	15
12	IE Cimișlia	153	91	91	0	0	0	0	50	62	36	26	0	0
13	IE Criuleni	166	113	86	1	1	9	16	38	53	8	43	3	2
14	IE Dondușeni	95	19	0	0	0	0	0	0	76	18	58	0	3
15	IE Drochia	238	122	37	0	0	0	6	9	116	7	72	0	0
16	IE Dubăsari	94	73	54	2	0	6	11	0	21	21	0	0	0
17	IE Edineț	137	58	52	0	0	0	6	6	79	1	77	0	1
18	IE Fălești	122	45	48	16	0	9	2	38	77	41	36	0	0
19	IE Florești	112	34	31	0	3	0	0	11	78	7	71	0	0
20	IE Glodeni	75	22	0	20	0	0	2	19	53	2	27	0	0
21	IE Hîncești	146	76	47	19	0	0	12	9	70	1	53	0	16
22	IE Ialoveni	198	107	97	4	0	0	1	31	91	6	22	6	63
23	IE Leova	102	28	6	10	0	0	12	15	74	8	66	0	6
24	IE Nisporeni	40	22	1	21	0	0	0	18	18	18	0	0	0
25	IE Ocnița	69	16	15	1	0	0	0	9	53	2	51	0	0
26	IE Orhei	245	154	140	0	0	0	14	0	91	16	73	3	2
27	IE Rezina	68	31	0	0	0	0	0	12	37	37	0	0	0
28	IE Rîșcani	162	61	43	9	1	2	6	55	101	30	66	0	5
29	IE Sîngerei	170	66	51	2	0	2	10	14	104	34	71	0	0
30	IE Soroca	35	6	4	5	1	0	0	1	29	4	19	0	6
31	IE Strășeni	61	57	6	26	0	0	25	24	4	0	4	0	0
32	IE Șoldănești	50	13	13	0	0	0	0	4	37	26	3	1	0
33	IE Ștefan. Vodă	170	75	4	59	1	0	10	15	95	12	83	1	47
34	IE Taraclia	128	49	0	39	0	2	8	7	79	16	47	0	0

34	IE Telenești	217	154	154	0	0	0	0	19	63	31	28	0	4
35	IE Ungheni	129	46	13	33	0	0	0	8	83	11	43	0	29
Total		4842	2409	1504	355	19	37	222	846	2433	734	1436	51	202

Starea fântinilor de mină și izvoarelor

Tab.2

Nr.	Primăria /localitatea	Sursele de apă, (unități)			
		Fintini		Izvoare	
		total	amenajate	total	amenajate
1	2	3	4	5	6
1	AE Bălți	1 639	1 289	18	18
2	AE Chișinău	2 611	56	73	59
3	AE UTA Găgăuzia	4 148	1 639	27	19
4	AE Cahul	1592	95	42	42
5	IE Anenii Noi	1 580	1 302	19	16
6	IE Basarabeasca	683	388	5	3
7	IE Briceni	14 023	8 135	54	30
8	IE Cantemir	1 586	94	32	9
9	IE Călărași	5 639	3 495	102	79
10	IE Căușeni	3 266	2 508	42	31
11	IE Cimișlia	2 915	2 057	5	5
12	IE Criuleni	2 330	2 223	105	65
13	IE Dondușeni	6 968	6 031	76	53
14	IE Drochia	14 065	1 287	154	44
15	IE Dubăsari	411	349	21	17
16	IE Edineț	15 880	15 880	96	83
17	IE Fălești	8 023	7 737	41	39
18	IE Florești	7 101	6 270	131	113
19	IE Glodeni	5 994	5 387	180	106
20	IE Hîncești	4 437	3 327	79	34
21	IE Ialoveni	1 514	820	61	38
22	IE Leova	3 387	2 468	14	13
23	IE Nisporeni	2 525	1 650	145	142
24	IE Ocnița	7 421	6 638	83	74
25	IE Orhei	5 967	4 599	153	111
26	IE Rezina	3 762	2 790	191	125
27	IE Rîșcani	7 134	6 912	168	68
28	IE Sîngerei	8 156	6 176	15	15
29	IE Soroca	11 422	9 497	352	201
30	IE Strășeni	6 321	5 792	126	59
31	IE Șoldănești	5 766	5 572	139	113
32	IE Ștefan. Vodă	1 384	1 292	15	15
33	IE Taraclia	189	144	28	18
34	IE Telenești	3 635	3 424	23	23
35	IE Ungheni	6 100	5 925	121	50
Total		179 574	133 248	2936	1930

Inventarierea bazinelor acvatice (iazurilor), anul 2011

Tab.3

Nr.	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
		Deținătorul	Amplasarea bazinului (pe cursul de apă sau lateral)	Suprafața bazinului	Actul de beneficiere, Titlul de folosință separată/contract (data, folosință separată/contract (data, valabilitatea)	Modul de folosință (piscicultură, irigare, generală, antierozional, activitățile).	Actul de folosință a apei (Autorizația, data, termenul)	Prezența proiectului și avizul expertizei ecologice	Prezența pașaportului bazinului	Prezența regulilor de exploatare	Starea barajului, satifcător/avarizat	Starea bazinului (înămolit, uscat, acoperit cu vegetație, satifcător, ha)	Starea fișei riverine de protecție (există, lipsește, împădurită)	Starea instalațiilor hidrotehnice. Tipul deversorului de avarie (lipsește, satifcător, avariat)	Starea evacuatorului de fund (funcționează, avariat)
1	AE Bălți	19	pe curs-lateral-1	139,83	contract arendă-8	generală-11 piscicult-8	0	0	19	0	satisf-12 lipsă-7	satisf-10 înămolit-1 uscat-8	există-1 împădur-9 lipsă-9	satisf-7 lipsă-12	funcț-7 avarizat-2 lipsă-10
2	AE Chișinău	54	pe curs-lateral-14	1 006,72	contract-10 TS-4 APL-8 prop statul-4	generală-4 piscicult-12 agrement-34 uscat-4		5		4	satisf-51 avariat-3	satisf-13 înămolit-2 veget-37 uscat-2	există-19 împădur-29 lipsă-6	satisf-48 avarizat-2 lipsă-4	funcț-12 lipsă-42
3	AE UTA Găgăuzia	62	pe curs-lateral-20	1 563,08	arenda-8 particu-12 APL-42	piscicult-28 agricol-24 uscate-10	7		3		satisf-22 avarizat-40	satis-15 în- ămolit-17 vegetat-20 uscat-10	există-60 avarizat-2	satisf-46 avariat-14 lipsă-2	funcț-19 avarizat-43
4	AE Cahul	99	pe curs-lateral-62 uscat-1	4 134,90	contract-22	generală-49 piscicult-31 irigare-15 uscat-4					satisf-80 avarizat-19	satisf-16 înămolit-3 veget-49 uscat-21	există-14 avarizat-1 lipsă-84	satisf-72 avarizat-1 lipsă-26	funcț-55 avarizat-44
5	IE Anenii Noi	55	pe curs-lateral-12 uscat-1	829,92	29	generală-14 piscicult-24 irigare-11 agrement-5 uscat-1					satisf-42 avarizat-7 lipsă-4 fisuri-1 deterior-1	satisf-39 înămolit-2 avarizat-5 uscat-9	există-44 lipsă-11	satisf-45 avarizat-4 lipsă-6	funcț-46 avarizat-3 lipsă-6

6	IE Basarabeasca	22	pe curs-10 lateral-12	167,49	contract-1 titlu-7	generală-15 piscicult-6 irigare-1	6	0	0	0	satisf-21 lipsă-1	satisf-96 înămolit-18 uscat-18	există-7 lipsă-15	satisf-2 lipsă-20	funcț-2 avariata-20
7	IE Briceni	219	pe curs-43 lateral-176	1 187,05	contract-114 titlu-10	generală-99 piscicult-106 irigare-14		3	5	5	satisf-148 avariata-51 deter-20	satisf-96 înămolit-99 veget-18 uscat-5 semiusc-1	există-90 împădur-18 lipsă-111	satisf-50 avariata-15 lipsă-154	funcț-47 avatiata-13 lipsă-159
8	IE Cantemir	67	pe curs-46 lateral-21	582,23	contract-8, APL-42 titlu-17	generală-41 piscicult-26	2	21	5	8	satisf-53 avariata-14	satisf-47 înămolit-5 veget-1 uscat-14	există-47 împădur-19 lipsă-1	satisf-34 avariata-2 lipsă-31	funcț-22 lipsă-45
9	IE Călărași	82	pe curs-2 lateral-80	418,4	61-TS contract-57	piscicult-36 agriment-24 irigare-22	0	5	5	68	satisf-82	înămolit-32 veget-50	există-67 împădur-11 lipsă-4	satisf-82	funcț-67 avariata-3 lipsă-12
10	IE Căușeni	97	pe curs-93 lateral-4	927,08	contract-81 APL-16	generală-4 piscicult-93					satisf-73 avariata-24	înămolit-93 uscat-4	există-34 lipsă-63	satisf-81 avatiata-11 lipsă-5	funcț-36 avariata-13, lipsă-48
11	IE Cimișlia	34	pe curs-29 lateral-5	433,65	titlu-22	generală-1 piscicult-21 irigare-8 antierozii-4	0	5	0	29	satisf-29 avatiata-5	satisf-9 înămolit-23 veget-2	împădur-17 lipsă-17	satisf-23 lipsă-11	funcț-20 avatiata-4 lipsă-10
12	IE Criuleni	51	pe curs-51	297,55	contr-25 titlu-6 proiect-20	piscicult-18 irigare-17 agriment-16	0	0	5	15	satisf-45 avariata-6	înămolit-20 veget-23 uscat-8	există-21 împădur-10 lipsă-20	satisf-44 avariata-1 lipsă-6	funcț-42 avatiata-2 lipsă-7
13	IE Donușeni	243	pe curs-238 lateral-5	797.0054	prop. public-120	generală-69 piscicult-161 agriment-3 irigare-4 tehnic-1 uscat-1			123		satisf-170 avariata-53 deter-20	satisf-134 înămolit-58 veget-36 uscat-15	există-125 lipsă-118	satisf-120 lipsă-123	funcț-71 lipsă-172
14	IE Drochia	191	pe curs-129 lateral-62	1 180,33	contr-134 primăria-57	piscicult-134 agriment-57					satisf-150 avariata-38 lipsă-3	satisf-161 înămolit-25 uscat-5	există-95 lipsă-96	satisf-136 avariata-55	funcț-130 lipsă-61

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
15	IE Dubăsari	10	lateral-10	17,5	gener-5 const-1 neexploa- tatet-4	generală-10	1	1	1	1	satisf-6 avariat-4	satisf-1 înămolit-5 uscat-4	există-9 împădur- 1	satisf-4 avariat-2 lipsă-4	funcț-1 avariat-4 lipsă-5
16	IE Edineț	201	pe curs-39 lateral-162	805,4	contract- 49 titlu-47 APL-105	generală-81 piscicult-120	1				satisf- 186 ava- riat-15	satisf-173 avariat-28	există- 173 av- tariat-28	satisf- 186 avariat- 15	funcț- 101 lip- să-100
17	IE Fălești	328	pe curs- 104 lateral-218 heleşteu-5 lac acum-1	2 793,10	contract- 182 separat- 146	generală- 140 pisci- cult-174 irigare-3 agrimet-5 tehnologic-6		8	66		satisf- 313 av- riat-15	satisf-37 înămolit-2 veget-284 uscat-5	exis- tă-185 împăd-1 lipsă-142	satisf- 297 avariat-9 lipsă-22	funcț- 291 avariat- 37
18	IE Florești	109	lateral-109	837,1481	APL-15 private- 94	generală-19 piscicult-55 agrimet-9 irigare-12 uscate-14					satisf-92 avariat-17	înămolit- 19 veget- 76 uscat- 14	există-5 lipsă-104	satisf-91 lipsă-2 avariat- 16	funcț-93 avariat- 16
19	IE Glodeni	279	pe curs-80 lateral-199	1 912,60	titlu-38 arendă- 188 prop de stat-12	generală-54 piscicult-225					satisf-241 avariat-38	satisf-87 înămolit- 85 veget- 90 uscat- 17	exis- tă-211 lipsă-68	satisf- 111 lip- să-168	funcț- 237 av- riat-40 lipsă-2
20	IE Hîncești	113	pe curs-49 lateral-64	1 315	arendă-50 ,priva- te-25 popr.pu- blică-37 prop satulti-1	generală-50 piscicult-54 irigare-5 antieroz-4	1	4	9	10	satisf-96 avariat-11 lipsă-6	satisf-47 înămol-53 uscat-13	există-70 lipsă-43	satisf-54 avariat-5 lipsă-54	funcț-63 avariat- 24 lipsă- 26
21	IE Ialoveni	75	pe curs-25 lateral-50	1 625,39	contract- 47 titlu-7 publica- 21	generală-15 piscicult-16 irigare-44	16	14	7	13	satisf-58 avariat-17	satisf-35 înămolit- 21 veget- 11 uscat-8	există-37 împă- dur-23 lipsă-15	satisf-48 avariat-6 lipsă-21	funcț-55 avariat- 20

22	IE Leova	75	pe curs-lateral-5	838,87	Titlul de stat-12 contract de arendă-27 propriet privată-15	generală-21 piscicultură-54	0	9	3	0	satisf.-58 avariata-17	satisf.-50 înămolit-9 uscat-16	există-51 lipsă-24	satisf.-58 avariata-11 lipsă-11	funcț-52 avariata-19 lipsă-4
23	IE Nisporeni	132	pe curs-lateral-62	733,606	pub-45 secat-2 arendă-29 privat-56	generală-21 piscicult-58 uscat-9 irigare-14 agrimnt-30	15	20	20	17	satisf.-114 avariata-18	satisf.-55 înămolit-68 uscat-9	există-100 lipsă-32	satisf.-50 avariata-27 lipsă-55	funcț-30 avariata-102
24	IE Ocnița	227	pe curs-lateral-72	830	SA.Piscicula-2 contract arendă-61	generală-116 piscicult-78 irigare-1 antieroz-30 uscat-2	0	0	0	0	satisf.-226 avariata-1	satisf.-104 uscat-123	există-213 lipsă-14	satisf.-213 avariata-5 lipsă-9	satisf.-209 avariata-18
25	IE Orhei	142	pe curs-lateral-20	952,36	arendă-49 titlu-7 publică-86	generală-45 piscicult-74 irigare-22 antieroz-1	9	8	6	8	satisf.-125 avariata-17	satisf.-27 înămolit-70 veget-18 uscat-27	există-108 în pădur-2 lipsă-32	satisf.-78 avariata-6 lipsă-58	funcț-69 avariata-6 lipsă-67
26	IE Rezina	47	pe curs-lateral-4 uscat-3	273,615	contract-22	piscicult-26 antieroz-21					satisf.-43 avariata-4	înămolit-44 uscat-3	există-16 avariata-17 lipsă-14	satisf.-43 lipsă-4	funcț-23 lipsă-24
27	IE Rîșcani	377	pe curs-lateral-313	7 325,30	aden-106 SA"Acvarium"-17 ARL-250 protej-1 stat-1 gospo-dăria silvică-2	generală-229 piscicult-137 irigare-9 agrement-1 hidroenerge-1					satisf.-370 avariata-7	satisf.-60 înămolit-145 avariata-108 uscat-64	există-174 lipsă-203	satisf.-323 avariata-38 lipsă-16	funcț-266 avariata-103 lipsă-8
28	IE Sîngerei	215	pe curs-lateral-23	1 605,36	contract-89 APL-126	generală-102 piscicult-105 irigare-5 antieroz-3					satisf.-196 avariata-19	satisf.-46 înămolit-57 veget-112	există-149 în pădur-6 lipsă-60	satisf.-163 avariata-33 lipsă-19	funcț-131 avariata-84

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
29	IE Soroca	167	pe curs-1 lateral-166	408,36	general-87 contrac-74 titlu-6	generală-87 piscicultură-80		1	1	1	satisf-129 avariata-38	satisf-113 înămolit-6 veget-11 uscat-37	există-167	satisf-109 lipsă-58	funcț-102 avariata-65
30	IE Strășeni	51	pe curs-4 lateral-47	351,6	propriet privată-12 arendă-29	generală-24 piscicult-20, irigare-6, cerce științif-1					satisf-51	satisf-48 uscat-2 neverif-1	există-16 împăd-31 lipsă-4	satisf-51	funcț-50 lipsă-1
31	IE Șoldănești	43	pe curs-42 lateral-2	182,81	contract-11 Ts-14	piscicult-27 irigare-3 agrement-13					satisf-40 avariata-3	înămolit-43	există-43	satisf-2 lipsă-41	funcț-43
32	IE Ștefan. Vodă	100	pe curs-99 lateral-1	1 739,50	titlu-67 privat-3 stat-3 lipsă-27	generală-29 piscicult-68 antieroz-3					satisf-75 avariata-25	satisf-10 înămolit-68 veget-8 uscat-14	există-74 lipsă-26	satisf-84 lipsă-16	funcț-34 avariata-6 lipsă-60
33	IE Taraclia	40	pe curs-20 lateral-20	958,2109	contr-19 titlu-1	piscicult-8 irigare-13, uscat-3, antieroz-16			36		satisf-29 avariata-3 uscat-8	satisf-3 înămolit-25 veget-1 uscat-11	există-27 lipsă-13	satisf-24 avariata-1 lipsă-15	funcț-5 avariata-3 lipsă-32
34	IE Telenești	100	pe curs-8 lateral-92	1 351,68	contract-19 titlu-3	generală-81 piscicult-7 irigare-12	2				satisf-91 avariata-9	înămolit-26 veget-59 uscat-15	există-94 lipsă-6	satisf-89 avariata-8 lipsă-3	funcț-85 avariata-13 lipsă-2
35	IE Ungheni	135	pe curs-135	1 575,30	contract-20 titlu-18	generală-72 piscicult-59 irigare-4		6			satisf-121 avariata-14	satisf-96 înămolit-35 uscat-4	există-75 lipsă-60	satisf-122 avariata-13	funcț-68 avariata-3 lipsă-64
	Total	4261		41300,94		generală-1 503 piscicol-2 149 irigar-245 agriment-197 uscat-48 antieroz-82 tehnolog-7 agricol-28 cercet științ-1 hidroenergi-1		103	256	240	satisf-3 638 avariata-552 lipsă-21 fisuri-1 deter-41 uscat-8	înămolit-1 297 satisf-1 535 uscat-382 veget-1 047	există-2 621 împăd-177 lipsă-1 415 avariata-48	satisf-2 990 avariata-295 lipsă-976	funcț-2 584 avariata-757 lipsă-920

Starea complexelor de evacuare și epurare a apelor uzate.

Tab 4.

Nr. d/o	AE/IE	Total unități	Prezența documentației de proiect / avizului EES	Normativul DLA/CMA	Funcționează unități			Nu funcționează (unități)	Apele uzate, m ³ /zi		
					Cu epurare normativă	Cu epurare insuficientă	Cu epurare parțială		Capacitatea de facto	Epurate insuficient	Evacuate fără epurare
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Chișinău	7,00	4,00	5,00		7,00		0,00	59806,07	57669,20	2331,37
	Inclusiv suburbiile	8,00	5,00	2,00		7,00		1,00			
2	Bălți	2,00	0,00	1,00	1,00	0,00		1,00	7646,33	7646,33	0,00
	Inclusiv suburbiile	1,00						1,00			
3	Cahul	9,00	1,00	1,00		9,00		0,00	1013,00	768,70	244,30
	Inclusiv suburbiile	9,00						1,00			
4	Gagauzia	20,00	3,00	1,00		3,00		16,00	1738,95	1703,04	35,91
	Comrat	10,00	1,00	0,00		1,00		9,00			
	Inclusiv suburbiile	9,00						0,00			
	Vulcănești	4,00	2,00	0,00		2,00		2,00			
	Inclusiv suburbiile	2,00				1,00		1,00			
	Ciadăr Lunga	6,00	0,00	1,00				6,00			
	Inclusiv suburbiile	5,00						5,00			
5	Anenii-Noi	3,00	0,00	0,00		3,00		0,00	226,57	118,92	107,65
	Inclusiv suburbiile	18,00						13,00			
6	Basarabeasca	3,00	3,00	0,00		1,00		2,00	522,08	424,50	97,58
	Inclusiv suburbiile	2,00						2,00			
7	Briceni	2,00	0,00	0,00		2,00		0,00	571,23	96,73	474,50
	Inclusiv suburbiile	2,00						1,00			
8	Cantemir	2,00	0,00	0,00		1,00		1,00	82,60	6,90	75,50
	Inclusiv suburbiile	1,00						0,00			

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
9	Călărași	3,00	1,00	0,00	1,00	2,00		0,00	182,70	182,70	0,00
	Inclusiv suburbiile	1,00						0,00			
10	Căușeni	12,00	2,00	3,00	0,00	5,00		7,00	165,34	144,89	20,45
	Inclusiv suburbiile	10,00						5,00			
11	Cimișlia	1,00	0,00	0,00	0,00	1,00		1,00	67,00		67,00
	Inclusiv suburbiile	0,00						0,00			
12	Criuleni	3,00	1,00	0,00		2,00		1,00	134,03	24,03	110,00
	Inclusiv suburbiile	4,00						2,00			
13	Donușeni	17,00	1,00	0,00		3,00		14,00	327,75	70,33	257,42
	Inclusiv suburbiile	15,00						14,00			
14	Drochia	3,00	0,00	0,00		3,00		0,00	301,30	191,00	110,30
	Inclusiv suburbiile	1,00						0,00			
15	Dubăsari	6,00	5,00	0,00		6,00		0,00	235,91	232,01	3,90
	Inclusiv suburbiile	5,00						0,00			
16	Edineț	3,00	2,00	1,00	3,00	0,00		0,00	278,41	0,00	0,00
	Inclusiv suburbiile	2,00						0,00			
17	Fălești	1,00	0,00	1,00		1,00		0,00	393,50	393,50	0,00
	Inclusiv suburbiile	0,00						0,00			
18	Florești	6,00	3,00	5,00	5,00	1,00		0,00	389,53	235,40	154,13
	Inclusiv suburbiile	4,00						0,00			
19	Glodeni	2,00	2,00	1,00	1,00	1,00		0,00	403,26	403,26	0,00
	Inclusiv suburbiile	14,00						13,00			
20	Hîncești	17,00	8,00	1,00		9,00		8,00	273,09	184,10	88,99
	Inclusiv suburbiile	15,00						8,00			
21	Ialoveni	3,00	3,00	1,00		3,00		0,00	762,55	141,54	621,01
	Inclusiv suburbiile	15,00						12,00			
22	Leova	9,00	1,00	6,00		8,00		1,00	169,20	88,06	81,14
	Inclusiv suburbiile	4,00						2,00			
23	Nisporeni	1,00	1,00	1,00		1,00		0,00	120,21	119,22	0,99
	Inclusiv suburbiile	0,00						0,00			

24	Ocnita	3,00	2,00	2,00	2,00	3,00	3,00	146,43	66,70	79,73
	Inclusiv suburbiile	2,00								
25	Orhei	8,00	8,00	1,00	6,00	2,00	2,00	1099,09	1080,69	18,40
	Inclusiv suburbiile	6,00								
26	Rezina	3,00	3,00	0,00		3,00	3,00	471,31	64,01	407,30
	Inclusiv suburbiile	1,00								
27	Rișcani	4,00	2,00	1,00		3,00	3,00	129,19	109,31	22,88
	Inclusiv suburbiile	3,00								
28	Ștefan-Vodă	10,00	8,00	0,00	0,00	10,00	10,00	144,80	108,90	35,90
	Inclusiv suburbiile	8,00								
29	Sîngerei	1,00	1,00			1,00	1,00	151,85	97,30	54,55
	Inclusiv suburbiile	2,00								
30	Soroca	3,00	3,00	0,00		1,00	1,00	491,19	18,19	473,00
	Inclusiv suburbiile	2,00								
31	Strășeni	6,00	2,00	0,00		6,00	6,00	289,85	123,09	166,76
	Inclusiv suburbiile	7,00								
32	Șoldănești	4,00	4,00	0,00		4,00	4,00	56,69	17,48	39,21
	Inclusiv suburbiile	0,00								
33	Taraclia	9,00	0,00	0,00		3,00	3,00	102,80	73,50	29,30
	Inclusiv suburbiile	7,00								
34	Telenești	1,00	1,00	1,00		1,00	1,00	153,28	147,72	5,56
	Inclusiv suburbiile	0,00								
35	Ungheni	11,00	4,00	1,00		4,00	4,00	892,60	892,60	0,00
	Inclusiv suburbiile	10,00								
	TOTAL	242,00	86	33	26,00	99,00	117,00	80454,60	63975,26	8455,20
	Inclusiv suburbiile	195,00				101,00				

V. PROTECȚIA RESURSELOR FUNCIARE.

Dumitru APĂRATU,
inspector principal, Secția inspectare sol,
deșeuri și substanțe chimice.

Suprafața totală a fondului funciar al Republicii Moldova constituie 3 384,6 mii ha, inclusiv 2497,97 mii ha (73,8%) – terenuri agricole, din care 1 810,50 mii ha (72,5%) – terenuri arabile, 298,68 mii ha (12,0%) – plantații perene, 352,34 mii ha (14,1%) - fânețe și pășuni, 36,45 mii ha (1,4%) – pârlouage.

Suprafața terenurilor proprietate publică a statului constituie 782,5 mii ha (23,1%), suprafața terenurilor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale – 722,6 mii ha (21,4%) și suprafața terenurilor aflate în proprietate privată 1879,5 mii ha (55,5%).

Repartizarea fondului funciar pe categorii de terenuri.

Tab. 1

Categoria	Suprafața totală, mii ha		Diferența
	La 01.01.2009	La 01.01.2010	
1.Terenuri cu destinație agricolă	2008,7	2008,9	+0,2
2.Terenurile satelor, orașelor, municipiilor	312,1	312,2	+0,1
3.Terenurile destinate industriei, transporturilor, și cu altă destinație specială	58,9	58,9	-
4.Terenurile destinate protecției naturii, ocrotirii sănătății, activităților recreative	4,2	4,1	-0,1
5.Terenurile fondului silvic	446,7	446,5	-0,2
6.Terenurile fondului apelor	87,3	87,6	+0,8
7.Terenurile fondului de rezervă	466,7	466,4	-0,3
Total terenuri	3384,6	3384,6	0

La 1 ianuarie 2011 suprafața terenurilor cu destinație agricolă constituia 2 008,9 mii ha sau 59,3 % din suprafața totală a republicii. În comparație cu 1 ianuarie 2010, suprafața acestor terenuri s-a mărit cu 0,2 mii ha.

Pe parcursul anului, diferitor întreprinderi și organizații le-au fost repartizate în alte scopuri de cît cele agricole 331 ha. Solul fertil depozitat și păstrat de la obiectele de construcții și cariere la 01.01.2012 constituie 1 925 mii m³, dintre care s-au utilizat 155 mii m³.

Fondul funciar se caracterizează prin:

- predominarea cernoziomului în învelișul de sol (fig.1) cu potențial înalt de productivitate;
- gradul înalt de valorificare;
- relief accidentat: 80 % din terenurile agricole sînt amplasate pe pante.

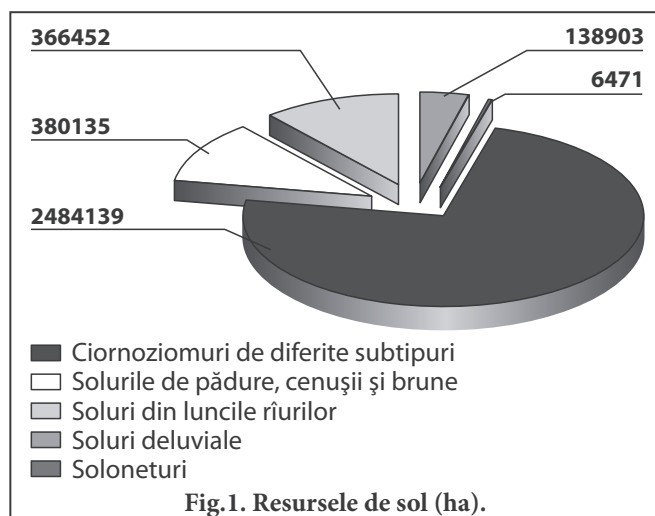

Fig.1. Resursele de sol (ha).

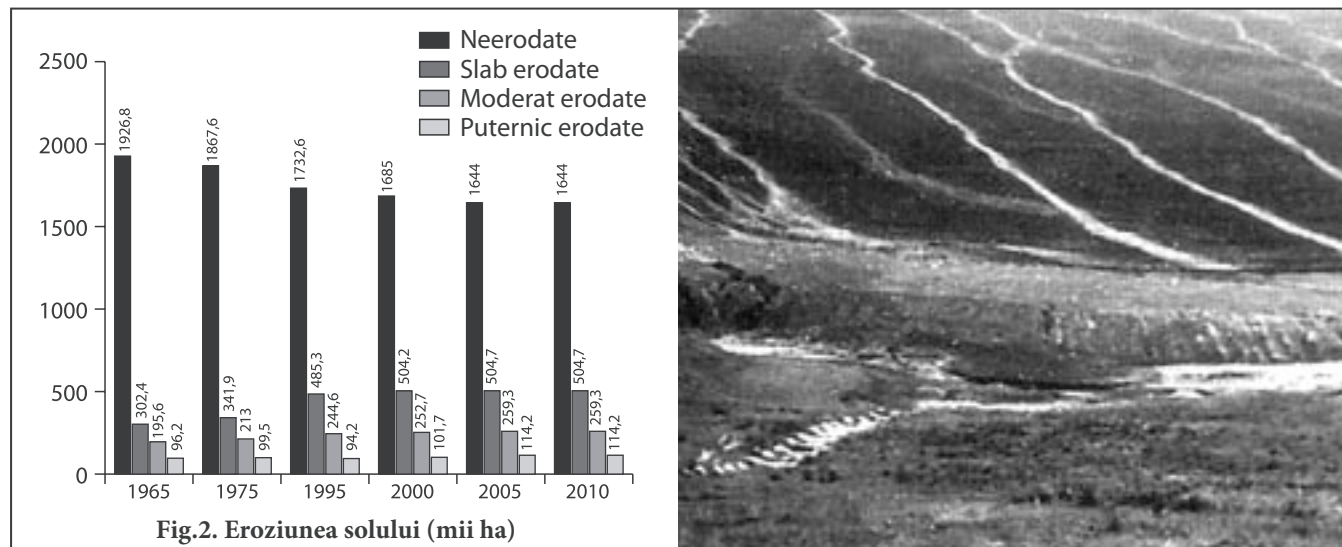
Reforma funciară a majorat numărul participanților la relațiile funciare și a generat multiple varietăți de proprietate și gospodărire a resurselor funciare. La 1 ianuarie 2011 în republică activau 233 cooperative agricole cu suprafața totală de 142,5 mii ha, 170 societăți pe acțiuni cu suprafața totală de 54,3 mii ha, 2038 societăți cu răspundere limitată cu suprafața de 657,4 mii ha, 399,8 mii de gospodării țărănești cu suprafața de 553,5 mii ha.

Asemenea parcelare a fondului funciar, în cazul cotelor valorice reduse, nu permite utilizarea eficientă, implementarea asolamentelor, fito-tehnologiilor avansate și protejarea solurilor. Este necesară consolidarea terenurilor agricole, organizarea lor antierozională și respectarea asolamentelor conservative.

Solul ca sursă principală de obținere a produselor necesare populației n-a avut o grijă responsabilă de protecție din partea societății. În ultimii ani starea solului a devenit mult mai precară, iar reformele agrare au fost efectuate în lipsa unei concepții bine gândite, distribuirea terenurilor agricole a fost efectuată fără a ține cont de condițiile reliefo – climaterice, care au condus la reducerea productivității solurilor, activizării proceselor erozionale și a altor procese de degradare.

Nota medie de bonitate pe republică constituie 63 puncte și se reduce anual în funcție de activizarea proceselor de degradare. Astfel, eroziunea slabă reduce potențialul productiv (deci și calitatea solului) cu 20%, cea medie cu 40% și cea puternică cu 60-80%.

Relieful accidentat, ploile torențiale, cota mică de terenuri împădurite condiționează accelerarea eroziunii solurilor pe pante, intensificarea alunecărilor de teren. Conform datelor Cadastrului funciar la 01.01.2011 solurile erodate ocupau circa 877 644 ha, inclusiv 504 777 ha – slab erodate, 259 332 ha – moderat erodate și 114 165 ha – puternic erodate (fig.2, tab.2).

Caracteristica calitativă a terenurilor.

Tab. 2

Ns de rind	Denumirea unităților administrativ-teritoriale	Total terenuri agricole (ha)	Din care supuse cercetărilor pedologice (ha)	Nota medie ponderată de bonitate, (puncte)	Terenuri erodate			
					Total	inclusiv		
						Slab	Moderat	Puternic
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	r-ul Anenii Noi	66830,25	63151	59	25086	15246	6748	3092
2	r-ul Basarabeasca	23183,50	21637	56	10054	5573	2980	1501
3	r-ul Briceni	62441,94	54667	70	11298	7945	2601	772
4	r-ul Cahul	116332,60	113660	58	52105	23827	17619	9760
5	r-ul Cantemir	64960,50	62508	57	27042	14517	8906	3619
6	r-ul Călărași	40958,16	35049	50	23148	9922	8877	4400
7	r-ul Căușeni	102247,90	94881	62	25290	13293	7824	4173
8	r-ul Cimișlia	71804,67	68890	62	33749	20108	10080	3561
9	r-ul Criuleni	52183,83	48523	69	16842	11064	4637	1141
10	r-ul Dondușeni	53575,48	48943	78	12995	9013	3137	833
11	r-ul Drochia	87296,19	81077	73	25829	18879	5491	1267
12	r-ul Dubăsari	22766,08	22914	66	4670	3070	1032	566

Ns de rind	Denumirea unităților administrativ-teritoriale	Total terenuri agricole (ha)	Din care supuse cercetărilor pedologice (ha)	Nota medie ponderată de bonitate, (puncte)	Terenuri erodate			
					Total	inclusiv		
						Slab	Moderat	Pute-mic
1	2	3	4	5	6	7	8	9
13	r-ul Edineț	74373,99	67492	78	17214	12228	3514	1468
14	r-ul Fălești	81183,33	75264	65	31906	18066	8445	5423
15	r-ul Florești	89297,36	83796	71	27979	19863	6000	2116
16	r-ul Glodeni	56353,12	52680	72	22197	15515	4897	1785
17	r-il Hîncești	93135,89	87040	58	41002	20137	13234	7628
18	r-ul Ialoveni	52886,32	51630	58	27710	13249	9647	4814
19	r-ul Leova	58269,80	54517	57	21578	11513	7554	2511
20	r-ul Nisporeni	39063,88	34652	54	17041	8189	6314	3441
21	r-ul Ocnița	45897,52	40201	71	8870	6051	2264	555
22	r-ul Orhei	82599,58	74377	63	30434	18491	8780	3162
23	r-ul Rezina	43199,10	41313	62	22404	13094	7000	2310
24	r-ul Rîșcani	76371,52	71447	70	28177	16274	8308	3595
25	r-ul Sîngerei	79661,21	75838	55	34056	16634	10329	6599
26	r-ul Soroca	82538,52	74949	71	25578	17790	5831	1957
27	r-ul Strășeni	34627,33	32240	55	16016	7831	5445	2740
28	r-ul Șoldănești	41328,44	38671	74	15112	9312	4558	1242
29	r-ul Ștefan-Vodă	78776,46	76206	62	24960	14573	7969	2417
30	r-ul Taraclia	55321,32	51594	60	16179	9836	4605	1316
31	r-ul Telenești	63051,22	58718	58	24874	13351	8171	3352
32	r-ul Ungheni	73728,84	68255	54	32184	13726	11229	7228
33	mun. Chișinău	31139,89	26761	64	11936	6780	3678	1478
34	mun. Bălți	4032,27	2618	65	623	541	46	36
35	mun. Bender	1812,09	1236	83	230	209	21	
36	UTA Găgăuzia	147004,50	143315	56	57337	31132	19122	8742
37	UAT din stînga Nistrului	264231,80	238666	68	53939	37935	12439	3565
	Total	2514466,40	2339376,00	63	877644	504777	259332	114165

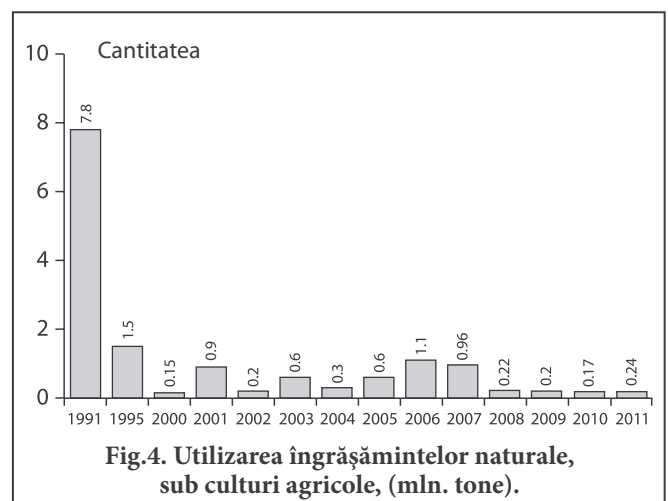
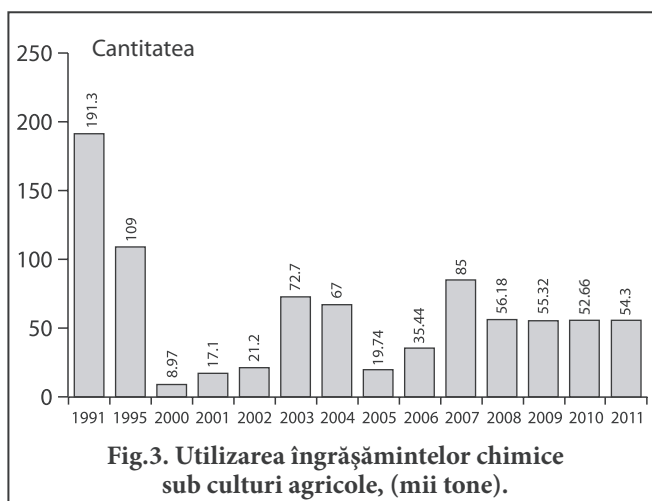
Suprafața terenurilor cu soluri erodate s-a majorat pe parcursul ultimilor 30 de ani cu 223,8 mii ha, avansând aproximativ cu 6,4 mii ha anual. Nivelul cel mai înalt de erodare a terenurilor agricole este înregistrat în raioanele Călărași (56,1%), Cahul (44,4%), Hîncești (43,7%), Ungheni (43,4%), Nisporeni (43,4%). Pierderile anuale de sol fertil de pe terenurile agricole cauzate de eroziune constituie, după unele date, 26 mln. tone, inclusiv humus – 700 mii tone, azot – 50 mii, fosfor – 34 mii, potasiu – 597 mii tone. În mod indirect acest flagel are și alte consecințe: înămolirea iazurilor și altor bazine acvatice, poluarea solurilor, apelor subterane cu produse de uz fitosanitar și fertilizanți, distrugerea căilor de comunicație, construcțiilor hidrotehnice, etc.

Consecințele eroziunii sunt multilaterale și afectează nu numai stratul superior al solului: devin tot mai nefavorabile proprietățile fizico-chimice, cantitatea de humus la hectar se reduce cu viteza de cca 0,7 tone pe an. Concomitent cu eroziunea de suprafață se produce eroziune liniară, de adâncime.

Suprafața terenurilor ravenizate constituie 12 049 ha. Acestea scot anual din circuitul agricol aproximativ 100 ha terenuri, iar volumul de sol scos din circuitul agricol e de 10 – 15 mln m³, prejudiciul

cauzat economiei naționale, conform datelor, constituie 83 mln. Lei. Degradarea resurselor funciare este cauzată și de alunecările de teren. Suprafața lor, conform cadastrului funciar constituie 24519 ha. Cele mai mari suprafețe cu alunecări sînt în raioanele Călărași – 3588 ha, Ungheni – 1863 ha, Hîncești – 1055 ha, Strășeni – 629 ha, Telenești – 516 ha. Alunecările de teren prezintă o primejdie permanentă și pentru multe obiecte sociale: case de locuit, drumuri, construcții hidrotehnice.

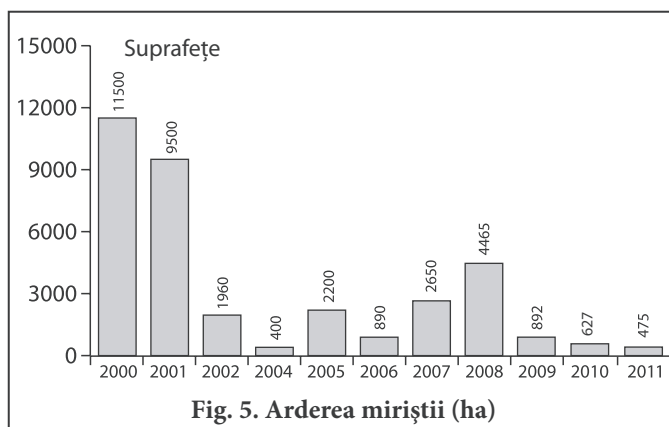
Conform prevederilor Legii bugetului de stat pe anul 2011, pentru realizarea Programului de valorificare a terenurilor noi și de sporire a fertilității solurilor au fost alocate mijloace financiare în sumă de doar 24 mln. lei. În urma valorificării acestor bani au fost efectuate următoarele lucrări: desecarea terenurilor supraumede pe o suprafață de 530 ha cu includerea lor în circuitul agricol; lucrări tehnice de cultivare pe o suprafață de 640 ha, ce permite includerea acestor terenuri în circuitul agricol; construirea a 8 iazuri anti-erozionale cu oglinda apei de 48 ha, care vor proteja localitățile de inundații și permit irigarea a circa 360 ha terenuri agricole; au fost curățite 9 km canale de desecare, 10 km albie a râurilor mici, care reduc nivelul apelor subterane și ca rezultat protejează terenurile agricole de înmlăștinire. Este necesar de menționat, că sursele alocate nici pe departe nu au soluționat problemele în acest domeniu. Astfel, lucrările de consolidare a rîpilor sunt stopate la obiectele din satele Giurgiulești, raionul Cahul, Lingura și Gotești, raionul Cantemir, Chiștelnița și Nucăreni, raionul Telenești, Pepeni, raionul Sîngerei.

Din Fondul Ecologic Național au fost aprobate spre finanțare 40 mln 953 mii lei pentru îmbunătățiri funciare (stoparea alunecărilor de teren și a proceselor erozionale, împădurirea terenurilor degradate, consolidarea digurilor de protecție antiinundații, lichidarea consecințelor inundațiilor și măsuri de protecție contra lor, consolidarea malurilor bazinelor acvatic).

Pe terenurile degradate, gestionate de primării, în anul 2011 au fost plantate 299 ha plantații forestiere. De asemenea, au fost sădite doar 24,5 ha fișii forestiere de protecție a cîmpurilor agricole și 15,5 ha fișii forestiere de protecție a resurselor acvatic.

Influența negativă asupra calității solurilor este condiționată și de procesele de dehumificare. În soluțiile valorificate, datorită reducerii materiei organice, conținutul de humus scade anual cu 0,5-0,7 t/ha. În același timp, sistematic se reduc rezervele de elemente nutritive cu 150-180 kg/ha, se dereglează bilanțul

azotului, fosforului și potasiului în sol. Bilanțul negativ al humusului și al elementelor nutritive nu poate fi modificat și reglat în condițiile reducerii încorporării nesatisfăcătoare în sol a îngrășămintelor. Dacă în anul 2000 s-au încorporat 8,97 mii tone de îngrășămintă chimice, în anul curent ele au fost utilizate în volum 54,3 mii tone cu 45,33 mii tone mai mult, iar îngrășămintele organice s-au utilizat într-un volum de 242,88 mii tone. (fig.3; fig.4). În același timp, deșeurile zootehnice în multe cazuri se depozitează la gunoștii cu alte deșeuri sau împrăștiate pe maluri de râuri și râpi în diferite locuri neautorizate.

Degradarea solurilor are loc și în rezultatul arderii miriștii și a altor resturi vegetale. În anul curent miriștea a ars pe o suprafață de circa 475 ha (fig.5), iar prejudiciul cauzat resurselor de sol a constituit 118,75 mii lei.

Pășunatul excesiv este un fenomen specific pentru republică și are impact negativ asupra mediului. Șeptelurile de animale prevalează cu mult normele stabilite de capete la 1 ha de pășuni. Totodată, majoritatea pășunilor, amplasate pe terenuri erodate, sunt slab productive. Nu se întreprind măsuri de ameliorare a acestora din cauza lipsei de mijloace financiare.

Suprafața totală a solonețurilor și solurilor solonețizate constituie 107 mii ha, din care 35 la sută sunt terenuri arabile, iar 65 la sută - pășuni. Prejudiciul cauzat economiei de procesul de solonețizare constituie 43 mln. lei anual.

Suprafața totală a solurilor salinizate și a solonciacurilor este de 112 mii ha, din care 30 la sută sunt terenuri arabile și 70 la sută pășuni. Prejudiciul cauzat economiei în rezultatul scăderii recoltelor cu 25 la sută, constituie 423 mln. lei anual.

Suprafața totală a terenurilor ameliorate constituie 297,4 mii ha, inclusiv 228,2 mii ha – irigate și 69,2 mii ha – desecate.

Pe lângă procesele de degradare fizică și deșertificare în republică există problema poluării solurilor. În ultimele decenii poluarea de fond a solurilor a devenit mai puțin actuală datorită reducerii considerabile a principalelor surse de poluare difuză. S-au redus semnificativ cantitățile de fertilizanți și produse de uz fitosanitar aplicate în agricultură. Conținutul mediu sumar al poluanților în solurile republicii constituie mai puțin de 0,0008 mg/kg. Se mai produce la nivel local poluarea solurilor terenurilor agricole cu cupru mobil. Devine tot mai acută problema poluării locale a solurilor cu deșeuri menajere solide. Aceste deșeuri sunt transportate (aruncate) în râpi, fișii forestiere, fișii riverane de protecție a râurilor și bazinelor acvatice, pe marginea drumurilor. Aceste deșeuri poluează mediul ambiant și în primul rând solul.

Controlul efectuat de către agențiile și inspecțiile ecologice constată că solurile fertile, bogăția principală a republicii, sunt supuse permanent unei degradări intensive, cauzate de factori naturali și antropogeni.

Starea actuală a solurilor precum și eficiența utilizării resurselor de sol nu pot fi considerate satisfăcătoare din următoarele motive principale: parcelarea fondului funciar și deteriorarea sistemelor anti-erozionale regionale; lipsa organizării antierozionale a terenurilor agricole și a măsurilor de conservare a solurilor; cantitățile insuficiente de îngrășămintă încorporate în sol; lipsa asolamentelor, ierburilor perene și predominarea cultivării pe pante a culturilor prășitoare.

Pe parcursul anului au fost controlați 2208 agenți economici, depistate 746 cazuri de încălcare a legislației ecologice și funciare, întocmite procese-verbale și acțiuni de recuperare a pagubelor cauzate resurselor funciare în sumă de 53559 lei, inclusiv amenzi – 434490 lei. Concomitent, s-a participat în componența a 1852 comisii pentru selectarea terenurilor pentru diferite construcții, 195 comisii de recepție a obiectelor în exploatare. Au fost examinate și coordonate 1677 dosare cadastrale cu privire la modificarea categoriei de destinație a terenurilor, 98 proiecte de lucru, 44 proiecte de execuție. S-au examinat 192 petiții și semnale. Au fost pregătite un șir de materiale informative (49) pentru organele ierarhic superioare. S-a activat în direcția propagării rezultatelor controalelor efectuate în domeniul protecției solurilor prin intermediul presei și radio-televiziunii.

Nu se asigură în deplină măsură respectarea de către beneficiari a prevederilor Legii privind protecția mediului înconjurător (art. 23, 35 – 39,62), Codului funciar (art. 29,33,79), Legii cu privire la zonele și fișiile de protecție a râurilor și bazinelor de apă (art. 14). Sunt depistate cazuri de prelucrare a solului în fișiile riverane de protecție a râurilor Nistru, Răut, Lăpușna, Bîc, Cogîlnic, Ialpug, Cula, Ișnovăț, Ciulucul Mare. Deseori în aceste zone sunt depozitate deșeuri de diferită proveniență. Astfel de cazuri au fost depistate în raioanele Cimișlia, Drochia, Rezina, Florești, Soroca, Fălești, Căușeni, Nisporeni, Taraclia, Glodeni, Comrat, Ungheni, Criuleni, Șoldănești, Anenii Noi, Orhei, Telenești.

Un alt gen de încălcare a legislației ecologice sunt construcțiile nelegitime și nedecopertarea stratului de sol fertil, folosirea lui contrar destinației. Așa cazuri au fost depistate în raioanele Strășeni, Căușeni,

Ialoveni, Telenești, Șoldănești, mun.Chișinău, UTA Găgăuzia. Cazuri de ocupare ilicită a terenurilor au fost depistate în raioanele Cahul, Drochia, Căușeni, Soroca, Telenești, Cantemir, Șoldănești, Basarabeasca, Ialoveni. Sunt frecvente și încălcările legislației ecologo-funciare, inclusiv prin modul de prelucrare a terenurilor agricole de-a lungul pantei, de asemenea și cultivarea culturilor prășitoare pe versanți cu înclinația mare (raioanele Cahul, Călărași, Strășeni, Hîncești, Leova, Nisporeni, Dubăsari, Orhei, Rîșcani, Ungheni, Sîngerei, Rezina, Criuleni etc.).

În scopul preîntâmpinării arderii miriștii, paielor, ierbii uscate în fâșiile forestiere și în conformitate cu prevederile art.62 al Legii privind protecția mediului înconjurător, Dispoziției Guvernului nr.60-d din 09.06.2011, Inspectoratul Ecologic de Stat a emis Dispoziția nr.1159 din 28 iunie 2011 cu privire la preîntâmpinarea arderii miriștii, ierbii uscate în fișiile forestiere și altă vegetație.

Activitățile de contracarare a arderii miriștii, paielor și altor resturi vegetale au fost anticipate de efectuarea unui șir de măsuri organizatorice întreprinse de subdiviziunile Inspectoratului.

Subdiviziunile teritoriale, în comun cu organele publice locale, au participat la elaborarea programelor de prevenire a incendiilor, inclusiv a arderii conștiente a paielor și miriștii.

Concomitent, agenții economici care practică creșterea și colectarea cerealelor au fost atenționați despre pericolul care poate fi produs în perioada recoltării cerealelor.

Pe parcursul perioadei recoltării cerealelor au fost depistate numeroase cazuri de ardere a miriștii și resturilor vegetale.

În 68 cazuri au fost încheiate procese-verbale cu privire la contravenții în temeiul art.115 alin.(3), Cod contravențional al Republica Moldova, cu aplicarea sancțiunilor contravenționale sub formă de amendă.

Totodată în adresa Comisariatelor de Poliție raionale au fost înaintate 5 demersuri privind identificarea și sancționarea persoanelor vinovate de incinerarea resturilor vegetale.

Suma amenzilor aplicate constituie 36 200 lei, iar prejudiciile cauzate resurselor de sol – 118 750 lei.

Suprafața terenurilor pe care au fost arse resturile vegetale constituie – 475 ha. Cele mai mari suprafețe incendiate au fost depistate în UTA Găgăuzia – 198 ha și în raioanele: Ștefan Vodă – 252 ha, Dondușeni – 39 ha, Taraclia – 30 ha, Rezina – 23 ha, Căușeni – 21 ha, Rîșcani – 13 ha, Șoldănești – 10 ha, Ocnița – 10 ha, Ungheni – 9 ha, Comrat – 7 ha.

Agenților economici care practică creșterea și colectarea cerealelor, prin actele de control ale inspecției îndeplinirii cerințelor privind protecția mediului și folosirea rațională a resurselor naturale le-au fost prescrise indicații obligatorii în vederea neadmiterii arderii resturilor vegetale.

Problema în cauză a fost reflectată în mass-media, de către specialiștii Inspectoratului.

În scopul promovării măsurilor de menținere și sporire a fertilității solurilor e necesar ca în toate primăriile să se elaboreze și implementeze programe complexe științific argumentate de sporire a fertilității solurilor și protecția lor contra eroziunii și a altor factori de degradare, care ar prevedea:

- mobilizarea eforturilor la etapa de postprivatizate în direcția consolidării terenurilor și formării unităților agricole viabile, eficiente, pentru a facilita aplicarea asolamentelor și tehnologiilor moderne;
- organizarea antierozională a teritoriului și implementarea măsurilor organizatorice, agrotehnice fitoameliorative și hidrotehnice, având ca scop combaterea eroziunii solului;
- implementarea asolamentelor științific argumentate;
- urgentarea lucrărilor de împădurire a rîpilor, terenurilor predispuse alunecărilor de teren, terenurilor puternic erodate;
- reglarea regimului de nutriție prin aplicarea fertilizanților, mărirea cotei culturilor leguminoase în asolamente;
- efectuarea măsurilor pedoameliorative pentru ameliorarea solurilor înmlăștinite, salinizate, solonțizate;
- recultivarea terenurilor degradate și poluate cu antrenarea lor în sectorul silvic;
- inventarierea sistemelor de irigare și de desecare, aprecierea stării lor tehnice, luarea de măsuri în vederea reparării lor.

VI. PROTECȚIA RESURSELOR MINERALE.

Victor DUMNEANU,
Șef, Direcția inspectare generală.

1. Zăcămintele minerale.
2. Protecția și folosirea rațională a subsolului. Activități de inspectare.

1. Zăcămintele minerale

Resursele naturale reprezintă totalitatea zăcămintelor de minerale și de minereuri, a terenurilor cultivabile, a pădurilor și apelor de care dispune o anumită țară.

Resursele naturale sunt substanțele care apar în mod natural, dar care sunt considerate valoroase în forma lor relativ nemodificată. O materie este considerată o resursă naturală atunci când activitățile primare asociate cu aceasta sunt extragerea și purificarea, ele fiind opuse creației. Mineritul, extragerea petrolului, pescuitul și silvicultura sunt în general considerate industrii ale resurselor naturale, în timp ce agricultura nu.

În ultimii ani, epuizarea capitalului natural și încercările de a se trece la dezvoltarea rațională au fost principalele probleme ale organelor de mediu. Epuizarea capitalului natural este un motiv de îngrijorare, iar conservarea resurselor naturale este cea mai importanta problemă a autorităților centrale.

Majoritatea resurselor minerale ale Republicii Moldova se exploatează prin cariere și numai unele varietăți de calcare prin galerii. Exploatarea resurselor prin cariere provoacă, de regulă, distrugerea solurilor, vegetației, conduce la acumularea deșeurilor miniere, care ulterior sunt răspândite de curenții de aer și acvatici, producând dezechilibre în balanța ecologică.

Zăcămintele minerale utile ale țării noastre conform clasificării constau din 3 grupuri: combustibile, metalifere și nemetalifere. Combustibilii actualmente sunt explorați și evaluați în partea de sud a republicii, în raioanele Cahul, Cantemir, Comrat, Ceadâr-Lunga și Vulcănești și constau din combustibili gazeoși, lichizi și solizi.

Combustibilul gazos este reprezentat de zăcămintul de gaz metan “Victorovca”, care se exploatează și se folosește de o bună parte a comunității locale. De perspectivă sunt estimate zăcămintele de gaze naturale de lângă satele Gotești, Flocoasa și altele.

Combustibilul lichid este reprezentat de zăcămintul de petrol de la “Văleni” (rezervele evaluate sunt de circa 1,7 mln.tone), amplasat în lunca r. Prut, lângă sat. Văleni, r-nul Cahul, descoperit în a doua jumătate a secolului trecut și valorificat de către SRL „Valiexchimp”, succesorul firmei moldo-americane “Redeco-LTD”, care, concomitent cu forarea sondelor noi, au efectuat reparația sondelor vechi pentru evaluarea completă a rezervelor de petrol.

Combustibilul solid este reprezentat de 4 zăcămintele de cărbune brun (rezervele evaluate la circa 1,2 mln.tone), straturile cărora au grosimea de la 1,0 m pînă la 2,0 m și sunt situate la adâncimi între 6,0 m și 60,0 m și 400,0 – 650,0 m în depunerile nisipoase-argiloase, neogene (N). Cărbunele este de o calitate relativ joasă, cu un conținut mare de cenușă (12 – 49 % și sulf (4 – 15 %), de aceea ținând cont și de condițiile miniere – tehnice complicate (adâncime mare, grosime mică, suprahidratare) extragerea lui, prin metodele actuale, nu este rentabilă și nu prezintă interes industrial.

Zăcămintele de substanțe metalifere (metalice) sunt reprezentate, conform investigațiilor geofizice efectuate în anii postbelici, prin sectoare cu concentrații majore de plumb, zinc, cupru și fier, situate în lungul cursului mijlociu al fluviului Nistru (sectorul sat. Naslavcea și or. Rezina). Mai amplu este studiată manifestarea minereului de fier, compus din piroxen-magnetit-cuarțit, cu rezerve pronosticate de circa 280,0 mln. tone. Acest zăcămint, descoperit lângă sat. Vărăncău, r-nul Soroca, este reprezentat printre-o serie de corpuri stratigrafice, situate la adâncimea de 200,0 – 370,0 m. Grosimea acestora variază de la 1,0 – 2,0 m. pînă la 20,0 – 50,0 m. Extragerea zăcămintului dat este nerentabilă.

Republica Moldova dispune de o mare varietate de ape minerale și de masă care sunt extrase și folosite în scopuri curative și ca produs alimentar, precum și pentru export. În prezent se extrag și se îmbuteliază ape minerale și de masă cu denumirile: “Soroca”, “Gura Căinarului”, “Șoapta - Izvorului”, “Resan”, “Cahul”, “Varnița-Unicum”, “Fruico-Drincs”, “Mănăstirea Hîncu”, “Argint”, “Real”, etc.

Zăcămintele de substanțe minerale nemetalice sunt prezentate prin granit și gabronorit (pentru plăci de finisare și pietriș de fracții diferite), gresie (pentru plăci de finisare și blocuri), ghips (pentru industria materialelor de construcții, medicină, export), cretă, calcaruri (pentru tăierea blocurilor de calcar de diferite dimensiuni, pentru fabricile de zahăr, pentru fabricile de ciment, pentru dez-agregarea lui în fracții diferite de pietriș), argile (pentru producerea cimentului, ceramicii, țiglei, țevilor, cheramzitei, cărămizii, teracotei, în industria chimică și alimentară pentru curățirea vinurilor, sucurilor, uleiurilor – “bentonita”, etc.), nisipuri (pentru sticlă, mortar, și pentru formare – „nisipul cleios”), nisip-prundiș (pentru construcții), tripol (diatomită), și marnă, care sunt baza asigurării industriei materialelor de construcție și șantierelor de construcție cu materie primă. Actualmente industria materialelor de construcții și șantierele de construcții sunt asigurate și aprovizionate în întregime conform cerințelor, iar întreprinderile extractiv – miniere dispun de zăcămintele explorate și în exploatare.

Zăcămintele de nisip-prundiș sunt legate de aluviunile neogene și răspândite pe terasele râurilor Nistru și Prut, iar pe alocuri și pe terasele afluenților lor. Nisipul – prundiș se folosește numai în construcții. Se extrag nisipuri pentru construcții, industria sticlei și pentru formare (“nisip cleios”). Zăcămintele de nisipuri pentru construcții sunt răspândite pretutindeni pe tot teritoriul, pentru industria de producere a sticlei în r-nul Florești și lângă mun. Chișinău, iar pentru formare lângă or. Otaci.

Argilele și luturile, pentru producerea cărămizii, țiglei, cheramzitei și ceramicii sunt răspândite pretutindeni și sunt explorate și disponibile pentru exploatare.

Argilele bentonitice sunt răspândite în raioanele Florești, Ocnița, Soroca, Briceni, Edineț, Rîșcani și în raionul Cantemir, lângă sat. Lărguța. Ele pot fi utilizate în industria materialelor de construcții, industria alimentară, etc.

Toate obiectivele miniere industriale sunt gestionate de către agenții economici, licențiați în domeniul extragerii zăcămintelor de substanțe minerale utile (*tab.1*).

Întreprinderile miniere (mine, cariere) de pe teritoriul Republicii Moldova.

Tab.1

N/or	Municipiul Raionul	Denumirea întreprinderii	Localitatea	Locul amplasării	Denumirea substanțelor extrase	Licența	Suprafața terenului exploatat
1	mun. Bălți	SRL „RIFINFORM”	Bălți III	3,5 km S de la st.cf. Bălți	materie primă pentru cărămidă și țigle	A MMII - 026888, valabilă 21.12.2012	8,83
2	mun. Chișinău	CAP „BACII”	Brăila-I	periferia NV s.Brăila	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII - 021408, valabilă 30.05.2011	-
3		CP „MINA FĂURARI”	Cricova II	1 km NV de la s.Pășcani	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII - 024255, valabilă 16.03.2012	3,40
4		ÎI „DANIELA CHIMAC”	Scurta del Mare	0,5 km NV de la s.Făurești	piatră de construcție	A MMII - 036629, valabilă 10.02.2016	-
5		SRL „LARENSIA-COM”	Cricova II	1 km NV de la s.Pășcani	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII - 027964, valabilă 13.03.2013	-
6		CP „LIBERTATE”	Cricova I	12 km NE de la or.Chișinău	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII - 027964, valabilă 13.03.2013	27,0
7		CMC „MACON” S.A.	Bubuieci	2 km NV de la st.cf. Revaca	materie primă pentru cărămidă și țigle	A MMII - 036237, valabilă 02.12.2015	-
8		SA „MINA DIN CHIȘINĂU”	Chișinău I	periferia N or.Chișinău	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII - 024233, valabilă 12.03.2012	369,0
9		SRL „BUCHISTIN”	Făurești	0,2 km V de la s.Făurești	piatră de construcție	A MMII - 015733, valabilă 28.04.2010	3,40
10		FACTPC „NUTAVI” S.R.L.	Goian I	periferia NV s.Goian	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII - 028896, valabilă 09.06.2013	-
11		SRL „PIETRIȘUL”	Goian II	15 km N de la or.Chișinău	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII - 027673, valabilă 28.02.2013	10,90
12		SC „SLATINA GRUP” S.R.L.	Goian II	15 km N de la or.Chișinău	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII - 027349, valabilă 05.02.2013	-
13		Firma „STOMIRLIS” S.R.L.	Trușeni	3 km SE s.Trușeni	roci de nisip și prundiș	A MMII - 022354, valabilă 14.09.2011	-
14		SRL „ZĂCĂMINȚ”	Cricova I	12 km NV de la or.Chișinău	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII - 028421, valabilă 24.04.2013	25,06
15		SRL „NIGHEDI-TRANS”	Goian I	periferia NV s.Goian	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII - 031295, valabilă 29.04.2014	-
16		Firma „STRATEX” S.R.L.	Făurești II	2 km E de la s.Pășcani	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII - 024336, valabilă 20.03.2012	51,85

17	FCP"\"MAGIA PIETREI\" S.R.L.	Cricova I	12 km NE de la or.Chîșinău	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 027393, valabilă 08.02.2013	39,80
18	Firma de CD\"EDILITATE\" S.A.	Ghidighici II	2 km SE de la st.cf. Ghidighici	piatră de construcție	A MMII- 015623, valabilă 19.04.2015	30,00
19	SA EBC\"MINERAL\"	Cricova I	12 km NV de la or.Chîșinău	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 015623, valabilă 19.04.2015	-
20	SA\"PIETRIȘ\"	Ghidighici I	10 km NV de la or.Chîșinău	piatră de construcție	A MMII- 024348, valabilă 20.03.2012	3,40
21	ÎS\"SARMAT\"	Chîșinău II	8 km N de la or.Chîșinău	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 033779, valabilă 22.02.2015	816,90
22	FPC\"GORNIA\" S.R.L.	Cricova I	12 km NE de la or.Chîșinău	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 035453, valabilă 26.08.2015	72,00
23	CP\"ORIZONT-EXTRAGERE\"	Cricova II	1 km NV de la s.Pășcani	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 024987, valabilă 25.05.2012	-
24	SRL\"PIATRA\"	Cricova I	12 km NV de la or.Chîșinău	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 014096, valabilă 20.12.2009	-
25	SRL\"SLATINA TRANS\"	Făurești I	0,7 km NV de la s.Făurești	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 036618, valabilă 11.02.2016	51,85
26	SRL\"GHERSAV GRUP\"	Goian II	-	calcar pentru tăierea blocurilor	-	-
27	Firma „BUNEGOȚ-C\" S.R.L.	Goian II	-	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 036595, valabilă 04.02.2016	-
28	SA\"CONCOM RTCA\"	Goian I	-	calcar pentru tăierea blocurilor	-	-
29	SRL\"Piatra Rară\"	Făurești II	-	calcar pentru tăierea blocurilor	-	-
30	r-ul Anenii Noi	Mereni II	3 km E de la s.Mereni	roci de nisip și prundiș	A MMII- 016238, valabilă 24.06.2010	1,73
31	GȚ\"CHIPER TARENTI GRIGORE\"	Delacău	2 km SE de la s.Delacău	piatră de construcție	A MMII- 036339, valabilă 27.12.2015	2,72
32	ÎI\"HRISTICEAN TATIANA\"	Chirca II	2,5 km N de la s.Chirca	roci de nisip și prundiș	A MMII- 027672, valabilă 28.02.2013	2,60
33	GȚ\"GORGAN IVAN GHEORGHE\"	Puhăceni	1,8 km SV de la s.Puhăceni	piatră de construcție	A MMII- 022461, valabilă 29.09.2011	1,50
34	ÎI\"N.GORGAN\"	Puhăceni	3,6 km SV de la s.Puhăceni	roci de nisip și prundiș	A MMII- 036169, valabilă 02.12.2015	1,50

N/or	Municipiul Raionul	Denumirea întreprinderii	Localitatea	Locul amplasării	Denumirea substațiilor extrase	Licența	Suprafața terenului exploatat
35		SA PMCN"CARIERA CO-BUSCA"	Cobusca	12 km NV de la st.cf.Bulboaca	roci de nisip și prundiș	A MMII- 015079, valabilă 25.02.2015	174
36		SRL"AGLICACOM-FRUCT"	Telița-3	2,4 km SE s.Speia	roci de nisip și prundiș	A MMII- 022136, valabilă 14.08.2011	3,61
37		SRL"METEOR"	Petrovca	3,5 km NE s.Pe-trovca	nisip pentru produse de silicat	A MMII- 021147, valabilă 03.80.2011	10,97
38		SRL"SILMAX-EXIM"	Șerpeni	0,5 km V de la s.Șerpeni	roci de nisip și prundiș	A MMII- 029092, valabilă 24.06.2013	8,25
39		SA PMC"ANCHIR"	Chirca	periferia E s.Chirca	materie primă pentru cărămidă și țigle	A MMII- 035036, valabilă 26.07.2015	15,08
40		SA TÎCD"AVÎNT"	Mereni	4 km SE de la st.cf. Mereni	roci de nisip și prundiș	A MMII- 015078, valabilă 01.03.2010	19,48
41		SC„COBUȘCIAN ALEXEI" SRL	Cobusca	-	roci de nisip și prundiș	A MMII- 032640, valabilă 04.09.2014	2,00
42		SC"ZAVRICO-PRIM" SRL	Șerpeni-2	0,9 km V de la s.Șerpeni	roci de nisip și prundiș	A MMII- 032639, valabilă 04.09.2014	2,50
43		SRL"Carieratel"	Valea Alba	0,7 km NV de la s.Telița	roci de nisip și prundiș	-	-
44		S.R.L."EXPLORATOR GRUP"	Calfa 2	2,6 km E de la s.Calfa	roci de nisip și prundiș	A MMII- 036140, valabilă 29.11.2015	-
45		SRL"Oblonix"	Botnărești	3 km NV de la s.Botnărești	roci de nisip și prundiș	-	-
46		SRL"ARCONICS-COM"	-	-	-	A MMII- 035974, valabilă 10.11.2015	-
47	r-ul Basarabeasca	SC"STÎNA-VECHE" S.R.L.	-	-	-	A MMII- 029421, valabilă 30.07.2013	2,50
48	r-ul Briceni	ÎCS"KNAUF-GIPS" S.R.L.	Criva	3 km NE de la st.cf. Mamaliga	ghips	A MMII- 028195, valabilă 18.10.2014	58,50
49		ÎI"NORD-TRANS-ZOSIM"	Bogdănești	2,3 km V de la s.Bogdănești	roci de nisip și prundiș	A MMII- 016108, valabilă 14.06.2010	7,32
50		SA"CALCAR"	Beleaviniți	3 km NE de la s.Beleaviniți	piatră de construcție	A MMII- 013289, valabilă 13.10.2014	66,90
51		ÎI"MIHAIL MELNIC"	-	-	-	A MMII- 027006, valabilă 26.12.2012	1,58

52	r-ul Cahul	Îl"CARASENI MIHAIL"	Frumușica	2,2 km SE de la s.Frumușica	roci de nisip și prundiș	A MMII- 021914, valabilă 18.07.2011	1,46
53		CPMC"USBA" S.A.	Cahul	3 km SE de la or.Cahul	nisip pentru produse de silicat	A MMII- 021915, valabilă 19.07.2011	7,12
54		„VALIEXCHIMP" S.R.L.	Văleni	5 km SE de la s.Văleni	petrol	-	-
55		SRL"GEAMGI"	Borceag	1,1 km SE s.Borceag	roci de nisip și prundiș	A MMII- 032538, valabilă 18.08.2014	3,00
56		Îl"LIRA-2-CULEA"	Tatarscoe	4 km NE s.Slobozia Mape	roci de nisip și prundiș	A MMII- 036322, valabilă 24.12.2015	-
57		SRL"COLOMEET VALENTIN"	Moscovei	4,5 km V de la s.Moscovei	roci de nisip și prundiș	A MMII- 032563, valabilă 20.08.2014	-
58		S.R.L."TEGLA CH"	Roșu	periferia N s.Roșu	materie primă de cheramzit	A MMII- 032578, valabilă 25.08.2014	-
59	r-ul Călărași	SRL"NIROM-ROZ"	-	-	-	A MMII- 011850, valabilă 09.03.2014	1,42
60	r-ul Cantemir	FP"BENTONIT-SERVICE" S.R.L.	Larguța	0,1 km NE de la s.Larguța	argilă bentonitică	A MMII- 015647, valabilă 20.04.2010	0,87
61		Îl"GOTIȘAN ION"	Capaclia	1 km NE de la s.Capaclia	roci de nisip și prundiș	A MMII- 029797, valabilă 29.09.2013	1,46
62		„VALIEXCHIMP" S.R.L.	Victorovca	între s.Victorovca și s.Chioselia Mare	gaz combustibil	-	-
63	r-ul Căușeni	Îl"ALA CEBAN"	Căușenii Vechi	0,55 km NE de la or.Căușeni	roci de nisip și prundiș	A MMII- 021251, valabilă 18.05.2011	3,00
64		S.R.L."LOTICONS"	Cîrnățeni	1,5 km V de la s.Cîrnățeni	roci de nisip și prundiș	A MMII- 036140, valabilă 29.11.2015	-
65	r-ul Cimișlia	SA"Drumuri Cainari"	Batîr	3 km NE de la s.Batîr	roci de nisip și prundiș	-	-
66		Îl„G.G. PRODIUS"	Selemet	1,7 km NE s.Selemet	roci de nisip și prundiș	-	-
67	r-ul Criuleni	SA"CRIOCONSTRUCȚIA"	Ohrincea	1 km E de la s.Ohrincea	roci de nisip și prundiș	A MMII- 035416, valabilă 24.08.2015	-
68		SC"REMIH&CO" S.R.L.	Slobozia-Dușca	Dușca	roci de nisip și prundiș	A MMII- 020924, valabilă 11.04.2011	6,73
69		SRL"GOIANA PETR. CO"	Cruglic	4 km SE de la s.Cruglic	roci de nisip și prundiș	A MMII- 004284, valabilă 06.02.2011	49,75

N/or	Municipiul Raionul	Denumirea întreprinderii	Localitatea	Locul amplasării	Denumirea substațiilor extrase	Licența	Suprafața terenului exploatat
70		SC"ELISAV PREST" S.R.L.	Jevreni	periferia V s.Jevreni	piatră de construcție	A MMII- 033278, valabilă 11.12.2014	2,67
71		Firma"STOMIRLIS" S.R.L.	Răculești	s.Răculești	roci de nisip și prundiș	A MMII- 022354, valabilă 14.09.2011	2,28
72		SRL"SUBTERANA"	Mașcăuți	4 km SE de la s.Brănești	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 027710, valabilă 06.03.2013	620
73		SRL"ARSATEL-GRUP"	Criuleni	4,5 km NE de la s.Făurești	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 034113, valabilă 30.03.2015	77,60
74		SRL"TERRACONSTRUCȚIA"	Ohrincea	1 km E de la s.Ohrincea	roci de nisip și prundiș	A MMII- 034671, valabilă 27.05.2015	-
75		SA EBC"MINERAL"	Pașcani	2 km SE de la s.Paşcani	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 025064, valabilă 01.06.2012	-
76		GȚ"CHETRUȘCA GHEORGHE"	Dubăsarii Vechi	1,2 km NE de la ot s.Dubăsarii Vechi	piatră de construcție	A MMII- 013499, valabilă 22.10.2009	1,38
77		SRL"Apă Cristalina"	Cimișeni	1,8 km SE s.Cimișeni	roci de nisip și prundiș	-	-
78		SRL"İgmaZ-Plus"	Bălăbănești	1 km S de la s.Bălăbănești	materie primă pentru cărămidă și țigle	-	-
79	r-ul Dubăsari	SA PMC"MINERUL"	Cocieri	2 km NV de la s.Cocieri	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 022608, valabilă 20.10.2011	128,30
80		Firma"STOMIRLIS" S.R.L.	Molovata Veche	1 km V de la ot s.Molovata	roci de nisip și prundiș	A MMII- 022354, valabilă 14.09.2011	2,00
81		SRL"VADOS"	Mărcăuți	0,9 km S de la s.Mărcăuți	roci de nisip și prundiș	A MMII- 036205, valabilă 07.12.2015	2,30
82		SRL"ELECOM-PLUS"	Holercani	periferia N s.Holercani	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 015952, valabilă 19.05.2010	-
83		SRL"TERRACONSTRUCȚIA"	Doroțcaia	periferia SV s.Doroțcaia	roci de nisip și prundiș	A MMII- 034671, valabilă 27.05.2015	22,00
84		ÎI"CRISTINA OPREA"	Molovata	0,4 km S de la s.Molovata	roci de nisip și prundiș	A MMII- 032683, valabilă 15.09.2014	2,00
85	r-ul Edineț	ÎA"MACONI"	Edineț (sectorul de Nord)	2,5 km N de la s.Tirnova	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 017848, valabilă 08.12.2010	-
86		SRL"COVILORA-G.A."	Edineț (sectorul de Sud)	1 km V de la s.Gordinești	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 015192, valabilă 04.03.2015	22,00

87		SA "MACONRUT"	Brînzani I	1 km NV de la s.Brînzani	piatră de construcție	A MMII- 025070, valabilă 05.06.2012	76,50
88	r-ul Florești	SSP "TEGULUM" S.A.	Sănătăuca I	0,6 km SE de la s.Sănătăuca	materie primă silicioasă	A MMII- 029803, valabilă 26.09.2013	-
89		FPC "AGROINDSERVICE-M" S.R.L.	Prodănești	1 km V de la s.Prodănești	argilă bentonitică	A MMII- 035956, valabilă 05.11.2015	-
90		ÎM "FLOR-SILICIU"	Florești	2 km N de la s.Gvozdova	piatră de construcție	A MMII- 017836, valabilă 06.12.2010	-
91		ÎM "CRISTAL-FLO" S.A.	Florești	2 km E de la or.Florești	materie primă pentru producerea sticlei	A MMII- 027132, valabilă 10.01.2013	2,00
92		SRL "TOPOGRAF"	Zăluțeni	1,5 km NE de la s.Zăluțeni	roci de nisip și prundiș	A MMII- 028386, valabilă 23.04.2013	4,00
93	r-ul Glodeni	SA "CARIERA COBANI"	Butești	1,5 km E de la s.Butești	piatră de construcție	A MMII- 013840, valabilă 14.12.2014	20,40
94		SA "MACONRUT"	Balatina	0,7 km E de la s.Balatina	piatră de construcție	A MMII- 025070, valabilă 05.06.2012	-
95	r-ul Hîncești	Î "CHIPER ION"	Voinescu II	7,5 km V de la s.Voinescu	roci de nisip și prundiș	A MMII- 029659, valabilă 03.09.2013	1,00
96		SC "MIVECO-PLUS" S.R.L.	Voinescu	3,3 km V de la s.Voinescu	roci de nisip și prundiș	A MMII- 035956, valabilă 05.11.2015	1,00
97		SRL "MALEABIL-GRUP"	Cărpineni	3,5 km NE de la s.Cărpineni	piatră de construcție	A MMII- 033389, valabilă 22.12.2014	1,76
98		SRL "SIANATIS"	Cărpineni II	1,3 km N de la s.Cărpineni	piatră de construcție	A MMII- 034850, valabilă 25.06.2015	1,34
99		Î "Secu Teodor"	Cărpineni III	1,5 km N de la s.Cărpineni	piatră de construcție	-	-
100	r-ul Ialoveni	ÎS "Mina de Piatră din Mileștii Mici"	Mileștii Mici I	2,5 km NV de la s.Mileștii Mici	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 024093, valabilă 06.03.2012	262
101		SRL "Plimed-VG"	Văsieni	1,1 km N de la s.Văsieni	roci de nisip și prundiș	-	-
102	r-ul Leova	Î "MARCHET-DUBCEAC"	Sărata-Răzeși	1 km NE s.Sărata-Răzeși	roci de nisip și prundiș	A MMII- 026637, valabilă 28.11.2012	2,00
103		SA "ORGINTERCONSTRUCȚIA"	Hănăsenii Noi	0,3 km N s.Hănăsenii Noi	roci de nisip și prundiș	A MMII- 036307, valabilă 22.12.2015	1,60
104	r-ul Nisporeni	SRL "Sergandex"	Șișcani	0,2 km E s.Șișcani	piatră de construcție	-	-

N/or	Municipiul Raionul	Denumirea întreprinderii	Localitatea	Locul amplasării	Denumirea substațiilor extrase	Licența	Suprafața terenului exploatat
105	r-ul Ocnița	ÎAMC"TEZEU-LUX"	Otaci	1 km SE de la or.Otaci	piatră de construcție	A MMII- 015791, valabilă 05.05.2015	4,53
106		SC"SABLEX-PLUS" S.R.L.	Bîrnova	2 km N de la s.Bîrnova	materiale de formare	A MMII- 022135, valabilă 14.08.2011	35,97
107		SA"MINA DIN CUPCINI"	Naslavcea	periferia NV s.Naslavcea	materie primă de cheramzit	A MMII- 015192, valabilă 04.03.2015	9,19
108	r-ul Orhei	Î"LIBALABAN"	Orhei I (Ivanos)	periferia SE or.Orhei	piatră de construcție	A MMII- 036238, valabilă 12.07.2015	44,00
109		SA"MARKSHEIDER"	Morovaia	0,3 km NV de la s.Morovaia	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 015077, valabilă 24.02.2010	-
110		SRL"PIETRIȘCOM"	Isacova	2,9 km V de la s.Isacova	roci de nisip și prundiș	A MMII- 028990, valabilă 13.06.2013	11,60
111		SRL"ORDONATCOM"	Badiea	0,5 km NE de la or.Orhei	piatră de construcție	A MMII- 025143, valabilă 14.06.2012	7,60
112		SRL"SUBTERANA"	Morovaia	0,3 km NV de la s.Morovaia	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 027710, valabilă 06.03.2013	-
113		SA"NERUDNIC"	Brănești	1,5 km NE de la s.Brănești	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 030395, valabilă 18.12.2013	5,60
114		ÎS"BRĂNEȘTI"	Brănești	1,5 km NE de la s.Brănești	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 030232, valabilă 26.11.2013	230
115		SRL"MINECALCSTRO"	Jeloboc	1,5 km NE de la s.Jeloboc	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 033044, valabilă 11.11.2014	12,00
116		SRL"Natanol-Priorit"	Ozernoe	5,5 km SE de la or.Orhei	piatră de construcție	A MMII- 024294, valabilă 16.03.2012	75,60
117	r-ul Rezina	SA"Fabrica de Materiale de Construcție Rezina"	Gordinești	periferia S s.Gordinești	materie primă pentru cărămidă și țigle	A MMII- 034115, valabilă 22.03.2015	-
118		SA"LAFARGE CIMENT (MOLDOVA)"	Rezina II	3 km NV de la or.Rezina	materie primă pentru ciment	A MMII- 025586, valabilă 19.12.2013	235
119		SRL"LPKV"	Solonceni	0,9 km NV de la s.Solonceni	roci de nisip și prundiș	A MMII- 024987, valabilă 25.05.2012	-
120		SRL"MINA NOUĂ"	Lipceni	2,5 km E st.cf. Șoldănești	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 023186, valabilă 15.12.2011	-
121		Î"APARAT"	Mateuți	periferia SE s.Mateuți	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 028022, valabilă 26.03.2013	118

122		SP”Merzeșt-Rual”	Trifești	0,5 km S de la s.Pripiceni-Curchi	piatră de construcție	-	-
123		SRL”CRISROMIN”	Lalova	periferia N s.Lalova	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 032200, valabilă 28.07.2014	-
124	r-ul Rîșcani	SA”FMC-Rîșcani”	Șaptebani	2 km NV de la s.Șaptebani	piatră de construcție	A MMII- 034071, valabilă 18.03.2015	8,47
125		SA”SINGUREANCA”	Singureni	1,5 km SE de la s.Singureni	piatră de construcție	A MMII- 017287, valabilă 26.10.2010	-
126		SRL”VASLARIX”	Druța	0,5 km V de la s.Druța	calcar pentru tăierea blocurilor	A MMII- 032486, valabilă 12.08.2014	0,36
127		SA”AGROPROFIL”	Duruitoarea	1 km NE de la s.Duruitoarea	piatră de construcție	A MMII- 027870, valabilă 24.08.2012	18,00
128		SRL”ARDENPLUS”	Păscăuți	2,5 km SE de la s.Păscăuți	roci de nisip și prundiș	A MMII- 028431, valabilă 24.04.2013	1,00
129		SA”Corlăteanca”	Leadoveni	1 km NV de la or.Bălți	piatră de construcție	-	-
130		SA”NIUTAMS CERAMICA”	Rîșcani II	5 km NE de la or.Rîșcani	materie primă pentru cărămidă și țigle	A MMII- 030945, valabilă 13.03.2014	-
131	r-ul Soroca	FPC”VEER” S.R.L.	Cosăuți II	2 km SE de la s.Cosăuți	roci de nisip și prundiș	A MMII- 021136, valabilă 25.05.2011	5,00
132		Î”GITLAN MIHAI”	Cosăuți II	2,8 km NE de la s.Cosăuți	piatră de construcție	A MMII- 036377, valabilă 30.12.2015	0,20
133		SC”AMG-KERNEL” S.R.L.	Egoreni III	2 km N de la s.Egoreni	piatră de construcție	A MMII- 015494, valabilă 08.04.2010	-
134		SRL”DIAMAX-AGRO”	Nistru	1,8 km N de la s.Egoreni	piatră de construcție	A MMII- 017835, valabilă 07.12.2010	-
135		SRL”SCALA AGROVIM”	Egoreni II (sect. IV-VI)	1,4 - 1,9 km NE de la s.Egoreni	piatră de construcție	A MMII- 027342, valabilă 05.20.2013	2,50
136		SA”Cariera de Granit și Pietriș din Soroca”	Cosăuți	0,5 km E de la s.Cosăuți	piatră naturală de fațadă	A MMII- 025595, valabilă 14.09.2012	19,50
137		FMC SRL”DUO” Soroca	Slobozia-Cremene	1 km S de la s.Slobozia-Cremene	piatră de construcție, roci de nisip și prundiș	A MMII- 035312, valabilă 06.08.2015	-
138		SRL”Soracidor”	Holoșnița	1,7 km N de la s.Holoșnița	roci de nisip și prundiș	A MMII- 009721, valabilă 17.06.2013	-

N/or	Municipiul Raionul	Denumirea întreprinderii	Localitatea	Locul amplasării	Denumirea substațiilor extrase	Licența	Suprafața terenului exploatat
139		ÎM„CREMSOGBAL”	Cremenciug III	1,3 km V de la s.Cremenciug	roci de nisip și prundiș	A MMII- 029889, valabilă 16.10.2013	-
140		GT”CONSTANTIN SOLZA”	Cremenciug III	1,3 km V de la s.Cremenciug	roci de nisip și prundiș	A MMII- 022769, valabilă 03.11.2011	-
141		SC”MARVEST-NORD” S.R.L.	Cremenciug III	1,3 km V de la s.Cremenciug	roci de nisip și prundiș	A MMII- 033209, valabilă 30.11.2014	-
142		SRL”Guarding”	Iarova	3,3 km S s.Iarova	roci de nisip și prundiș	-	-
143		SRL”Gresie”	Egoreni II (sect. IV-VI)	1,75 km NE de la s.Egoreni	piatră de construcție	-	-
144		SRL„CIFOZAP”	Egoreni II	1 km N s.Egoreni	piatră de construcție piatră naturală de fațadă	-	-
145		SRL”Fabrica de materiale de construcție”	Cerlina	1,6 km NE de la s.Cerlina	roci de nisip și prundiș	A MMII- 029393, valabilă 11.08.2015	-
146		SRL”Fabrica de materiale de construcție-Prim”	Vasilcău	0,4 km NV de la s.Vasilcău	roci de nisip și prundiș	A MMII- 035311, valabilă 06.08.2015	-
147		SRL”Miriams”	Egoreni II (sect. IV-VI)	1,6 km NE de la s.Egoreni	piatră de construcție	-	-
148	r-ul Strășeni	CMC”MACON” S.A.	Strășeni II	1,5 km NV de la st.cf.Strășeni	materie primă pentru cărămidă și țigle	A MMII- 036237, valabilă 02.12.2015	-
149		SA”CARIERA MICĂUȚI”	Micăuți	3,5 km NE de la s.Micăuți	piatră de construcție	A MMII- 024234, valabilă 13.03.2012	136,39
150	r-ul Taraclia	CP ”TVARDIȚA”	Tvardița	1 km NE de la s.Tvardița	materie primă pentru cărămidă și țigle	A MMII- 028194, valabilă 16.04.2013	16,30
151		SC”VADIMOX”SRL	Albota de Jos	0,9 km E s.Albota de Jos	roci de nisip și prundiș	A MMII- 035467, valabilă 01.09.2015	-
152	r-ul Ștefan Voda	Îr”Noroc”	Cioburciu	1,5 km V de la s.Cioburciu	roci de nisip și prundiș	-	-
153	r-ul Telenești	SRL”NISIP-SI”	Ordășei	1 km N de la s.Ordășei	piatră de construcție	A MMII- 022815, valabilă 09.11.2011	-
154		SC”NISIP-FROS”	Scorțeni	1,5 km NE de la s.Scorțeni	roci de nisip și prundiș	A MMII- 025899, valabilă 30.08.2012	2,00
155		Firma”PODIȘ” S.R.L.	Inești	1,1 km V de la s.Inești	roci de nisip și prundiș	A MMII- 027671, valabilă 28.02.2013	0,59

156		SC"CORDSACLIM" SRL	Căzănești	1 km N de la s.Căzănești	piatră de construcție	A MMII- 033921, valabilă 01.03.2015	2,08
157	r-ul Ungheni	SRL" SAMPDORIA"	Buciumeni	0,5 km N de la st.cf.Buciumeni	roci de nisip și prundiș	A MMII- 012180, valabilă 27.04.2014	4,10
158		SRL" Floarea Pietrel"	Ungheni III	4 km NE de la or.Ungheni	materie primă pentru cărămidă și țigle	-	-
159		SRL" FEODORA"	Costuleni II	1,5 km NV de la s.Costuleni	roci de nisip și prundiș	A MMII- 036486, valabilă 20.01.2016	-
160		SA" Ceramica Ungheni"	Novaia Nicolaevca	periferia NE s.Novaia Nicolaevca	materie primă pentru ceramica	-	-
161		SRL"Alpinia"	Costuleni	1,5 km NV de la s.Costuleni	roci de nisip și prundiș	-	-
162	UTA Găgăuzia	ÎI"CARASENI MIHAIL"	-	0,8 km V de la s.Congaz	materie primă pentru cărămidă și țigle	A MMII- 021914, valabilă 18.07.2011	-
163		SC"BIN TAȘ" S.R.L.	-	1,5 km SE de la s.Copceac	roci de nisip și prundiș	A MMII- 036838, valabilă 15.03.2016	10,00
164		SRL"ILDIZ"	-	1,5 km E de la s.Cazaclia	materie primă pentru cărămidă și țigle	A MMII- 020923, valabilă 27.04.2011	-
165		SC" GACRIS" S.R.L.	-	0,5 km S de la s.Baurci	materie primă pentru cărămidă și țigle	A MMII- 034746, valabilă 02.06.2015	-
166		S.R.L." Monugbei"	Ceadir-Lunga (sectorul de Est)	periferia E or.Ceadir-Lunga	materie primă pentru cărămidă și țigle	A MMII- 031720, valabilă 18.05.2014	-

Mineralele subterane mai frecvent utilizate sunt:

- rocile carbonatate ale sarmațianului inferior și ale badenianului care se folosesc în industria de construcție a blocurilor locative și industriale, la producerea cimentului, curățirea zahărului, construcția drumurilor, ca adaos furajer etc.;
- rocile silicioase (calcare silicioase, diatomite, tripoli) – pentru industria alimentară, la producerea pieilor artificiale, hârtiei, materialelor termice și electrotermice etc.;
- rocile argiloase (șisturi argiloase, argile bentonitice, argile obișnuite), care servesc pentru fabricarea cimentului, keramitului, cărămidilor, țiglei și olanelor;
- nisipurile și pietrișurile (prundișurile) - pentru producerea sticlei, betonului, în diferite ramuri de construcție, inclusiv și a drumurilor;
- rocile sulfatice (ghipsurile) care sunt utilizate în construcții, medicină, industria farmaceutică;
- rocile cristaline (gabbro, granitele, gabbro-noritele) – folosite la producerea betonului armat, construcția drumurilor;
- causto-biolitele (petrolul, gazele, cărbunele brun) care în Republica Moldova există în cantități neînsemnate (Văleni, Victorovca, Vlădiceni).

Rezervele de resurse minerale utile larg răspândite, folosite pentru necesități locale.

Tab.2

Nr. de ordine.	Raioanele și primăriile în hotarele administrativ – teritoriale ale cărora sunt amplasate carierele de uz local (nelegiferate).	Suprafața carierelor.	Denumirea substanței minerale expuse dobândirii.	Amplasarea carierelor în raport cu zonele de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă.
1	R-nul Briceni			
1	s. Beleaviți	0,40 ha.	argilă.	-
2	s. Beleaviți	0,15 ha.	nisip.	-
3	s. Balasinești	1,00 ha.	argilă.	-
4	s. Balasinești	1,50 ha.	calcar.	-
5	com. Bogdănești, s. Grimești	1,00 ha.	nisip.	r. Prut – 03-0,5 km
6	s. Corgeuți	0,70 ha.	calcar	r. Lopatnic-0,1 km
7	s. Grimăncăuți	1,00ha.	argilă.	-
8	s. Mărcăuți	0,20ha.	argilă.	-
9	s. Pererița	2,00ha.	argilă.	r. Prut
10	s. Tețcani	1,07 ha.	argilă.	-
Total - 10		7,32 ha	A-6; N-2; C-2	
II	R-nul Ocnița			
1	com. Bîrlădeni	0,02 ha	argilă.	-
2	com. Bîrlădeni, s. Rujnița	0,03 ha	argilă.	-
3	com. Bîrlădeni, s. Paladia	0,05 ha	argilă.	-
4	s. Clocușna	0,09 ha	argilă.	-
5	s. Corestăuți	0,05 ha	argilă.	-
6	s. Dîngeni	0,05 ha	argilă.	-
7	com. Grinăuți- Moldova	0,04 ha	argilă.	-
8	com. G-ți- M-a, s. Grinăuți- Raia	0,05 ha	argilă.	-
9	com. G-ți- M-a, s. Rediul Mare	0,06 ha	argilă.	-
10	s. Hodărăuți	0,08 ha	argilă.	-
11	com. Lencăuți	0,15 ha	argilă.	-
12	s. Mereșeuca	0,08 ha	argilă.	-
13	s. Mihălășeni	0,06 ha	argilă.	-

14	s. Ocnîța	0,21 ha	argilă.	-
15	s. Sauca	0,02 ha	argilă.	-
16	com. Vălcineț	0,06 ha	argilă.	-
Total - 16		1,10 ha	A-16	
III	R-nul Edineț			
1	s. Brătușeni	0,30 ha.	nisip.	r. Sărata-0,075 km
2	s. Chiurt	2,50 ha.	argilă.	r. Ciuhur-0,17 km
3	or. Edineț	1,40 ha.	argilă.	r. Bogda-0,25 km
4	s. Gordinești (La castel)	4,00 ha.	calcar	r. Racovăț
5	s. Lopatnic	2,00 ha.	nisip.	r. Prut-1,2 km
6	s. Terebna	0,15 ha.	argilă.	-
7	s. Terebna	0,15 ha.	nisip.	-
8	s. Trinca (defileul Trinca)	1,50 ha.	calcar	r. Draghiște-0,05 km
9	s. Vișoara	0,10 ha.	argilă.	r. Prut-0,9 km
10	s. Vișoara	0,10 ha.	nisip-prundiș.	-
11	s. Zăbriceni	0,28 ha.	argilă.	-
12	s. Zăbriceni	0,30 ha.	nisip.	-
Total - 12		12,78 ha.	A-5; N-4; N-pr.-1; C-2	
IV	R-nul Dondușeni			
1	s. Arionești	0,15 ha	argilă.	-
2	s. Baraboi	0,27 ha	argilă.	-
3	s. Cernoleuca	3,39 ha	argilă.	-
4	s. Corbu	0,50 ha	argilă.	-
5	s. Frasin	1,12 ha	argilă.	-
6	s. Horodiște	0,21 ha	argilă.	-
7	s. Moșana	0,62 ha	argilă.	-
8	s. Plop	0,12 ha	argilă.	-
9	s. Scăieni	0,35 ha	argilă.	-
10	s. Sudarca	0,21 ha	argilă.	-
11	s. Tîrnova	0,29 ha	argilă.	-
12	s. Țaul	0,37 ha	argilă.	-
Total - 12		7,60 ha	A-12	
V	R-nul Rîșcani			
1	or. Costești	1,65 ha	nisip.	-
2	s. Corlăteni	3,49 ha.	calcar.	-
3	s. Malinovscoe	1,40 ha	argilă.	-
4	s. Mihăileni	0,50 ha	argilă.	-
5	s. Braniște	6,57 ha	nisip	-
6	s. Șaptebani	1,4 ha	piatră	-
Total - 4		7,04 ha	A - 2; N-1; C-1	
VI	R-nul Drochia			
-	-	-	-	-
VII	R-nul Soroca			
1	s. Iarova	0,50 ha.	nisip.	-
2	com. Parcani	0,50 ha.	argilă.	-

Nr. de ordine.	Raioanele și primăriile în hotarele administrativ – teritoriale ale cărora sunt amplasate carierele de uz local (nelegiferate).	Suprafața carierelor.	Denumirea substanței minerale expuse dobândirii.	Amplasarea carierelor în raport cu zonele de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă.
3	com. Parcani, s. Voloave	0,30 ha	argilă.	
4	s. Racovăț	0,72 ha.	nisip-prundiș.	-
5	s. Rădi - Cereșnovăț	0,90 ha.	argilă.	-
Total – 5		2,92 ha.	A-3; N-pr. - 2	
VIII	R-nul Glodeni			
1	s. Balatina	0,70 ha.	argilă.	-
2	s. Cajba	0,30 ha.	argilă.	-
3	s. Camenca	0,70ha.	argilă.	-
4	s. Ciuciulea	0,60 ha.	argilă.	-
5	s. Cobani	0,40 ha.	argilă.	-
6	s. Cuhnești	0,50 ha.	argilă.	-
7	s. Danu	0,80 ha.	argilă.	-
8	s. Dușmani	0,60 ha.	argilă.	-
9	s. Fundurii Noi	0,30 ha.	argilă.	-
10	s. Fundurii Vechi	0,60 ha.	argilă.	-
11	or. Glodeni	0,30 ha.	argilă.	-
12	s. Hîjdieni	0,40 ha.	argilă.	-
13	s. Iablona	0,80 ha.	argilă.	-
14	s. Limbenii Noi	0,50 ha.	argilă.	-
15	s. Limbenii Vechi	0,50 ha.	argilă.	-
16	s. Petrunca	0,40 ha.	argilă.	-
17	s. Sturzăuca	1,00 ha.	argilă.	-
18	s. Ustia	0,40 ha.	argilă.	-
19	s. Vișoara	0,20 ha.	argilă.	-
Total - 19		9,90 ha.	A-19.	
IX	R-nul Fălești			
1	s. Bocani	0,05 ha.	argilă.	-
2	s. Chetriș	1,70 ha.	nisip.	-
3	s. Ciolacu Nou	0,05 ha.	argilă.	-
4	s. Hlingenii	0,07 ha.	argilă.	-
5	s. Hîncești	0,07 ha.	argilă.	-
6	s. Ilenuța	0,06 ha.	argilă.	-
7	s. Lucăceni, com. Horești	0,06 ha.	argilă.	-
8	s. Musteața	0,04 ha.	argilă.	-
9	s. Obreja Veche	0,07 ha.	argilă.	-
10	s. Pietrosu	0,05 ha.	argilă.	-
11	s. Pînzăreni	0,05 ha.	argilă.	-
12	s. Sărata Nouă	0,07 ha.	argilă.	-
Total - 12		2,34 ha.	A-11; N-1	
X	Mun. Bălți	-	-	-

XI	R-nul Sîngerei			
1	com. Ciuciueni, s. Brejeni	0,60 ha.	nisip.	-
2	s. Coșcodeni	0,40 ha	argilă.	-
3	s. Drăgănești	0,60 ha.	argilă.	-
4	s. Grigorăuca	0,40 ha.	nisip.	-
5	s. Heciul Nou	0,60 ha	argilă.	-
6	s. Iezărenii Vechi	1,20 ha.	argilă.	-
7	s. Pepeni	0,80 ha.	nisip.	-
8	or. Sîngerei	0,80 ha.	argilă.	-
Total - 8		5,40 ha.	A -5; N- 3	
XII	R-nul Florești			
1	com. Trifănești, s. Alexandrovca	0,03 ha	argilă.	-
2	com. G-Camencii, s. Bobulești	0,03 ha.	calcar.	-
3	s. Cașunca	0,02 ha.	calcar.	-
4	s. Cașunca	0,02 ha.	calcar.	-
5	s. Ciutulești	0,03 ha.	calcar.	-
6	s. Coșernița	0,03 ha.	argilă.	-
7	s. Jabca	0,06 ha.	nisip.	-
8	s. Prodănești	0,01 ha.	calcar.	-
9	s. Roșietici	0,02 ha.	calcar.	-
10	s. Roșietici	0,02 ha.	calcar.	-
11	s. Roșietici	0,02 ha.	calcar.	-
12	s. Roșietici	0,02 ha.	calcar.	-
13	s. Roșietici	0,02 ha.	calcar.	-
14	s. Ștefănești	0,01 ha.	calcar.	-
15	s. Ștefănești	0,01 ha.	calcar.	-
Total - 15		0,35 ha.	A-2; N-1; C-12.	
XIII	R-nul Șoldănești			
1	s. Alcedar	1,00 ha.	nisip.	-
2	com. Climăuți, s. Cot	0,40 ha.	calcar.	-
3	com. Climăuți, s. Cot	0,50 ha.	calcar.	-
4	s. Cușmirca	0,60 ha.	argilă.	-
5	s. Mihuleni	0,60 ha.	calcar.	-
6	s. Răspopeni	0,60 ha.	argilă.	-
7	s. Rogogeni	1,50 ha.	calcar.	-
8	s. Șipca	0,60 ha	argilă.	-
9	s. Șestaci	0,90 ha.	nisip.	-
10	or. Șoldănești	0,80 ha.	argilă.	-
11	s. Vadul Rașcov	1,00 ha.	nisip.	-
Total - 11		8,70 ha.	A-4; N-3; C-4	
XIV	R-nul Ungheni			
1	s. Bogenii -Noi	0,25 ha.	nisip.	-
2	s. Bușila	0,35 ha.	argilă.	-
3	com. Cioropcani	0,40 ha.	argilă.	-
4	s. Hîrcești	0,30 ha.	nisip.	-

Nr. de ordine.	Raioanele și primăriile în hotarele administrativ – teritoriale ale cărora sunt amplasate carierele de uz local (nelegiferate).	Suprafața carierelor.	Denumirea substanței minerale expuse dobândirii.	Amplasarea carierelor în raport cu zonele de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă.
5	s. Măcărești	0,10 ha.	argilă.	-
6	s. Măcărești	0,10 ha.	nisip.	-
7	com. Petrești, s. Medeleni	0,10 ha.	nisip.	r. Prut-0,1 km.
8	com. Sculeni, s. Blindești	0,30 ha.	nisip.	-
9	com. Sculeni, s. Floreni	0,30 ha.	nisip.	-
10	com. Sculeni, s. German	0,30 ha.	argilă.	-
11	s. Sinești	0,20 ha.	nisip.	-
12	com. Todirești	0,20 ha.	nisip.	-
13	s. Zagorancea	0,50 ha.	nisip.	-
Total - 13		3,40 ha.	A-4; N- 9	
XV	R-nul Telenești			
1	com. Băneștii, s. B-știi Noi	1,50 ha.	nisip.	r. C-I Mare 1,5km
2	com. Brînzanii Noi	3,00 ha.	calcar.	r. Răut – 0.3 km.
3	s. Căzănești	1,00 ha.	nisip.	r. Răut – 0.9 km.
4	com. Budăi	0,50 ha	nisip.	-1,1 km.
5	s. Căzănești	0,50 ha.	calcar.	r. Răut – 0.8 km
6	s. Chiștelnița	0,40 ha.	nisip.	r. Segala-1,8 km.
7	com. Hirișeni	0,60 ha.	nisip.	r. Hi-anca-0,6 km.
8	com. Hirișeni	0,50 ha.	nisip.	r. H-anca-0,35 km.
9	s. Negureni	0,80 ha.	nisip.	r. Răut – 0.4 km.
10	s. Ordășei	1,30 ha.	calcar.	r. Răut – 0.31 km.
11	s. Pistrueni	1,90 ha.	calcar.	r. Răut – 1,2 km.
12	com. Telenești	0,30 ha	nisip.	r. C-ul de M-c.-2,5 km
13	com. Telenești	1,50 ha.	argilă..	r. C-ul de M-c-1,9 km.
14	com. Telenești, s. Mihalașa	0,60 ha	nisip.	r. C-ul de M-c-2,0 km.
Total - 14		14,40 ha.	A-1; N-9; C-4	-
XVI	R-nul Rezina			
1	s. Boșernița	0,20 ha.	nisip-prundiș.	-
2	s. Echimăuți	0,20 ha.	argilă.	-
3	s. Gordinești	0,50 ha.	argilă.	-
4	s. Horodiște	0,30 ha.	argilă.	-
5	s. Lalova	0,10 ha	nisip-prundiș.	-
6	s. Lipceni	0,20 ha	nisip.	-
7	s. Ignăței	0,30 ha	nisip.	-
8	s. Otac	0,10 ha.	argilă.	-
9	s. Pripiceni	0,10 ha.	nisip.	-
10	com. Solonceni, s. Tarasova	0,50 ha.	nisip-prundiș.	-
11	s. Saharna-Nouă	0,10 ha	nisip-prundiș.	-
Total – 11		2,60 ha.	A-4; N-3; N-pr.- 4	-
XVII	R-nul Nisporeni			
1	s. Ciorăști	5,00 ha.	nisip.	-

2	s. Ciutești	3,00 ha.	nisip.	-
3	or. Nisporeni	0,20 ha.	argilă.	-
4	or. Nisporeni	1,65 ha.	nisip.	-
5	s. Șișcani	2,65 ha.	calcar.	-
6	com. Vărzărești, s. Șendreni	1,90 ha.	nisip.	-
Total – 6		14,40 ha.	A-1; N-4; C-1	-
XVIII	R-nul Călărași			
1	s. Dereneu	0,20 ha.	nisip.	-
2	s. Nișcani	0,60 ha.	nisip.	-
3	s. Sipoteni	0,25 ha.	nisip.	-
4	s. Tuzara	0,35 ha.	argilă.	-
5	s. Tuzara	0,35 ha.	nisip.	-
6	s. Vălcineț	0,30 ha.	nisip.	-
Total – 6		0,56 ha.	A-1; N-5	-
XVIX	R-nul Orhei			
1	s. Berezloji	0,30 ha	calcar	0,5 km
2	s. Biești	0,10 ha	nisip.	laz – 1,0 km
3	s. Bolohani	0,60 ha	nisip.	0,8 km
4	s. Bulăești	0,35 ha	calcar.	2,0 km
5	s. Chiperceni	0,70 ha	argilă.	Bazin acvatic-0,5 km
6	s. Isacova	2,00 ha.	nisip.	1,5 km
7	s. Neculaeuca	1,50 ha.	Nisip.	1,8 km
8	s. Păhărnicieni	0,12 ha.	Nisip.	r. Răut – 4,0 km
9	s. Pelivan	0,15 ha	Nisip.	2,0 km
10	s. Peresecina	0,10 ha.	Nisip.	laz – 3,0 km
11	s. Piatra	0,60 ha.	calcar.	r. Răut- 0,25 km.
12	s. Podgoreni	0,10 ha.	Nisip.	Bazin acvatic-1,0 km
13	s. Pohrebenei	0,15 ha	argilă.	0,5 km
14	s. Step - Soci	0,80 ha.	argilă.	1,0 km
15	s. Trebujeni	3,00 ha.	calcar.	r. Răut – 4,0 km
16	s. Vatici	0,30 ha	calcar.	laz – 0,5 km
17	s. Zahoreni	0,10 ha	Nisip.	4,0 km
Total – 17		10,97 ha.	A-3; N-9; C-5	-
XX	R-nul Strășeni			
1	s. Dolna	0,20 ha.	nisip.	-
2	s. Căpriana	0,45 ha.	nisip.	-
3	s. Chirianca	0,28 ha.	nisip.	-
4	s. Codreanca	0,30 ha.	argilă.	-
5	s. Gălești	0,50 ha.	argilă.	-
6	s. Ghelauza	0,07 ha.	argilă.	-
7	s. Greblești	0,50 ha.	nisip.	-
8	s. Cojușna	0,50 ha.	nisip.	-
9	s. Lozova	0,70 ha.	nisip.	-
10	s. Miclușeni	0,12 ha.	nisip.	-
11	s. Micăuți	0,35 ha.	argilă.	-

Nr. de ordine.	Raioanele și primăriile în hotarele administrativ – teritoriale ale cărora sunt amplasate carierele de uz local (nelegiferate).	Suprafața carierelor.	Denumirea substanței minerale expuse dobândirii.	Amplasarea carierelor în raport cu zonele de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă.
12	s. Negrești	0,14 ha.	argilă.	-
13	s. Rădeni	0,30 ha.	argilă.	-
14	s. Recea	0,45 ha.	argilă.	-
15	s. Romanești	0,05 ha.	nisip.	-
16	s. Roșcani	0,30 ha.	nisip.	-
17	s. Onești	0,10 ha.	argilă.	-
18	s.Pănășești	0,32 ha	argilă.	-
19	s. Sireț	0,60 ha.	argilă.	-
20	s. Scoreni	0,45 ha.	nisip.	-
21	or. Strășeni	0,60 ha.	nisip.	-
22	s. Tătărești	0,20 ha.	argilă.	-
23	s. Țigănești	0,80 ha.	argilă.	-
24	s. Voinova	0,50 ha.	nisip.	-
25	s. Vorniceni	0,15 ha.	argilă.	-
26	s. Vorniceni	0,60 ha.	nisip.	-
27	s. Zubrești	0,50 ha.	nisip.	-
Total - 27		10,48 ha.	A-13; N-14	
XXI	R-nul Criuleni			
1	s. Bălăbănești	0,30 ha.	nisip.	-
2	s. Cimișeni	0,20 ha.	nisip.	-
3	s. Hrușova	0,40ha.	calcar.	zona r. Ichel.
4	s. Mășcăuți	1,20 ha.	calcar.	-
Total – 4		2,10 ha.	N-2; C-2	
XXII	R-nul Dubăsari			
1	s. Cocieri	0,50 ha.	argilă.	-
2	s. Cocieri	1,50 ha.	calcar.	-
3	com. Coșnița	0,50 ha.	nisip-prundiș.	-
4	com. Coșnița, s. Pohrebea	0,80 ha.	calcar.	-
5	s. Doroțcaia	0,70 ha.	argilă.	-
6	s. Holercani	1,10 ha.	calcar.	-
7	s. Molovata	1,00 ha.	calcar.	-
8	s. Mărcăuți	0,30 ha.	calcar.	-
9	s. Oxentia	0,50 ha.	argilă.	-
10	s. Pîrîta	1,50 ha.	argilă.	-
11	s. Ustia	1,10 ha.	nisip-prundiș.	-
12	s. Ustia	1,00 ha.	calcar.	-
Total - 12		10,50 ha.	A-4; N-pr.-2; C-6	
XXIII	R-nul Hîncești			
1	s. Bobeica	1,00 ha.	3 - argilă.	-
2	s. Bobeica	1,00 ha.	2 - nisip.	-
3	s. Bujor	1,00 ha.	4 - argilă.	-

4	s. Caracui	0,10 ha	9 – argilă.	
5	com. Cotul Morii, s. Sărăteni	1,00 ha	3 – nisip.	
6	s. Călmățui	2,00 ha.	5 - argilă.	-
7	s. Cărpineni	1,50 ha.	2 - argilă.	-
8	s. Cioara	0,70 ha	7 – argilă.	
9	s. Fîrlădeni	0,50 ha.	4 - nisip.	-
10	s. Fîrlădeni	0,30 ha.	6- -nisip.	-
11	s. Voinescu	1,00 ha.	7 - nisip.	-
Total -11		10,10 ha.	A-30; N- 22	
XXIV	R-nul Ialoveni			
1	s. Bardar	0,60 ha.	argilă.	-
2	s. Bardar	0,60 ha.	Nisip.	-
3	s. Cărbuna	0,45 ha.	argilă.	Bazin acvatic- 0,3 km
4	s. Costești	0,45 ha.	argilă.	-
5	s. Costești	0,40 ha.	Nisip.	-
6	s. Gangura	0,20 ha.	argilă.	-
7	s. Gangura	0,20 ha.	Nisip.	-
8	s. Hansca	0,20 ha.	argilă.	-
9	s. Hansca	0,20 ha.	Nisip.	-
10	s. Horești	0,70 ha.	argilă.	-
11	s. Horești	0,40 ha.	Nisip.	-
12	s. Horodca	0,30 ha	argilă.	-
13	s. Horodca	0,30 ha.	Nisip.	-
14	or. Ialoveni	0,30 ha.	argilă.	-
15	s. Malcoci	0,15 ha.	argilă.	-
16	s. Malcoci	0,15 ha.	Nisip.	-
17	com. Mileștii Mici	0,50 ha.	Nisip.	-
18	s. Molești	0,20 ha.	argilă.	-
19	s. Molești	0,20 ha.	Nisip.	-
20	s. Nimoreni	0,30 ha.	argilă.	-
21	s. Pojăreni	0,25 ha.	Nisip.	-
22	s. Puhoi	0,60 ha.	argilă.	-
23	s. Puhoi	0,60 ha.	Nisip.	-
24	com. Răzeni	0,45 ha	argilă.	
25	com. Răzeni	0,45 ha	Nisip.	
26	s. Ruseștii Noi	0,75 ha.	argilă.	-
27	s. Ruseștii Noi	0,75 ha.	Nisip.	-
28	s. Sociteni	0,30 ha.	argilă.	-
29	s. Sociteni	0,30 ha.	Nisip.	-
30	s. Suruceni	0,60 ha.	argilă.	-
31	s. Țîpala	0,20 ha.	argilă.	-
32	s. Țîpala	0,20 ha.	Nisip.	-
33	s. Ulmu	0,35 ha.	argilă.	-
34	s. Ulmu	0,35 ha.	Nisip.	-
35	s. Zîmbreni	0, 50 ha.	argilă.	-

Nr. de ordine.	Raioanele și primăriile în hotarele administrativ – teritoriale ale cărora sunt amplasate carierele de uz local (nelegiferate).	Suprafața carierelor.	Denumirea substanței minerale expuse dobândirii.	Amplasarea carierelor în raport cu zonele de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă.
36	s. Văratîc	0,30 ha	argilă.	
37	s. Văratîc	0,30 ha	argilă.	
38	s. Văsieni	0,30 ha	argilă.	
39	s. Văsieni	0,30 ha	Nisip.	
40	s. Zîmbreni	0,50 ha.	argilă.	-
Total - 40		14,65 ha.	A-23; N-17	-
XXV	Mun. Chișinău			
1	com. Budești	0,10 ha.	argilă.	-
2	s. Colonița	0,60 ha.	argilă.	Bazin acvatic-0,7 km
3	s. Condița	0,50 ha.	Nisip.	-
4	s. Cricova	0,003 ha.	argilă.	r. Ichel-3,0 km
5	s. Trușeni	0,80 ha.	Nisip.	-
6	com. Tohatin, s. Cheltuitor	1,00 ha.	Nisip.	-
7	or. Vadul lui Vodă	0,40 ha.	argilă.	r. Nistru-0,5 km
8	or. Vadul lui Vodă	0,125 ha.	Nisip.	r. Nistru-1,0 km
Total - 8		3,653 ha.	A-4; N-4	
XXVI	R-nul Anenii Noi			
1	s. Botnărești	1,50 ha.	argilă.	-
2	s. Chetrosu	1,00 ha.	argilă.	-
3	s. Chetrosu	1,00 ha.	calcar.	-
4	s. Cobusca Veche	2,50 ha.	Nisip.	-
5	s. Cobusca Nouă	1,00 ha.	Nisip.	-
6	s. Hîrbovăț	0,60 ha.	Nisip.	-
Total - 6		7,60 ha.	A-2; N-3; C-1	
XXVII	R-nul Leova			
1	s. Beștemac	0,30 ha.	argilă.	-
2	s. Borogani	0,60 ha.	argilă.	-
3	s. Cazangic	0,50 ha.	argilă.	-
4	s. Ceadîr	0,40 ha	argilă.	
5	s. Colibabovca	0,20 ha.	argilă.	-
6	s. Cupcui	0,30 ha.	argilă.	-
7	s. Covurlui	0,30 ha.	argilă.	-
8	s. Filipeni	0,90 ha.	argilă.	-
9	or. Iargara	0,50 ha.	argilă.	-
10	or. Leova	0,50 ha.	argilă.	-
11	s. Orac	0,60 ha.	argilă.	-
12	s. Sărata Nouă	0,70 ha.	argilă.	-
13	s. Sărăteni	0,30 ha.	argilă.	-
14	s. Sîrma	0,50 ha.	argilă.	-
15	s. Tigheci	0,50 ha	argilă.	-
16	s. Tochile Răducani	0,30 ha.	argilă.	-

17	s. Tomai	0,50 ha.	argilă.	-
18	s. Tomaiul Nou	0,30 ha.	argilă.	-
19	s. Vozneseni	0,40 ha.	argilă.	-
Total - 19		8,60 ha.	A- 19	-
XXVIII	R-nul Cimișlia			
1	com. Javgur, s. Artimonovca	0,10 ha	Argilă	-
2	s. Albina	0,03 ha.	argilă.	-
3	s. Batîr	0,22 ha.	nisip.	-
4	s. Batîr	5,00 ha.	nisip.	-
5	s. Bogdanovca Veche	0,03 ha.	argilă.	-
6	s. Cenac	0,30 ha.	argilă.	-
7	or . Cimișlia	2,00 ha.	argilă.	-
8	or . Cimișlia (o.s C-cur Mingir)	0.80 ha.	argilă.	-
9	s. Ciucur Mingir	1,3 ha.	argilă.	-
10	s. Codreni	0,03 ha.	argilă.	-
11	s. Fetița, com. Albina	0,02 ha.	argilă.	-
12	s. Gradiște	0,14 ha.	argilă.	-
13	s. Hîrtop	0,40 ha.	argilă.	-
14	s.Gura Galbenă	0,70 ha.	argilă.	-
15	com. Hîrtop, s. Ialpuș	0,05 ha.	argilă.	-
16	s. Ivanovca Nouă	0,03 ha.	argilă.	-
17	com. Ialpușeni	0,20 ha.	argilă.	-
18	com. Ialpușeni, s. Marienfeld	0,02 ha	argilă.	-
19	com. Javgur	0,30 ha.	argilă.	-
20	com. Javgur, s. Maximeni	0,10 ha.	argilă.	-
21	s. Lipoveni	1,80 ha.	nisip.	-
22	s. Mereni	0,10 ha.	argilă.	-
23	s. Mihailovca	1.80 ha.	nisip.	-
24	s. Munteni	0,03 ha.	argilă.	-
25	s. Sahaidac	0,42 ha.	argilă.	-
26	s. Satul Nou	0,40 ha.	argilă.	-
27	s. Selemet	0,05 ha.	argilă.	-
28	s. Schinoasa	0,02 ha.	argilă.	-
29	s. Suric	3,80 ha.	nisip.	-
30	s. Topal	0,10 ha.	argilă.	-
Total - 30		20,29 ha.	A-25; N-5	-
XXVIX	R-nul Căușeni			
1	s. Baccialia	0,2 ha.	argilă.	-
2	s. Baimaclia	0,50 ha.	nisip.	-
3	or. Căinari	1,00 ha.	argilă.	-
4	s. Chircăești	1,50 ha.	argilă.	-
5	or. Căușeni	2,40 ha	argilă.	-
6	s. Ciuflești	0,30 ha.	argilă.	-
7	s. Cîrnățeni	1,00 ha.	Nisip.	-
8	s. Hagimus	1,10 ha.	Nisip.	-

9	s. Pervomaisc	0,60 ha.	argilă.	-
10	s. Plop Știubei	0,90 ha.	Nisip.	-
11	s. Sălcuța	1,20 ha.	argilă.	-
12	s. Taraclia	1,00 ha.	Nisip.	-
13	s. Tănătari	1,10 ha.	argilă.	-
14	s. Tocuz	3,50 ha.	argilă.	-
15	s. Ucraina	2,00 ha.	argilă.	-
16	s. Ursoaia	0,60 ha.	Nisip.	-
17	s. Zaim (nerecultivată)	12,00 ha.	calcar.	-
Total - 17		30,90 ha.	A-10; N-6; C-1	
XXX	R-nul Cantemir			
1	s. Baimaclia	0,60 ha.	Nisip.	-
2	s. Cania	0,60 ha.	argilă.	-
3	com. Antonești, s. Leca	0,45 ha.	argilă.	-
8	s. Ciobalaccia	0,30ha.	argilă.	-
8	s. Ciobalaccia	0,30ha.	argilă.	-
4	s. Cîrpești	0,65 ha.	Nisip.	-
5	s. Cîțetu	0,46 ha.	argilă.	-
10	s. Cîșla	0,40 ha.	argilă.	-
11	s. Chioselia	0,46 ha.	Nisip.	-
12	s. Cociulia	0,60 ha.	argilă.	-
13	s. Coștangalia	0,40 ha.	argilă.	-
14	s. Enichioi	0,30 ha.	argilă.	-
15	s. Gotești	0,56 ha.	argilă.	-
16	s. Lărguța	0,51 ha	Nisip.	-
17	s. Lingura	0,48 ha.	Nisip.	-
18	s. Porumbești	0,35 ha.	argilă.	-
19	s. Pleșeni	0,45 ha.	argilă.	-
20	s. Pleșeni	0,25 ha.	Nisip.	-
21	s. Sadîc	0,50 ha.	argilă.	-
22	s. Sadîc	0,10 ha.	Nisip.	-
23	s. Șamalia	0,35 ha.	argilă.	-
24	s. Stoianovca	0,52 ha.	argilă.	-
25	s.Tartaul	0,60 ha.	argilă.	-
26	com. Plopi, s. Taraclia	0,12 ha	argilă.	-
27	s. Toceni	0,40 ha	argilă.	-
28	s. Toceni	0,15 ha	Nisip.	-
29	s. Țiganca	0,52 ha.	Nisip.	-
30	s. Vișinești	0,50 ha.	argilă.	-
Total - 30		10,31 ha.	A-21; N-9	
XXXI	R-nul Basarabeasca			
1	or.Basarabeasca	1,50 ha.	Nisip.	-
2	or. Basarabeasca	1,50 ha.	argilă.	-
3	s. Bașcalia	0,50 ha	argilă.	-
4	s. Bașcalia	0,50 ha	Nisip.	-

5	s. Carabetovca	0,80 ha	argilă.	-
6	s. Iordanovca	0,50 ha	argilă.	-
7	com. Iserlia	0,50 ha	argilă.	-
8	com. Iserlia	0,50 ha	argilă.	-
9	s. Sadaclia	0,05 ha.	argilă.	-
10	s. Sadaclia	0,05 ha.	argilă.	-
Total - 10		6,40 ha.	A-8; N-2	
XXXII	R-nul Ștefan-Vodă			
1	s. Caplani	1,00 ha.	Nisip.	-
3	s. Carahasani	2,98 ha.	argilă.	r. Hagider-0,35 km
4	s. Cioburciu	1,00 ha.	nisip-prundiș.	Kanal – 0,8 km
5	s. Crocmaz	0,85 ha.	nsip-prundiș	r. Nistru-0,3 km
6	s. Feștelița	0,64 ha.	Nisip.	r. Copceac-1,5 km
7	s. Olănești	2,0 ha.	nsip-prundiș	r. Nistru-2-2,5 km
8	s. Purcari	1,00 ha.	nisip-calcar.	r. Nistru-2,5 km
9	s. Răscăieți	4,00 ha.	nisip-prundiș.	r. Nistru-2 km
10	s. Răscăieți	2,00 ha.	nisip-prundiș.	r. Nistru-1,2 km
11	s. Talmază	2,45 ha.	nisip-prundiș.	r. Nistru-3 km
12	s. Volintiri	3,44 ha.	argilă.	-
Total - 12		21,36	A-2; N-2; N-pr. -8	
XXXIII	R-nul Cahul			
1	s. Alexandru Ion Cuza	0,15 ha.	argilă.	-
2	s. Alexandru Ion Cuza	0,56 ha.	nisip.	-
3	s. Alexanderfeld	0,40 ha.	argilă.	-
4	s. Alexanderfeld	1,00 ha.	nisip.	-
5	s. Bădicul Moldovenesc	0,50 ha.	nisip.	-
6	s. Brînza	0,70 ha	nisip.	-
7	s. Burlacu	1,00 ha.	argilă.	-
8	s. Burlacu	1,00 ha.	nisip.	-
9	s. Colibași	0,70 ha.	argilă.	-
10	s. Colibași	0,60 ha.	nisip.	-
11	s. Găunoasa	0,30 ha.	argilă.	-
12	s. Ghiurgiulești	0,50 ha.	argilă.	-
13	s. Ghiurgiulești	0,40 ha.	nisip.	-
14	s. Larga Nouă	1,36 ha.	nisip.	-
15	s. Lebedenco	5,00 ha.	nisip.	-
16	s. Manta	1,40 ha.	argilă.	-
17	s. Manta	0,60 ha.	nisip.	-
18	s. Roșu	5,70 ha.	argilă.	-
19	s. Slobozia Mare	0,70 ha.	argilă.	-
20	s. Tătărești	0,61 ha.	argilă.	-
21	s. Vadul lui Isac	0,50 ha.	argilă.	-
22	s. Vadul lui Isac	0,50 ha.	nisip.	-
23	s. Văleni	0,80 ha.	argilă.	-
Total - 23		24,28 ha.	A-12; N-11	

XXXIV	R-nul Taraclia			
1	s. Albota de Sus	3,00 ha.	nisip.	-
2	s. Albota de Jos	1,00 ha.	nisip.	-
3	s. Musait	1,50 ha.	nisip.	-
Total - 3		5,50 ha.	N-3	
XXXV	UTA Găgăuzia			
1	s. Avdarma	2,50 ha.	argilă.	-
2	s. Avdarma	3,00 ha.	nisip.	-
3	s. Cazaclia	1,70 ha	nisip.	-
4	s. Chirsova	0,63 ha	nisip.	-
5	or. Ciadîr-Lunga	0,50 ha	argilă.	-
6	s. Cioc-Maidan	1,86 ha	nisip.	-
7	or. Comrat	4,00 ha.	argilă.	-
8	s. Congaz	2,25 ha.	argilă.	-
9	s. Tomai	0,50 ha.	argilă.	-
10	or. Vulcănești	3,00 ha.	argilă.	-
11	or. Vulcănești	2,00 ha.	nisip.	-
Total - 11		21,94 ha.	A-6; N-5	
Total pe republică - 495		330,14 ha.	A-278; N- 159; N-pr.- 17; C-41	

Abreviaturi: C – calcar; N – nisip; N-pr. – nisip-prundiș; A – argilă.

2. Protecția și folosirea rațională a subsolului geologic. Activități de inspectare.

Controlul ecologic este efectuat de către Inspectoratul Ecologic de Stat și subdiviziunile teritoriale în corespundere cu prevederile Regulamentului Inspectoratului, aprobat conform anexei nr.1 la Hotărîrea Guvernului nr.77 din 20.01.2004, iar Agenția pentru Geologie și Resurse Naturale (ca autoritate administrativă centrală din subordinea Ministerului Mediului, specializată în cercetarea, evidența, reglementarea și controlul folosirii resurselor minerale), efectuează controlul în conformitate cu Regulamentul Agenției, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.485 din 12.08.2009, ambele autorități respectînd prevederile Regulamentului organizării controalelor de stat complexe specializate, aprobat conform anexei nr.1 la Hotărîrea Guvernului nr.862 din 26.07.2004.

Programul de activitate privind controlul protecției resurselor minerale a fost axat pe următoarele probleme:

- 1 - exercitarea controlului ecologic și geologic de Stat asupra executării de către toate persoanele fizice și juridice a prevederilor legislative și normative de protecție și folosire rațională a zăcămintelor de substanțe minerale utile și a spațiului geologic în proces de exploatare, cît și în cazurile situării în spațiile subsolului geologic al altor activități, ce nu sînt legate de exploatarea zăcămintelor;
- 2 - evaluarea și stabilirea, în comun cu specialiștii subdiviziunilor teritoriale, a gradului de legitimitate a activităților agenților economici, beneficiarilor de zăcămintele, ale substanțelor minerale utile, cît și în spațiile subsolului geologic pentru activități ce nu sînt legate de exploatarea zăcămintelor;
- 3 - supravegherea asupra respectării exigențelor privind protecția mediului ambiant în procesele de exploatare a subsolului geologic, în special a terenurilor afectate în procesele de extragere a zăcămintelor de substanțe minerale utile prin metoda de carieră, pentru care se necesită o restabilire ecologică (recultivare) ritmică și calitativă;
- 4 - supravegherea așa numitelor cariere locale și întreprinderea măsurilor de combatere a extragerii ilicite de substanțe minerale utile din cadrul acestor sectoare ale subsolului;

În scopul soluționării problemelor nominalizate și protecției resurselor minerale pe parcursul anului de referință, Inspectoratul Ecologic de Stat și structurile sale din teritoriu au efectuat 183 inspectări

(controale), la compartimentul gestionarea resurselor minerale. Ca rezultat al controalelor efectuate au fost încheiate 91 procese – verbale cu privire la contravenții în privința persoanelor fizice, juridice și cu funcții de răspundere, care au admis încălcări ale normelor de drept prevăzute de Codul Contravențional al Republicii Moldova.

Suma amenzilor aplicate constituie 53 000 lei, dintre care au fost încasate 21 400 lei.

Pe parcursul perioadei de raportare au fost examinate 17 petiții și semnale de la persoane fizice și juridice.

Pentru ameliorarea în continuare a situației existente în domeniul studierii / evaluării geologice, exploatării și protecției resurselor naturale subterane, considerăm necesar de-a realiza următoarele măsuri:

- armonizarea întregului cadru legislativ cu cel european;
- elaborarea urgentă a metodologiei de evaluare și apreciere a tuturor excavațiilor (așa numitelor cariere locale) de pe teritoriul Republicii Moldova, inventarierea lor repetată și soluționarea problemei existenței lor prin stabilirea modalității de legiferare ori lichidare a acestora.

VII. UTILIZAREA ȘI PROTECȚIA FLOREI ȘI FAUNEI. STAREA ARIILOR NATURALE PROTEJATE DE STAT.

Vadim STÎNGACI,

Șef adjunct, Inspectoratului Ecologic de Stat,

Daniel ZUGRAVU,

Șef, Direcția inspectare a florei și faunei

1. Flora.

Unul dintre principalii factori stabilizatori de mediu sînt pădurile, care constituie o inestimabilă sursă de cele mai diverse produse și beneficii. În afară de masa lemnoasă și obținerea produselor forestiere care contribuie la dezvoltarea economiei naționale, flora, și în mod deosebit pădurile, constituie un factor de importanță majoră în menținerea echilibrului ecologic. Pădurile crează un microclimat capabil să diminueze efectul factorilor nefavorabili. Este notorie și importanța pădurilor pentru stabilizarea continuă a pînzei freatice și menținerea resurselor acvatice, a echilibrului bioxidului de carbon, azotului și fosforului în atmosferă, pentru emanarea oxigenului. Capacitatea pădurilor Moldovei de a absorbi bioxidul de carbon din atmosferă constituie circa 2230 mii tone pe an. Pădurile aduc o contribuție substanțială la diminuarea proceselor de eroziune a solurilor și a alunecărilor de teren. În condițiile Moldovei, cu alternanțe semnificative de temperaturi, cu secete frecvente, deficit de apă, terenuri expuse la alunecări și cu diminuarea fertilității solurilor pînă la 40-50 % prin intensificarea proceselor de eroziune, rolul protector al pădurilor capătă o importanță vitală.

Codul silvic și alte legi prevăd interzicerea reducerii suprafețelor fondului forestier, iar recoltarea masei lemnoase se permite numai în limitele stabilite de amenajamentele silvice.

Pe parcursul anului 2011 în fondul forestier, gestionat de Agenția „Moldsilva”, s-au efectuat:

- lucrări de îngrijire și conducere a arboretelor (inclusiv tăieri de igienă) pe o suprafață de 14 142 ha cu recoltarea unui volum de masă lemnoasă de 179,3 mii m³;
- tăieri de regenerare, conservare, reconstrucție ecologică și în dependență de starea arboretului, de igienă rasă pe o suprafață de 3988 ha, recoltându-se un volum total de masă lemnoasă 308,6 mii m³;
- tăieri diverse pe o suprafață de 1 429 ha cu recoltarea unui volum de masă lemnoasă de 7,4 mii m³.

Una din sarcinile primordiale ale silviculturii naționale este regenerarea și extinderea pădurilor, care se efectuează pe trei căi: naturală, artificială și mixtă. În anul 2011 s-a efectuat:

- plantarea culturilor silvice în fondul forestier pe o suprafață de 980 ha;
- ajutorarea regenerării naturale pe o suprafață de 2765 ha;
- extinderea suprafețelor împădurite pe terenuri degradate și impracticabile pentru agricultură pe o suprafață de 221 ha.

Pentru realizarea funcțiilor ecoprotective ale pădurilor este necesar ca gradul de împădurire pe țară să depășească 15 %. În acest scop se acordă o deosebită atenție activităților de plantare a arborilor în cadrul acțiunii naționale de înverzire a plaiului „Un arbore pentru dăinuirea noastră”, care au continuat și în perioada de toamnă. Pe parcursul acestei perioade în scuarle, parcurile, teritoriile adiacente caselor de locuit, școlilor, grădinițelor și altor instituții, în preajma străzilor din orașe și sate, s-au sădit 410 mii de arbori și arbuști de diferite specii, de-a lungul traseelor auto s-au sădit 12,1 mii arbori și arbuști.

2. Controlul ecologic.

Un loc aparte în promovarea politicii forestiere revine controlului ecologic de stat asupra stării, folosirii, regenerării, pazei și protecției fondurilor forestier și cinegetic. Conform art. 20 alin. (2) al Codului silvic controlul de stat asupra stării, folosirii, regenerării, pazei și protecției fondurilor forestier și cinegetic este exercitat de către guvern și organele de stat pentru protecția mediului înconjurător.

Pe parcursul anului 2011, Colaboratorii Inspectoratului Ecologic de Stat și subdiviziunilor sale teritoriale au supus controlului 3835 obiecte, au întocmit 966 procese-verbale, au depistat 830 cazuri de tăieri ilicite și încălcare a modului stabilit de folosire a fondului de exploatare de recoltare și transportare a lemnului, săvârșite pe terenurile împădurite, gestionate de Agenția pentru Silvicultură „Moldsilva”, primării și alți deținători.

Au fost depistate încălcări de mediu din domeniu și întocmite 115 procese-verbale pe cazuri de cosit neautorizat al ierbii pentru fîn și pășunat neautorizat pe terenurile fondului forestier, în perdelele forestiere de protecție și în spațiile verzi.

Rezultatele controlului de stat la compartimentul „floră” sunt reflectate în *tab. 1*.

**Rezultatele controlului de stat al respectării legislației silvice
pe teritoriul Republicii Moldova în anul 2011.**

Tab. 1

Nr. d/o	Încălările depistate și măsurile întreprinse	Unitate de măsură	Total	Inclusiv pe beneficiari						
				Agenția „Moldsilva”	Primării			Ministerul Transportului	Alți deținători	
					Sp. verzi	Păduri	F.f.		Păduri	F.f.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	11	12
1.	Obiecte controlate	Un.	3835	1240	1344	515	571	113	23	29
2.	Contravenții	Caz	966	328	155	155	259	59	3	7
	Inclusiv pe art. din CC									
2.1.	Art. 142	Caz	205	141	5	24	14	17	1	3
	- Amenzi aplicate	Lei	88600	30000	1300	5800	4000	4800	200	600
	- Amenzi încasate	Lei	41800	33550	650	2900	2200	2100	100	300
2.2.	Art. 122	Caz	625	114	140	99	228	38	2	4
	- Amenzi aplicate	Lei	739580	202600	183280	97900	204600	39000	1600	10600
	- Amenzi încasate	Lei	339740	99550	70340	46050	98000	19700	800	5300
	- Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	1144200,4	39073,19	224755,88	28124,36	92761,67	25511,3	62	458
	- Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	295412,38	29967,5	148942,23	21661,36	73224,23	21097,06	62	458
	a) arbori:									
	- tăiați	Ex.	3126	1084	535	474	915	114	1	3
	- vătămați	Ex.	568	10	71	110	270	93		14
	b) volumul masei lemn.	m ³	826,764	254,069	127,157	85,026	257,242	101,65	0,7	0,92
2.3.	Art. 123	Caz	2	1			1			
	- Amenzi aplicate	Lei	1200	200			1000			
	- Amenzi încasate	Lei	600	100			500			
	- Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	273	273						
	- Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	273	273						
2.4.	Art. 127	Caz	115	59	10	26	16	4		
	- Amenzi aplicate	Lei	12860	7300	1000	3100	1360	100		
	- Amenzi încasate	Lei	6360	3800	400	1450	660	50		
	- Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	8140	5862	150	2022	36			
	- Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	6570	5466	150	918	36			

Nr. d/o	Încălcăările depistate și măsurile întreprinse	Unitate de măsură	Total	Inclusiv pe beneficiari						
				Agenția "Moldsilva"	Primării			Ministerul Transportului	Alți deținători	
					Sp. verzi	Păduri	F.f.		Păduri	F.f.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	11	12
2.5.	Art.132	Caz	19	13		6				
	- Amenzi aplicate	Lei	3300	2600		700				
	- Amenzi încasate	Lei	1650	1300		350				
3.	Art.231 Codul penal	Caz	2			1	1			
	- arbori tăiați	Ex.	95			10	85			
	- volumul masei lemn.	m ³	34,87			7,27	27,6			
	- Prejudiciul cauzat	Lei	10886			2294	8592			
	- Prejudiciul recuperat	Lei	8592				8592			
4.	Materiale înaintate MAI	Caz	28	3	2	7	14	2		
	- arbori tăiați	Ex.	4109	527	22	2137	1407	16		
	- volumul masei lemn.	m ³	913242	227,42	15,2	172,19	490,902	753		
	- Prejudiciul cauzat	Lei	407527,8	144502,2	45420	57914,7	155618,7	4072,2		
	- Prejudiciul recuperat	Lei								
5.	Total:									
	- Amenzi aplicate	Lei	845540	284600	185580	107500	210960	43900	1800	11200
	- Amenzi încasate	Lei	390150	138300	71390	50750	101360	21850	900	5600
	- Acțiuni înaintate (prejudiciul cauzat)	Lei	419159,4	45208,19	224905,88	30216,36	92797,67	25511,3	62	458
	- Acțiuni satisfăcute (prejudiciul recuperat)	Lei	302255,38	35706,5	149092,23	22579,36	73260,29	21097,06	62	458

3. Fauna.

Una din componentele principale ale naturii este lumea animală, inclusiv fauna de vânătoare.

Condițiile de viață a vînatului pe teritoriul Republicii Moldova sînt favorabile pentru a dezvolta un efectiv mare de animale. Conform Concepției de dezvoltare a gospodăriei cinegetice, adoptată de Parlament la 27 decembrie 1997, pe teritoriul republicii s-ar putea popula cca 2 mii cerbi nobili, 20 mii de căpriori, 4 mii de mistreți, 200 mii de epuri de cîmp, 250 mii de fazani etc.

Conform legislației în vigoare vînaștoarea în 2011 a fost permisă:

- la porumbei de la 20 august pînă la 13 octombrie;
- la rațe, lișițe, și culici de la 20 august pînă la 31 decembrie;
- la gâsca sură migratoare de la 01 octombrie pînă la 15 ianuarie 2012;
- la fazani de la 01 octombrie pînă la 15 ianuarie 2012;
- la iepurele de cîmp de la 04 decembrie 2011 pînă la 15 ianuarie 2012;
- la mistreți de la 20 noiembrie pînă la 31 decembrie.

În *tab. 2* este prezentată evidența animalelor și păsărilor, cît și numărul acestora recoltate în sezonul de vânătoare.

Evidența faunei cinegetice în anul 2011.

Tab. 2

Nr. d/o	Denumirea speciei	Numărul animalelor	
		La începutul sezonului de vânătoare, (ex.)	Dobândite, (ex.)
MAMIFERE			
1.	Cerbul lopătar*	-	-
2.	Cerbul nobil*	295	-
3.	Cerbul pătat*	395	-
4.	Căpriorul*	3813	0
5.	Mistrețul*	2089	149
6.	Muflonul*	0	0
7.	Iepurele de câmp**	83774	11618
8.	Vulpe****	34233	6426
PĂSĂRI			
1.	Gîsca***	migr	1198
2.	Rața***	70415	12222
3.	Lișița***	33965	3801
4.	Fazanul**	45495	77040
5.	Porumbelul**	151345	23513
6.	Potîrnichea**	17223	-
7.	Prepețița	10550	1946

Evidența s-a petrecut:

* Fondul silvic

** Terenurile agricole

*** Bazinele de apă

**** Fondul silvic și terenurile agricole

Pornind de la structura și suprafața fondului cinegetic și diversitatea faunei cinegetice pentru contracararea braconajului se cer eforturi deosebite.

În scopul realizării obiectivelor trasate în urma interacțiunii eficiente cu Ministerul Afacerilor Interne, Agenția pentru Silvicultură “Moldsilva” și Societatea Vânătorilor și Pescarilor din Moldova au fost întreprinse acțiuni concrete în vederea contracarării și depistării cazurilor de braconaj. Astfel, pe parcursul anului 2011 au fost întreprinse 1317 raiduri în colaborare cu autoritățile menționate, în rezultatul cărora au fost întocmite 91 procese-verbale cu aplicarea amenzilor în sumă de 40940 lei. Au fost ridicate de la contravenienți 22 arme de vânătoare.

În tab. 3 sînt prezentate rezultatele raidurilor de depistare și contracarare a cazurilor de braconaj.

**Activitatea Inspectoratului Ecologic de Stat
la compartimentul „Faună” în anul 2011.**

Tab. 3

Nr. d/o	Denumirea măsurilor	Unitate de măsură	Indici
1.	Acte de control întocmite	Unități	321
2.	Raiduri întreprinse	Unități	1317
3.	Procese-verbale întocmite	Unități	91
4.	S-au ridicat arme de vânătoare	Unități	22
5.	Amenzi aplicate	Lei	40940
6.	Amenzi încasate	Lei	19770
7.	Prejudiciul cauzat	Lei	17671
8.	Prejudiciul recuperat	Lei	6470
9.	Procese penale	Dosare/persoane	-

4. Fondul ariilor naturale protejate de stat.

Fondul ariilor naturale protejate de stat include obiectele și complexele naturale cu valoare primordială incontestabilă pentru conservarea biodiversității și habitatelor naturale, pentru studierea proceselor naturale, restabilirea echilibrului ecologic și pentru educația ecologică a populației.

Suprafața totală a ariilor naturale protejate de stat constituie 157 227,4 ha sau 4,65% din teritoriul național.

Din punct de vedere științific s-a stabilit că, extinderea la scară națională a rețelei de arii naturale protejate până la 10% din teritoriu poate asigura protecția a cca 50% din totalul de specii care reflectă diversitatea taxonomică a structurii sistemelor biologice. Ponderea relativ redusă a ariilor naturale protejate de stat în raport cu teritoriul republicii și caracterul izolat al amplasării teritoriale a obiectelor de protecție nu asigură o conservare efectivă a diversității biologice conform cerințelor stipulate în convențiile internaționale din domeniu. Această situație se agravează și prin nerespectarea regimului de protecție pe unele suprafețe din cadrul fondului ariilor naturale protejate de stat, prin lacunele cadrului instituțional (lipsa unităților de administrare a ariilor protejate, cu excepția celor științifice), nivelul insuficient al calificării cadrelor și al responsabilității autorităților locale. Toți acești factori pot avea un impact negativ de proporții asupra stabilității ecologice pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Analiza structurii funcționale a ariilor naturale protejate de stat indică faptul că nucleul acestor arii îl constituie rezervațiile peisagistice și cele științifice. De asemenea caracteristic pentru rețeaua de arii naturale protejate de stat este faptul că cea mai mare parte a acestora este amplasată în sectorul silvic.

Pe parcursul anului au fost efectuate controale referitor la respectarea regimului de protecție și starea a 294 obiecte luate sub protecție, starea lor fiind reflectată în 664 acte și în cele 270 procese-verbale întocmite asupra persoanelor vinovate de încălcarea prevederilor Legii privind protecția ariilor naturale protejate de stat.

VIII. MANAGEMENTUL DEȘEURILOR ȘI SUBSTANȚELOR CHIMICE.

Veronica ANDRONIC,

Șef, Secția inspectare sol, deșeuri și substanțe chimice.

1. Aspecte generale privind gestionarea deșeurilor și substanțelor chimice.
  - 1.1. Amenajarea și întreținerea depozitelor de deșeuri menajere solide.
  - 1.2. Acțiunile de salubritate a localităților din Republica Moldova.
  - 1.3. Deșeurile de producție.
  - 1.4. Deșeurile periculoase.
2. Substanțe chimice.
3. Valorificarea deșeurilor.
4. Poluarea solurilor cu deșeuri, inclusiv periculoase.
5. Activități de inspectare.

1. Aspecte generale privind gestionarea deșeurilor și substanțelor chimice.

Resursele naturale reprezintă o componentă esențială a patrimoniului Republicii Moldova. Valorificarea acestor resurse prin exploatarea atât a materiilor prime neregenerabile (resurse minerale) cât și a celor regenerabile (apă, aer, sol) și valorificarea lor în produse avansate necesare vieții, determină în mare măsură nivelul de dezvoltare economică și socială a țării, și complementar starea mediului și condițiile naturale de trai ale populației.

Gestionarea deșeurilor ridică probleme foarte complexe, care necesită întreprinderea acțiunilor coordonate de la nivelul local la cel raional/regional, colaborarea societății civile și autorităților locale, cu reprezentanții guvernului și, de asemenea, colaborarea între state.

De-a lungul timpului, această problemă s-a acutizat, mai ales în ultimele 2 secole, s-au dezvoltat diferite metodologii, accentuându-se o abordare integrată, considerând minimizarea cantității de deșeuri, gradul de poluare provocat și mai nou, importanța deșeurilor ca materii prime secundare. Însă și în zilele noastre până și cele mai dezvoltate țări întâmpină dificultăți în ceea ce privește aplicabilitatea lor. Pentru a găsi cea mai bună metodă de management al deșeurilor, respectiv pentru a minimiza impactul acestora asupra mediului este importantă reglementarea/determinarea factorilor care stimulează o mai bună utilizare sau recuperare a resurselor conținute în deșeuri.

Principiile generale ale gestionării deșeurilor sunt concentrate în așa-numita „ierarhie a gestionării deșeurilor”. Principalele priorități fiind prevenirea producției de deșeuri și reducerea nocivității lor. Când nu se poate realiza nici una nici alta, deșeurile trebuie reutilizate, reciclate sau folosite ca resurse de energie. În ultima instanță, deșeurile trebuie eliminate în condiții de siguranță.

Prevenirea producției de deșeuri este o prioritate de vârf în ierarhia gestionării lor, dar rezultatele în acest sens nu au fost tocmai satisfăcătoare până acum. Există o mare discrepanță între obiectivul politic al prevenirii, exprimat în diferite acte normative și legislative și realitatea intensificării permanente a generării de deșeuri. Cantitățile de deșeuri cresc și, potrivit prognozelor, vor continua să crească, iar odată cu ele, va crește și impactul asupra mediului.

Obiectivele prevenirii deșeurilor sunt: – reducerea emisiilor; – reducerea conținutului de substanțe periculoase; – creșterea eficienței resurselor. Prin urmare, prevenirea trebuie aplicată prioritar fluxurilor de deșeuri cu volum mare, deșeurilor periculoase și deșeurilor care conțin substanțe periculoase.

Reducerea volumului de deșeuri casnice este însă o sarcină mult mai complicată, deoarece presupune diminuarea consumului, în general, precum și schimbarea tiparelor de consum, care, la rândul său, impune efectuarea unor schimbări ale obiceiurilor și stilului de viață al oamenilor.

În prezent, la nivel național nu sunt inițiate programe și strategii ce se înscriu în direcția prevenirii sau reducerii generării deșeurilor. Inițiativele legislative și programele – pilot sunt însă insuficiente pentru ca impactul să fie vizibil, fiind necesare conștientizarea importanței și generalizarea practicilor de prevenire a generării deșeurilor.

În acest context, precum și ca urmare a prevederilor legislației în vigoare privind deșeurile menajere și de producere, se impune elaborarea și punerea în aplicare a unei strategii și a unui plan de prevenire sau reducere a generării deșeurilor, care vor oferi cadrul unitar pentru sinergia acțiunilor de prevenire sau reducere și pentru urmărirea progresului înregistrat.

1.1. Amenajarea și întreținerea depozitelor de deșeuri menajere solide.

Datele privind gestionarea deșeurilor în Republica Moldova fac distincție între două categorii importante de deșeuri: – deșeuri municipale; – deșeuri de producție.

Deșeurile municipale reprezintă totalitatea deșeurilor generate în mediul urban și rural din gospodării, instituții, unități comerciale, agenți economici (deșeuri menajere și asimilabile), deșeurilor stradale colectate din spații publice, străzi, parcuri, spații verzi, deșeurilor din construcții-demolări și nămolurilor de la epurarea apelor uzate orășenești.

Colectarea deșeurilor este responsabilitatea autorităților publice locale, direct – prin serviciile locativ – comunale de salubritate sau indirect – pe bază de contract.

În anul 2011, cantitatea de deșeuri menajere solide colectate prin intermediul serviciilor locativ – comunale de salubritate a constituit 341,50 mii m.c. de deșeuri. Pentru populația care nu este deservită de serviciile de salubritate, cantitatea de deșeuri generată se calculează: – 0,9 kg / loc / zi în mediul urban și – 0,4 kg / loc / zi mediul rural.

Deșeurile rurale diferă de deșeurile urbane prin compoziția morfologică și cantitate.

Agravarea problemei deșeurilor, în special a deșeurilor menajere solide, este generată de modul defecuos în care sunt soluționate în prezent diferite etape de procesare a deșeurilor.

Cea mai răspândită metodă de tratare a deșeurilor menajere este depozitarea pe sol, care reprezintă o sursă importantă de poluare a solului și apelor subterane. Evacuarea deșeurilor la gunoiști rămâne a fi o modalitate de bază în eliminarea deșeurilor.

În anul 2011 au fost în funcțiune 1867 depozite de deșeuri menajere solide. Din cele 1868 depozite conforme și neconforme inventariate, depozitul din com. Bubuieci, mun. Chișinău a fost recultivat de către SRL „AVE Ungheni” pe parcursul anului 2011. Actualmente suprafața terenului ocupat de către depozitele de deșeuri menajere solide constituie 1345,93 ha și se distribuie astfel:

- 15 depozite de deșeuri menajere solide sunt construite și amenajate conform proiectelor de execuție avizate pozitiv de Expertiza Ecologică de Stat. Aceste depozite sunt dislocate în localitățile: or. Cahul, or. Comrat, com. Țințăreni (rl. Anenii Noi), s. Medveja (rl. Briceni), or. Drochia, com. Cocieri (rl Dunăsari), or. Fălești, or. Hîncești, or. Leova, satul Ciorești (rl. Nisporeni), or. Ocnîța, com. Romanеști (rl Strășeni), com. Cotuijenii Mari (rl. Șoldănești), or. Telenești și or. Ungheni. Poligoanele de deșeuri sunt gestionate de către Serviciile Comunale Locale și Autoritățile administrațiilor publice locale.
- 1009 depozite conforme. Aceste depozite de deșeuri au fost construite în lipsa proiectelor de execuție.
- 843 depozite neconforme - nu corespund cerințelor sanitaro-ecologice, ele fiind amplasate cu încălcarea condițiilor geologice și hidrologice, constituind zone periculoase, insalubre, cu pericol de impurificare a apelor subterane și de suprafață.

Majoritatea depozitelor sunt supraîncărcate și nesupravegheate de persoane responsabile. Din această cauză o parte din deșeuri se depozitează în afara perimetrelor atribuite, extinzând suprafața depozitului. În multe localități nu există gunoiști amenajate, foarte lent se implementează proiectele-tip pentru construirea depozitelor de deșeuri menajere solide.

Impactul deșeurilor asupra mediului a crescut alarmant în ultimii ani, iar administrarea ne-corespunzătoare a acestora generează contaminări ale solului și ale pânzei freatice, precum și emisii de metan, bioxid de carbon și gaze toxice, cu efecte directe asupra sănătății populației și mediului. Această acțiune nefastă a deșeurilor se manifestă deosebit de destructiv în zonele rurale. Populația deseori nu cunoaște pericolele generate de gestionarea proastă a deșeurilor (amestecarea tuturor tipurilor de deșeuri – animaliere, chimice, de construcție, metal ș.a.) și aruncarea lor pe malurile râurilor și în apropierea izvoarelor. Asemenea acțiuni conduc la poluarea puternică a apelor freatice, care sunt principala sursă de apă potabilă în localitățile rurale.

Foarte lent se implementează și alte metode de eliminare a deșeurilor. În țară aceste procedee sunt la nivel de experimentare și de proiecte-pilot.

Volumul total de deșeuri menajere solide acumulate pe parcursul anului 2011, constituie 4 641,95 mii m.c. deșeuri (tab. 1).

Gestionarea deșeurilor menajere presupune colectarea, transportarea, valorificarea și eliminarea acestora, inclusiv monitorizarea depozitelor de deșeuri după încheiere.

În Republica Moldova, responsabilitatea pentru gestionarea deșeurilor menajere solide aparține administrațiilor publice locale, care, prin mijloacele proprii sau prin concesionarea serviciilor de salubritate, trebuie să asigure colectarea (inclusiv colectarea separată), transportul, tratarea, valorificarea și eliminarea finală a acestora.

Pe parcursul anului 2011, mai mult de 97% din cantitatea de deșeuri menajere solide colectată a fost eliminată prin depozitare, ratele de reciclare și valorificare a acestor tipuri de deșeuri fiind foarte și foarte reduse.

Gradul de valorificare redus are în primul rând cauze de natură tehnică (inexistența infrastructurii de colectare separată și de sortare în toate raioanele țării, respectiv lipsa capacităților de reciclare pentru anumite tipuri de materiale), dar și economică (lipsa unor instrumente financiare care să stimuleze / să oblige serviciile de salubritate să livreze deșeurile colectate către instalații de tratare și valorificare și nicidecum către eliminare). În același timp, pentru anumite tipuri de deșeuri nu există opțiuni viabile de reciclare pe plan național, cum ar fi echipamentele electrice și electronice și alte forme de deșeuri.

Pentru amenajarea gunoiștilor, sporirea capacităților de colectare și transportare a deșeurilor menajere solide din Fondul Ecologic Național au fost finanțate 13 proiecte în sumă de 20 886 mii lei.

Depozite de deșeuri menajere solide.

Tabel 1.1

Nr	Municipiul, Raionul.	Suprafața totală a depozitelor (ha)	Numărul depozitelor existente, (un)	Volumul DMS înhumat la depozite, mii (m.c.)	Volumul DMS colectat / depozitat pe parcursul anului 2011, mii (m.c.)	Prezența gropilor Bekkari, (un.)	Depozite de deșeuri menajere solide.		
							Construite conform proiectelor de execuție, avizate pozitiv de EES	Construite în lipsa proiectelor de execuție (procese-verbale de selectare a terenurilor sunt coordonate cu organele de mediu)	Neautorizate
1	mun. Chișinău	32,66	13	19 610,66	1380,7	15	-	3	10
2	mun. Bălți	28,1	3	4 659,61	244,7	3	-	-	3
3	Cahul	40,2	59	1 814,7	516,70	6	1- or. Cahul	53	5
4	Comrat	31,7	144	2 158,35	178,0	6	1- or.Comrat	27	116
5	Anenii Noi	59,56	40	613,75	21,75	3	1-c.Țințăreni	6	33
6	Basarabeasca	18,4	24	401,6	5,0,	3	-	16	8
7	Briceni	38,2	39	420,33	83,7	18	1-s. Medveja	12	26
8	Cantemir	52,5	69	703,14	19,54	10	-	42	27
9	Cimișlia	24,07	31	1 400,84	14,24	-	-	24	7
10	Criuleni	34,0	34	369,1	14,63	7	-	28	6
11	Călăraș	14,38	28	152,07	20,87	1	-	-	28
12	Căușeni	35,69	41	311,58	39,26	17	-	16	25
13	Dondușeni	17,34	57	131,08	15,58	2	-	46	11
14	Drochia	43,45	30	156,84	42,34	5	1-or.Drochia	15	14
15	Dubăsari	18,1	19	325,2	9,1	-	1 -c. Cocieri	18	-
16	Fălești	50,69	85	897,7	35,8	10	1- or.Fălești	67	17
17	Florești	54,8	88	515,9	83,2	-	-	57	31
18	Edineț	40,56	56	1 143,21	140,01	6	-	15	41
19	Glodeni	48,0	31	1100,93	325,03	11	-	26	5
20	Hâncești	37,51	116	330,37	81,87	-	1- or.Hîncești	67	48
21	Ialoveni	32,1	39	415,95	41,05	-	-	12	27

Nr	Municipiul, Raionul.	Suprafața totală a depozitelor (ha)	Numărul depozitelor existente, (un)	Volumul DMS înhumat la depozite, mii (m.c.)	Volumul DMS colectat / depozitat pe parcursul anului 2011, mii (m.c.)	Prezența gropilor Bekkari, (un.)	Depozite de deșuri menajere solide.			
							Construite conform proiectelor de execuție, avizate pozitiv de EES	Construite în lipsa proiectelor de execuție (procese-verbale de selectare a terenurilor sunt coordonate cu organele de mediu)	Neautorizate	
22	Leova	15,25	48	381,18	56,88	-	1-or. Leova	36	11	
23	Nisporeni	35,6	73	326,53	48,13	-	1- s. Ciorești	17	55	
24	Ocnița	28,88	37	346,12	47,9	10	1-or. Ocnița	29	7	
25	Orhei	88,04	113	5 474,95	108,75	1	-	68	45	
26	Rezina	21,81	88	935,39	78,59	-	-	29	59	
27	Râșcani	116,0	91	2 892,10	22,45	10	-	43	48	
28	Ștefan Vodă	30,33	36	355,31	19,83	-	-	12	24	
29	Sângerei	25,4	41	61,22	5,52	3	-	24	17	
30	Soroca	58,66	56	846,35	46,95	5		56	-	
31	Strășeni	28,19	42	297,76	29,26	5	1-Romanești	32	9	
32	Șoldănești	23,2	80	342,70	40,30	-	1-c.Cotiujenii Mari	44	35	
33	Taraclia	23,7	21	362,02	25,82	9	-	2	19	
34	Telenești	63,5	57	3 664,90	238,50	1	1-or.Telenești	46	10	
35	Ungheni	35,36	38	2 640,0	560,0	3	1-or.Ungheni	21	16	
TOTAL		1345,93	1867	56 559,44	4 641,95	170		15	1009	843

1.2. Acțiunile de salubritate a localităților din Republica Moldova.

În scopul îndeplinirii dispoziției Guvernului Republicii Moldova nr.1469-309/3 din 16 martie 2011 cu privire la desfășurarea eficientă a acțiunilor de salubritate și amenajare a localităților, organizate în cadrul Concursului Național „Cea mai modernă, mai salubră și amenajată localitate”, instituit în baza Hotărârii Guvernului nr.678 din 06 iunie 2008, Inspectoratul Ecologic de Stat a elaborat Dispoziția nr.5-d din 21 martie 2011 cu privire la salubritatea și amenajarea localităților republicii.

Activitățile propriu-zise de salubritate și amenajare a localităților au fost anticipate de efectuarea unui șir de măsuri organizatorice.

Subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratului au participat la pregătirea Dispozițiilor Consiliilor municipale și raionale privind instituirea Comisiilor de lucru, la elaborarea planurilor locale de acțiuni și de informare a populației.

Agențiile și Inspecțiile ecologice au exercitat controalele ecologice în vederea respectării legislației privind gestionarea deșeurilor menajere și de producție și au organizat raiduri de salubritate.

Pe parcursul perioadei de desfășurare a acțiunilor de salubritate, după o inspecție extinsă în teritoriu, inspectorii de mediu au întocmit 1153 procese – verbale cu privire la contravenții persoanelor fizice, juridice și cu funcții de răspundere ce au admis încălcarea regulilor de gestionare a deșeurilor (Tab.1.2.). Aceasta a permis și concretizarea volumelor de lucru pentru realizare.

Vinovații de încălcări au fost sancționați dur. Suma amenzilor aplicate în această perioadă constituie 350 190 lei, dintre care, au fost achitate 152 320 lei.

Odată cu aplicarea sancțiunilor au fost întocmite și 904 acte de control cu prescrierea indicațiilor obligatorii în vederea lichidării în termeni restrânși a gunoiștilor depistate.

În localitățile republicii au fost depistate 5 207 gunoiști stihinice, care ocupau o suprafață de 421,5 ha, din care – 4243 gunoiști cu suprafața de 254,8 ha, au fost lichidate. Volumul deșeurilor colectate și evacuate constituie 4 836,36 tone. Activitățile de lichidare a gunoiștilor depistate s-au efectuat sub supravegherea inspectorilor de mediu din teritoriu, urmând ca acestea să fie lichidate prin reducere și nu prin înhumare în locurile unde se găseau.

Un criteriu de apreciere deosebit a activităților de lichidare a gunoiștilor stihinice este suprafața eliberată de deșeuri.

Astfel, suprafața terenurilor salubrizate constituie în spații verzi – 4 298,9 ha, păduri – 236 ha, în fâșii forestiere de protecție – 842,7 ha, pe terenuri agricole, pășuni – 7,67 ha, pe terenuri publice – 41,57 ha și 724 km de străzi și drumuri ca întindere.

Totodată au fost întreprinse măsuri de amenajare a 743 depozite de deșeuri menajere solide, pe o suprafață de 693,6 ha, lucrări care se datorează efortului primăriilor.

Subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratului Ecologic de Stat, în perioada desfășurării campaniei au efectuat 248 raiduri de salubrizare, nu doar cu scopul sancționării, dar și sensibilizării și atragerii efective a comunităților locale în activitățile de salubrizare.

Conform art.6 al Legii nr.1347-XIII din 09.10.1997 privind deșeurile de producție și menajere, autoritatea publică locală este responsabilă de implementarea cerințelor ecologice ce țin de gestionarea deșeurilor din teritoriul administrat.

În majoritatea localităților lipsesc serviciile de salubrizare și nu se efectuează colectarea, transportarea și reciclarea deșeurilor. Crearea și funcționarea acestor servicii ar conduce la reducerea cantității deșeurilor și eficiența minimizării impactului lor asupra mediului.

Pornind din situația creată, este important ca autoritatea publică locală să contribuie la crearea unei infrastructuri viabile formată din servicii specializate, care ar soluționa problemele de management al deșeurilor la nivel local.

Gestionarea deșeurilor cuprinde toate activitățile de colectare, transport, tratare, valorificare și eliminare a deșeurilor. Responsabilitatea pentru activitățile de gestionare a deșeurilor revine generatorilor acestora în conformitate cu principiul “poluatorul plătește” sau după caz, producătorilor în conformitate cu principiul “responsabilitatea producătorului”.

La nivel satisfăcător au decurs acțiunile de salubrizare a localităților în municipiile Chinău și Bălți, în raioanele Briceni, Dondușeni, Drochia, Telenești, Criuleni, Ștefan-Vodă, Leova, Ungheni ș.a., lent s-au desfășurat în UTA Găgăuzia, raioanele Strășeni, Edineț, Cantemir, Călărăși.

Pe parcursul campaniei s-au desfășurat și acțiuni de educație ecologică a populației prin intermediul seminarelor și adunărilor în colective, întrunirilor cu factorii de decizie care se fac publice.

Măsurile întreprinse de salubrizare a localităților și rezultatele obținute sunt pe larg reflectate în mass-media scrisă, emisiuni radio și televiziune. Pe parcursul Campaniei de primăvară – 2011, specialiștii Inspectoratului au participat la 31 emisiuni radio și televiziune și au publicat 37 articole în presa locală.

E regretabil, dar nivelul conștientizării populației privind păstrarea curățeniei în locurile publice și de trai lasă încă mult de dorit și rămîne o problemă de soluționat nu doar pentru instituțiile de mediu, dar, poate în primul rînd, a instituțiilor de învățămînt și societății civile.

Acțiunile de salubritate și amenajare a localităților (primăvara 2011).

Tab. 1.2.

Nr	Raionul, Localitatea	Gunoști stihinice depistate nr. / suprafața, ha	Gunoști stihinice lichidate nr. / suprafața ha	Depozite DMS amenajate nr. / suprafața ha	Selectarea teren. p/nu noi depozite DMS nr. / suprafața ha	Depozite DMS noi construite nr.	Servicii de salubritate, sortare, reciclare a deșeurilor organizate	Suprafața terenurilor salubritate după categorii (spații verzi, fâșii de protecție, etc.), ha	Acte întocmit, nr.	Procese verbale, nr.	Amenzi aplicate / încasate, lei	Proiecte realizate, cit și în desfășurare în vederea gestionării deșeurilor nr. / suma, (lei) alocată
1	mun. Chișinău	1695 / 22,34	1666 / 20,58	13 / 59,50	-	-	15	236-păduri 231,18-f/f 2975,88-sp.verzi	28	36	22400 / 7800	
2	mun. Bălți	57 / 1,02	54 / 1,07	3 / 28,10	-	-	1	79,8-sp.verzi	68	20	7000 / 2500	
3	Cahul	234 / 9,14	234 / 9,14	57 / 40,20	-	-	1	132,48-sp.verzi	59	5	3000 / 1500	2 / 5647280
4	Comrat	232 / 61,55	48 / 21,33	3 / 0,006	-	-	3	2,0-sp.verzi 0,4 - f/f	26	41	13900 / 10100	
5	Anenii Noi	86 / 18,0	32 / 5,15	3 / 8,0	2 / 5,5	-	1	14,0-sp.verzi	26	7	7000 / 3000	
6	Basarabeasca	68 / 12,4	51 / 11,3	10 / 18,4	-	-	1	12,9-sp.verzi 10,6-f/f 21,2-publice	7	5	2200 / 1500	
7	Briceni	148 / 8,0	142 / 5,66	28 / 40,7	1	1	6	82,09-sp.verzi	30	21	7800 / 3500	
8	Cantemir	122 / 1,31	68 / 0,73	34 / 31,2	-	-	5	18,2-sp.verzi	16	37	3200 / 1000	1 / 161000
9	Cimișlia	79 / 4,5	48 / 2,62	31 / 23,33	1 / 1,0	-	3	47,2-sp.verzi	28	22	10200 / 5100	1 / 2180013

10	Criuleni	82 / 5,03	82 / 5,03	27 / 29,5	-	-		9	9,77-sp.verzi 16,2-f/f 10,5-pu- blice	12	53	15400 / 6300	
11	Călăraș	107 / 1,81	101 / 1,71	1 / 1,8						28	6	6400 / 2700	
12	Căușeni	156 / 1,92	141 / 1,78	27 / 8,24				1		33	36	8700 / 4000	1 / 1800000
13	Dondușeni	42 / 0,64	23 / 1,17	39 / 5,9	2 / 0,35	2 / 0,40		1	11,0-sp.verzi 1,5 - f/f	19	16	6000 / 3000	
14	Drochia	32 / 8,134	33 / 7,6	21 / 14,6				1	10,0-sp.verzi 17,5 - f/f	34	10	8000 / 1200	
15	Dubăsari	25 / 0,995	19 / 1,62	10 / 16,9				1	12,3-sp.verzi 2,5 - pă- șuni 5,4-f/f 0,025-pu- blic 45 km- drum	10	24	6800 / 3300	1 / 1340000
16	Fălești	273 / 5,68	273 / 5,68	79 / 50,69				3	127,4-sp.ver 276,95- f/f	12	20	4200 / 2100	
17	Florești	67 / 14,3	60 / 13,3	40 /				1	13,3-sp.verzi	9	12	400 / 200	
18	Edineț	146 / 36,68	65 / 16,91	28 / 18,5	2 / 4,96			1	36,67-sp.verzi	11	23	8200 / 3400	
19	Glodeni	29 / 7,7	21 / 6,4	24 / 48,2				1	4,9-sp.verzi 1,5 - f/f/	19	35	2200 / 1100	
20	Hîncești	180 / 11,95	117 / 6,65	13 / 10,6	2 / 1,0	1 / 0,5		7	0,10-sp-verzi	33	40	15400 / 7700	1 / 798300
21	Ialoveni	82 / 12,02	72 / 10,82	28 / 31,1				2	43,4-sp.verzi	18	33	11800 / 5900	
22	Leova	56 / 22,7	26 / 1,48	1 / 0,5				1	7,31-sp.verzi	17	34	14600 / 4000	

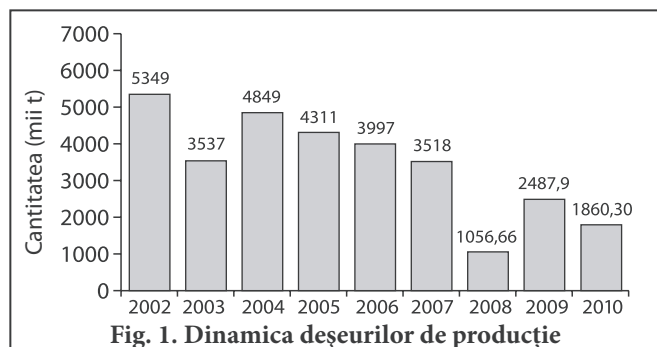
Nr	Raionul, Localitatea	Gunoști stihinice depistate nr. / suprafața, ha	Gunoști stihinice lichidate nr. / suprafața ha	Depozite DMS amenajate nr. / suprafața ha	Selectarea teren. p/nu noi depozite DMS nr. / suprafața ha	Depozite DMS noi construite nr.	Servicii de salubritate, sortare, reciclare a deșeurilor organizate	Suprafața terenurilor salubritate după categorii (spații verzi, fașii de protecție, etc.), ha	Acte întocmit, nr.	Procese verbale, nr.	Amenzi aplicate / încasate, lei	Proiecte realizate, cit și în desășurare în vederea gestionării deșeurilor nr. / suma, (lei) alocată
23	Nisporeni	80 / 20,12	48 / 8,82	18 / 13,2	1 / 3,6	3 / 3,8	2	35,4-sp.verzi 22,65- f/f	6	29	8000 / 4000	
24	Ocnîța	72 / 2,71	54 / 2,42	12 / 16,06	-	-	2	0,66-sp.verzi 4,35- f/f 200 m-drum	24	21	7000 / 3100	
25	Orhei	39 / 5,85	35 / 5,25	63 / 72,0			4	211,6-sp.verzi	11	5	200 / 0	
26	Rezina	79 / 3,46	11 / 2,14	-	-	-	1	2,9-sp.verzi	14	107	7900 / 1500	2 / 2310400
27	Râșcani	59 / 11,75	14 / 3,46	43 / 56,5			1	4,02-sp.verzi 1,7-agricol 0,05- f/f 106 km-drumuri	83	82	34600 / 17200	
28	Ștefan Vodă	130 / 18,7	105 / 13,6	11 / 12,1			1	50,0-sp.verzi 77,73 - f/f	32	52	15400 / 6400	
29	Sângerei	102 / 15,34	96 / 13,66	-	-	-	1	88,28-sp.verzi	67	51	10300 / 8900	
30	Soroca	114 / 3,08	91 / 2,56	24 / 16,6	-	-	1	8,0-sp.verzi 136- f/f 158 km-drum	32	28	11380 / 4990	

31	Strășeni	78 / 5,85	76 / 4,6	-	1	-	1	85,8-sp.verzi	17	28	17000 / 7900	
32	Șoldănești	90 / 29,0	71 / 18,76	9 / 6,9	-	-	1	95,0-sp.verzi 39,6 - f/f	18	20	2800 / 1400	
33	Taraclia	98 / 14,05	86 / 6,5				1	4,1-sp.verzi	19	88	27900 / 7250	
34	Telenești	94 / 8,7	75 / 7,2	43 / 14,3	1		1	11,2-sp.verzi 9,85-pu-blic 3,47-agricol 1,09 - f/f	30	67	8510 / 2580	
35	Ungheni	174 / 14,98	105 / 8,12	-	-	-	3	61,3-sp.verzi 64,4 km - rîuri	8	39	14400 / 6200	
TOTAL		5207 / 421,5	4243 / 254,8	743 / 693,6	13 / 16,41	7 / 4,7	85	236 - păduri 4298,9-sp.ver 842,7 - f/f 41,57-pu-blic 7,67-agricol 309,2 km -drumuri 64,4 km - rîuri	904	1153	350190 / 152320	9 / 14236 mii

1.3. Deșeurile de producție.

Deșeurile sunt tot mai mult considerate nu doar ca o problemă ecologică, ci și ca o posibilă resursă economică a cărei recuperare poate aduce importante avantaje economice.

Conform datelor statistice pe teritoriul Republicii Moldova s-au format circa 1,8 mln. tone deșeurilor de producție, dintre care 1,4 mln. tone sunt utilizate. De menționat, că pe parcursul ultimilor ani cantitatea deșeurilor de producție este în descreștere (Fig.1).

Ramurile care generează cele mai mari cantități de deșeurile de producție sunt : industria extractivă, industria alimentară și a băuturilor, creșterea animalelor (tab. 2).

Până la 25-45% din materialele dobândite de întreprinderile de extragere a materiei prime (de construcție) le reprezintă deșeurile, apoi urmează cele din zootehnie și industria alimentară. Deșeurile animale sunt o sursă puternică de poluare chimică și bacteriologică a apelor de suprafață, subterane și a solului.

În ultimii ani s-a atestat creșterea cantităților de deșeurile de producție din diverse sectoare ale economiei, mai mult din industria de extracție a materialelor de construcție. Creșterea cantității deșeurilor de producție este în dependență de activitatea industrială și de numărul de animale din sectorul zootehnic.

Cantitatea deșeurilor de producție generate de diferite sectoare ale economiei, mii tone.

Tab. 2

	Sectoarele	Formate 2010	Utilizate 2010
1.	Industria extractivă	439,3	1064,4
2.	Creșterea animalelor	279,2	204,3
3.	Industria alimentară și a băuturilor	368,8	23,6
4.	Gospodăria locativ comunală, inclusiv:	416,6	6,0
	- deșeurile menajere solide;	388,9	5,6
	- nămolul de la stații de epurare	27,7	0,4
5.	Deșeurile aferente chimiei anorganice	-	14,5
6.	Deșeurile din fitotehnie	37,5	17,9
7.	Materia secundară a metalurgiei fieroaselor	8,6	0,7
8.	Materia secundară a metalurgiei neferoaselor	0,2	0,04
9.	Deșeurile aferente industriei forestiere	11,2	2,9
10.	Deșeurile de sticlă, porțelan, faianță	14,9	18,0
11.	Deșeurile de la utilizarea hârtiei	3,17	9,9
12.	Deșeurile cu conținut de cauciuc	0,13	0,055
13.	Alte deșeurile	280,7	73,0
	TOTAL	1 860,3	1 435,3

Nămolurile.

Legislația în domeniul gestiunii deșeurilor prevede reducerea cantităților de deșeurile biodegradabile eliminate prin depozitare. Astfel nu e permisă eliminarea nămolurilor de epurare nestabilizate la depozitele de deșeurile periculoase.

Aceste nămoluri rezultate de la epurarea apelor uzate pot fi folosite în agricultură (având în vedere compoziția sa preponderent organică), dacă nu pun în pericol calitatea solurilor și a produselor agricole rezultate.

Cantitatea de nămoluri provenite de la stațiile de epurare orașenești și a celor provenite din epurarea / preepurarea apelor reziduale din industrie constituie 27,7 mii tone, dintre care sunt utilizate doar 0,4 mii tone (este un procent redus de utilizare a nămolurilor de epurare în agricultură).

Deșuri provenite din sectorul zootehnic.

O problemă extrem de importantă pentru țara noastră este poluarea solului și apelor subterane cu diferite deșuri organice, resturi furajere, dejecții animaliere ș.a. În rezultatul putrefacției și mineralizării, azotul organic din aceste deșuri se transformă în nitrați, care infiltrându-se în sol conduc la poluarea apelor subterane.

Conform datelor inventarierii complexelor zootehnice s-a constatat, că pe teritoriul țării funcționează 150 de complexe, la care s-au acumulat pe parcursul anului 279,2 mii m.c. de dejecții animaliere, dintre care fiind utilizate doar 204,3 mii m.c.

1.4. Deșeurile periculoase.

Deșeurile periculoase alcătuiesc, de obicei, mai puțin de 1% din toată cantitatea de deșuri acumulate. În cazul gestionării incorecte ele prezintă un pericol deosebit pentru mediul înconjurător și sănătatea populației. Cantitatea deșeurilor periculoase formate, constituie – 404,05 tone și utilizate 592,32 tone (tab. 4).

Prin urmare, cantitatea de deșuri utilizate și neutralizate scade, iar cantitatea de deșuri expediate la rampele de depozitare și cele transmise altor întreprinderi crește.

Evidența statistică a deșeurilor nu este suficient de strictă și adesea nu reflectă starea reală a lucrurilor.

Prin natura lor, deșeurile periculoase au cel mai mare impact potențial asupra mediului înconjurător și sănătății populației. Ținând cont de proprietățile lor specifice (de exemplu: inflamabilitate, corozivitate, toxicitate), este necesar ca activitățile de gestionare a deșeurilor periculoase să fie abordate într-un mod riguros.

Majoritatea deșeurilor periculoase sunt depozitate la întreprinderile generatoare de deșuri.

Deșuri periculoase (toxice), tone.

Tab. 3

Nr. d/o	Denumirea deșeurilor	Formate 2010	Utilizate 2010
1.	Deșuri ce conțin compuși de cianură	23,4	-
2.	Sediment din decontor format după epurarea chimică și / sau electrocoagulare	10,7	-
3.	Deșuri ce conțin Vanadiu	-	-
4.	Deșuri petroliere	226,2	223,4
5.	Pesticide inutilizabile și interzise	-	-
6.	Deșuri ce conțin Pb	33,3	3,7
7.	Deșuri ce conțin compuși neorganici de fluor	-	-
8.	Deșuri de la produceri galvanice	4,94	-
9.	Emulsii utilizate și lichide tratare-răcire	2,7	3,2
10.	Deșuri de la producerea și utilizarea coloranților, pigmentilor lacurilor și vopselelor	1,0	0,9
11.	Deșuri ce conțin "Cu" și compușii lui	0,025	-
12.	Deșuri ce conțin "Ni" și compușii lui	0,028	-
13.	Deșuri ce conțin fosfor și compușii lui	-	-
14.	Deșuri sau substanțe uzate și articole ce conțin PCB, PCT, PBB	-	-
15.	Deșuri ce conțin aldehydă formică	-	-
16.	Solvenți utilizați	-	0,073
17.	Deșuri ce conțin crom ("Cr") hexavalent și compușii lui	13,9	11,3
18.	Acizi neorganici utilizați	1,1	0,15
19.	Acizi organici utilizați	0,001	0,001
20.	Detergenți	42,5	12,0
21.	Deșuri ce conțin stibiu și compușii lui	-	-
22.	Deșuri ce conțin mercur și compușii lui	0,054	-
23.	Deșuri ce conțin cadmiu și compușii lui	-	-
24.	Deșuri ce conțin clorsilanin	-	-
25.	Deșuri din alte grupe	44,2	337,6
Total		404,05	592,32

2. Substanțe chimice.

Datorită riscului pentru mediu și sănătatea populației reprezentat de substanțele și preparatele chimice periculoase, managementul și monitorizarea acestora prezintă interes deosebit din partea tuturor factorilor responsabili.

Armonizarea legislației naționale cu actele normative europene în domeniu reprezintă una din prioritățile autorităților competente.

În vederea implementării Directivei 91/414 privind plasarea pe piață a produselor pentru protecția plantelor, în anul 2011 au fost emise 250 avize ecotoxicologice necesare în vederea omologării acestora, dintre care 200 au fost omologate de Consiliul Interdepartamental pentru Omologarea Produselor pentru Protecția Plantelor prin procedură națională.

Pe parcursul anului în țară au fost importate 4 350 tone de produse chimice pentru protecția plantelor și s-au utilizat 2 522 tone. Au activat 52 firme licențiate care s-au ocupat cu importul produselor pentru protecția plantelor.

În total, cu activitățile de asigurare a agriculturii cu produse pentru protecția plantelor s-au ocupat 150 companii și firme specializate.

Poluanții organici persistenți.

Poluanții organici persistenți (POP) reprezintă o categorie de substanțe foarte stabile din punct de vedere chimic, cu proprietăți toxice și bioacumulative.

În virtutea proprietăților lor, poluanții organici persistenți, prezintă un pericol sporit pentru sănătatea oamenilor și mediul ambiant. Ei au calități nocive extrem de pronunțate, au un grad înalt de rezistență la degradare și proprietăți de acumulare în organismele vii și mediul înconjurător, pot fi ușor transportați în atmosferă la distanțe mari și se depun departe de locul de emisie, pot afecta sănătatea și mediul, fie aproape sau departe de sursele lor.

POP cuprinde un șir de pesticide organo-clorurate, bifenili policlorurați (BPC) și unii poluanți industriali, inclusiv dioxinele și furanii.

În perioada anilor 2003-2008, în baza Hotărârii Guvernului nr.1543 din 29.11.2002 cu privire la măsurile suplimentare pentru depozitarea centralizată și neutralizarea pesticidelor inutilizabile și interzise, în baza mijloacelor alocate din bugetul de stat și Fondul Ecologic Național și cu suportul țărilor membre NATO unitățile Armatei Naționale și ale Departamentului Situații Excepționale, au realizat lucrările de reambalare și stocare centralizată a pesticidelor inutilizabile și interzise din depozitele fostelor gospodării agricole. În rezultat, către sfârșitul anului 2008, peste 3350 tone de deșeuri de pesticide din 350 de depozite și 40 de înhumări ilicite au fost colectate, ambalate și stocate în 23 depozite centrale raionale.

În anii 2007-2008 în cadrul proiectului „Managementul și distrugerea stocurilor de poluanți organici persistenți, cofinanțat de Fondul Global de Mediu prin Banca Mondială, cofinanțat de Guvernul Republicii Moldova și implementat de Ministerul Mediului, 1293 tone de pesticide din 11 raioane (13 depozite) au fost evacuate peste hotare și distruse.

În prezent, în 23 depozite se mai păstrează cca. 2000 tone de astfel de deșeuri, ambalajul cărora se deteriorează cu trecerea timpului, în așa mod crescând substanțial riscurile generate de acestea pentru mediu și populația din zonele adiacente. Numeroasele adresări parvenite la Guvern, Ministerul Mediului și alte instituții de stat centrale, denotă o îngrijorare tot mai mare a populației și autorităților din teritoriu în legătură cu agravarea acestei probleme. Totodată, anual se cheltuiesc sume importante din bugetul de stat pentru asigurarea pazei acestor obiecte, care nu întotdeauna este eficientă, fiind înregistrate numeroase spargerii ale depozitelor și sustragerea ambalajului de către cetățeni inconștienți.

Depozitul din raionul Comrat

Depozitul din raionul Taraclia

Toate acestea demonstrează necesitatea acută de soluționare urgentă a problemei acestor stocuri, și, în primul rând, a pesticidelor lichide (cca. 190 tone), care din cauza coroziunii butoaielor, se scurg și poluează masiv zonele adiacente.

La 3 mai 2011 a fost semnat Memorandumul între Ministerul Mediului și Agenția Ceha pentru Dezvoltare (CZDA) privind proiectul „Reducerea riscurilor de mediu cauzate de pesticide în Moldova”, conform căruia în perioada iunie 2011 – mai 2012 vor fi evacuate și distruse cca. 200 tone de pesticide din patru depozite raionale: Grădinița (Căușeni), Clocușna (Ocnița), Ciobalaccia (Cantemir) și parțial Pașcani (Criuleni). În afara acestui proiect rămân 19 depozite cu cca. 1800 tone de pesticide.

Depozitul din raionul Taraclia

Ministerul Apărării negociază cu NATO acordul de finanțare a activităților de evacuare și distrugere a cca. 1270 tone de pesticide, ambalate și depozitate la etapele precedente proiectului. Conform angajamentelor anterioare, aceste lucrări urmează a fi cofinanțate din Fondul Ecologic Național, drept contribuție din partea Guvernului.

În prezent, Oficiul Managementul Durabil POP de pe lângă Ministerul Mediului implementează proiectul „Colectarea, depozitarea centralizată și distrugerea reactivelor chimice învechite din laboratoarele instituțiilor de învățământ preuniversitar din Republica Moldova”, finanțat din Fondul Ecologic Național. Lucrările sunt realizate de Compania SAVA (Germania) în baza contractului semnat la 4 mai 2011. Compania respectiva are o experiență bogată în domeniu, dispune de capacitățile necesare și este autorizată pentru realizarea activităților de eliminare a deșeurilor chimice periculoase, inclusiv din categoria POP.

Având în vedere, incertitudinea în privința semnării acordului de finanțare și lansare a lucrărilor de eliminare a pesticidelor în cadrul Proiectului NATO și situația privind stocurile de pesticide din depozitele raionale, una din căile de soluționare a problemei ar fi eliminarea treptată, în ordinea priorităților stabilite a stocurilor din depozite, reieșind din mijloacele disponibile.

Depozite de pesticide inutilizabile și interzise.

Tab. 4

Nr./od	Raionul Municipiul	Locul depozitării centralizate	Cantitatea, (t)
1	Anenii Noi	Unitatea militar Dânceni	20,600
2	Ialoveni		123,445
3	Basarabasca	Sadaclia	47,268
4	Cahul	Cahul	77,519
5	Călărași	Călăraș, Onișcani	132,14
6	Chișinău	Pașcani, Criuleni	184,88
7	Criuleni, Dubăsari		

Nr./ od	Raionul Municipiul	Locul depozitării centralizate	Cantitatea, (t)
8	Comrat	Budjac	135,436
9	Dondușeni	Tîrnova	54,875
10	Dubăsari	Doroțcaia	21,008
11	Fălești	Hitresti	200,199
12	Glodeni	Alexandreni, Sîngerei Alexandreni	225,18
13	Mun. Bălți		
14	Sîngerei		
15	Drochia		
16	Leova	Iargara	56,771
17	Ocnia	Clocușna	16,0
18	Orhei	Pelivan	57,449
19	Soroca	Cosăuți	34,446
20	Taraclia	Rodina Nova	190,743
21	Ungheni	Ungheni(unitatea militară)	97,02
22	Cantemir	Ciobalaccia	12,21
23	Edineț	Edineț	9,2
24	Căușeni	Grădinița	141,7
25	Rezina	Păpăuți	34,12
26	Ciadir Lunga	Gaidar	76,81
Total acumulat în depozite			1949,03

3. Valorificarea deșeurilor.

Odată cu intrarea în vigoare a noii Directive a Uniunii Europene 2008-98/CE privind deșeurile, în Uniunea Europeană sau schimbat abordările ce țin de gestionarea deșeurilor, și acestea urmează a fi incluse în politica și legislația națională prin elaborarea actelor respective în domeniu.

Pentru promovarea unui management adecvat al deșeurilor menajere solide și al deșeurilor periculoase este necesară crearea de către autoritățile publice locale a infrastructurii privind colectarea selectivă a deșeurilor menajere solide, colectarea și gestionarea corespunzătoare a deșeurilor periculoase, inclusiv prevederea tuturor operațiunilor de transportare, depozitare și construirea instalațiilor de tratare a tuturor formelor de deșeuri.

Sunt necesare eforturi considerabile în vederea conformării la normele și practicile europene, respectând standardele europene privind managementul deșeurilor.

Actualmente, în Republica Moldova își desfășoară activitatea de gestionare a deșeurilor 29 agenți economici (tab.5), care dețin autorizații de management al deșeurilor (colectarea, prelucrarea maselor plastice, maculaturii, cauciucurilor, decontaminarea deșeurilor de mercur, a uleiurilor industriale ș.a.).

Prin urmare, a crescut numărul și a agenților economici care se ocupă de colectarea, transportarea și utilizarea deșeurilor industriale (sticlă, maculatură, metal uzat, masă plastică ș.a.) și periculoase (baterii, sedimente galvanice, becuri luminescente uzate, deșeuri petroliere).

Agenții economici care dispun de Autorizații privind gestionarea deșeurilor.

Tab. 5

№	Agentul economic / Adresa juridică	Seria și nr. autorizației, termenul de valabilitate	Genul de activitate	Volumul și tipul deșeurilor colectate/depozitate, (tone)	Volumul și tipul deșeurilor prelucrate, (tone)	Volumul și tipul deșeurilor livrate/exportate, (tone)
1	Îl „Ursachi Trans”, mun. Chișinău, str. O. Ghibu, 7/1, ap. 75	005 nr.001 / 2006 Din 07.02.2006, valabilă 07.02.2011 005 nr.032/2011 din 18.04.2011, valabilă 07.02.2011	Colectarea, prelucrarea și comercializarea deșeurilor de polietilenă, PET și alți polimeri			
2	SA „Liga-2”, mun. Chișinău, str. V. Micle, 2B	005 nr. 020/2009 din 03.11.2009, valabilă 03.11.2014	Efectuarea activităților în domeniul gestionării deșeurilor, inclusiv colectare, a comercializarea deșeurilor din maculatură.	Maculatură – 1 400,0		Maculatură – 1 400,0
3	SRL „ABS”, mun. Chișinău, str. Pădurii, 1	005 nr.003 / 2006 din 05.10.2006, valabilă 05.10.2011	Colectarea și prelucrarea deșeurilor din masă plastică	Masă plastică (PET) – 844,0	Masă plastică (PET) – 702,0	Masă plastică (PET) – 504,0
4	SA „Sigma”, mun. Chișinău, bd. Decebal, 99	005 nr.010 / 2007 din 03.08.2007, valabilă 03.08.2012	Efectuarea activităților în domeniul colectării sticlelor, PET-ilor și deșeurilor din mase plastice	Pe parcursul anului n-au fost colectate deșeurii de masă plastică și sticlă		
5	SRL „Vaniș Prim”, mun. Chișinău, str. Meșterul Manole, 9	005 nr.006 / 2007 din 19.03.2007, valabilă 19.03.2012	Efectuarea activităților în domeniul colectării și prelucrării deșeurilor galvanice, substanțelor chimice cu termen expirat și lămpilor luminescente uzate	Lămpi luminescente uzate cu mercur – 39960 unități Deșeurii de mercur – 0,084 Selicogheli – 2,522	Lămpi luminescente uzate cu mercur – 34787 unități Selicogheli – 2,522	
6	SRL „Grafic-Prim”, Mun. Chișinău Str. A. Gohberg, 2 of.126	005 nr. 009/2007 din 20.04.2007, valabilă 20.02.2012	Colectarea și prelucrarea deșeurilor din polietilenă prin metoda aglomerării			
7	SRL „Inconarm”, mun. Chișinău str. Petricani, 86	005 nr.005/2006 din 18.12.2006, valabilă 18.12.2011 005 nr.036/2012 din 06.01.2012, valabilă 06.01.2017	Utilizarea deșeurilor de uleiuri industriale ecologice conforme în tehnologia de producere a betonului și betonului armat	Deșeurii de uleiuri industriale – 3,6	Deșeurii de uleiuri industriale – 3,6	
8	SRL „UISPAC”, mun. Chișinău, str. N. Millescu Spătarul, 75	005 nr.015 / 2008 din 26.08.2008, valabilă 26.08.2013	Efectuarea activităților în domeniul colectării deșeurilor de masă plastică	Deșeurii de masă plastică – 30,3	Deșeurii de masă plastică – 26,9	

№	Agentul economic / Adresa juridică	Seria și nr. autorizației, termenul de valabilitate	Genul de activitate	Volumul și tipul deșeurilor colectate/depozitate, (tone)	Volumul și tipul deșeurilor prelucrate, (tone)	Volumul și tipul deșeurilor livrate/exportate, (tone)
9	„ADREM” SRL, mun. Chișinău, str. M. Viteazu, 25	005 nr.008 / 2007 din 28.03.2007, valabilă 28.03.2012	Colectarea uleiurilor uzate de automobile și arderii în cazane pentru încălzirea încăperilor întreprinderii	Uleiuri uzate de la automobile – 17,2	Uleiuri uzate de la automobile – 17,2	
10	SRL „Panel - Sistem”, mun. Chișinău str. G. Călinescu, 11	005 nr.028 / 2010 din 17.11.2010, valabilă 17.11.2015	Gestionarea deșeurilor, inclusiv colectarea, comercializarea deșeurilor din maculatură	-	-	-
11	SRL „Grijuliu”, mun. Chișinău, bd. Dacia, 49/3 ap.21	005 nr.029 / 2010 din 29.12.2010, valabilă 29.12.2015	Gestionarea deșeurilor, inclusiv colectarea, comercializarea deșeurilor din maculatură	-	-	-
12	SRL „Total Reciclare”, nun. Chișinău, str. Alba Iulia, 75	005 nr.023 / 2010 din 23.06.2010, valabilă 23.06.2015	Colectarea, prelucrarea deșeurilor din maculatură și carton	-	-	-
13	SRL „Filada Plast”, mun. Chișinău, str. M. Dosoftei, 97/2 ap.6	005 nr.024 / 2010 din 15.07.2010, valabilă 15.07.2015	Colectarea și comercializarea deșeurilor din polietilenă	-	-	-
14	Asociația Obștească „Pomul Vieții”, Asociația Obștească „Pomul Vieții”, mun. Chișinău, bd. Traian, 17/1 ap.113					
15	SRL SV-Lana, mun. Chișinău, str. M. Manole, 49	005 nr.018 / 2009 din 26.05.2009, valabilă 26.05.2014	Colectarea, transportarea, depozitarea și comercializarea deșeurilor din sticlă	-	-	-
16	SRL „Sălcioara – Vascan”, mun. Chișinău, str. Tighina, 49/2	005 nr.007 / 2007 din 23.03.2007, valabilă 23.03.2012	Colectarea și prelucrarea deșeurilor din polietilen-tereftalat	-	-	-
17	SRL „Sălcioara – Vascan”, mun. Chișinău, str. Tighina, 49/2	005 nr.034/2011 din 03.06.2011, valabilă 03.06.2011	Colectarea, comercializarea și prelucrarea deșeurilor din maculatură	Maculatură – 3069,0	Maculatură – 2556,0	
18	Mișcarea Ecologistă din Moldova, OT. Chișinău, str. M. Eminescu, 1	005 nr.030/2011 din 14.01.2011 valabilă 14.01.2016	Recepționarea și stocarea temporală a anvelopelor uzate	-	-	-
19	Cooperativa „Polivtor”, mun. Bălți, str. Coroban, 2A	005 nr.014/ 2008 din 10.06.2008, valabilă 10.06.2013	Efectuarea activităților în domeniul gestionării deșeurilor din polietilenă	Polietilenă – 25,2	Polietilenă – 25,8	

19	Îl "Roșca și C", mun. Bălți, str. Mitrop Dosoftei, 13	005 nr.019 / 2009 din 18.08.2009, valabilă 18.08.2014	Efectuarea activităților în domeniul gestionării de- șeurilor, inclusiv colectare, prelucrare a deșeurilor din masă plastică.	Polietilenă – 28,9	Polietilenă – 22,7	Metal – 17,4 Sticlă – 56,5 PET – 19,8 Maculatură – 17,6
20	ÎM "Gospodăria Specializa- tă Auto Bălți", or. Bălți, str. Decebal, 126	005 nr.013 / 2008 din 20.05.2008, valabilă 20.05.2013	Efectuarea activităților în domeniul gestionării de- șeurilor menajere solide.	Deșeurii menajere – 81009 / depozitate – 1534802		Polietilenă – 27,0 Maculatură – 230,0 Plastic – 11,0 PET – 50,0 Tricotaj – 150,0 Agricole – 600,0
21	„Junicard-Com” SRL, mun. Bălți, str. Crișlov 24	005 nr. 026 / 2010 din 20.07.2010, valabilă 20.07.2015	Achiziția și prelucrarea de- șeurilor nemetalice (hîrtie și carton, PE, PP, PVC, PET și deșeurii agricole)	Polietilenă – 48,1 Maculatură – 158,7 PET – 5,8		
22	SRL „Finplast Prim”, mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, 195	005 nr.033/2011 din 17.10.2011, valabilă 17.10.2016	Colectarea, sortarea, reciclarea și comerciali- zarea deșeurilor neme- talice (maculatură(hîrtie, carton), materiale plastice (PE, PP, PS, PVC), folie de peliculă (LDPE, HDPE,PP), sticle PET)			
23	Persoană fizică Valentina CARA, or. Cahul, str. Griviței, 9/42	005 nr. 016 / 2009 din 30.04.2009, valabilă 30.04.2012	Efectuarea activităților în domeniul colectării și comercializării deșeurilor din sticlă și polietilenă	Cauciuc - 10		
24	SRL "Trisumg", or. Cahul, str. Muncii 1a	005 nr.022 / 2010 din 18.05.2010, valabilă 18.05.2015	Efectuarea activităților în domeniul gestionării de- șeurilor pentru activitățile de prelucrare prin metoda de piroliza a deșeurilor din cauciuc și plastic.			
25	SRL "AVE Ungheni", or. Ungheni, str. Lacului, 1	005 nr.017 / 2009 din 15.05.2009, valabilă 15.05.2014 005 nr.025 / 2010 din 02.07.2010, valabilă 02.07.2015	Efectuarea activităților în domeniul colectării și comercializării deșeurilor din sticlă și polietilenă	11056,1 colectat 10874,0 depozitat	Carton – 147,2 PET – 18,08 Plastic – 9,52 Metal – 7,3	Carton – 147,2 PET – 18,08 Plastic – 9,52 Metal – 7,3

№	Agentul economic / Adresa juridică	Seria și nr. autorizăției, termenul de valabilitate	Genul de activitate	Volumul și tipul deșeurilor colectate/depozitate, (tone)	Volumul și tipul deșeurilor prelucrate, (tone)	Volumul și tipul deșeurilor livrate/exportate, (tone)
26	SA „Reparații Auto”, rîl Orhei, s. Peresecina, str. M. Eminescu, 15	005 nr.004/2006 din 25.10.2006, valabilă 25.10.2011	Desfășurarea activității de colectare a deșeurilor de polimeri pe teritoriul Republicii Moldova din masă plastică	Deșeuri din plastic - 500	Deșeuri din plastic - 400	Deșeuri din plastic - 610
27	SRL Maxipet-LUX”, s. Dubăsarii Vechi, rîl Criuleni	005 nr.002 / 2006 din 05.07.2006, valabilă 05.07.2011	Desfășurarea activității de colectare și prelucrare a deșeurilor și resturilor de cauciuc	Anvelope uzate - 64		
28	SA „Lafarge Ciment (Moldova)”, or. Rezina, str. Vinului 1.	005 nr.027 / 2010 din 01.10.2010, valabilă 01.10.2011 005 nr.035/2011 din 01.10.2011, valabilă 01.10.2016	Colectarea (depozitarea) și coincinerarea deșeurilor din cauciuc	-	-	-
29	SRL „Telemautoservice” rîl Anenii Noi, sat. Varnița, str. N. Iorga, 2	005 nr.021 / 2010 din 12.05.2010, valabilă 12.05.2015	Colectarea și prelucrarea deșeurilor din lămpi, termometre și baterii uzate care conțin mercur	-	-	-
30	Î.M. „Salub Sireț”, Sat. Sireț, Rl. Strășeni	005 nr.031/2010 din 17.01.2011, valabilă 17.01.2012	Gestionarea deșeurilor, inclusiv: colectarea selectivă, transportarea și depozitarea deșeurilor în raionul Strășeni			
Agenți economici licențiați în domeniul gestionării deșeurilor						
31	S.A. „Metalferos”, mun. Chișinău, str. Mateevici, 2	Autorizația pentru emisii poluanților în atmosfera nr. 05-6-21 din 06.01.12, valabilă 06.01.2017 Licența seria A MMII nr. 024635 din 11.04.07, valabilă 11.04.12	Colectarea, păstrarea, prelucrarea, comercializarea și exportul resurselor și deșeurilor de metale feroase, de baterii de acumulatori uzate, inclusiv în stare prelucrată	Metal feros - 254595,8 Metal neferos - 11398,2 Acumulatori uzate - 2172,0	Metal feros - 80,0 Metal neferos - 156,4 Acumulatori uzate - 55,31	Metal feros - 252891,8 / 93582,0 Metal neferos - 11180,0 / 11180,0 Acumulatori uzate - 2163,0 / 2163,0
32	Î.M. Regia „Autosalubritate”, mun. Chișinău, str. 27 Martie, 1918, nr.14	Statutul întreprinderii, Autorizația pentru emisii poluanților în atmosferă nr. 251-01-08/2-23 din 25.05.10, valabilă 18.04.2012	Asanarea și îndepărtarea gunoaielor, salubritate și activități similare	deșeuri menajere solide - 1506000,0		

33	S.R.L. „Uniplast”, mun. Chișinău, str. Pădurii, 6/2	Statutul întreprinderii, Autorizația pentru emisia poluanților în atmosferă nr.601-01-08/2-73 din 17.11.10, valabilă 17.11.15	Producerea articolelor de polietilenă	Polietilenă -298,20	Polietilenă -296,30	
34	S.R.L. „Simco Euro”, mun. Chișinău, str. Uzinelor, 9/3	Statutul întreprinderii, Autorizația pentru emisia poluanților în atmosferă nr.409-01-08/2-46 din 11.08.10, valabilă 11.08.2015	Achiziționarea, prelucrarea maculaturii și producerea articolelor din carton	Maculatură -7000,0	Maculatură - 7000,0	
35	S.R.L. „Atarac-Plus”, mun. Chișinău, str. Muncești, 623	Statutul întreprinderii, Autorizația pentru emisia poluanților în atmosferă nr. 05-6-856 din 16.12.11, valabilă 16.12.2016	Achiziționarea, prelucrarea maculaturii și producerea hârtiei igienice	Maculatură -58,0	Maculatură - 58,0	
36	S.A. „Fabrica de sticlă din Chișinău”, mun. Chișinău, str. Transnistria, 20	Statutul întreprinderii, Autorizația pentru emisia poluanților în atmosferă nr. 05-6-19 din 28.07.10, valabilă 01.08.2012	Colectarea sticlei uzate, folosirea pentru producerea vaselor din sticlă	Sticlă -13982,548	Sticlă -10728,812	
37	Î.M. „Glass Container Company”, mun. Chișinău, str. Uzinelor, 201	Statutul întreprinderii, Autorizația pentru emisia poluanților în atmosferă nr. 05-6-05 din 18.03.09, valabilă 31.03.2014	Colectarea cioburilor de sticlă, folosirea lor pentru producerea vaselor de sticlă	Deșeuri (cioburi) de sticlă - 7817,0	Deșeuri (cioburi) de sticlă - 7817,0	
38	S.A. „Combinatul articolelor de carton”, mun. Chișinău, str. Transnistria, 16	Statutul întreprinderii, Autorizația pentru emisia poluanților în atmosferă nr. 05-6-70 din 28.02.11, valabilă 28.02.2012	Achiziționarea, prelucrarea maculaturii și producerea ambalajului din carton	Maculatură - 5921,215	Maculatură -1571,162	Maculatură livrată la export - 4283,930
39	Î. „Cobzari și CO”, mun. Bălți, str. Victoriei, 51	-	Producerea detaliilor din plastic	Masă plastică - 0,42	Masă plastică - 0,42	
40	SA „Bălțimetreut”, mun. Bălți, str. B. Glavan, 1	Licența AM II nr.024441, valabilă 29.03.2012	Colectarea și transportarea fierului uzat	Fier uzat - 7218,0	-	Fier uzat - 3839,0

№	Agentul economic / Adresa juridică	Seria și nr. autorizăției, termenul de valabilitate	Genul de activitate	Volumul și tipul deșeurilor colectate/depozitate, (tone)	Volumul și tipul deșeurilor prelucrate, (tone)	Volumul și tipul deșeurilor livrate/exportate, (tone)
41	ÎM GLC „Anenii Noi”, or Anenii Noi, str. Suvorov, 38	-	Colectarea selectivă a deșeurilor menajere solide	Maculatură – 0,2 PET – 0,3		Maculatură – 0,2
42	ÎM „Gospodarul”, rl. Anenii Noi, sat. Bulboaca, str. Dacia	-	Colectarea selectivă a deșeurilor menajere solide	Maculatură – 2,0 PET – 1,5 Sticlă – 3,0		Maculatură – 2,0 PET – 1,5 Sticlă – 3,0
43	PF Pleșca Octavian, or. Briceni	-	Colectarea maculaturii, PET	PET – 3,410		PET – 3,410
44	SRL „Cibacom”, or. Cimișlia	-	Colectarea separată și transportarea deșeurilor la întreprinderile de prelucrare	Fier uzat – 280 / 80 Sticlă – 58,4 / 39,67 Peliculă – 11,0 / 11,0 Maculatură – 11,0 / 11,0 Sticlă – 2,8 / 2,8 Ceramică – 14,2 / 14,2		Fier uzat – 200,0 Sticlă – 18,73
45	Îl „Scurtu Maria”, or. Călărași, str. Dosoftei, 65	Licența nr.0015	Colectarea separată a deșeurilor din PET și hârtie	PET – 25,0 Hârtie – 80,0	PET – 25,0 Hârtie – 80,0	
46	S.R.L. „Teolux-Garant”, com. Mileștii Mici, rl. Ialoveni	Certificatul de înregistrare nr.113601005248 din 17.04.03 Autorizație nr.000940 din 17.10.07	Prelucrarea moluzului rezultat al extragerii pietrei calcaroase și producerea, comercializarea materialului de construcție (făină de calcar). Moluzul se procură de la Î.S. „Mina de Piatră Mileștii Mici”	Deșeuri de producere moluz – 9450,0 tone	Deșeuri de producere moluz – 9450,0 tone	
47	ÎM „Salubr Leova”, or. Leova, str. Ion Aldea Teodorovici, 5	Statutul întreprinderii	Colectarea, evacuarea și reciclarea deșeurilor menajere solide	Deșeuri menajere solide – 4233,0 / 42323,4 PET – 4,750 Hârtie, carton – 4,864		PET – 4,750 Hârtie, carton – 4,864

4. Poluarea solurilor cu deșeuri, inclusiv periculoase.

În calitatea sa de component important al mediului înconjurător, solul este supus unor variate intervenții umane cum ar fi: extinderea culturilor agricole și intensificarea procesului de producție agricolă, pășunat abuziv și excesiv, exploatarea nerațională a pădurilor, industrializarea și urbanizarea, construcții hidrotehnice și căi de transport, etc.

În țara noastră solul este supus la o serie de impacturi, cum ar fi: eroziunea și scurgerile de sol, alunecările de teren, acidificarea, saraturarea și degradarea alcalină, compactarea orizonturilor superioare, acoperire cu depuneri, poluarea chimică și biologică și chiar distrugerea totală prin excavări pentru exploatarea miniere de suprafață, cariere, balastiere, gropi etc.

Prin urmare, poluarea solului include întreaga gamă de fenomene și procese de degradare a solului ca rezultat al activității umane.

Pe lângă faptul, că inspectorii de mediu au întocmit 2 231 procese-verbale cu privire la contravenții în privința persoanelor care au admis stocarea și împrăștierea pe sol a deșeurilor de orice natură, în 272 cazuri au fost prevenite aruncări de deșeuri animaliere.

5. Activități de inspectare.

Pe parcursul anului 2011 Inspectoratul Ecologic de Stat și structurile sale din teritoriu au efectuat 2889 (inclusiv substanțe chimice) inspectări (controale), la compartimentul gestionarea deșeurilor și substanțelor chimice. Ca rezultat al controalelor efectuate au fost încheiate 2144 (inclusiv substanțe chimice) procese – verbale cu privire la contravenții în privința persoanelor fizice, juridice și cu funcții de răspundere, care au admis încălcări ale normelor de drept prevăzute de Codul Contravențional al Republicii Moldova.

În limitele prevăzute de lege, au fost aplicate sancțiuni contravenționale sub formă de amendă în mărime de 856970 (inclusiv substanțe chimice) lei, dintre care au fost încasate 406451 lei.

Pe parcursul perioadei de raportare au fost examinate 505 petiții și semnale de la persoane fizice și juridice.

În 272 cazuri inspectorii din teritoriu au prevenit aruncări de deșeuri în locuri ne-autorizate.

De rând cu Agențiile și Inspecțiile Ecologice, în acțiunile de salubritate a localităților au participat și alte servicii desconcentrate în teritoriu, cum ar fi: Centrele de Medicină Preventivă și Comisariatele de Poliție.

Concluzii.

- Reciclarea deșeurilor este o provocare pentru toți. Este necesar ca Autoritățile locale să asigure, pe etape, colectarea separată a deșeurilor, având organizat la nivelul fiecărei localități un serviciu de salubritate. Colectarea separată trebuie să crească, iar transportarea deșeurilor de pe teritoriul localităților să fie făcută la timp, aplicându-se cu strictețe legislația care ține de protecția mediului. Este necesar să se puie accent pe conștientizarea și educarea populației, agenților economici și autorităților publice locale privind impactul deșeurilor asupra mediului înconjurător.
- În scopul evaluării situației în domeniul administrării substanțelor chimice, evidențierii problemelor privind gestionarea acestora este necesară elaborarea unui program de monitoring integrat al substanțelor chimice în cadrul tuturor componentelor de mediu.
- În scopul stopării proceselor nefavorabile naturii, excluderii sau minimizării efectelor negative ale influenței activităților antropice asupra mediului și sănătății populației, aplicării efective a principiului „poluatorul plătește”, precum și perfectării actelor normative ce țin de sporirea eficienței controlului ecologic de stat în domeniul protecției mediului, stimulării și aplicării în țară a tehnologiilor nepoluante este necesară elaborarea unor acte normative, care ar asigura prevenirea poluării și eficientizarea compensării prejudiciului cauzat mediului.

IX. CENTRE INVESTIGAȚII ECOLOGICE.

Arcadie LEAHU,

Șef, Centrul investigații ecologice al AE Chișinău.

1. Standardizare și control ecologic.
2. Monitorizarea surselor de poluare a aerului atmosferic.
3. Analiza probelor de apă.
4. Analiza solului.

1. Standardizare și control analitic.

Standarde ecologice.

Obiectivul specific al activității Centrelor Investigații Ecologice (CIE) ale Inspectoratului Ecologic de Stat (IES) constă în controlul factorilor de mediu și efectuarea investigațiilor de laborator, respectând cerințele standardelor în vigoare, asigurând veridicitatea și exactitatea datelor obținute.

În prezent CIE dispun de 15 standarde obligatorii (2 - analiza aerului și 13 - analiza solului) și 57 metode pentru analiza apei și substanțelor nocive în aer și sol, aprobate prin ordinul nr. 61 din 3 noiembrie 2006 de Ministerul Ecologiei și Resurselor Naturale (MERN). Metodicele aprobate sunt unificate și prezintă documente normative pentru toate laboratoarele ecologice din Republica Moldova

Pentru asigurarea calității, veridicității, preciziei încercărilor analitice efectuate, precum și menținerea unui sistem de management la un nivel înalt în conformitate cu cerințele standardelor internaționale, începând cu anul 2001 Centrele Investigații Ecologice (CIE) ale Inspectoratului Ecologic de Stat sunt acreditate de către Centrul de Acreditare în domeniul Evaluării Conformității Produselor (CAECP) din Republica Moldova. Acreditarea reprezintă recunoașterea faptului că, CIE sunt capabile să efectueze încercări specifice și să asigure rezultatele care, pot fi utilizate cu încredere de către autorități.

În conformitate cu decizia nr. 95 din 16 octombrie 2009 a Centrului de Acreditare în domeniul Evaluării Conformității Produselor (CAECP) din Republica Moldova, Centrele Investigații Ecologice (CIE) din cadrul Agențiilor Ecologice Chișinău, Bălți și Cahul au fost acreditate în baza evaluării la conformitatea cerințelor standardului SA SR EN ISO/CEI 17025 „Cerințe generale pentru competența laboratoarelor de încercări și etalonări”. Astfel a fost recunoscută competența tehnică a colaboratorilor și independența rezultatelor obținute în domeniile testării apelor uzate și terestre, solului, aerului și poluanților aerului atmosferic, gazelor de eșapament ale automobilelor. Certificatele de acreditare au fost acordate CIE pe o perioadă de 4 ani, din data acreditării 16 octombrie 2009 până la data de 16 octombrie 2013.

O deosebită atenție în standardul menționat se acordă sistemului calității încercărilor analitice. Cerința primordială este elaborarea „Manualului calității” și procedurilor de suport. „Manualul calității” conține declarația de politică a calității încercărilor, descrierea sistemului de management – sistem calitativ, administrativ și tehnic de funcționare al unui laborator, procedurilor respective, activităților analitice, precum și modalitatea de estimare a incertitudinii de măsurare și validarea metodelor de analiză, evaluarea rezultatelor interlaboratoare și altele. Aceste operațiuni tehnice necesită timp, pregătire și specializarea personalului în continuu, precum și o asigurare material-tehnică satisfăcătoare.

Gradul de conformare standardului de referință este estimat de către experții CAECP anual prin evaluările de supraveghere.

Controlul analitic.

În cadrul Inspectoratului Ecologic de Stat funcționează trei Centre Investigații Ecologice:

- CIE AE Bălți cu filială în or. Otaci (10 persoane), care deservește 13 Inspecții Ecologice din nordul țării (Drochia, Soroca, Șoldănești, Fălești, Florești, Dondușeni, Ocnița, Edineț, Briceni, Rîșcani, Glodeni, Sîngerei, Telenești);
- CIE AE Chișinău (11 persoane), care deservește 15 Inspecții Ecologice din centrul țării (Aneni Noi, Călărași, Căușeni, Criuleni, Dubăsari, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Strășeni, Ungheni, Ștefan Vodă, Cimișlia, Rezina, AE UTA Găgăuzia);
- CIE AE Cahul (4 persoane), care deservește 4 Inspecții Ecologice din sudul țării (Basarabeasca, Cantemir, Leova, Taraclia).

Sarcina principală a CIE constă în colectarea probelor și efectuarea analizelor de laborator pentru depistarea și monitorizarea surselor de poluare a bazinului acvatic, aerului atmosferic, solului, evaluarea și prevenirea impactului ecologic asupra mediului ambiant.

Rezultatele analizelor, în deosebi în cazurile când se depistează depășiri ale CMA (concentrații maximale admisibile) sunt imediat prezentate inspectorilor din teritoriu, Inspectoratului Ecologic de Stat pentru luarea deciziilor și măsurilor respective de redresare a situației ecologice în conformitate cu Legislația Ecologică.

CIE dispune de echipament pentru a determina 21 indici de poluare a aerului atmosferic, 27 indici a apelor uzate, 17 indici a solului, 10 indici fizico-chimici (analize cromatografice și spectrofotometrie atomică) în probele de aer, apă și sol.

În decursul anului 2011 CIE a prelevat 6010 probe (aer – 3591, apă – 1628, sol – 791), a efectuat 32917 analize (aer – 8697, apă – 18223, sol – 5997), a testat 4246 unități de transport și a efectuat lucrări în sumă de 839 497,3 lei, inclusiv contra plată – 579 063,2 lei la solicitarea beneficiarilor.

În scopul monitorizării obiectelor potențial poluatoare CIE a ținut la control 67 stații de epurare, 3 CET-uri, r. Nistru, r. Prut, r. Bîc, r. Răut, r. Ichel, Poligonul de Depozitare a Deșeurilor Solide (PDDS) Crețoaia și Depozitul de Deșeuri Solide din or. Bălți, stațiile PECO, spălătoriile auto și alte obiecte.

În conformitate cu ordinul IES nr. 32 din 12.07.2006 „Cu privire la conlucrarea cu Inspecțiile Ecologice și Agențiile Ecologice” și planurile – grafic de prelevare a probelor pentru anul 2011, CIE a fost solicitată pentru investigații ecologice de către Inspecțiile Ecologice raionale. Toate investigațiile analitice au fost efectuate pentru evaluarea prejudiciului cauzat mediului și pentru aprecierea gradului de poluare.

Controale efectuate în (nr):														
	lab-re departamentale;													
	stații de epurare;		27			27			108	24			24	159
	intreprinderi fără lab-re;		5		5			523	10		33		43	571
	transportul auto (unități);	2844			2844	2136			2136					4980
	alte controale							190	30	1		31	221	
	in total	2844	32		2876	2136	2136	821	2957	64	31	95	5931	
9	Servicii prestate cu plată (lei)	94863,00	99522,20	19416,20	213 801,40	119847	180796	29927	330570	16205	18486,8	34691,8	579063,2	
10	Costul analizelor fără plată (lei)		114131,40	48679,20	162810,60	18122,22	9939,9	7666	35728,1	60567	1328,4	61895,4	260434,1	
11	Suma totală (lei) (punct 9+10)	94863,00	215817,40	68095,40	378775,80	137969	190736	37593	366298	76772	19900,2	96672,2	839497,3	
12	Contracte încheiate	46	90	18	154	218	225	27	470	18	19	37	661	
13	Consultații și ajutor metodic (nr)	16	2	4	22	4			4	2	1	3	29	
14	Prejudicii calculate cu utilizarea analiz.													
	numărul;					1	2		3				3	
	suma (lei)						28735		28735				28735	
	Informații prezentate (nr):													
	IES	161	22	16	199	informații săptăminal, lunar					199			
	inspectorilor;		50	13	63		430	5	435	64	34	98	596	
	presei, radio;													
	altor organizații	15	41	9	65		190	35	225	64	34	98	388	
	în total:	176	113	36	327	76	620	40	660	128	68	196	1183	

2. Monitorizarea surselor de poluare a aerului atmosferic.

Una din sarcinile principale ale Centrelor Investigații Ecologice (CIE) este supravegherea calității aerului și prin urmare, determinarea surselor de poluare.

Principalii factori care contribuie la intensificarea poluării aerului atmosferic pe teritoriul țării sunt emisiile de gaze din diferite sectoare ale economiei naționale: electroenergetic și termoenergetic, transport, sectorul agro-industrial.

Supravegherea respectării regimului de emisii în aerul atmosferic, controlul instrumental al surselor fixe și mobile de poluare, precum și controlul eficacității sistemelor de purificare s-a efectuat de către CIE AE Bălți la nordul Republicii și CIE AE Chișinău în raioanele centrale și de sud. Din imposibilitate tehnică în sudul țării sursele de poluare nu se controlează de către CIE AE Cahul.

În municipiul Bălți au fost efectuate 1027 măsurări instrumentale la 98 surse fixe de poluare la 44 agenți economici și în municipiul Chișinău 2690 măsurări instrumentale la 142 surse fixe de poluare la 29 întreprinderi industriale. Au fost testate 4246 unități de transport auto, inclusiv în mun. Bălți – 2136 unități și în mun. Chișinău – 2844 unități.

Sursele staționare de poluare a aerului.

În scopul determinării emisiilor de noxe au fost investigate sursele staționare de poluare la întreprinderile din mun. Chișinău și Bălți.

Lista întreprinderilor cu numărul total de probe prelevate de la sursele staționare de poluare și depășirilor emisiilor limitat admisibile (ELA) depistate de CIE AE Chișinău și CIE AE Bălți, este prezentată în *tab. 2 și 3.*

Controlul surselor fixe de poluare a aerului atmosferic efectuat de CIE AE Chișinău în anul 2011.

Tab.2

Nr.	Denumirea întreprinderii.	Total/cu depășiri	CO/depășiri	NOx/depăș.	SO ₂ /depășiri	Praf/depășiri	Funingine/dep.	Acetonă/dep.	Spirt etilic/depăș.	Spirt butil./ dep.	Benzină/dep.	Benzol/dep.	Toluol/dep.	Xilen/dep.	Hidrocarb/dep	NH ₄ c/dep.	H ₂ S/dep.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	SA „CET-1”	80	40	40													
2	SA „CET-2”	120	60	60													
3	SA „Apă Canal Chișinău”	110/30	40/20	40/10		30											
4	SRL „Coca Cola Înbuteliere Chișinău”	40/10	20/10	20													
5	SRL „Moldovahidromaș”	130	30	30		70											
6	SA „Termocom în proced. planului”	80	40	40													
7	SRL „Codru” r. Ialoveni	10	10														
8	SA „Bucuria”	120/10	40	40		10										30/10	
9	ÎCS „Nefis”	140	70	70													
10	SA „Fabrica de pâine din Orhei”	20	10	10													
11	SRL „Dromas-Cons”	60/10	20/10	20		20											
12	ÎCS „Petrom-Moldova”	90									50	30	10				
13	ÎCS „Lukoil Moldova” SRL Anenii-Noi	80									10	10	10	10	40		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
14	ÎC „Nisporeni-Silva”	40				40											
15	ÎCS „Lafarge Cement Moldova” SA	500	160	160	100	80											
16	CMC „Macon” SA	90/10	30/10	30	10	20											
17	SA „Tutun-CTC”	100/10	20	20		60/10											
18	SA „Autotest” din Orhei	60	20	30											10		
19	ÎM „Sanin” SRL	30							30								
20	ÎM „Ungheni-Vin”	70/10	40/10	30													
21	SA „Covoare Ungheni”	60	30	30													
22	SA „Franzeuța”	80	40	40		20											
23	ÎCS „Ecovit” din Ungheni	30	10	10		10											
24	ÎCS „Petrom-Moldova” SAr. Strășeni SAC 89	100									20	10	10	10	50		
25	ÎCS „Lukoil Moldova” SRL SAC 35 r. Strășeni	100										10	10	10	70		
26	ÎCS „Lukoil Moldova” SRL SAC 93 r. Strășeni	100									10	20	10	10	50		
27	ÎCS „Petrom-Moldova” SAr. Strășeni Lozova	90									10	10	10	10	50		
28	SA „Edilitate”	60	30	30													
29	ÎS „Fabrica de sticle din Chișinău”	100	40	40													
Total		2690/90	800/60	790/10	110	360/10			30		100	90	60	50	270	30/10	

Controlul surselor staționare de poluare a aerului atmosferic efectuat de CIE AE Bălți în anul 2011.

Tab.3

Nr.	Denumirea întreprinderii	Total / cu dep.	CO / cu dep.	NOx / cu dep.	SO ₂ / cu dep.	Praf / cu dep.	NH ₃ / cu dep.	Aerodinamica
mun. Bălți								
1	SA „CET –NORD”	48	21	21	3	3		10
2	„Edificiile civile.”	6	3	3				-
3	SA „Incomlac”	66	30	30		6		12
4	SA „Basarabia – Nord ”	24	12	12				4
5	Spitalul de psihiatrie №5	24	12	12				
6	SA „Barza-Albă ”	6	3	3				1
7	Internatul psihoneurolog.	6	3	3				
8	ÎM „Termogaz”	48	24	24				-
9	Centrul de reabilitare	6	3	3				

Nr.	Denumirea întreprinderii	Total / cu dep.	CO/ cu dep.	NOx/ cu dep.	SO ₂ / cu dep.	Praf/ cu dep.	NH ₃ / cu dep.	Aerodinamica
10	SA„Floarea Soarelui”	45/6	15	15	6	9/6		5
11	ÎM„Beermaster”	10	3	3		4		2
12	ÎCS„ Knaupf Gips” SRL	28	3	3		22		6
13	SRL” Rifininform”	28	9	9		10		3
14	ÎM” DRDC Bălți”	15/6	6/3	6/3		3		2
15	ÎS„ Moldelectrica”	24/3	9/3	9		6		5
16	ÎCS„Metro” din Bălți	12	6	6				1
17	ÎMSP„Spitalul Clinic Municipal”	12	6	6				
18	Centrul regional de transfuzie a sîngelui	6	3	3				
19	SA„ Bălțanca ”	6	3	3				
20	SA ” Reut”	66				66		22
Chișinău								
21	ÎCS„Nefis” SRL	18	9	9				
Fălești								
22	SA„Drumuri-Bălți”s. Răuțel	10/3	3/3	3		4		1
23	ÎM„ Sudzucher- Moldova”	30	12	6	6	6		4
24	Combinatul de panificație	12/3	3/3	3	3	3		1
25	SA”Mold-Nord”	6	3	3				1
16	ÎPS”Gloria” SRL s. Natalievca	9	3	3		3		1
Florești								
27	SRL„Moara”	3				3		
28	SA ” Fabrica de unt ”	6	3	3				
29	SA„ Natur-Bravo”	12	6	6				5
Drochia								
30	ÎM„ Sudzucher- Moldova”	51	18	12	6	12	3	4
Glodeni								
31	ÎCP„Panifcoop”	6	3	3				1
32	IM„Magt-vest”(fab.de zahăr)	33	15	9	6	3		7
Dondușeni								
33	IM„Magt-vest”(fab.de zahăr)	24	9	3	6	6		5
34	II”Cristel-Scutari”	15	6	6		3		7
35	SRL”Moldgranum”	12	3	3		6		3
Rișcani								
36	SA„ Lactis”	24	12	6				4
37	ÎI”Cad-Colibaba”	6	3	3				1
38	ÎM”Comunservice”	36	18	18				
Edineț								
39	SA”Inlac”	6	3	3				
40	SA”Natur-Bravo”	6	3	3				
Soroca								
41	ÎCS”WE Trade” SRL	54				54		16
42	ÎM”Fabrica de Brînzeturi”	6	3	3				1
43	SA”Alfa-Nistru”	6	3	3				
44	CC”AMG Magroselect”SRL	24				24		8
Total		901/21	315/12	291/3	36	256/6	3	126
Total inclusiv aerodinamica		901 +126 = 1027/21						

În conformitate cu investigațiile efectuate s-au depistat încălcări la 13 întreprinderi în mun. Chișinău și 4 întreprinderi în mun. Bălți.

Mun. Chișinău:

1. SA „Apă-Canal Chișinău”, centrala termică „Codru” – depășiri ale normativelor ELA la conținutul de CO – de 1,27 ori;
2. SA „Apă-Canal Chișinău”, centrala termică „Costiujeni” – depășiri a normativelor ELA la conținutul de CO – de 14,6 ori și NO₂ – de 1,1 ori;
3. SRL „Coca-Cola Îmbuteliere Chișinău” – depășiri a normativelor ELA la cazanul nr.1 la conținutul de CO – de 1,13 ori;
4. SA „Moldovahidromaș” – depășiri a normativelor ELA la conținutul de pulberi;
5. SA „CET-1” – autorizația pentru emisiile de poluanți în atmosferă de la sursele fixe de poluare lipsește (se află în proces de elaborare);
6. SRL „Codru”, r. Ialoveni, s.Ulmu – autorizația pentru emisiile de poluanți în atmosferă de la surse fixe de poluare lipsește;
7. SA „Bucuria” – depășiri a normativelor ELA la conținutul de NH₄ – de 3,6 ori la secția de comprimare;
8. CMC „Macon” SA – depășiri a normativelor ELA la conținutul de CO – de 1,15 ori la cuptorul tunel nr.1;
9. SRL „Dromas-Cons” – depășiri a normativelor ELA la conținutul de CO – de 1,98 ori la malaxorul nr.2;
10. SA „Tutun-CTC” – depășiri a ELA la conținutul de pulberi de 1,17 ori la linia de fărâmițare a tutunului ;
11. SC „Autotest”, or. Orhei – autorizația pentru emisiile de poluanți în atmosferă de la surse fixe de poluare lipsește;
12. SA „Covoare-Ungheni”, or. Ungheni – autorizația pentru emisiile de poluanți în atmosferă de la surse fixe de poluare lipsește;
13. ÎCS Fabrica de conserve „Ecovit”, or. Ungheni – a fost instalată o nouă secție de producere fără documentația ecologică. Autorizația pentru emisiile de poluanți în atmosferă de la surse fixe de poluare lipsește.

În 8 cazuri s-au depistat depășiri a normativelor ELA, iar la 5 întreprinderi lipsește autorizația pentru emisiile de poluanți în atmosferă de la surse fixe de poluare.

Mun. Bălți:

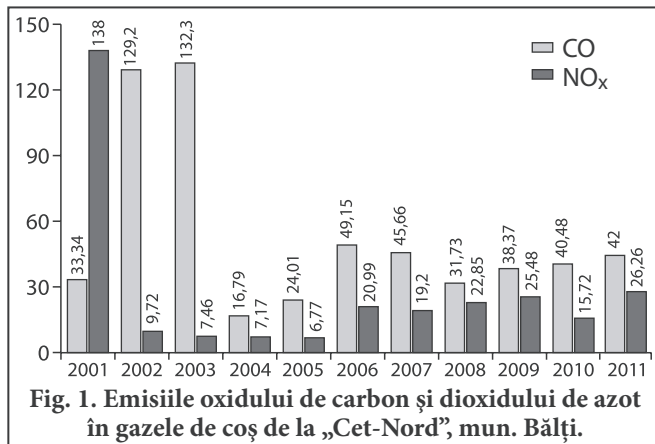
1. SA „Floarea Soarelui”, mun. Bălți – depășiri la conținutul de pulberi, la 2 centrale termice: de tip “KE” – de 3,3 ori și centrala termică “Ansaldo” – de 3,4 ori;
2. ÎM „DRCM” Bălți – depășiri la conținutul de CO și NO₂ la coșul instalației de captare a prafului neorganic – de 1,3 ori și 2,7 ori;
3. ÎS „Moldelectrica”, filiala RETÎ-NORD – depășiri la conținutul de CO – de 2,1 ori la coșul centralei termice a întreprinderii;
4. Combinatul de panificare din Fălești – depășiri la conținutul de CO – de 1,2 ori la coșul sobei de coacere a produselor de panificație.

În perioada de reparare a drumurilor au fost efectuate investigațiile de laborator la întreprinderile producătoare de asfalt: SA “Drumuri - Bălți” din satul Răuțel; ÎPC “Gloria” SRL din satul Natalievca, r-l Fălești; ÎM “DRCM Bălți” din mun. Bălți . S-au depistat depășiri ale normelor ELA la întreprinderea SA “Drumuri - Bălți” din satul Răuțel și ÎM “DRCM Bălți” din mun. Bălți la coșurile de captare a prafului neorganic de la utilajul de producere a asfaltului, respectiv la indicii : CO₂ – de 5,1 ori și CO – de 1,3 ori și NO₂ – de 2,7 ori.

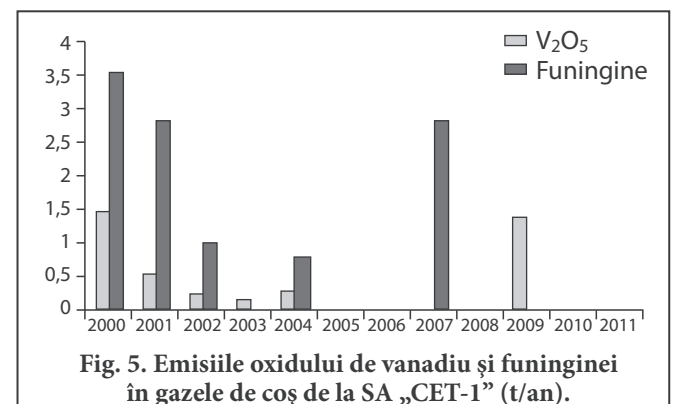
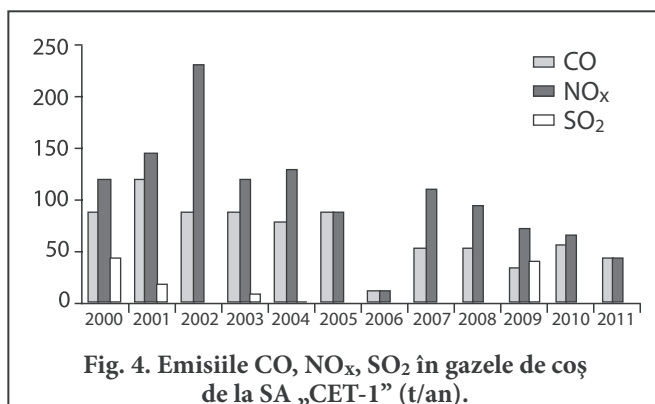
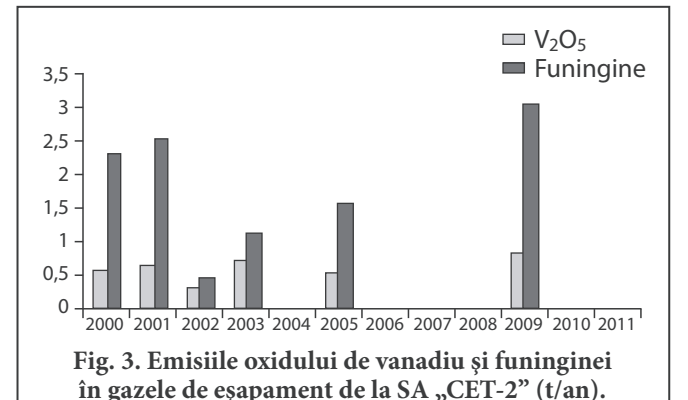
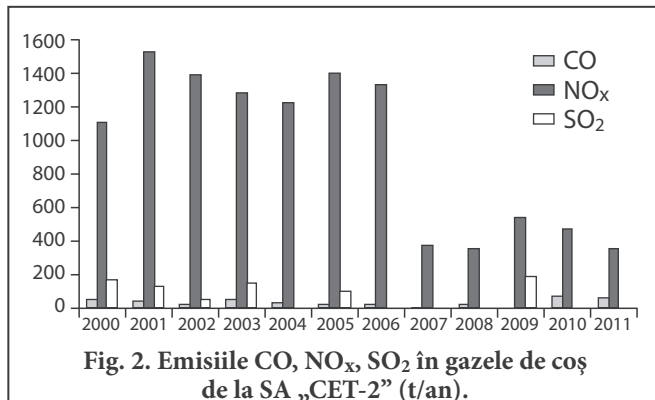
S-a efectuat controlul eficienței instalațiilor de captare la întreprinderile: ÎCS “Knauf-Gips” SRL; SA „Incomlac”; SA „Reut”; ÎS „Moldelectrica”, filiala RETÎ-NORD; ÎCS „WeTrade” SRL; CCȘM „AMG Magroselect” SRL. Randamentul de purificare corespunde datelor din proiect.

O atenție deosebită CIE acordă monitoringului principalelor surse generatoare de emisii în sectorul electroenergetic reprezentate de trei CET-uri municipale: CET-1, CET-2 (Chișinău) și CET-Nord (Bălți).

Trecerea la folosirea gazelor naturale în calitate de combustibil la aceste întreprinderi în ultimii ani, a contribuit la diminuarea în gazele de coș a conținutului de funingine, anhidridei sulfurice (SO₂), oxidului de vanadiu (V₂O₅), monoxidului de carbon (CO), dioxidului de azot (NO₂) și benz-α-perenului. (fig.1, 2, 3, 4, 5). În anul 2011 SA „CET-1”, SA „CET-2” și „CET-Nord” au folosit în calitate de combustibil numai gazele naturale și astfel nu au fost emise în atmosferă așa noxe ca anhidrida sulfuroasă (SO₂), oxidul de vanadiu (V₂O₅), funinginea.

Sursele mobile de poluare a aerului.

Una din principalele surse de poluare a aerului atmosferic în republică a fost și rămîne transportul auto. Se știe că un automobil pe parcurs de un an utilizează un volum de aer curat egal cu volumul necesar pentru respirația a 100 de oameni. Din rapoartele statistice constatăm că suma poluanților emiși de transportul auto este mult mai mare decât suma poluanților de la sursele staționare. Creșterea volumului de emisii nocive de la sursele mobile este cauzată de creșterea anuală a numărului de unități de transport pe cap de locuitor, uzura parcului de autovehicule, tipul de combustibil utilizat, circulația și staționarea automobilelor în locurile neautorizate.

Reieșind din faptul că cota de poluare de la transportul aerian și feroviar constituie numai 1-2 % din suma totală a poluanților, CIE acordă o deosebită atenție testării mijloacelor de transport auto, ponderea cărora constituie 90,7-92 % din emisiile sumare de poluanți.

Testarea autovehiculelor este efectuată preponderent la întreprinderi, iar transportul particular este testat prin conlucrare cu autoritățile publice locale, inclusiv cu Poliția Rutieră a MAI.

În anul 2011 de către CIE AE Chișinău și CIE AE Bălți au fost efectuate în total 4980 măsurări, inclusiv la automobile ce funcționează cu benzină - 2782 măsurări, ce funcționează cu gaz – 80 măsurări, ce funcționează cu motorină – 2118 măsurări. Au fost depistate în total 549 depășiri a normativelor stabilite, ce constituie 11% din numărul unităților de transport supuse controlului, inclusiv 228 la automobile ce funcționează pe benzină (8,1%) și 321 la automobile ce funcționează pe motorină (15,2%). (fig.6).

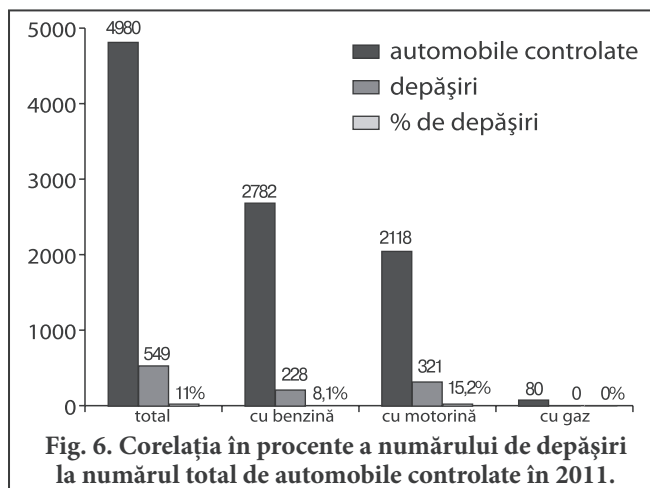

Fig. 6. Corelația în procente a numărului de depășiri la numărul total de automobile controlate în 2011.

Una din posibilitățile de fortificare a activităților în domeniul testării și controlului ecologic al transportului auto este conlucrarea cu autoritățile publice locale, inclusiv cu Poliția Rutieră a MAI.

În perioada 08.09.2011-11.09.2011 colaboratorii Centrului Investigații Ecologice AE Chișinău în comun cu colaboratorii Poliției Rutiere au participat la activitățile dedicate Acțiunii europene ”Săptămîna europeană a mobilității”. Măsurările concentrației gazelor de eșapament au fost efectuate la 3 posturi de control, la intrare în or. Chișinău . Din numărul total de 248 automobile controlate, inclusiv 75 ce funcționează pe bază de benzină și 173 pe bază de motorină au fost depistate depășiri a normelor admisibile a conținutului de oxid de carbon în 22 cazuri și a procentului de fumegare în 86 cazuri.

Centrul Investigații Ecologice AE Bălți pe parcursul anului a efectuat controlul complex al transportului public orașenesc în comun cu reprezentanții primăriei și Poliției Rutiere. Au fost controlate 84 unități de transport, autobuze și microbuze cu motor diesel la 10 întreprinderi. S-au depistat depășiri la 18 unități de transport, la care a fost stopată activitatea pînă la înlăturarea defecțiunilor.

În decursul anului în comun cu Poliția Rutieră au fost efectuate 10 raiduri pe traseu în mun. Bălți, unde s-a efectuat controlul la 208 unități de transport. S-au depistat depășiri a normativelor la 35 unități de transport, iar de către inspectorii au fost întocmite 35 procese-verbale. În timpul raidului efectuat în or. Drochia, au fost efectuate 25 măsurări instrumentale și depistate 7 unități auto cu depășiri a normativelor stabilite, iar de către inspectorii IE Drochia s-au întocmit 6 procese-verbale.

Normele de toxicitate și fumegare a gazelor de eșapament sunt reflectate în standardele GOCT 17.2.2.03-87 și GOCT-21393-75. Ele sunt învechite și corespund normelor EURO-0 sau EURO-1. Între timp, în Europa deja acționează cerințele normelor EURO-4 și EURO-5.

Căile de diminuare a emisiilor de noxe de la unitățile de transport ar fi utilizarea automobilelor cu sistemul de neutralizare a emisiilor poluante, care reduce pînă la 90% conținutul de substanțe nocive; dezvoltarea transportului în bază de energie electrică; folosirea gazului natural și a biomotorinei în calitate de combustibil. Aceste acțiuni ar putea avea efecte pozitive atît ecologic cît și economic.

Concluzii și propuneri.

În rezultatul investigațiilor ecologice instrumentale s-a constatat că sursele staționare generează circa 10% de poluanți ai aerului atmosferic, celelalte 90 % revin poluanților de la transportul auto.

Pentru a asigura o dezvoltare durabilă a societății în R.Moldova este necesar de a proteja aerul atmosferic de impactul advers provocat de către sursele staționare și mobile de poluare a aerului. Un Program de monitoring al surselor de poluare a aerului ar fi oportun de realizat odată cu soluționarea următoarelor sarcini și probleme:

1. Ajustarea legislației ecologice privind protecția aerului atmosferic la normele și standardele europene, întrucît la moment, procesul stabilirii unor standarde noi nu are o orientare clar definită (diferiți experți se documentează din diverse surse), aceasta contribuie la tărăgănarea distribuirii noilor standarde instituțiilor statale, agenților economici, persoanelor fizice. Din acest motiv se utilizează în continuare standardele vechi.
2. Elaborarea și implementarea unui program de investiții necesare pentru instalarea la CIE ale IES și în laboratoarele întreprinderilor a echipamentului de măsurări unificat, performant, care ar corespunde cerințelor actuale.

3. Pregătirea profesională și perfecționarea specialiștilor în laboratoarele performante din țară și de peste hotare.
4. Practica acumulată ne demonstrează posibilități de fortificare a activităților în domeniul testării și controlului ecologic a transportului auto, în rezultatul conlucrării cu autoritățile publice locale.

3. Analiza probelor de apă.

În anul 2011 Centrele Investigații Ecologice ale AE Bălți, AE Chișinău și AE Cahul au prelevat în total 1628 probe de apă și au efectuat 18223 analize, inclusiv CIE AE Bălți 910 probe și 10495 analize, CIE AE Chișinău – 582 probe și 4664 analize, CIE AE Cahul – 136 probe și 3064 analize. Au fost întocmite 1135 rapoarte de încercări ale investigațiilor analitice din care CIE AE Bălți –759 rapoarte, CIE AE Chișinău – 312 rapoarte și CIE AE Cahul – 64 rapoarte.

Poluanții apelor de suprafață.

Principala sursă de poluare a apelor de suprafață o constituie evacuările directe ale apelor uzate fără epurare sau insuficient epurate. Substanțele poluante introduse în receptori odată cu deversarea apelor uzate sunt numeroase după natura lor și după prejudiciul cauzat. Reieșind din posibilitățile actuale, principalii indici de poluare controlați au fost: consumul chimic și biologic de oxigen, materia în suspensii, concentrația de amoniu, azotați, azotiți, cloruri, sulfati, reziduu fix, produse petroliere. Probe reprezentative au fost prelevate din 23 râuri, monitorizând influența localităților și altor deversări asupra calității apelor naturale, precum și din bazine acvatice utilizate cu scop de agrement sau piscicultură. Principalii receptori sunt apele curgătoare ale bazinelor hidrografice ale fluviului Nistru și râului Prut.

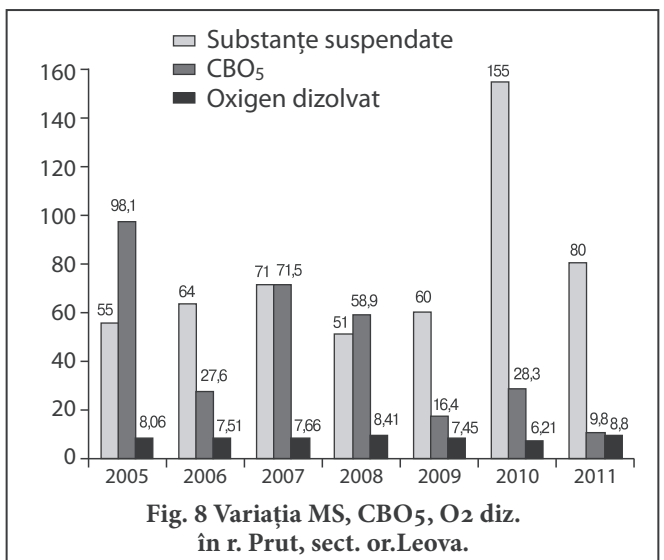
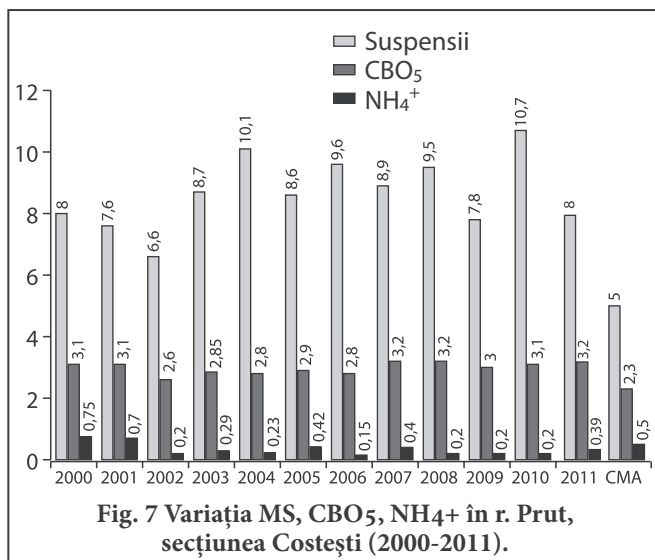
Râul Prut.

În nordul republicii starea ecologică a r. Prut este supravegheată de CIE AE Bălți (Raportul anual CIE AE. Bălți. 2011).

În bazinul r. Prut își deversează apele 5 stații de epurare din cele 27 supuse controlului de CIE Bălți și anume: Glodeni, Fălești (2 stații), Edineț și Lipcani. Probe de control s-au prelevat din 2 secțiuni: sec Lipcani, acumulatorul Costești – Stînca.

În sec. Lipcani o diminuare a concentrației se observă după toți parametrii controlați. Substanțele suspendate depășesc CMA – de 5,66 ori, CBO₅ – de 2,07 ori, NH₄⁺ – de 1,86 ori. Volumul apei insuficient tratată și deversată în r. Prut prin afluentul – r. Medvejca de la SE ÎM ”Comprod” Lipcani și prin afluentul – r. Ciugur de la SEB ÎM ”Apă-Canal” Edineț constituie 3890,0 m³ și 3287,0 m³ de apă.

În secțiunea Costești probele au fost prelevate aval de acumulatorul Costești-Stînca. Indicii de calitate înregistrează depășiri neesențiale a conținutului de MS, sunt la limita admisibilă CBO₅ și nitriții. Ceilalți 9 parametri se încadrează în normativul CMA. Din diagrama de mai jos se observă că pe parcursul anilor 2000-2011 se menține relativ o stabilitate pentru CBO₅ și ionii de amoniu, dar este mai variabilă concentrația suspensiilor. (fig. 7).

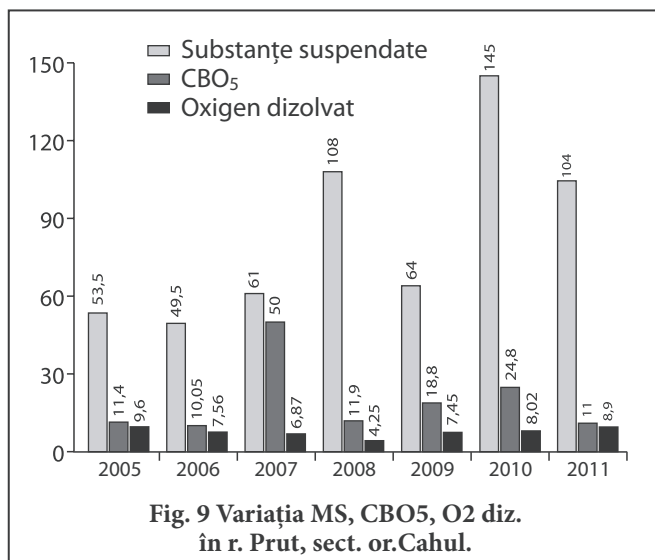

Fig. 9 Variația MS, CBO5, O2 diz. în r. Prut, sect. or. Cahul.

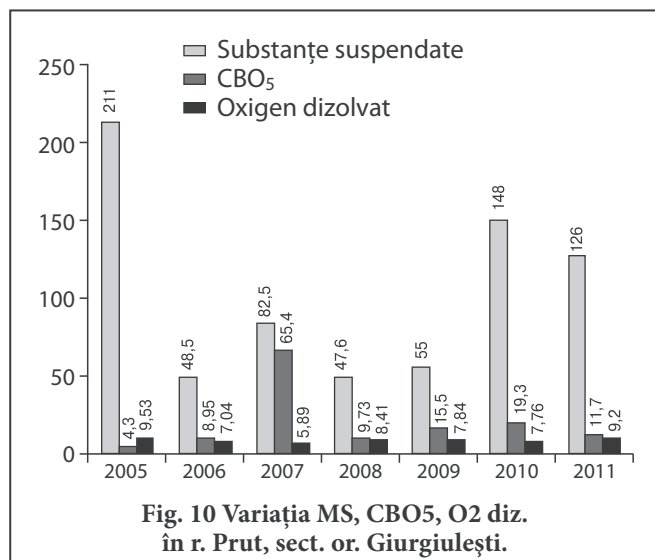

Fig. 10 Variația MS, CBO5, O2 diz. în r. Prut, sect. or. Giurgiulești.

La sudul republicii calitatea apei râului Prut a fost supravegheată de CIE AE Cahul (Raportul anual CIE AE Cahul 2011). Probele s-au prelevat din 3 sectoare: or. Leova, or. Cahul și s. Giurgiulești. Calitatea apei r. Prut în sectoarele prelevate corespunde normativelor în vigoare în afară de MS, CCO, CBO₅. Calitatea apei în sectoarele supravegheate este influențată în mare parte de deversările apelor neepurate sau parțial epurate de la stațiile de epurare a orașelor Leova, Cantemir și Cahul. Astfel s-au constatat depășiri la deversare a conținutului de CCO și CBO₅ de la: SEB Cantemir, respectiv de 20,0 ori și 13,0 ori; N-NO₂ – de 26,0 ori, N-NH₄ – de 120, iar în punctul „deversorul din stația de epurare, or. Cahul” – CCO – de 2-4 ori, CBO₅ – de 1,0-3,0 ori, N-NH₄ – de 20-58 ori, și „deversorul din stația de epurare, or. Leova” – CCO – de 0,5-4ori, CBO₅ – de 0,4-1,5 ori. (fig.8.9,10).

Râul Nistru.

În conformitate cu datele investigațiilor analitice efectuate de către CIE AE Bălți și filiala Otaci s-a constatat și în 2011 o situație critică creată pe cursul râului Nistru în aval de localitățile Otaci și Soroca, unde au loc evacuări permanente a apelor uzate insuficient epurate și fără epurare de la SE SRL ”Șpak s Eșanu” Otaci și din rețeaua de canalizare orășenească Soroca (Raportul anual CIE AE Bălți). Conform datelor obținute s-a constatat o diminuare a concentrației după 10 parametri față de anul precedent. Volumul mic de precipitații a influențat scăderea nivelului de apă în r.Nistru, care a cauzat micșorarea concentrației de oxigen dizolvat în medie cu 0,3 mg O₂/dm³.

Analizând valorile medii în 8 secțiuni pe curs, s-au depistat depășiri a CMA în toate secțiunile la materie în suspensie de 2,96-5,66 ori, CBO₅ de 1,23– ,8 ori, ionii de amoniu pînă la 2,3 ori. În 2011 se atestă o majorare a concentrațiilor de poluanți în toate secțiunile față de anul 2009-2010. Valorile medii a concentrațiilor de materie în suspensii, CBO₅ și a ionilor de amoniu în fl Nistru pe curs, în 8 secțiuni, este redată în fig. 11 după cum urmează: 1 – amonte de Naslavcea; 2 – amonte de SA ”Tezeu Lux” Vălcineț; 3 – aval de SA ”Tezeu Lux” Vălcineț; 4 – amonte SE SRL ”Șpak s Eșanu” Otaci; 5-aval de SE SRL ”Șpak s Eșanu” Otaci; 6 – aval de or. Mogilev Podolsk; 7 – amonte de or. Soroca și 8-aval de or. Soroca.

Analizînd datele obținute, observăm majorarea concentrațiilor de MS, CBO₅, NH₄ în secțiunile aval contra amonte. În toate punctele de reper se încadrează în limitele CMA: pH, clorurile, reziduu fix, durtitatea.

Râul Răut.

Răutul este cel mai mare afluent al Nistrului și cel mai mare râu, care se află în întregime în spațiul pruto-nistrean. Probe au fost prelevate în secțiuni unde există potențiale surse de poluare.

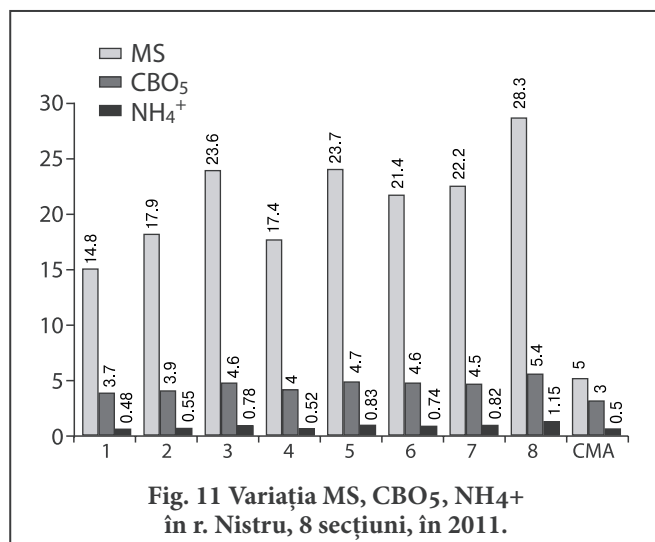

Fig. 11 Variația MS, CBO5, NH4+ în r. Nistru, 8 secțiuni, în 2011.

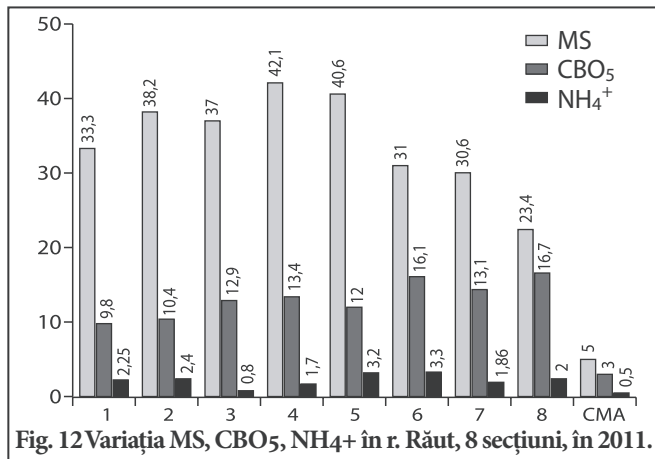

Fig. 12 Variația MS, CBO₅, NH₄⁺ în r. Răut, 8 secțiuni, în 2011.

(Raportul anual CIE AE Bălți, 2011) Investigațiile denotă, că în toate cele 8 secțiuni: amonte de Scăieni, aval de Dondușeni, amonte de mun. Bălți, amonte de SEB Bălți, aval de SEB Bălți, aval de mun. Bălți, amonte de SEB Florești, aval de SEB Florești sunt depășiri ale CMA pentru bazinele piscicole la 5 parametri din cei 12 analizați. Depășirile pentru suspensii sunt de 4,5-7,02 ori, CCO – de 1,9-3,75 ori, CBO₅ – de 2,7-6,6 ori, ionii de amoniu – de 2,78-7,7 ori și nitriții – de 1,1-6,3 ori. Depășirile constituie pînă la 10 CMA.

Concluzionăm, că apa r. Răut în aceste secțiuni este poluată (fig.12).

Impactul localităților este evident.. Surse de poluare sunt apele pluviale evacuate din teritoriu, apele menajere din gospodăriile casnice, gunoiști ș.a. Ca sursă de poluare esențială poate fi considerată SEB Regia „Apă-canal” Bălți. În rezultatul deversărilor zilnice a volumului de 19,44 mii m³, investigațiile de laborator indică o diminuare a conținutului de substanțe organice (CCO și CBO₅) și a suspensiilor în secțiunea aval contra amonte ca rezultat al diluărilor, însă nu și a conținutului ionilor de amoniu și a nitriților, chiar dacă indicii de calitate a apelor uzate evacuate de la SEB nu depășesc normativul autorizat.

Comparînd secțiunile amonte și aval de mun. Bălți, concluzionăm că se înregistrează majorarea concentrațiilor de substanțe organice (CCO și CBO₅) și a compușilor de azot aval de mun. Bălți. Conținutul de azot amoniacal spre exemplu se majorează de 2,5 ori în aval contra amonte de min. Bălți

Cazuri de poluare excesivă pe parcursul anului nu s-au depistat.

Râul Bîc.

Albia r.Bîc intersectează cel mai urbanizat teritoriu al Republicii Moldova – municipiul Chișinău. Din acest motiv, începînd cu anul 1998 și pînă în prezent, CIE efectuează controlul sistematic al calității apei r. Bîc și influența potențialelor surse de poluare în 14 puncte: Deversorul din lacul Ghidighici; Baza petrolieră nr. 2; Penitenciarul „Pruncul”; SA „Tracom”; Stația feroviară „Visterniceni”; SA „Piele”; SA „Tutun-CTC”; SA „Cereale”; Gara feroviară Centrală; Regia „Exdrupo”; SEB or. Chișinău amonte; SEB or. Chișinău aval; Stația de pompare Codru; Podul Sîngera-Floreani. Probele au fost colectate cu o frecvență de 14 la număr în fiecare trimestru.

Rezultatele analizelor efectuate demonstrează că poluarea apelor r. Bîc este un proces ce derulează de mai mulți ani, proces stabil, cu creșterea treptată a conținutului de poluanți în mediu pe an. Apa la intrare în or. Chișinău, deja încărcată cu poluanți, se impurifică și mai intensiv în sectorul orășenesc. La principalii indici de poluare – CCO, CBO₅, NH₄⁺ atît în punctul de deversare din lacul Ghidighici cît și în ultimul punct de prelevare, podul „Sîngera-Floreani” concentrațiile medii anuale depășesc norma admisibilă (CMA pisc.). Însă, dacă la intrare în or. Chișinău depășirile sunt de ordinul unităților (CCO – de 1,4 ori; CBO₅ – de 1,5 ori; NH₄⁺ – 2,2 ori), la ieșire din oraș ele sunt de ordinul zecilor (CCO – de 7,0 ori; CBO₅ – de 17,0 ori; NH₄⁺ – 105, 8 ori). (fig.13, fig.14.)

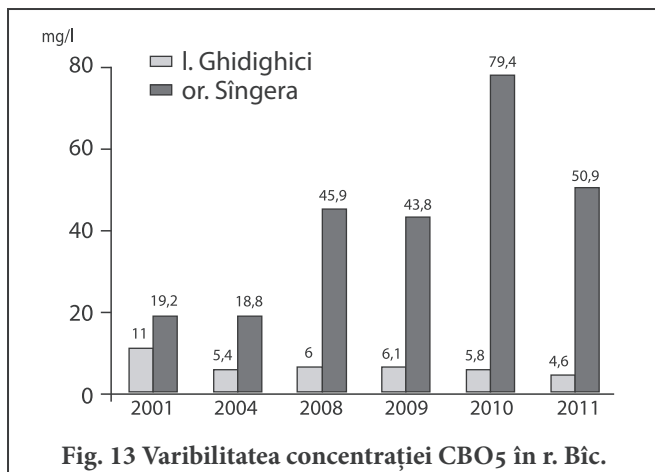

Fig. 13 Varibilitatea concentrației CBO₅ în r. Bîc.

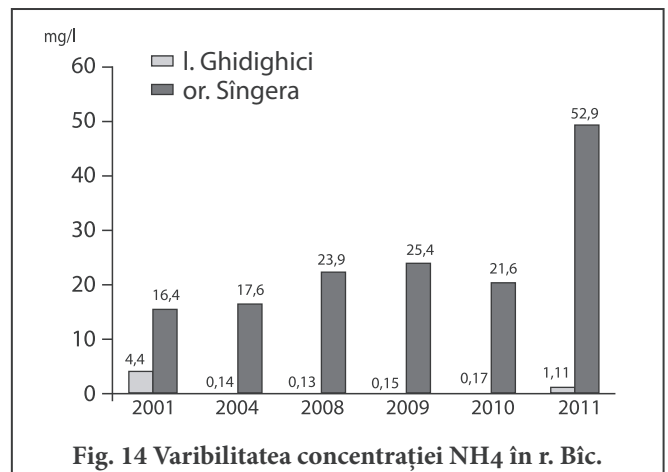
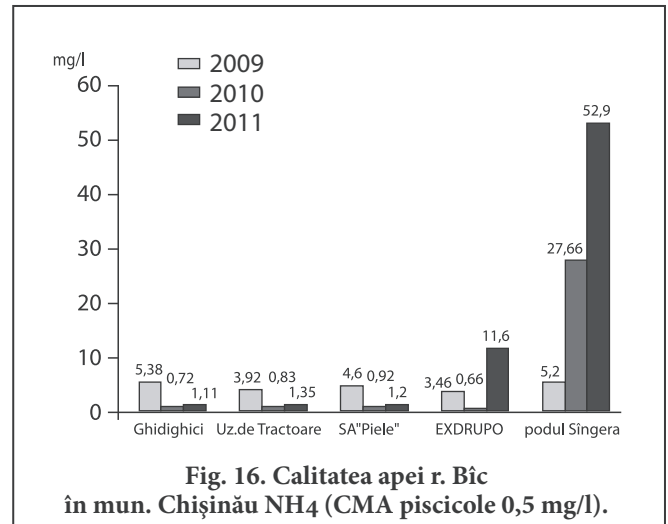
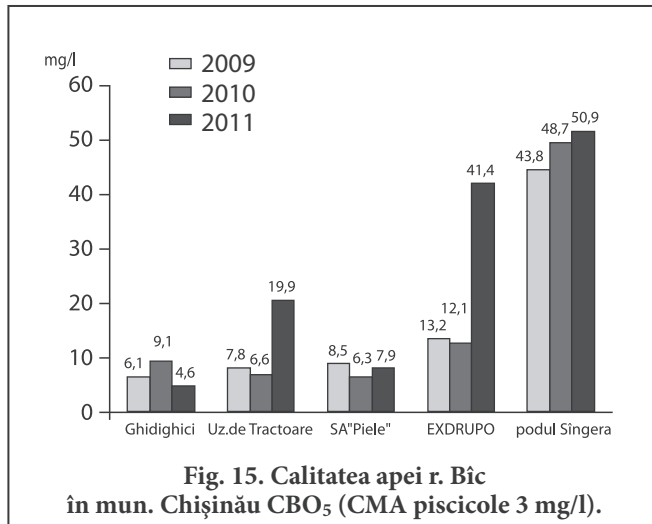

Fig. 14 Varibilitatea concentrației NH₄ în r. Bîc.

Depășiri ale CMA de poluanți în apele r. Bîc s-au constatat în toate punctele de prelevare și aceste depășiri variază în dependență de cantitatea noxelor deversate cu apele reziduale, deșeuri menajere, apele poluate provenite de la spălarea neautorizată a transportului, apele meteorice poluate și deversate de către agenții economici ai mun. Chișinău. Depășesc CMA conținutul de amoniu, azoțiți, detergenți, produse petroliere. (fig.15. fig.16).

Conform buletinelor alerte parvenite de la Serviciul Hidrometeorologic de Stat cu privire la poluarea excesivă a r. Bîc, în perioada primăvară-toamnă s-au prelevat probe în trei puncte: „Podul Sîngera-Floreni”, amonte și aval de SEB or. Chișinău. S-a constatat că concentrațiile de oxigen dizolvat amonte și aval de SEB or. Chișinău variază în limitele 6,2-3,4 mg/l, iar în punctul „Podul Sîngera-Floreni” în mediu pe an constituie 1,71 mg/l, norma admisibilă fiind de 4,0-6,0 mg/l.

Râuri mici.

Probe de control s-au prelevat din afluenții fluviului Nistru: Răuțel, Cubolta, Căinar, Ciuluc, Codreanca, Naslavcea, Graidului, Ciorna, Ichel, Ișnovăt, Botna; afluenții râului Prut: Ciuhur, Camenca, Găldărușa, Șovățul Mic, Medvejca, Lopatnic, Tigheci, Larga, Frumoasa, precum și r. Lunguța, r. Chirgij-Chitai; din bazinul lacurilor dunărene; r. Cogîlnic din bazinul Mării Negre.

În toate cursurile de apă enumerate indicii de calitate nu se încadrează în normativele CMA. (Raportele anuale CIE AE Bălți, 2010, CIE AE Chișinău, 2010, CIE AE Cahul, 2010). Evacuările directe ale apelor uzate, precum și impactul localităților diminuează calitatea receptorilor.

Spre exemplu, r. Răuțel traversează teritoriul mun. Bălți pe o lungime de 8.9 km. Surse punctiforme cu evacuări directe pe acest spațiu nu sunt înregistrate. Rezultatele investigațiilor probelor prelevate în amonte și aval de mun. Bălți denotă majorări ale concentrațiilor consumului chimic și biologic de oxigen, suspensiilor, nitriților și a ionilor de amoniu în secțiunea aval contra amonte. Concluzionăm că, impurificarea apelor este cauzată de sectorul casnic din acest spațiu.

Impurificări sunt înregistrate și în apele afluenților: Căinar, Cubolta, Camenca, Naslavcea, unde de-a lungul cursului de apă sunt amplasate gunoiști neautorizate, sunt aruncate ape uzate din gospodăriile casnice. În toate secțiunile controlate calitatea apei, nu corespunde normativelor CMA prevăzute pentru bazinele piscicole. În mostrele prelevate în apele râului Naslavcea s-au depistat depășiri ale CMA la: substanțe suspendate – de 6,74 ori; CBO₅ – de 2,63 ori, NH₄⁺ – de 2,82 ori; NO₂ – de 1,5 ori.

Calitatea apei receptorilor este influențată și de evacuările directe de la SEB. Devin mai impurificate apele r. Ciuluc în rezultatul evacuărilor de la SEB „Apă-canal” Sîngerei și SEB „Apă-canal” Telenești. Sunt vizibile zonele de impact și pe r. Graidului unde sunt evacuate apele uzate de la SEB „Apă-canal” Drochia, r. Șuvățul-Mic – receptor al apelor de la DPGLC Fălești, r. Ciuhur, care este afectat de apele evacuate de la SEB „Apă-canal” Edineț unde s-au determinat concentrații ridicate în aval față de amonte cu 7,5 mg/dm³ la substanțele suspendate – cu 3,9 mg/dm³ la CBO₅ și cu 1,16 mg/dm³ la ionii de amoniu.

Este impurificat și r. Ichel cu deversările de la SEB, or. Ciorescu și SEB, or. Cricova. Apele uzate din sistemul comunal al com. Ciorescu din cauza deteriorării sistemului de canalizare al stației se deversează direct în r. Ichel. Capacitatea de epurare a SEB, or. Cricova nu corespunde volumului mărit al apelor reziduale deversate de la întreprinderile vinicole SA „Combinatul de vin și șampanie”, SA „Acorex Wine Holding”, SA „RENAISSANSE-PERFECT”. Ca urmare eficacitatea SEB este diminuată.

De asemenea are loc poluarea r. Frumoasa în raza orașului Cahul. Apa prelevată în amonte de oraș corespunde normativelor, în afară de MS – de 0,2-0,6 ori și CBO₅ – de 1,3 ori, iar în aval s-au înregistrat depășiri la conținutul de: MS – de 3-8 ori; CCO – de 1,8-3,0 ori; CBO₅ – de 4-7 ori; N-NO₂ – de 4,5 ori; N-NH₄ – de 2,0 ori.

Controlul calității apei râurilor Tigheci și Larga a fost efectuat de 2 ori. Rezultatele încercărilor arată că la începutul cursului râului apele sunt slab poluate în comparație cu sfârșitul cursului, unde depășirile au constituit: CCO – de 5,5-5,9 ori, CBO₅ – de 12,0-13,7 ori, MS – de 40-83 ori, N-NO₂ – de 1,4-5,6 ori.

S-au înregistrat impurificări și în apa r. Botna, atât în aval de or. Căușeni cât și în amonte. Calitatea apei r. Cogâlnic este afectată de evacuările SEB, (or. Basarabeasca), iar r. Lunguța este poluat de deversările SEB, (or. Taraclia), unde s-au constatat depășiri ale normativelor DLA la următorii indici: substanțe suspendate – de 3,9 ori, CBO₅ – de 3,9 ori, amoniu – de 4,0 ori.

Controlul calității apei din r. Kirghij-Kitai, s. Tvardița și la hotar cu Ucraina, r-nul Taraclia a demonstrat prezența unui conținut înalt de poluanți (CCO, CBO₅, MS, reziduu uscat, sulfați) cauzat de deversările apelor uzate menajere din sectorul casnic particular al primăriei Tvardița, precum și gestionarea incorectă a dejecțiilor animaliere și gunoiului menajer.

Lacuri.

În mun. Bălți a fost monitorizată calitatea apei în 6 lacuri: „Orășănesc”, „Chirpicinoc”, „Comsomolist”, „Ionescu-1”, „Ionescu-2” și „Caiac-Canoe”. În toate lacurile conținutul de CCO și CBO₅ depășește CMA pisc. Cel mai poluat este „Caiac-Canoe”, unde reziduuul fix depășește limitele admisibile de 9,0 ori, CBO₅ – de 4,6 ori. E de menționat, că apa acestui obiect acvatic este într-un circuit închis. Concentrația oxigenului dizolvat în toate lacurile a fost în limitele admisibile atât pentru perioada caldă cit și rece a anului. Cota supra-normativă a poluanților caracterizează apa acestor lacuri ca ape poluate. La solicitarea IES Dondușeni, în comun cu inspectorii de la filiala CIE din Otaci, s-a prelevat mostre la bazinele acvatice din or. Dondușeni: „Zona de odihnă nr.2” și pîrăul Cernila, afluentul r. Vilia, amonte de s. Bălăsinești, constătîndu-se depășiri CMA corespunzător la :substanțe suspendate de 8,96 și 6,26 ori, CBO₅ – 4,46 și 3,4ori; NH₄⁺ – de 4,6 și 4,4 ori.

În mun. Chișinău a fost monitorizată calitatea apei în 8 lacuri: sectorul Buicani – „Tracom”, „La izvor”, „Dendrologic”, sectorul Rîșcani – „lacul din str. Braniștii”, „lacul din str. M. Costin”, „lacul din str. M. Basarab”, sectorul Botanica – „lacul din str. Decebal”, „Grădina Zoologică”. În majoritatea lacurilor au fost depistate depășiri ale CMA pisc. la indicii: CCO – de 1,4-3,8 ori; CBO – de 2-4,3 ori; MS – de 1,9-8,7 ori; sulfați – de 1,8-5,8 ori; amoniu – de 1,44-2,4 ori; reziduu uscat – de 1,1-1,6 ori. Cota supra-normativă a poluanților caracterizează apa acestor lacuri ca ape poluate. Concentrația oxigenului dizolvat în toate lacurile a fost sub limitele admisibile pentru perioada caldă a anului, cu excepția lacului din sect. Botanica, lângă Grădina Zoologică.

Stațiile de epurare a apelor uzate.

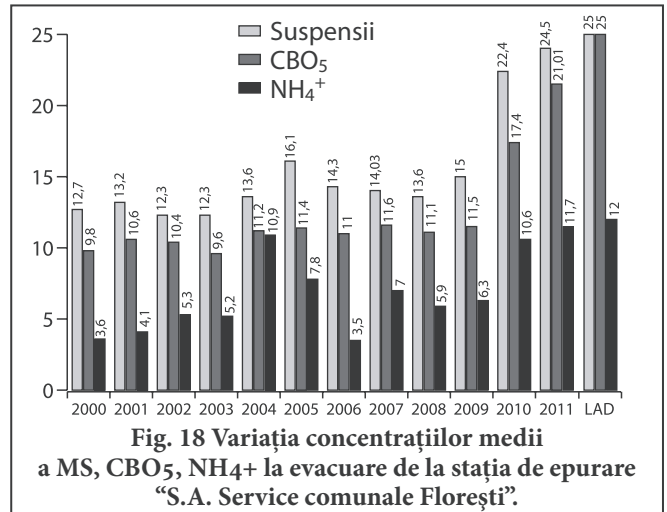
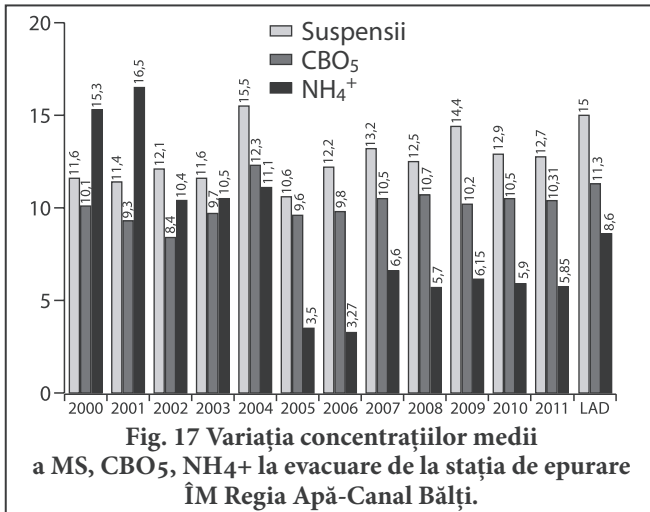
Pentru a determina eficacitatea de epurare și respectarea reglementărilor autorizațiilor de gospodărire a apelor au fost prelevate probe de la 67 stații de epurare a apelor uzate.

Din numărul total de stații controlate, 28 sunt monitorizate în decursul a mai multor ani, fapt ce dă posibilitatea de a urmări starea lor funcțională, volumele evacuate, cantitățile de nocivități deversate și influența deversărilor asupra receptorului. Pentru aprecierea gradului de epurare și eficacitatea de reținere a noxelor, probele au fost prelevate la recepție și la deversarea directă în receptor.

CIE AE Bălți a monitorizat 27 stații de epurare, inclusiv 17 cu evacuare directă în receptorii naturali și 10 cu evacuări în bazine sau lacuri de acumulare. Rezultatele investigațiilor analitice efectuate s-au comparat cu normativul deversărilor limitat admisibile (DLA) cuprinse în autorizația de gospodărire a apelor și cu CMA în lipsa acestor normative.

S-au încadrat în normativul DLA apele evacuate de la stațiile IM „Regia Apă Canal Bălți”; SA „Serviciu comunale Florești”; SEB „Zahăr-Glodenii”; SA „Tezeu Lux” Valcineț; ÎM „Apă-canal Edineț”. (fig.17,18,19).

Încărcarea cu noxe a apelor uzate la deversare în receptor de la IM „Regia Apă-Canal Bălți, pentru perioada anilor 2005 – 2011, se menține sub valorile LAD. Mediile obținute indică, că eficacitatea de reținere a suspensiilor este de 94,2%, a consumului chimic de oxigen – 76,3%, consumului biologic – 92,6% și

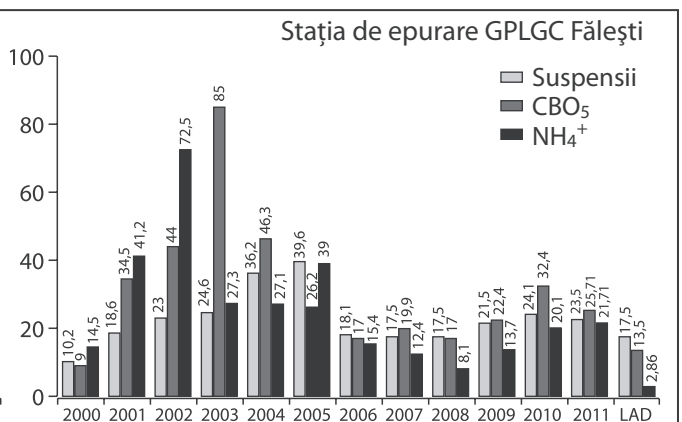
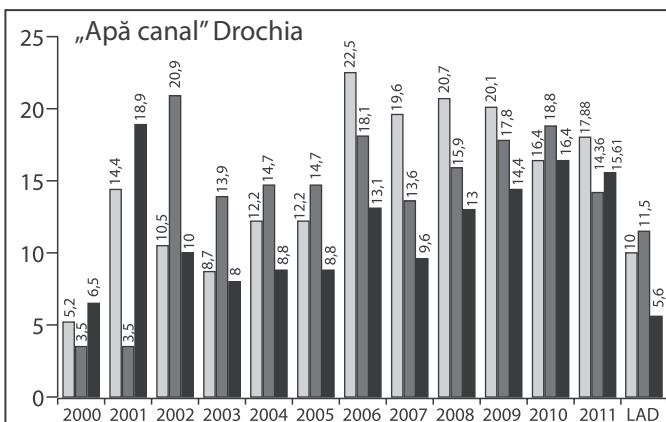
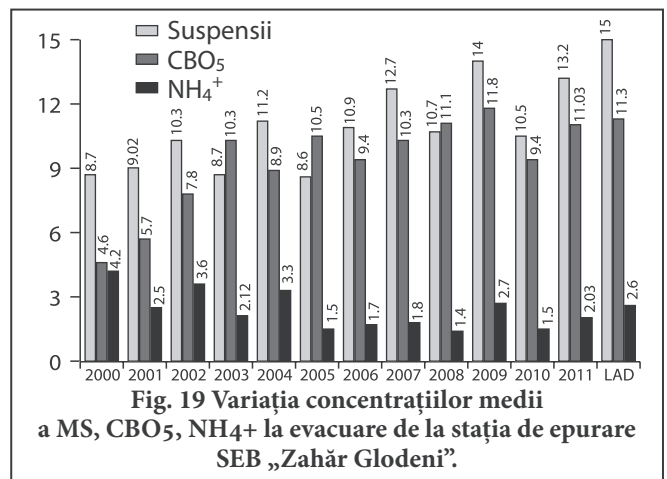
a ionilor de amoniu – 87,9%. Cota de reținere a noxelor practic este la nivelul anului 2010. Diminuarea volumelor de ape uzate a impus modificări în spațiul și în volumul secțiilor de epurare. La „Regia Apă-canal Bălți” s-a optimizat pomparea oxigenului cu suflante de o capacitate mai mică, care favorizează condiții normale de activitate a nămolului. Din 3 secții de aeratoare sunt utilizate 2, iar a treia este folosită pentru reanimarea și sporirea nămolului, care ulterior este pompat în secția de lucru. Funcționează secția de clorinare a apelor evacuate.

Funcționarea suficientă a SEB SA “Servicii comunale” Florești se menține prin epurarea suplimentară a apelor. În componența stației funcționează 10 iazuri de epurare biologică. Eficacitatea de reținere a substanțelor suspendate este de 83,6%, consumul chimic de oxigen – 73,3%, consumul biologic de oxigen – 87,5%, ionilor de amoniu – 80,8%.

La SEB „Glodeni-Zahăr” toate treptele de epurare se dublează, însă pe parcursul anului 2011 s-au constatat periodic depășiri ale DLA după nitriți, constituind 1,43 mg/dm³. Eficacitatea de reținere a suspensiilor este de 92,6%, a consumul biologic de oxigen – 93,3%, a ionilor de amoniu – 94,0%. Cota apelor suficient epurate este de 55,5%.

Ce ține de apele uzate de la SA „Tezeu-Lux Vălcineț”, sunt ape reîntoarse din nou în producere. Procesul de epurare constă din 6 bazine - cascăd de decantare a apelor, unde se petrece sedimentarea treptată, pomparea lor din ultimul bazin în rezervorul de acumulare și utilizarea din nou în ciclul de producere. Unitatea dispune de DLA la deversarea avariata în r. Nistru. Pe parcursul anului cazuri de deversări avariate nu au fost depistate, iar indicii de calitate a apelor din ultimul bazin s-au încadrat în DLA.

La SEB ÎM²Apă-Canal” Edineț indicii de calitate s-au încadrat în DLA. Eficacitatea de funcționare a SEB în mediu este de 87,3%.

Fig. 20 Variația concentrațiilor medii a MS, CBO₅, NH₄⁺ la deversarea apelor uzate în emisar, pentru perioada anilor 2000-2011.

Sunt întreprinse măsurile posibile pentru menținerea funcționării treptelor de epurare a apelor reziduale la stațiile: D.P. „Apă-canal” Drochia; DPLGC Fălești; „Apă canal” Sîngerei și „Apă-canal” Rîșcani. Sunt unități care la fel dispun de normativul DLA, însă apele deversate de la aceste complexe de epurare sunt încărcate cu noxe peste limitele autorizate. (fig.20). La D.P. „Apă-canal Drochia s-au înregistrat depășiri ale DLA la conținutul de: materie în suspensii – de 1,8 ori; CBO₅ – de 1,25 ori; NH₄⁺ – de 8,0 ori, iar la „DPLGC Fălești” la conținutul de: materie în suspensii – de 1,34 ori; CBO₅ – de 2,0 ori; NH₄⁺ – de 7,6 ori.

S-a înregistrat o diminuare în eficacitatea de funcționare a stațiilor de epurare „Apă canal” Sîngerei și „Apă-canal” Rîșcani comparativ cu anul 2010.

La stația de epurare „Apă-canal” Telenești are loc doar curățirea mecanică și epurarea suplimentară în iazurile biologice. S-au înregistrat depășiri ale CMA pisc. la MS – de 9,3 ori, CBO₅ – de 9,45 ori, ionii de amoniu – de 57,6 ori.

Volumele insuficiente de ape reziduale și concentrația excesivă de nocivități recepționate, dereglează funcționarea optimă a procesului tehnologic de epurare la SEB a ÎM “Com Prod” Lipcani, SEB SRL”Șpak s Eșanu” Otaci. La aceste complexe sunt în funcțiune atât treptele mecanice cât și procesele biologice de oxidare, însă apele evacuate sunt supraîncărcate cu noxe, nu corespund cerințelor.. Calitatea apelor la deversare s-a comparat cu CMA și s-au înregistrat depășiri. (Raportul Anual CIE AE Bălți, 2011).

Este salutabil faptul că în anul curent s-a majorat numărul stațiilor de epurare funcționale. A fost evaluată eficacitatea funcționării a 8 stații puse în funcțiune din localitățile raioanelor Glodeni, Șoldănești, Rîșcani, Dondușeni și Ocnița. (Raportul Anual CIE AE Bălți, 2011).

Probe reprezentative s-au prelevat la apele de drenaj a câmpurilor de filtrare de la ÎM ”Sudzucker-Moldova” Drochia. Întreprinderea dispune de normative DLA. Comparînd valoarea medie cu normativul autorizat deducem supranormative la conținutul de CBO₅ de 3,0ori, nitriți de 5,1 ori.

Eficacitatea stațiilor de epurare din nordul țării și analiza comparativă pentru anii 2008-2010 este prezentată în *tab. 4*.

Eficacitatea stațiilor de epurare, pentru anii 2009-2011.

Tab. 4

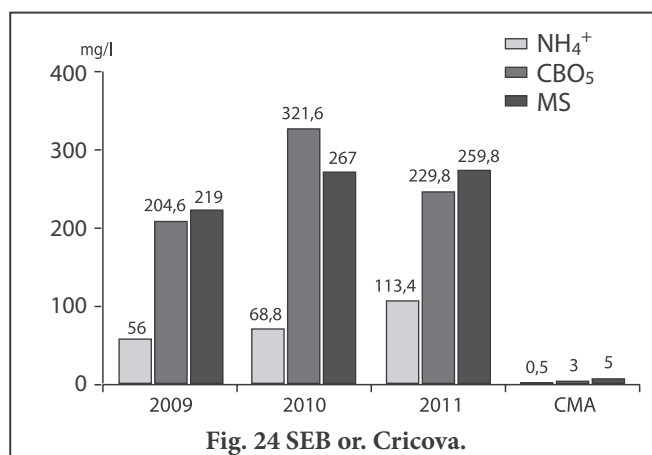
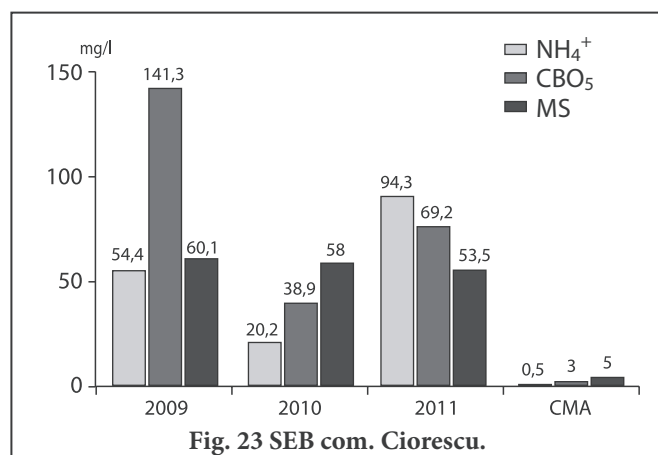
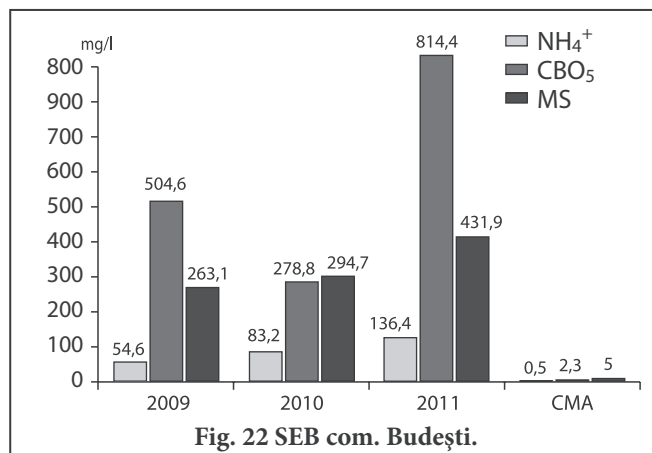
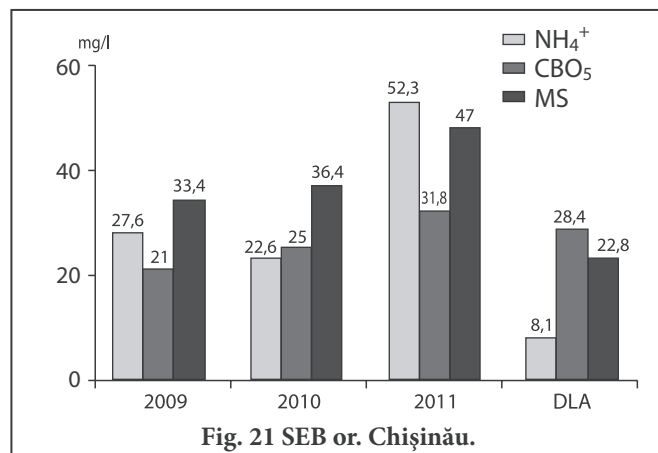
Nr	Denumirea SEB	Eficacitatea, %											
		Materie în suspensie			CCO			CBO ₅			NH ₄ ⁺		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
1	Regia Apă-canal, Bălți	94,5	89,9	94,9	75,5	76,2	76,3	91,8	93,4	92,6	89,7	85,9	87,9
2	Sîngerei Apă –canal	92,2	78,8	89,1	69,6	55,5	56,4	89,6	76,8	78,8	71,9	48,3	59,2
3	Glodeni Fabrica de Zahăr	86,0	87,9	92,6	89,7	68,9	74,5	96,3	92,5	93,7	92,3	95,3	94,0
4	Rîșcani „Apă-canal”	91,5	83,5	90,5	56,4	68,0	62,7	77,5	84,8	78,0	60,1	47,6	53,9
5	Florești, SA „Serv. com.”	95,8	85,1	83,8	65,8	62,1	73,3	91,8	87,8	87,5	83,6	74,6	80,8
6	Fălești DPGLC	85,9	79,5	86,9	60,9	59,2	66,6	86,4	79,2	84,6	67,2	61,2	52,6
7	Drochia „Apă-canal”	90,5	83,8	86,7	54,2	54,3	68,6	81,9	84,7	91,2	55,5	60,7	67,1
8	Drochia „Moldovatransgaz”	70,9	63,3	58,3	10,3	26,5	48,3	68,0	52,7	82,4	51,6	42,8	55,9
9	Telenești „Apă-canal”	60,6	73,7	61,8	52,4	45,2	46,7	89,5	71,2	79,1	16,3	41,2	47,9
10	Otaci. SA „Beton”	70,2			68,4			71,1			69,4		
11	Dondușeni „Apă-canal”	88,0	78,9	76,2	86,9	81,3		86,9	80,9	77,0	93,6	86,4	87,2
12	Țaul, SE Primăria	80,7	66,2	65,8	82,2	70,8		82,9	67,5	60,1	88,7	72,8	68,0
13	Edineț, ÎM „Apă-canal”	89,3	83,7	82,9	90,1	83,8		89,8	81,5	86,8	87,1	85,3	92,2
14	Briceni, Gospodăria Com,”	91,2	62,5	58,7	76,7	61,4		76,6	56,9	57,4	82,0	57,4	51,8
15	Lipcani „Com Prod.”	73,8	60,2	60,3	72,4	64,8		73,8	58,0	51,5	45,4	50,2	45,8
16	Ocnița, Rețelile Termice	80,5	75,4	59,2	81,1	73,8		81,0	69,2	54,6	77,9	59,8	52,5

CIE Chișinău.

În conformitate cu programul de activitate CIE AE Chișinău trimestrial a prelevat probe de la 6 stații de epurare ale mun. Chișinău din localitățile: or. Chișinău, or. Vadul-lui-Vodă, or. Cricova, com. Ciorescu, com. Colonița, com. Budești. Tot odată pentru aprecierea gradului de încărcare cu noxe au fost prele-

vate probe de la stațiile de epurare: DP „Apă-Canal” or. Ștefan- Vodă; SA „Fabrica de conserve”, s. Olănești, r-nul Ștefan-Vodă; SEB, s. Pașcani, r-nul Criuleni; „Vinăria Bardar” SA, r-nul Hîncești; ÎM „Amen-Ver”, or. Hîncești; „Penitenciariul nr.7”, s. Rusca, r-nul Hîncești; „Biroul vamal Leușeni”, r-nul Hîncești; SEB „Romanești”, r-nul Strășeni; SEB „Apă-Canal Călărași”, SEB SA „Hîrjauca-Vin”, r-nul Călărași; SEB ÎM „Apa-Canal” Căușeni s.a.

Rezultatele investigațiilor analitice ne demonstrează, în raport cu normele piscicole sau cu normele DLA stabilite, depășiri la deversare (fig.21- fig.26).

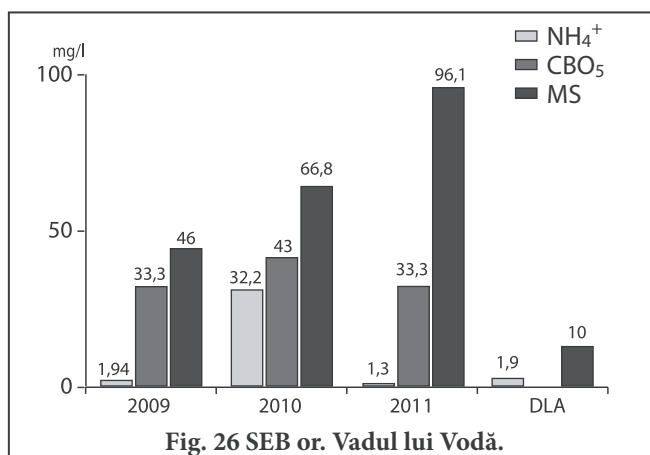
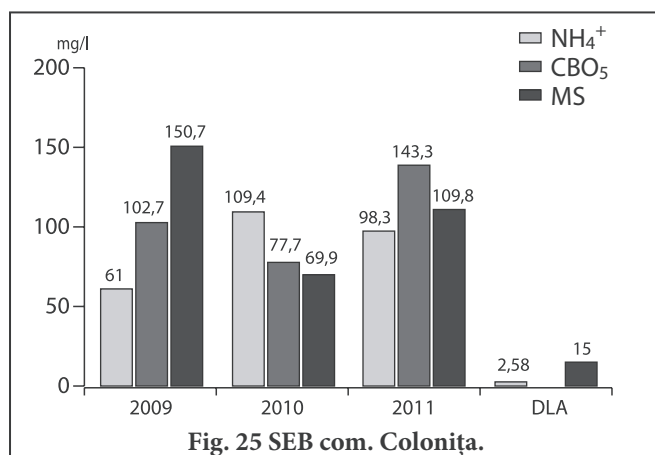
Volumele insuficiente de ape reziduale recepționate și concentrația excesivă de nocivități, dereglează în ultimii ani funcționarea optimă a procesului tehnologic de epurare la SEB, or. Chișinău. Comparativ cu anul 2010 concentrația de noxe deversate în 2011 nu s-a diminuat și depășește DLA la conținutul de: MS – de 2,1 ori; NH₄ – de 6,5 ori; detergenți – de 3,7 ori. (fig. 21)

S-a constatat că, majoritatea SEB ale mun. Chișinău se află în stare deplorabilă cu un grad sporit de uzură al construcțiilor, necesită reconstrucție capitală și modernizare tehnologică.

SEB a com. Budești practic nu funcționează, toate instalațiile sunt în stare deplorabilă. Procesul de epurare se limitează doar la acumularea apelor reziduale la stația de pompare, pomparea lor ulterioară la SEB și deversarea fără epurare în r. Frumoasa (fig. 22). Conținutul poluanților deversați în 2011 comparativ cu 2010 s-a mărit considerabil. Concentrația de amoniu atinge valoarea de 136,4 mg/dm³, iar a CBO₅ și MS, respectiv de 814,4 mg/dm³ și 413,9 mg/dm³.

La SEB a com. Ciorescu situația privind funcționarea este catastrofală. Stația se află în stare avariata de mai mulți ani. Apele uzate din sistemul comunal al com. Ciorescu, din cauza deteriorării stației, se deversează direct în r. Ichel. La finele anului au început lucrările de reconstrucție a stației, datorită surselor financiare alocate din fondul ecologic național (fig. 23).

Pe cursul r. Ichel se află și SEB a com. Cricova eficacitatea de epurare a căreia nu se încadrează în normativele stabilite. Capacitatea de epurare a stației nu corespunde volumului mărit al apelor reziduale deversate de la întreprinderile vinicole SA „Combinatul de vin și șampanie”, SA „Acorex Wine Holding”, SA „RENAIS-SANSE-PERFECT”. Ca urmare eficacitatea SEB este diminuată, iar apele uzate fără epurare se deversează în r. Ichel. Concentrațiile de noxe deversate depășesc CMA la indicii: MS – de 52,0 ori; CBO₅ – de 76,6 ori; NH₄ – de 226,8 ori. (fig. 24).

Depășesc DLA și concentrațiile de noxe la SEB, com. Colonița la indicii: MS – de 7,3 ori; NH₄ – de 38,1 ori. (fig. 25).

Apele deversate de la SEB, or. Vadul-lui-Vodă nu se încadrează în normele DLA și afectează calitatea r. Recea. Concentrațiile de noxe deversate depășesc DLA la indicii: MS – de 9,6 ori; CCO – de 8,2 ori, detergenți – de 7,4 ori. (fig. 26).

Analiza comparativă a eficacității SEB din mun. Chișinău în anii 2009-2011 este prezentată în tab. 5. În anul 2010 în comparație cu anul 2009 s-a mărit neesențial eficacitatea epurării noxelor la majoritatea SEB din mun. Chișinău. Însă eficacitatea epurării conținutului de NH₄⁺ este foarte joasă la toate stațiile cu excepția SEB, Vadul-lui-Vodă, unde eficacitatea de epurare este de 97,9. Deversările de ape uzate fără epurare sau insuficient epurate de la SEB ale mun. Chișinău în receptorii naturali – r. Bîc, Ichel și alte obiecte acvatice, afectează grav calitatea apelor de suprafață.

Eficacitatea SEB din mun. Chișinău, a. 2009-2011.

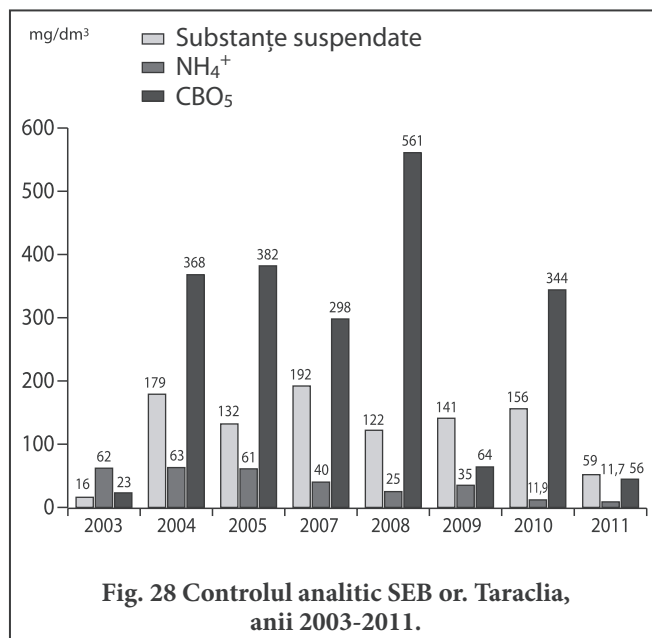
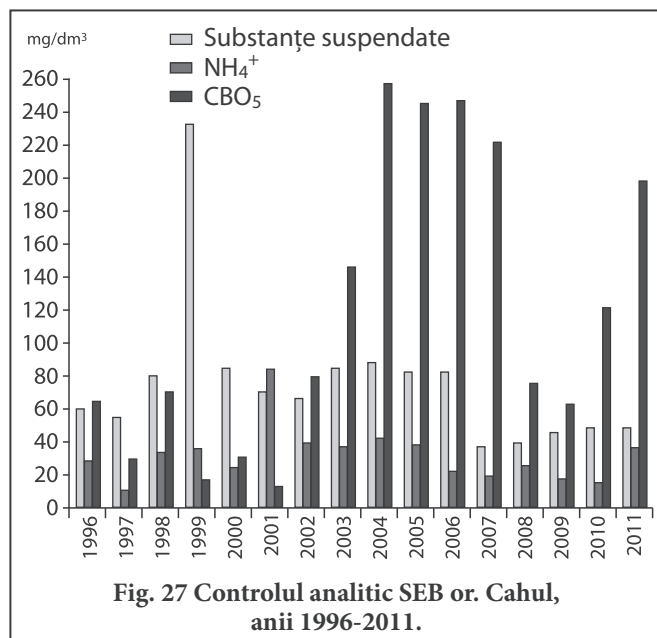
Tab.5

Nr	Denumirea SEB	Eficacitatea, %											
		Materie în suspensie			CCO			CBO ₅			NH ₄ ⁺		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
1.	Chișinău	91,0	92,2	89,9	78,2	82,2	89,0	93,7	91,1	90,8	42,9	43,2	35,2
2.	Cricova	55,4	48,3	58,6	30,4	33,5	52,0	33,9	37,7	53,5	21,6	40,8	14,0
3.	Ciorescu	79,3	84,2	91,4	51,9	79,2	88,1	55,6	83,8	88,3	24,0	57,4	43,4
4.	Colonița	52,1	96,4	67,7	52,1	87,5	60,1	71,4	89,6	62,1	18,6	5,4	26,9
5.	Vadul lui Vodă	32,7	63,9	65,6	53,7	38,9	45,2	62,4	49,6	49,4	86,1	3,1	97,9
6.	Durlești	69,6	86,0	----	67,2	66,5	----	61,8	67,5	----	21,1	0	----
7.	Budești	46,2	74,1	43,2	11,5	72,9	51,1	16,0	78,6	59,5	11,2	0	6,2

CIE AE Cahul efectuează controlul multianual a 5 stații de epurare din localitățile Basarabeasca, Taraclia, Leova, Cantemir și Cahul. În 2010 s-au prelevat probe de la aceste complexe, precum și de la 9 stații de epurare ale întreprinderilor: fabricile de vin „Doina”, or. Basarabeasca; S.A. „Vismus”, s. Moscovei, r-ul Cahul; S.A. „Fabrica de vin Slobozia Mare”, r-ul Cahul; SRL „Agrosudresurse”, s. Brînza, r-ul Cahul; SRL „Grape Valley”, s. Borceag, r-ul Cahul; SRL „Vierul Vin”, s. Burlacu, r-ul Cahul; S.A. „Vinia Traian”, s. Găvănoasa, r-ul Cahul; 2 stații de epurare a SRL „Danube Logistics”, s. Giurgiulești, r-nul Vulcănești.

În conformitate cu investigațiile analitice apele deversate de la toate stațiile de epurare controlate pe parcursul anului nu corespund normativelor stabilite (Raportul anual al CIE AE Cahul).

La SEB „Apă Canal”, or. Cahul depășirile DLA au constituit: MS – de 3,0 ori; CI⁻ – de 2,0 ori, CCO – de 2,0-6,0 ori, CBO₅ – de 1,0-4,0 ori, amoniu – de 20-58,0 ori (fig. 27).

La SEB “ÎM Apă - Canal”, or. Taraclia, depășirile DLA au constituit: MS – de 2,0-3,5 ori; PO₄⁻³ – de 9,0 ori; CCO – de 5-7 ori; CBO₅ – de 3-5 ori; NH₄⁺ – de 3-21 ori (fig. 28).

O situație catastrofală se constată la SEB „ÎM Apă-Canal”, or. Cantemir și SEB “ÎM Apă-Canal”, or. Basarabeasca, unde epurarea se reduce la sedimentarea mecanică, fără epurare biologică. Depășirile DLA la SEB „ÎM Apă-Canal”, or. Cantemir au constituit: MS – de 39 ori, CCO – de 36 ori, CBO₅ – de 55,0 ori, N-NO₂⁻ – de 26,0 ori, N-NH₄⁻ – de 120,0 ori, iar la SEB “ÎM Apă-Canal”, or. Basarabeasca: MS – de 4,3 ori, PO₄⁻³ – de 2,4 ori, CCO – de 4,1 ori, CBO₅ – de 11,8 ori, NO₂⁻ – de 18,9 ori, NH₄⁺ – de 6,2 ori.

Eficacitatea stațiilor de epurare din zona de activitate CIE AE Cahul și analiza comparativă pentru anii 2008-2010 este prezentată în tab. 6.

Eficacitatea SEB-rilor, anii 2009-2011.

Tab. 6

Nr	Denumirea SEB	Eficacitatea, %											
		Materie în suspensie			CCO			CBO ₅			NH ₄ ⁺		
		2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
1	„Apă Canal”, or. Cahul	70,8	28	81,3	77,32	33	68,7	81,27	59	68,5	30,83	66	35,7
2	ÎMDPGLC “Apă Canal”, or. Leova	74,2	96	89,2	51,07	61	76,2	53,9	62	77,7	91,72	85	83,7
3	Î.M „ Apă Canal”, or. Basarabeasca	53,6	41	59	48,55	35	45	80,33	34	44	24,78	43	73
4	a ÎM „Apă Canal”, or. Taraclia	73,4	50	66	17,41	19	28	76,29	18	24	27,08	47	71
5	„Apă Canal”, or. Cantemir	4,2	5,7	-	5,43	-2,8	-	9,72	-2,2	-	7,61	2,0	-

Poligoanele de depozitare a deșeurilor solide (PDDS).

PDDS, mun. Bălți.

Probe de control a apelor provenite de la scurgerile de pe amplasamentul poligonului de depozitare a deșeurilor solide din mun. Bălți au fost prelevate de către CIE AE Bălți din 2 iazuri de acumulare și din r. Ciuluc. Datele obținute caracterizează apele din primul și al doilea iaz ca ape puternic poluate. Depășirile sunt de peste sute de ori față de CMA și anume, în primul acumulator CBO₅ – depășește CMA de 428,5 ori, în al doilea de 74,2 ori, reziduiul fix corespunzător de 13,9 ori și 5,8 ori, ionii de amoniu – 68,8 ori și 16,2 ori.

Investigațiile efectuate în probele prelevate din râulețul Ciuluc, care curge mai jos de iazul al doilea, indică afectarea calității apelor în secțiunea aval față de amonte. Poluarea are loc prin infiltrarea apelor din al doilea iaz. În aval, la distanța de 500 m pe curs, apa r. Ciuluc înregistrează depășiri ale CMA la CBO₅ – de 11 ori, la reziduu fix – de 4,7 ori.. Dacă în amonte indicii de calitate caracterizează apa râulețului ca poluată, în aval devine puternic poluată.

PDDS, mun. Chișinău.

Trimestrial CIE AE Chișinău investighează componența chimică a apelor de filtrare și drenaj la PDDS, mun. Chișinău, s. Crețoaia, r-nul Anenii Noi. În legătură cu stoparea depozitării deșeurilor solide la PDDS de către ÎM Regia „Autosalubritate”, probele au fost prelevate numai în trimestrul IV.

Scopul controlului constă în obținerea datelor despre limitele de încărcare cu poluanți ale deșeurilor lichide toxice și evaluarea prejudiciului cauzat mediului în cazul eventualelor scurgeri de pe teritoriul PDDS.

S-au înregistrat depășiri ale CMA piscicole în fântâna de filtrare și respectiv în fântâna de drenaj la următorii indici: materie în suspensie – de 73,9 ori și 32,2 ori; CCO – de 334,3 ori și 36,3 ori; CBO₅ – de 1933,3 ori și 163,3 ori, amoniu – de 6474,0 ori și 169,6 ori.

Conform procesului tehnologic de depozitare a gunoiului la PDDS, deșeurile lichide toxice (apele de drenaj și de filtrare) se acumulează în cămine speciale și apoi sunt transportate pe suprafața PDDS. Acest circuit închis al deșeurilor lichide nu aduce pericol mediului ambiant și numai în cazul scurgerilor de suprafață poate avea consecințe grave pentru terenurile agricole situate în aval.

Conlucrarea cu Inspecțiile Ecologice (IE) din raioane.

În conformitate cu ordinul nr. 18 din 21.03.2006 al IES, în anul 2011 CIE au acordat asistență analitică Inspecțiilor Ecologice din raioane la solicitare în cazuri excepționale și în conformitate cu programele de prelevare, coordonate cu șefii IE.

- CIE AE Bălți a acordat asistență analitică:

Inspecției Ecologice Glodeni – la solicitarea inspectorilor au fost prelevate probe de control de la stația de tip “TOPAS” din s. Limbenii Vechi. Stația efectuează epurarea prealabilă a apelor uzate de la grădinița de copii, care ulterior este transportată la SEB a SRL „Mag-Vest”, Glodeni. Indicii de calitate a apelor la recepție și evacuare sunt redați în anexă. (Raportul anual CIE AE Bălți, 2011).

Inspecției Ecologice Rîșcani – au fost prelevate probe de control de la stația de tip “TOPAS” din localitățile Vărătic și Aluniș cu scopul de a verifica funcționarea acestora.

Inspecției Ecologice Dondușei – s-au efectuat investigații ale apelor infiltrate pe relief de la SRL „Mag-Vest”, Dondușeni. În baza datelor s-a calculat prejudiciul cauzat mediului în sumă de 26.066,0 lei. În toate probele s-au constatat depășiri după conținutul de suspensii, CCO, CBO₅ și ionii de amoniu.

Inspecției Ecologice Drochia – la solicitarea inspectorilor și beneficiarilor din s. Drochia (cet. Cerețu, Dascăl, Tomac) au fost prelevate probe și efectuate investigații în scopul urmăririi calității apelor de suprafață la bazinele acvatice la următorii ingrediente: oxigen dizolvat, ioni de amoniu, duritate, cloruri, consumul chimic și biologic de oxigen.

Inspecției Ecologice Florești – au fost efectuate investigații în apele uzate de la SA “Fabrica de unt”, s. Varvărăuca. La momentul prelevării probelor deversări de poluanți nocivi, substanțe suspendate și consumul biologic de oxigen s-au depistat în secțiunea aval de deversare. În baza acestor rezultate a fost calculat prejudiciul cauzat mediului înconjurător în sumă de 2669,0 lei.

- CIE AE Chișinău a acordat asistență analitică:

Inspecției Ecologice Strășeni – s-au efectuat analize în probele prelevate la SEB de tip „Topaz 30” al gimnaziului „Bucovăț”, or. Bucovăț, r-nul Strășeni; SEB de tip „Topaz 200” a blocurilor locale or. Bucovăț, r-nul Strășeni; SEB de tip „Topaz 200”, ÎM „Eurotextile” SRL, or. Strășeni; SEB AO „Romanești”,

s. Romanești; stația de pompare a or. Strășeni; r. Bîc amonte și aval de or. Strășeni. S-au constatat depășiri ale CMA pisc. la deversare, după cum urmează:

1. SEB de tip „Topaz 30”, gimnaziul „Bucovăț” – CCO – de 3 ori; CBO₅ – de 11,9 ori; MS – de 12,5 ori; NH₄ – de 4,2 ori;
2. SEB de tip „Topaz 200” (blocurile locative or. Bucovăț) – CCO – de 22,7 ori ; CBO₅ – de 120 ori; NH₄ – de 460 ori; detergenți – de 98,8 ori;
3. SEB de tip „Topaz 200” – ÎM „Eurotextile” SRL, or. Strășeni – CCO – de 22,7 ori; CBO₅ – de 122 ori; MS – de 85,7 ori; NH₄ – de 137,5 ori ;
4. SEB AO „Romanești”, s. Romanești, la deversare – CCO – de 24,6 ori; CBO₅ – de 130,2 ori; MS – de 142,3 ori; NH₄ – de 413,8 ori, detergenți – de 11,8 ori;
5. stația de pompare a or. Strășeni (deversare în riuleț) – CCO – de 9 ori; CBO₅ – 37,6 ori; MS – de 44,9 ori; NH₄ – de 120,5 ori; detergenți – de 28,9 ori.

În probele prelevate din r. Bîc au fost depistate depășiri atât aval cât și amonte de or. Strășeni, respectiv – amonte (CCO – de 1,7 ori, CBO₅ – de 2,3 ori, MS – de 3,1 ori, NH₄ – de 3,0 ori, detergenți – de 1,3 ori); aval (CCO – de 2,3, CBO₅ – de 3,0 ori, MS – de 13,3 ori, NH₄ – de 3,1 ori, detergenți – de 2,4 ori).

Inspecției Ecologice Dubăsari – s-au efectuat analizele în probele prelevate la SEB SA „Fabrica de Conserve, Coșnița”, SEB de tip „Topaz-24” a scolii medii din s. Doroțcaia, SEB „Primăria Doroțcaia”, SEB de tip „Topaz-60” al „ Forțelor Pacificatoare”, Coșnița, SEB de tip „Биотал 50” a AO „Concordia-orășelul copilăriei”, s. Pîrîta. S-au depistat depășiri ale CMA pisc. la deversare:

1. SEB SA „Fabrica de conserve, Coșnița” – CCO – de 3, 7 ori, CBO₅ – de 7,6 ori, NH₄ – de 28,5 ori, detergenți – de 4,1 ori, MS – de 4,1 ori.
2. SEB „Topaz-24”, școala medie, s. Doroțcaia – CCO – de 7 ori, CBO₅ – de 37,7 ori, NH₄ – de 9,5 ori, NO₂ – de 12 ori, MS – de 10 ori.
3. SEB „Primăria Doroțcaia” – CCO – de 6,3 ori, CBO₅ – de 10,1 ori, NH₄ – de 87,1 ori, detergenți – 86,4 ori, MS – 9,9 ori.
4. SEB de tip „Topaz-60” al „ Forțelor Pacificatoare” Coșnița – CCO – de 13 ori, CBO₅ – 69,3 ori, NH₄ – 457,9 ori, detergenți – de 24,8 ori, MS – 41,7 ori.
5. SEB de tip „Биотал 50” a AO „Concordia-orășelul copilăriei”, s. Pîrîta – CCO – de 4,5 ori, CBO₅ – de 23 ori, NH₄ – 47,4 ori, MS – de 8,8 ori;

Inspecției Ecologice Ialoveni – s-au analizat probele prelevate la SEB „Bardar” și au fost depistate depășiri ale CMA pisc. la deversare la indicii: CCO – de 6,9 ori; CBO₅ – de 36,2 ori; MS – de 9,9 ori; NH₄ – 109,9, detergenți – de 6,0 ori. S-au analizat probele prelevate din fîntîna de apă potabilă și bazinul de acumulare cu circulație închisă a întreprinderii SRL „Codru”, s. Ulmu, r-nul Ialoveni. Apa din fîntîna potabilă corespunde normelor igienice;

Inspecției ecologice Criuleni – s-au analizat probele prelevate la: SEB „Hrușeva”, unde au fost constatate depășiri ale CMA pisc. la deversare : CCO – de 6,9 ori; CBO₅ – de 36,2 ori; MS – de 9,9 ori; NH₄ – 109,9, detergenți – de 6,0 ori; SEB „Pașcani”, Institutul de Fitotehnie, unde s-au depistat depășiri ale CMA pisc. la deversare : CCO – de 12,3 ori; CBO₅ – de 62,9 ori; MS – de 17,6 ori; NH₄ – 391,4 detergenți – de 36,61 ori.

La semnalul inspectorilor IE Criuleni privitor la poluarea r. Răut a fost prelevată o probă din s. Mașcăuși, r-nul Criuleni. Au fost efectuate analizele și s-au depistat depășiri a CMA pisc. la indicii: CCO – de 4,4 ori; CBO₅ – de 8,6 ori; MS – de 2,6 ori; NH₄ – de 2,1 ori; detergenți – de 9,6 ori. Raportul de încercări cu rezultatele obținute a fost transmis IE Criuleni.

Inspecției Ecologice Ștefan-Vodă – s-au efectuat analizele în probele prelevate la SEB SA „Apă-Canal Ștefan-Vodă”, SEB „Complexul vamal Bender”, ÎM „Vinăria Purcari” SRL, SEB SA „Concordia”, s. Tudora. S-au depistat depășiri ale DLA la SEB SA „Apă-Canal, Ștefan- Vodă” la indicii : CCO – de 8,7 ori; CBO₅ – de 5,4 ori; NH₄ – de 64,8 ori; MS – de 4,9 ori.

S-au depistat depășiri ale CMA pisc. la deversare:

1. SEB „Complexul vamal „Bender” – CCO – de 5,9 ori; CBO₅ – 32,7 ori; MS – de 13 ori; NH₄ – 7,5 ori; detergenți – de 11,8 ori ;
2. SEB SA „Concordia” – CCO – de 11,8 ori; CBO₅ – de 61,9 ori; MS – de 23,4 ori; NH₄ – de 386,6 ori; detergenți – 15,4;
3. ÎM „Vinăria Purcari” SRL – CCO – de 28,1 ori; CBO₅ – de 156,8 ori; MS – de 53,3 ori; NH₄ – de 64,3 ori; detergenți – 16,1. La ÎM „Vinăria Purcari” lipsește stația de epurare a apelor uzate, iar apa uzată menajeră este deversată în riulețul fără nume din s. Purcari.

Inspecției Ecologice Ungheni – s-au analizat probele prelevate la ÎM „Apă-Canal, Ungheni”; SEB de tip „Topaz-75” din s. Costuleni, s. Petrești, s. Măcărești. S-au constatat depășiri ale DLA la deversare:

1. ÎM „Apă-Canal, Ungheni” la indicii – CCO – de 13,0 ori; CBO₅ – de 4, 5 ori, MS – de 4,4 ori; NH₄ – de 27,6 ori; detergenți – 9,6 și ale CMA pisc.
2. SEB „Topaz-75”, s. Măcărești – CCO – de 5,1 ori; CBO₅ – de 26, 4 ori, MS – de 6,4 ori; NH₄ – de 6,4 ori; detergenți – de 2,2 ori.
3. SEB „Topaz-75”, s. Costuleni – CCO – de 4,3 ori; CBO₅ – de 22,6 ori, MS – de 2,8 ori; NH₄ – de 3,1 ori; detergenți – de 1,8 ori.
4. SEB „Topaz-75”, s. Petrești – CCO – de 3,7 ori; CBO₅ – de 19,3 ori, MS – de 3,4 ori; NH₄ – de 3,4 ori; detergenți – de 2,4 ori.

Inspecției Ecologice Căușeni – au fost analizate probele prelevate din r. Botna, amonte și aval de or. Cainari și or. Căușeni S-au depistat depășiri ale CMA pisc. amonte și aval de or. Cainari, respectiv la indicii: CCO – de 5, 2 ori și 5,4 ori; CBO₅ – de 6,4 ori și 7,3 ori; NH₄ – de 6,8 ori și 6,6 ori. S-au depistat depășiri ale CMA pisc. , amonte și aval de or. Căușeni, respectiv la indicii: CCO – de 6,8 ori și 5,4 ori; CBO₅ – de 10,0 ori și 10,3 ori; MS – de 10,4 ori și 20,5 ori; NH₄ – aval de 13,4 ori; SO₄ – de 6, 4 ori și 6,9 ori; detergenți – de 3,4 ori și de 7,6 ori. S-au efectuat analizele în probele prelevate la SEB „Căușeni”, unde sau constatat depășiri la deversare a CMA pisc. la indicii: CCO – de 9,5 ori, CBO₅ – de 47,8 ori, MS – de 2 ori, reziduu uscat – de 1,3 ori, SO₄ – de 1,2 ori, NH₄ – de 97,7 ori, detergenți – de 29,2 ori.

S-au analizat probele de apă uzată industrială prelevate la întreprinderea mixtă „Sălcuța” SRL, s. Sălcuța, r-nul Căușeni. S-au depistat depășiri ale CMA pisc. la deversare : CCO – de 78,9 ori, CBO₅ – de 411 ori, MS – de 42,8 ori, NH₄ – de 10 ori.

Inspecției ecologice Anenii-Noi – s-au prelevat și analizat probele de apă uzată de la întreprinderea CAP „Basarabia”, s. Hîrbovăț, r-nul Anenii-Noi. La deversarea apelor uzate industriale în râulețul fără nume s-au constatat depășiri ale DLA la indicii: CCO – 1,9 ; CBO₅ – 3,8; MS – 1,8.

Inspecției Ecologice Rezina – au fost analizate probele de apă reziduală de la SEB „Penitenciariul nr.17”, or. Rezina. S-au efectuat analizele și s-au depistat depășiri ale CMA pisc la indicii: CBO₅ – de 22 ori, MS – de 5 ori, NH₄ – de 52 ori.

Inspecției Ecologice Hîncești – s-au prelevat și analizat probele de apă uzată de la SEB (ÎM „Amen-Ver”, or. Hîncești) și SE (Zona Umedă Construită s. Rusca, r-nul Hîncești). S-au constatat depășiri ale DLA la ÎM „Amen-Ver”, or. Hîncești la deversare la indici: CBO₅ – de 3, 37 ori, MS – de 2,6 ori; NH₄ – de 37,7 ori, NO₂ – de 2,0 ori., detergenți – de 4,8 ori. S-au constatat depășiri la deversare de la SE (ZUC, s. Rusca) ale CMA pisc. la indicii: CCO – de 3,0 ori; CBO₅ – de 17,6 ori; MS – de 8,6 ori; NH₄ – de 12,0 ori, detergenți – de 12,0 ori.

- CIE AE Cahul a acordat asistență analitică:

Inspecției Ecologice Taraclia – s-au prelevat probe de la ÎM ”Apă Canal”, or. Taraclia, unde s-au depistat depășiri ale normativelor la indicii: MS de 2–3,5 ori, PO₄⁻³ – de 11,0 ori, CCO – de 5–7 ori, CBO₅ – de 3–5 ori, NH₄⁺ – de 3–21 ori.

Inspecției Ecologice Leova – la solicitarea inspectorilor s-au analizat probele prelevate de la ÎMDPGLC ”Apă-Canal”, or. Leova. S-a constatat, că stația de epurare nu efectuează purificarea apelor uzate conform normativelor admisibile prevăzute. La ieșire apele uzate depășesc normativelor la indicii: PO₄⁻³ – de 2-4 ori, CCO – de 4–7 ori, CBO₅ – de 1–3 ori , NH₄⁻ – de 5–19 ori.

Inspecției Ecologice Cantemir – la solicitarea inspectorilor s-au analizat probele prelevate de la ÎM ”Apă Canal”. La ieșire apele uzate depășesc normativelor la următoarii indici: MS – de 39 ori, CCO – de 36 ori, CBO₅ – de 55,0 ori, N-NO₂⁻ – de 26,0 ori, N-NH₄⁻ – de 120,0 ori. În baza rezultatelor încercărilor inspecția ecologică or. Cantemir a înaintat prescripții obligatorii și s-au adresat la consiliul raional pentru a include în buget pe anul 2012 mijloace financiare necesare pentru reparația stației de epurare.

Inspecției Ecologice Basarabeasca – s-au prelevat probe de la ÎM ”Apă-Canal”, or. Basarabeasca, unde s-au depistat depășiri ale normativelor la indicii: MS – de 4,3 ori; PO₄⁻³ – de 2,4 ori; CCO – de 4,1 ori; CBO₅ – de 11,8 ori; NO₂⁻ – de 18,9 ori; NH₄⁺ – de 6,2 ori; PO₄ – de 2,4.

Controlul scurgerilor apelor meteorice de pe teritoriul întreprinderilor.

Un volum impunător de poluanți, în special produse petroliere, pătrund în apele naturale prin scurgerile meteorice de pe teritoriul zonelor urbane și industriale.

Întru evaluarea calității scurgerilor meteorice au fost prelevate probe de pe teritoriul a 242 întreprinderi, inclusiv 147 întreprinderi în zona de nord a republicii, 38 unități economice și 52 stații PECO ale întreprinderii ÎM „Tirex Petrol” SA din zona centrală, 2 unități economice și 3 stații PECO din zona de sud. Probe reprezentative au fost prelevate în timpul precipitațiilor atmosferice și s-au determinat concentrațiile de suspensii și produse petroliere. Rezultatele investigațiilor efectuate denotă o încărcare a apelor uzate evacuate de pe teritoriile întreprinderilor cu produse petroliere și suspensii peste limitele admisibile de zeci și chiar de sute de ori. În probele de apă meteorică prelevate la stațiile PECO ale ÎM „Tirex Petrol” SA din mun. Chișinău, r-nele Criuleni, Orhei, Strășeni, Călărași, Ungheni, Ialoveni, Hîncești, Anenii-Noi, Căușeni, Ștefan-Vodă conținutul de produse petroliere și materie în suspensie variază respectiv: 2,0 – 110 mg/dm³ și 2,0-66,0 mg/dm³, iar la stațiile PECO ICS „Petrom Moldova”, SAC nr. 59, SRL „Fortres” Peco nr.4, ÎM „Tirex Petrol” S.A., SAC nr.56 (r-ul Basarabeasca) conținutul de produse petroliere variază de la 0,4 la 1,6 mg/l.

Lipsa sistemelor de epurare prealabilă a apelor meteorice la majoritatea întreprinderilor prezintă un pericol serios pentru mediul ambiant. (Raportele anuale ale CIE AE Chișinău, Bălți, Cahul).

Concluzii.

Rezultatele investigațiilor efectuate pe parcursul anului 2011 demonstrează că:

1. Eficacitatea funcționării stațiilor de epurare pe întreg teritoriul țării nu s-a îmbunătățit comparativ cu a. 2010. Eficacitatea epurării conținutului de NH₄⁺ este foarte joasă la majoritatea stațiilor. Volumele insuficiente de ape reziduale recepționate și prin urmare concentrația excesivă de nocivități, dereglează funcționarea optimă a procesului tehnologic de epurare.
2. Calitatea apelor de suprafață este la limita anilor precedenți, deci rămân a fi poluate, sursa principală de poluare, fiind evacuările directe ale apelor uzate fără epurare sau insuficient epurate de la stațiile de epurare.
3. Evacuările de ape uzate fără epurare în fl Nistru de la DAC a or. Soroca și ÎM “Șoldănești Service”, precum și evacuările directe a apelor uzate în r. Ichel din com. Ciorescu, r-nul Criuleni, continuă să fie o problemă acută, influențând negativ calitatea apelor acestor râuri.
4. Agenții economici nu întreprind măsuri pentru epurarea apelor meteorice, care continuă să fie o sursă de poluare semnificativă a apelor de suprafață.

4. Analiza solului.

În anul 2011 Centrele Investigații Ecologice ale AE Chișinău, AE Bălți și AE Cahul la capitolul analiza solului au activat conform planurilor de activitate și în conformitate cu situația operativă ecologică creată. Direcțiile principale ale activității:

- cercetări pedologice la obiectivele supuse poluării pentru calcularea prejudiciului;
- efectuarea cercetărilor pedologice la obiectele de construcții pentru asigurarea folosirii raționale a resurselor funciare, decopertarea preventivă a stratului fertil de sol;
- efectuarea monitoringului terenurilor agricole, situate în aval de Poligonul de Depozitare a Deșeurilor Solide (PDDS) din s. Crețoaia, r-nul Anenii-Noi pentru prevenirea impactului ecologic;
- monitorizarea calității solului, acumularea datelor analitice necesare pentru elucidarea și redresarea situației date;
- analiza solului pentru determinarea gradului de poluare cu produse petroliere la stațiile de alimentare cu combustibil (SAC):

În total au fost prelevate 791 probe de sol și s-au efectuat 5997 analize chimice. Au fost întocmite 112 rapoarte de încercări ale investigațiilor analitice.

Cercetările pedologice efectuate la obiectivele supuse poluării pentru calcularea prejudiciului.

1. La solicitarea Inspecției Ecologice Rîșcani au fost prelevate probe de sol pe terenul lotului cet. Postolachi Ion. s. Corlăteni, r-l Rîșcani de pe o suprafață de 10 m² presupus poluat cu degeții animale scurse de pe teritoriul gospodăriei cet. Negrescu Elena pentru aprecierea gradului de poluare (salinizare). Conținutul extractului apos al solului și pH a fost în limitele admisibile, reziduiul fix 0,11% – 0,22%, pH 7,60 – 7,75, poluarea solului nu s-a produs.

2. La solicitarea Inspecției Ecologice Șoldănești au fost prelevate probe de pe terenul particular al d-lui Grecu Ion din s. Cotiujenii – Mari, r-l Șoldănești pe sectorul cu lungimea de 51 m unde a fost amplasat cablul de fibră optică al SA "Moldtelecom" în scopul aprecierii gradului de degradare a stratului de sol fertil în rezultatul efectuării lucrărilor. În baza investigațiilor de laborator s-a constatat micșorarea conținutului de humus pe suprafața de 11,7 m² pînă la adîncimea 30 cm, în volum de 3,51 m³, pe alt sector o diminuare a conținutului de humus pe suprafața de 4,2 m², la adîncimea 20 cm. Volumul este de 0,84 m³. Datele au fost prezentate pentru aplicare la evaluare prejudiciului.
3. La solicitarea Inspecției Ecologice Dondușeni au fost prelevate probe de sol pe terenul persoanei fizice Raiscaia M.P, or Dondușeni, str.Livezilor Nr.9, unde a fost presupusă poluarea cu produse petroliere de persoane necunoscute. Rezultatele analizelor denotă ca a fost produsă poluarea solului pe 1 m² cu produse petroliere. Conținutul produselor petroliere la adîncimea de 0-30 cm constituie 1866,2 – 2506,2 mg /1 kg sol. Depășirea CMA este de 1,86-2,50 ori. Datele au fost prezentate Inspecției Ecologice pentru evaluarea prejudiciului.
4. La solicitarea secției inspectare a Agenției Ecologice Bălți au fost efectuate investigații pentru a determina gradul de poluare a solului terenurilor aferente bazinelor de acumulare a deșeurilor de la SA „Produse Cerialiere”, mun. Bălți, construit de P.F. „Botnari V. G ” și P.F. „Gumeniuc Alexandru”. După parametrii controlați pe terenul aferent bazinului construit de Botnari V.G solul este puternic salinizat la adîncimea de 20 cm pe suprafața de 20 m², Terenul cu suprafața de 15 m² aferent a bazinului cu suprafața totală de 450 m², construit de Gumeniuc Alexandru este mediu salinizat la adîncimea de 0-20 cm și slab salinizat la adîncimea de 20-40 cm. Datele au fost prezentate IES.
5. Pentru evaluarea prejudiciului cauzat resurselor funciare s-au prelevat probe de pe traseul de construcție al gazoductului din str. Vadul-lui –Voda, or. Chisinau, beneficiar SRL „Chisinau-Gaz”. S-a determinat ca grosimea stratului fertil de sol variază de la 40 la 100 cm. Varietatea solului – cernoziom carbonatic puternic-profund, submoderat-humificat, lutos-argilos cu nota de bonitate 56,8.
6. Pentru evaluarea prejudiciului s-au prelevat probe de pe șantierul neautorizat din zona verde (scuarul „N. Dimo”) str. N.Dimo. Conform analizelor efectuate s-a stabilit ca grosimea stratului de sol fertil este de 50 cm. Rezultatele au fost prezentate IES.
7. În com. Stăuceni pe terenul ce aparține Asociației de proprietari funciari , întovărășirea „Dubăsăreni”, a fost decopertat și sustras neautorizat solul fertil. În scopul evaluării prejudiciului s-au prelevat probe și s-au efectuat analize. S-a determinat varietatea de sol conform cercetărilor pedologice – cernoziom obișnuit, puternic-profund, moderat-humificat, lutos-argilos pe lut-argila. Grosimea stratului de sol fertil s-a dovedit a fi de 80 cm, iar volumul de sol fertil sustras neautorizat de pe suprafața de 1,4 ha -11200 m³. Rezultatele cercetărilor pedologice au fost prezentate AE Chisinau.
8. Au fost prelevate probe de sol de pe terenul adiacent lacului biologic nr.2 al fostei SEB „Durlești”, unde s-au depozitat neautorizat deșeuri menajere de către SRL „Ave Ungheni”, s-a determinat ca solul a fost poluat pînă la adîncimea de 40 cm. Rezultatele au fost prezentate AE Chisinau.
9. S-au prelevat probe de pe terenul de excavare a bazinului acvatic situat între limitele administrative ale s. Rădeni și s. Micăuți, r-nul Strașeni. S-a stabilit ca grosimea stratului de sol fertil este de 120 cm. Rezultatele au fost prezentate IES.
10. S-au prelevat probe de pe terenul gunoiștii neautorizate de lîngă platoul fostei brigăzi de tractoare din s. Țîntăreni, r-nul Anenii-Noi. S-a constatat că solul este poluat cu săruri solubile pînă la adîncimea de 40 cm (concentrația depășește CMA de 1,2-1,9 ori). Au loc procese de salinizare a solului, totodată conținutul de amoniu (NH₄⁺) depășește conținutul din probă – fon de 1,2 ori. Rezultatele au fost transmise IES.

Cercetările pedologice efectuate la obiectivele de construcții pentru determinarea grosimii stratului de sol fertil pentru decopertarea lui preventivă.

Întru respectarea cerințelor Codului funciar privind folosirea rațională a solului fertil decopertat preventiv lucrărilor de construcție, pe parcursul a. 2011, la solicitarea beneficiarilor au fost efectuate lucrări pe teren și investigații analitico-ecologice în baza cărora s-au elaborat 48 concluzii pedologice.

În baza investigațiilor analitice în anul 2011 în mun. Bălți s-a constatat un volum total de sol fertil necesar de decopertat de 3799,4 m³, de pe o suprafață de 59553,2 m², inclusiv: în mun. Bălți – volumul total –

3180,6 m³ de pe suprafața de 45280.0 m²; Drochia – 70,4 m³, de pe suprafața de 88 m²; Sîngerei – 78 m³, de pe suprafața de 11675 m²; Rîșcani – 324,7 m³, de pe suprafața de 2012,3 m²; Fălești – 146 m³, de pe suprafața de 500 m².

În mun. Chișinău s-au efectuat cercetări pedologice și s-au elaborat concluzii pedologice pentru 20 terenuri alocate sub construcții. Încercările analitice efectuate au demonstrat prezența stratului fertil la 11 obiecte de construcție. Grosimea stratului de sol fertil variază de la 10 cm pînă la 80 cm (tab.7). Solul fertil decopertat s-a utilizat pentru amenajarea ulterioară a terenurilor aferente construcțiilor.

Cercetările pedologice a 2 terenuri de construcție din r-nul Cahul, au demonstrat într-un caz, că stratul de sol fertil este de 60 cm, iar în alt caz lipsa stratului fertil (tab.7).

Analiza probelor de sol prelevate la obiectivele de construcții din mun. Chișinău și Cahul.

Tab.7

Nr.	Data	Denumirea obiectivului	Humus %	pH	Humus %	pH	Humus %	pH	Humus %	pH	Humus %	pH
			0-10cm	10-20cm	20-40cm	40-60cm	60-80cm					
mun. Chișinău												
1	14.01.11	SRL"TRISVIS" teren constr. a cafenelei	2,92	-	2,48	-	1,56	-	1,84	-	-	-
2	15.03.11	Str. Decebal, Spalatorie .Auto	1,25	7,6	1,35	7,6	-	-	-	-	-	-
3	16.03.11	Complex locat. "Europa Sity",or.Codru	2,94	-	-	-	2,43	-	1,48	-	1,38	-
4	22.03.11	"CIALCRIS" SRL, teren de joaca	2,98	7,2	2,75	7,2	2,61	7,2	2,39	7,0	1,95	7,0
5	06.04.11	c.Budesti, Depoz. de prod.agricolă.	2,20	7,6	1,8	7,6	1,80	7,6	-	-	-	-
6	30.03.11	UTM ter.de constr. a bloc. locat.	-	-	2,33	7,2	-	-	2,04	7,4	2,11	7,4
7	18.04.11	Sp.Clinic Republican	1,40	7,2	1,40	7,6	1,20	7,4	1,15	7,4	-	-
8	16.05.11	SRL"Voltaj-Com"	1,40	7,2	0,80	7,2	-	-	-	-	-	-
9	01.06.11	SRL"TRISVIS",ter.constr	3,33	7,2	2,34	7,4	2,10	7,6	1,59	7,8	1,24	7,8
10	02.06.11	SRL"Exfactor-Grup",constr.bloc locativ	2,96	7,2	2,53	7,2	2,05	7,4	1,78	7,6	0,87	7,6
11	2.06.11	Concernul"regionalconstruct"constr.	1,59	7,2	1,50	7,2	1,24	7,4	1,00	7,4	-	-
12	7.06.11	Chisinau"Тоcono",bloc locativ	1,90	7,4	1,86	7,4	1,36	7,6	0,93	7,6	-	-
13	21.06.11	Str.Dimo,constr.parcare auto	3,25	7,2	2,07	7,4	1,97	7,4	1,59	7,4	-	-
14	29.06.11	Dan Pavliuc,pers.fiz.,casa partic.	1,14	7,4	1,09	7,2	1,10	7,0	1,07	6,8	-	-
15	28.07.11	Verdes Serghei,pers.fiz,obiect de constr.	2,94	7,4	2,55	7,4	2,28	7,4	1,84	7,6	-	-
16	4.08.11	SRL"Exfactor-Grup", teren constr.	-	-	2,18	7,0	1,88	7,2	1,46	7,8	1,15	7,8
17	21.09.11	SRL"VictorianovaPrim",ter.constr.	3,25	7,6	2,82	7,6	2,80	7,6	-	-	-	-
18	26.09.11	s.Condrita, teren constr.	1,89	7,1	1,63	7,1	1,51	7,1	1,00	7,4	-	-
19	17.11.11	SRL"RodcorPrim",or.Durlesti	1,75	7,2	-	-	-	-	1,40	7,2	-	-
20	30.05.11	Golovcenco Valentina, pers. fiz.,obiect. de constr.	3,27	7,4	2,05	7,4	1,35	7,4	-	-	-	-
mun. Cahul												
11	12.05.11	or. Cahul SRL „Ghehardt”	-	-	2,10	7,1	-	-	1,50	7,2	1,10	7,1
12	08.11.11	s. Giurgiulești ICS„Danube Logistics”	-	-	0,33	7,1	-	-	0,33	7,1	0,31	7,1

Poligonul de Depozitare a Deșeurilor Solide (PDDS) din s. Crețoaia, r-ul Anenii-Noi.

Pentru evaluarea prejudiciului cauzat solului terenurilor adiacente în cazul eventualelor scurgeri ale deșeurilor toxice lichide de la PDDS din s. Crețoaia, r-ul Anenii-Noi probele de sol au fost prelevate de pe teritoriul a 3 terasamente situate aval de digul poligonului și de pe câmpul arabil adiacent, care servește ca fon de comparare. Conform analizelor au fost depistate depășiri neesențiale ale conținutului de săruri solubile pe terasa nr.1, terasa nr.2 și în probele – fon. (tab. 8).

Poligonul de depozitare a deșeurilor Solide (PDDS) din s. Crețoaia, r-nul Anenii-Noi.

Tab.8

Nr.	Den. Indic.	Fon	Terasa nr.1		Terasa nr.2		Terasa nr.3	
			tr. IV	dep.max.	tr. IV	dep.max.	tr. IV	dep.max.
1.	amoniu	mg/kg						
	(10-20) cm.	9,23	5,30		7,50		7,25	
	(20-40) cm.	11,35	7,68		5,68		7,30	
	(40-60) cm.	12,35	10,50		6,83		7,13	
2.	pH							
	(10-20) cm.	7,2	7,2		7,4		7,0	
	(20-40) cm.	7,4	7,2		7,4		7,2	
	(40-60) cm.	7,2	7,4		7,2		7,2	
3.	reziduu fix	%						
	(10-20) cm.	0,29	0,56	1,9	0,31	1,1	0,10	
	(20-40) cm.	0,36	0,33		0,13		0,21	
	(40-60) cm.	0,33	0,23		0,12		0,04	

Monitorizarea calității solului, date analitice necesare pentru elucidarea și redresarea situației.

1. Pentru determinarea gradului de poluare cu produse petroliere s-au efectuat investigațiile analitice a probelor de sol prelevate de la 6 stații PECO din: r-l Fălești – 1, r-l Soroca – 2, r-l Glodeni – 2, r-l Florești – 1, unde conținutul de produse petroliere nu a depășit limita admisibilă. (Raportul CIE AE Bălți)
2. S-a efectuat controlul a 29 stații PECO ale SRL „Rapira”; SRL „Petrom-Moldova”; „Lucoil Moldova”; SRL „Tehcomplos Petrol”; „Valiexchimb”, ÎM „Tirex-Petrol”, SRL „Penta-Oil ”; SRL „Djaial”; SRL „Gazoterm”; SRL „Daxand”, respectiv din r-l Cahul – 14, r-l Leova – 4, r-l Cantemir – 7, r-l Basarabasca – 4. Rezultatele analizelor demonstrează că solul este slab poluat, conținutul produselor petroliere variază de la 160 mg/kg pînă la 968 mg/kg.(Raportul CIE AE Cahul).
3. La solicitarea Ministerului Apărării s-au prelevat 10 probe de sol de la Baza Militară „Danceni” pentru determinarea poluării solului. Conform analizelor de laborator nu au fost depistate depășiri a CMA la: amoniu, fosfor, nitrați, produse petroliere. Rezultatele au fost transmise solicitantului.
4. Pentru determinarea poluării solului cu o substanță necunoscută, care a provocat uscarea arborilor, s-a prelevat o proba de sol din ograda casei de locuit a persoanei fizice Popa Vera, str. Sihastrului, 68. S-a determinat prezenta în sol a clorurii de natriu (NaCl), care a provocat salinizarea solului și prin urmare uscarea arborilor. Rezultatele au fost prezentate solicitantului.
5. Au fost prelevate 12 probe de sol de pe terenul adiacent depozitului de chimicale din s.Tataresti, r-nul Straseni în scopul determinării poluării solului cu pesticide clororganice și chimicale. S-a determinat prezenta pesticidelor clororganice în toate probele prelevate. Depășirile CMA variază de la 12 pînă la 204 ori. Rezultatele au fost prezentate primăriei s. Tătărești pentru fundamentarea și susținerea proiectului ecologic de lichidare a depozitului finanțat din fondul ecologic național.
6. S-au prelevat 3 probe de sol din str. Sadoveanu colt cu str. Zadnipru, mun Chișinău pentru determinarea gradului de poluare a solului cu produse petroliere. S-a constatat că adîncimea de poluare este de 30 cm, iar solul reprezintă sol de umplutura. Rezultatele au fost transmise AE Chișinău pentru întocmirea procesului-verbal și achitarea amenzii.

7. S-au analizat doua probe de sol de pe teritoriul gestionat de SRL „I.V.M.”, de lângă depozitul de producere a gresiei din beton, de lângă butoiul cu soluție de HCl (acid clorhidric) pentru a determina gradul de poluare a solului. S-a stabilit ca solul are un mediu acid, dar reprezintă sol de umplură. S-a întocmit un act de control cu prescripții de a transfera butoiul în încăpere, într-un loc special amenajat, pentru a exclude eventualele scurgeri de acid.
8. La solicitarea CAP „Ișnovăț-Agro”, pentru determinarea poluării solului cu o substanță necunoscută și uscarea răsadului de tutun, s-a analizat o proba de sol. S-a determinat conținutul de săruri solubile, Na absorbit, anionii HCO_3^- și Cl^- și nu a fost constatată poluarea solului. Rezultatele au fost transmise beneficiarului.

Concluzii și propuneri.

1. Cercetările pedologice ale obiectivelor de construcții în anul 2011 demonstrează că solul terenurilor de construcție reprezintă sol fertil cu grosimea medie de 40-80 cm.
2. Pentru evaluarea impactului asupra mediului ambiant și efectuarea monitoringului integrat este necesar de a continua cercetarea solului de pe terenurile agricole în aval de Poligonul de Depozitare a Deșeurilor Solide din s. Crețoaia, r-nul Anenii-Noi.
3. Este necesară o conlucrare mai activă a specialiștilor C IE cu Inspecțiile Ecologice Raionale în ceea ce privește cercetarea terenurilor alocate sub construcții, evaluarea prejudiciului în cazuri de impurificare a solului.

X. ASISTENȚĂ JURIDICĂ ȘI COMBATAREA CONTRAVENTIILOR DE MEDIU.

*Victor GĂLUȘCĂ,
Șef, Secția juridică.*

În cadrul sistemului de drept al Republicii Moldova un loc aparte îl dețin contravențiile în domeniul protecției mediului, combaterea acestora considerându-se una din problemele actuale. Combaterea contravențiilor de mediu au la bază prioritatea activităților de prevenire față de cele de reprimare.

Una din formele răspunderii juridice pentru nerespectarea legislației de mediu este răspunderea contravențională, care are un rol important în sistemul reglementărilor privind răspunderea juridică, avînd în același timp și un rol economic care constituie un mijloc solid de prevenire. Prin activitatea de combatere a contravențiilor trebuie să înțelegem ansamblul de măsuri juridice luate de organele de stat specializate (în temeiul legii) pentru constatarea la timp și în mod complet a faptelor care constituie contravenții de mediu, astfel ca orice persoană care a săvârșit o astfel de faptă ilicită să fie sancționată potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere contravențională.

Astfel, întru realizarea efectivă și adecvată a activității de prevenire și combatere a contravențiilor de mediu, diminuarea impactului acesteia asupra societății, se impune realizarea următoarelor măsuri și inițiative:

- intensificarea activității agenților constatori din cadrul organelor de specialitate la depistarea contravențiilor de mediu;
- întărirea constrîngerilor instituționale prin îmbunătățirea cadrului legislativ;
- substituirea continuă a indicatorilor cantitativi cu cei calitativi, accentuarea statisticilor referitor la deciziile pronunțate și categoriile de sancțiuni aplicate, nominalizarea persoanelor contraveniente, etc.

Acțiunile întreprinse de Inspectoratul Ecologic de Stat (IES) în comun cu organele de drept și cu autoritățile administrației publice locale au contribuit la apariția unor tendințe pozitive în ameliorarea situației ecologice în teritoriu. Prin intermediul subdiviziunilor sale teritoriale IES a efectuat un lucru considerabil în domeniul asigurării respectării de către persoanele juridice și fizice a legislației de mediu, a efectuat și activități social-ecologice de conștientizare a publicului larg în vederea protecției mediului.

Prin urmare, combaterea contravențiilor de mediu, impune o cooperare cu organele procuraturii, organele afacerilor interne, precum și alte organe de specialitate competente.

Pentru acordarea suportului metodologic la aplicarea uniformă a prevederilor Codului Contravențional al R. Moldova (CC al RM) de către agenții constatori din cadrul subdiviziunilor teritoriale ale IES, colaboratorii Secției Juridice, în comun cu șeful Direcției Inspectare Generală (dl. Victor Dumneanu) pe parcursul anului 2011 au efectuat 6 seminare cu participarea a 197 inspectori de stat pentru ecologie. Obiectivele seminarului au vizat familiarizarea participanților cu procesul de constatare a faptei contravenționale, atribuțiile agentului constator în vederea aplicării uniforme a prevederilor legislației contravenționale de către inspectorii de mediu, și anume:

- activitatea de colectare și de administrare a probelor privind existența contravenției, calificarea juridică corectă a acesteia;
- procedura de încheiere a procesului-verbal cu privire la contravenție și de aplicare a sancțiunii contravenționale sau de trimitere a dosarului instanței sau altui organ spre soluționare, procedura în cazul contestației împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție sau a hotărîrii;
- examinarea cauzelor contravenționale parvenite spre examinare de la alte autorități, organe de specialitate și emiterea hotărîrilor de sancționare sau încetare a procesului contravențional;
- înaintarea demersurilor în instanța de judecată cu privire la înlocuirea amenzii pentru persoane fizice și juridice, precum și transmiterea hotărîrilor spre executarea silită executorilor judecătorești.

Seminarele respective au dezvoltat abilități profesionale de interpretare și aplicare uniformă a prevederilor legislației contravenționale de către respectivii audienți, în conformitate cu voința legiuitorului.

Rezultatele aplicării prevederilor CC al Republicii Moldova în perioada anului 2011, pot fi considerate satisfăcătoare, datorită faptului că de către agenții constatori au fost încheiate 6605 procese-verbale cu privire la contravenții pe 50 articole diferite, în special din capitolul „Contravenții în domeniul protecției mediului”.

Din numărul total de procese-verbale încheiate, 510 au fost transmise spre examinare la 7 autorități și organe de specialitate diferite, în special Comisiilor administrative a primăriilor localităților, Agenției pentru

Geologie și Resurse Minerale, Procuraturilor raionale, Centrelor de Combatere a Crimelor Economice și Corupției Teritoriale, Instanțelor de judecată raionale, competente să soluționeze cauze contravenționale, din care fiind examinate 286 cauze contravenționale, cu aplicarea sancțiunii sub formă de amendă în 246 cazuri, în sumă totală de 123.700 lei. Suma încasată la bugetul de stat a fost de 27.000 lei și la fondul ecologic de 31.800 lei (inclusiv în 8 cazuri fiind aplicate 160 ore de muncă neremunerată în folosul comunității), iar în 18 cazuri aplicate avertismente (*tab.1*).

Celelalte 6095 procese-verbale cu privire la contravenții, au rămas spre soluționare Agențiilor și Inspectiilor Ecologice ale IES, care de rînd cu 1009 cauze contravenționale parvenite spre examinare de la Comisariatele de Poliție, 532 cauze de la Întreprinderile Silvice, 5 cauze de la Procuraturile raionale, 7 cauze de la Centrele de Sănătate Publică și 2 cauze de la alte organe, au examinat în total 7499 dosare contravenționale, drept rezultat fiind emise 6836 decizii de aplicare a sancțiunilor sub formă de amendă în sumă totală de 4.406.968 lei, din care 1.909.313 lei au fost achitați timp de 72 ore, suma totală a amenzilor încasată la fondul ecologic local constituind 2.072.223 lei, iar în 484 cazuri fiind aplicat avertismentul (*tab.2*).

În unele cazuri, ținînd cont că amenda n-a fost achitată în termenii stabiliți de lege au fost întreprinse măsuri suplimentare, fiind înaintate demersuri instanțelor de judecată privind schimbarea măsurii de pedeapsă potrivit normelor CC al Republica Moldova și cererii privind intentarea procedurii de executare în temeiul Codului de executare.

Astfel, acțiunile întreprinse de agenții constataatori ai IES în comun cu alte organe de drept și autoritățile administrației publice locale au contribuit la apariția unor tendințe pozitive în ameliorarea situației ecologice în teritoriu.

Din numărul total de 6605 procese-verbale cu privire la contravenții încheiate de către agenții constataatori ai IES, 1384 au fost încheiate în temeiul art. 154 CC al Republicii Moldova drept urmare a încălcării regulilor de gestionare a deșeurilor; 1099 – în temeiul art. 115 CC al Republicii Moldova, pe faptele de degradare a terenurilor, în special pentru arderea resturilor vegetale; 587 – în temeiul art. 109 CC al Republicii Moldova, în rezultatul încălcării regimului de protecție a apelor; 541 – în temeiul art. 122 CC al Republicii Moldova, pe faptele de tăiere ilegală sau vătămare a arborilor și arbuștilor; 464 – în temeiul art. 136 CC al Republicii Moldova, drept consecință a încălcării regulilor sanitare în păduri, spații verzi, grădini publice, rezervații și ocoale silvice; 373 – în temeiul art. 181 CC al Republicii Moldova, ca urmare a încălcării regulilor de asigurare a curățeniei în localitățile urbane și rurale; 228 – în temeiul art. 143 CC al Republicii Moldova pentru neefectuarea plății pentru poluarea mediului, nevărsarea ei în volum deplin, 197 – în temeiul art. 147 CC al Republicii Moldova pentru emisia de poluanți în atmosferă fără autorizația autorității publice abilitate, etc. (*tab.3*).

Pe parcursul anului au fost înaintate spre examinare și încasare, instanțelor de judecată 25 acțiuni civile în valoare de 59.420,86 lei, dintre care au fost satisfăcute 18 acțiuni civile în sumă de 22.761,86 lei, iar 7 acțiuni civile sunt în curs de examinare în sumă de 36.659 lei (*tab.4*).

Comparînd rezultatele activității pe perioada anilor 2010 și 2011, putem menționa că în anul 2011 au fost încheiate cu 1022 procese-verbale cu privire la contravenții mai mult, au fost examinate de organele pentru protecția mediului în baza proceselor-verbale proprii, precum și a celor parvenite de la alți agenți constataatori cu 1369 cauze contravenționale mai mult, fiind aplicate sancțiuni contravenționale sub formă de amendă cu 946.394 lei mai mult, iar suma amenzilor încasate la fondul ecologic local constituind cu 395.418 lei mai mult.

IES împreună cu subdiviziunile sale teritoriale a conlucrat activ cu organele procuraturii în privința evaluării stării sondelor arteziene, a bazinelor acvaticice, neadmiterii extragerii ilegale a substanțelor minerale utile, lichidării de către agenții economici a derogărilor de la legislația ecologică, iar cu organele afacerilor interne în vederea contracarării braconajului și tăierilor ilicite, depistării contravențiilor de mediu și identificării persoanelor contraveniente și tragerii la răspundere contravențională, fiind înaintate spre examinare organelor respective 144 de demersuri, solicitări, note informative, etc.

Pentru o mai bună desfășurare a activității agenților constataatori din cadrul organelor de mediu este necesar ca în domeniul legislativ să se elaboreze acte normative cu reglementări de combatere a contravențiilor de mediu eficiente, conform normelor, recomandărilor și standardelor internaționale.

Se impune modificarea legislației de mediu în conformitate cu prevederile actelor internaționale, ameliorarea sistemului legislativ, înlăturarea contradicțiilor și ambiguităților, care au ca efect interpretarea dublă a legislației.

Reforma legislativă trebuie să contribuie la consolidarea statului de drept, la stabilitatea și securitatea vieții sociale, la eliminarea factorilor de risc, ce duc la săvîrșirea de contravenții, prin simplificarea și corelarea normativă, eliminarea dublei interpretări, care să eficientizeze activitățile de prevenire și combatere a contravențiilor de mediu.

Cauze contravenționale examinate de autoritățile competente în baza proceselor-verbale încheiate de organele pentru protecția mediului în anul 2011.

Tab.1

Autoritățile competente care au soluționat cauzele contravenționale în baza proceselor-verbale încheiate de agenții constatatori din cadrul organelor de protecție a mediului	Procese verbale înaintate spre examinare, (nr.)	Cauze în curs de examinare, (nr.)	Cauze examinate, (nr.)	Hotărâri de declarare a procesului-verbalul, (nr.)	Hotărâri cu aplicarea sancțiunii - amendă				Hotărâri privind aplicarea avertismentului, (nr.)	Hotărâri de încetare (clasare) a cauzei, (nr.)	Contestații depuse împotriva Hotărârii de încetare a cauzei, (nr.)	Contestații admise, (nr.)	Contestații respinse / în curs de examinare, (nr. / nr.)
					Hotărâri emise, (nr.)	Suma spre încasare, (lei)	Suma încasată la Bugetul de Stat, (lei)	Suma încasată la Fondul ecologic local, (lei)					
Comisiile administrative <i>Primăriile localităților</i>	0	0	0	1	0	56400 140 ore muncă în folosul co- munității	0	0	18	3	0	0	0
Organele pentru control geologic și supraveghere minieră <i>Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale</i>	0	0	0	1	0	56540	0	0	0	3	0	0	0
Organele Procuraturii <i>Procuraturile raionale</i>	0	0	0	0	0	10400	2500	2850	0	4	0	0	0
Centrul de combatere a crimelor economice și corupției <i>CCCEC teritoriale</i>	0	0	0	0	0	66940	2500	0	0	3	0	0	0
Organele afacerilor interne <i>Comisariatele de poliție</i>	1		1	0	1	300		150	0	0	0	0	0
Instanțele de judecată <i>Judecătoriile raionale</i>	9	2	7	1	3	2000 20 ore mun- că în folosul comunității	1500	0	0	3	0	0	0
Alte organe și autorități <i>Inspekția ecologică Ialoveni</i>	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
În total:	11	3	8	3	4	123700 160 ore muncă în folosul co- munității	1500	31800	18	16	0	0	0

**Cauze contravenționale examinate de organele pentru protecția mediului
în baza proceselor-verbale proprii, precum și a celor parvenite
de la alți agenți constatați în anul 2011.**

Tab.2

Autoritățile, organele de specialitate din care face parte agentul constataător	Procese-verbale primite spre examinare de la autorități, (nr.)	Cauze în curs de examinare, (nr.)	Cauze examinate, (nr.)	Hotărâri de declarare a procesului-verbal nul, (nr.)	Hotărâri de aplicare a sancțiunii sub formă de amendă			Hotărâri de aplicare a avertismentului, (nr.)	Hotărâri de încetare a cauzei, (nr.)	Contestațiile contravenientului sau a agentului constataător împotriva Hotărârii, (nr.)	Contestații admise, (nr.)	Contestații respinse / în curs de examinare, (nr. / nr.)	
					Hotărâri emise, (nr.)	Suma amenzilor aplicate cu virare la Fondul ecologic local, (lei)	Suma amenzilor achitate la Fondul ecologic local timp de 72 ore, (lei)						Suma totală a amenzilor încasate la Fondul Ecologic local, (lei)
Organele pentru protecția mediului Subdiviziunile IES (procese proprii)	0	87	0	20	0	3581708	1550308	1689168	470	32	45	20	7 / 18
Organele afacerilor interne Comisariatele de poliție	0	41	0	32	0	479210	201805	216855	13	51	4	0	2 / 2
Agenția „Moldsilva” Întreprinderile Silvice	0	22	0	23	0	341450	155300	164300	1	19	5	2	0 / 3
Organele procuraturii Procuraturile raionale	5	0	5	1	4	2200	1100	1100	0	0	0	0	0
Organele supravegherii sanitar-epidemiologice CSP	7	0	7	0	7	2400	800	800	0	0	0	0	0
Alte organe de specialitate	2	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
În total:	14	151	13	76	11	4406968	1909313	2072223	484	103	54	22	9 / 23

Procese-verbale cu privire la contravenții încheiate de către agenții constatatori
ai subdiviziunilor Inspectoratului Ecologic de Stat pe parcursul anului 2011.

Tab.3

Articol CC al RM	În total pe IES	IE Anenii Noi	AE Bălți	IE Basarabeasca	IE Briceni	AE Cahul	IE Călărași	IE Cantemir	IE Căușeni	AE Chișinău	IE Cimișlia	AE Găgăuzia	IE Criuleni
63	2												
155	6												
95	19												
109	587		21		9		2		22	31	17		13
110	62	1		4	3	1	2		4	4		5	1
111	28		1	1					3	2	1	1	
112	7			1									1
113	62			1	18				1	9		1	1
114	275	5	1			5		16	23		1	2	19
115	1099	12	58		6	3	91	3	57	8	14	7	44
116	194	2	7	5	1	5	2	8	4	15		9	6
117	2												
118	7										3		
119	89	8			1	1		16	1		5	1	
120	21			1					2	2			
121	6												
122	541	14	11	8	20	17	14	9	27	21	3	11	3
123	1												1
124	1												
125	2												
126	3	1											
127	116	2		5		2	7	2	14	1	5	1	
128	65	3			1			1	4	1	1		2
129	1												
130	5												
132	13	1											
134	3								1				1
135	142		67				1		1	2			
136	464	2	1				1		22				2
137	35												1
139	1					1							
140	6									4			
141	23		1										
142	182	17		1			14		3		3	2	2
143	228	1	18		1	1			5	39	1	7	4
144	42					6	2				1	2	1
145	17												

Articol CC al RM	În total pe IES	IE Anenii Noi	AE Bălți	IE Basarabasca	IE Briceni	AE Cahul	IE Călărași	IE Cantemir	IE Căușeni	AE Chișinău	IE Cimișlia	AE Găgăuzia	IE Criuleni
146	11			1		1							
147	197		2	3	6		17		3	63		11	2
148	4												
149	13	2	3				1	3		1			
151	2												
152	1												
153	50		35							2			
154	1384	18	32	3	18	4	22	20	26	71	13	26	102
156	134	6	5			1	3	3		19	1	20	
181	373		4		5			33	26		1	51	65
182	18		1		2			2					
349	16					4				5		1	
337	45												
În total	6605	95	268	34	91	52	179	116	249	300	70	158	271

Articol CC al RM	IE Dondușeni	IE Dubăsari	IE Drochia	IE Edineț	IE Fălești	IE Florești	IE Glodeni	IE Hîncești	IE Ialoveni	Aparatul IES	IE Leova	IE Nisporeni	IE Ocnița
63													
155	1							1					
95							10		1				2
109	12	9	10	18	25	4	26	20	9	2	14	36	9
110			1	2		4			3		2		2
111	3			5		1							
112				3									
113	4	6						2	1	3	3		1
114		5		1		7	6	3		10	25	16	
115	18	8	24	6	52	34	12	49	74	2	73	50	8
116	7		6		4	1		10	10	7	2	18	
117	1			1									
118								2					
119		2	1	12		6		4	3	3	3	11	
120	1		2										
121			4										2
122	22	3	23	9	3	7	6	10	9	49	12	21	10
123													
124													
125										2			

Articol CC al RM	IE Donușeni	IE Dubăsari	IE Drochia	IE Edineț	IE Fălești	IE Florești	IE Glodeni	IE Hîncești	IE Ialoveni	Aparatul IES	IE Leova	IE Nisporeni	IE Ocnița
126					1							1	
127	1		3			1	1			2	1	31	
128	2						1		2	17			
129													
130									5				
132						1							3
134												1	
135			5	1					1			6	3
136	3					1		1	12			48	23
137					2				1			3	2
139													
140													
141				19			3						
142	6		3	2					8	36	2	11	1
143	10		12	15	1	14	1	1	12		26		3
144	6	3	2	1					3				
145						3						12	
146				4									
147	10			5	1	12		5	3		6	2	5
148		4											
149									1				
151													2
152			1										
153			6										7
154	11	18	39	28	216	2	9	67	28	10	84	18	8
156	5		2	7	3	1	2		4	15	4		3
181		35			52	7	30						13
182					1	3			1	5			
349									2	3			
337	29					2							
În total:	152	93	144	139	361	111	107	175	193	166	257	285	107

Articol CC al RM	IE Orhei	IE Rezina	IE Rîșcani	IE Sîngerei	IE Soroca	IE Strășeni	IE Șoldănești	IE Ștefan Vodă	IE Taraclia	IE Telenești	IE Ungheni
63								2			
155		2			2						
95						3		3			
109	2	32	26		13	20	70	9	66	18	22
110	1	1	1	6	9	1		1	2		1
111		1	5						1		3
112			1		1						

Articol CC al RM	IE Orhei	IE Rezina	IE Rîșcani	IE Sîngerei	IE Soroca	IE Strășeni	IE Șoldănești	IE Ștefan Vodă	IE Taraclia	IE Telenești	IE Ungheni
113		1	1					1	6		2
114		31	19	3	1	1	15	21		13	26
115	16	29	18	3	60	64	70	55	7	35	29
116	3	9	12	1	1		8		15	8	8
117											
118		1							1		
119		1		1	2	2		1		1	3
120	1			3						9	
121											
122	35	12	24	3	25	25	14	15	6	11	29
123											
124							1				
125											
126											
127		1	4		3	2	6	7	12		2
128	2		3			1		5			19
129				1							
130											
132					1		7				
134											
135			2	1	6	2	16			2	26
136	18	190	15	2	7		22	1		88	5
137				1	1	3	20				1
139											
140	2										
141											
142	3	1	2	1	18	31			2	1	12
143	1	7	1	22	8	2	4	3	6	1	1
144	2		7			3					3
145		1								1	
146								3	1	1	
147	2	5	4	6	6	13		1	2		2
148											
149			2								
151											
152											
153											
154	10	20	60	77	65	59	19	50	62	27	42
156	6			1	3	5	1	11			3
181	14	22	1		10	2	1		1		
182					2				1		
349		1									
337			1		12	1					
În total:	118	368	209	132	256	240	274	189	191	216	239

Acțiuni civile privind recuperarea prejudiciului cauzat
mediului înaintate instanțelor de judecată de către Agențiile și Inspecțiile ecologice
și rezultatele examinării acestora pe parcursul anului 2011.

Tab.4

Instanța de Judecată / Agenția, Inspecția ecologică	Acțiuni înaintate		Acțiuni admise		Acțiuni respinse		Acțiuni în curs de examinare		Acțiuni în baza cărora s-a încasat suma pre- judiciului	
	Numărul	Suma, (lei)	Numărul	Suma, (lei)	Numărul	Suma, (lei)	Numărul	Suma, (lei)	Numărul	Suma, (lei)
Judecătoria raională Ștefan Vodă / Inspecția Ecologică Ștefan Vodă	3	3656,8	3	3656,8	0	0	0	0	3	3656,8
Judecătoria raională Drochia / Inspecția ecologică Drochia	1	8640	0	0	0	0	1	8640	0	0
Judecătoria raională Șoldănești / Inspecția ecologică Șoldănești	5	3116	5	3116	0	0	0	0	0	3116
Judecătorii sect. mun. Chișinău / Agenția ecologică Chișinău	6	30744	2	6384	0	0	4	24360	0	0
Judecătoria raională Orhei / Inspecția ecologică Orhei	7	2125,06	7	2125,06	0	0	0	0	6	2012,26
Judecătoria raională Cimișlia / Inspecția ecologică Cimișlia	2	3659	0	0	0	0	2	3659	0	0
Judecătoria raională Comrat / Agenția ecologică Găgăuzia	1	7480	1	7480	0	0	0	0	0	0
În total:	25	59420,86	18	22761,86	0	0	7	36659	9	8785,06

XI. POLITICI DE BUGET, FINANȚE ȘI SUPORT LOGISTIC.

*Alina SURDU,
Șef, Direcția finanțe și logistică.*

1. Procesul de planificare bugetară.
2. Asigurarea economico-financiară.
3. Suportul logistic al Inspectoratului Ecologic de Stat.

1. Procesul de planificare bugetară.

Începînd cu anul 2009 procesul de elaborare a bugetului în cadrul instituției se desfășoară în 2 etape: aprecierea planului strategic de cheltuieli în domeniul securității ecologice a mediului, corelarea costurilor acestora cu disponibilitățile de resurse pe trei ani consecutiv (CBTM) și elaborarea bugetului propriu-zis, fundamentat pe programe.

Cadrul bugetar pe termen mediu este principalul document care conține estimările cadrului de resurse pe termen mediu și servește drept bază pentru ajustarea planificării strategice în toate domeniile, inclusiv și protecția mediului. Astfel, aceasta determină planul alocațiilor de resurse pe programe de cheltuieli în cadrul sectorului Protecția mediului înconjurător și Hidrometeorologie pentru 3 ani. Totodată, strategia de cheltuieli reflectă analitic problemele-cheie, prezintă structurat acțiunile prioritare pentru atingerea obiectivelor și operează cu un set de indicatori de monitorizare care pot fi utilizați pentru estimarea eficienței strategiei.

Introducerea sistemului de planificare bugetară bazat pe programe are ca scop eficientizarea folosirii resurselor financiare disponibile și alocarea lor pentru proiecte, măsuri sau activități cu adevărat prioritare pentru funcționarea instituției și realizarea atribuțiilor de bază a acesteia.

Planificarea bugetară bazat pe programe se realizează în conformitate cu limitele de cheltuieli stabilite de Ministerul Finanțelor pentru sectorul Protecția mediului înconjurător și Hidrometeorologie gestionat de Ministerul Mediului, care include și subprogramul „Securitatea ecologică a mediului”, realizat de Inspectoratul Ecologic de Stat cu subdiviziunile sale teritoriale (Agențiile/Inspecțiile Ecologice).

Scopul subprogramului este asigurarea securității ecologice a statului, prevenirea impactului negativ asupra mediului înconjurător și sănătății populației de la activitățile economice desfășurate prin asigurarea respectării legislației de mediu.

2. Asigurarea economico-financiară.

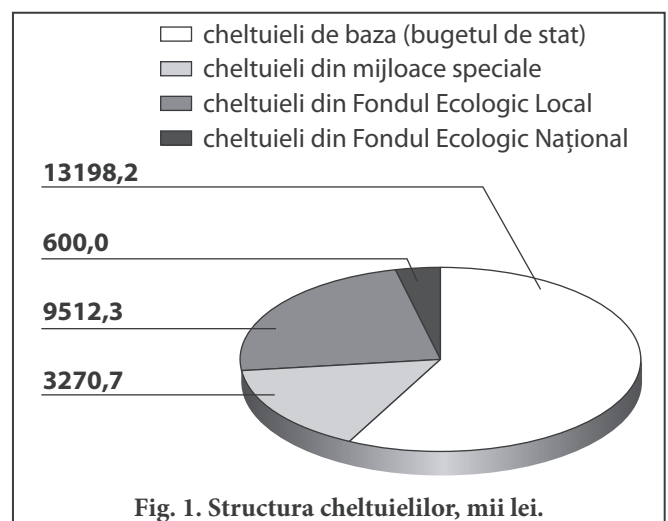
Cheltuielile financiare pentru întreținere și funcționare a Inspectoratului Ecologic de Stat cu subdiviziunile sale teritoriale pentru anul 2011, cât și pentru anii precedenți au fost acoperite din mai multe surse financiare.

Structura cheltuielilor de casă pentru întreținerea activității Inspectoratului și subdiviziunilor teritoriale este reflectată în *fig.1*

Cheltuieli de bază.

Din bugetul de stat pentru perioada raportată au fost alocate surse financiare la compartimentul cheltuieli de personal în valoare nominală de 13198,2 mii lei sau 94,7 la sută din suma necesară, restul – 694,1 mii lei, au fost acoperite din veniturile la contul mijloace speciale (serviciile cu plată).

Salariul mediu lunar al unui salariat din Inspectorat pentru anul 2011 a constituit 3082,9 lei. Necăzind la faptul că salariul mediu lunar, an de an, este în creștere, pentru tinerii specialiști media anuală este destul de joasă, datele sunt relatate în coloana 3 din tabela de mai jos (*Tab.1*).

Analiza salariului mediu pe funcții.

Tab.1.

Denumirea Funcției	Limita	Salariu mediu lunar (lei)				
		Fără vechime și grad de calificare în serv.public.	Cu vechime de pînă la 5 ani,15%	Cu vechime de pînă la 10 ani, 25 %	Cu vechime de pînă la 15 ani, 30 %	Cu vechime peste 20 ani, 40%
1	2	3	4			5
Inspector principal	1000	1823	2302	2557	2690	2889
Inspector coordonator	900	1599	2055	2295	2420	2602
Inspector	900	1541	1997	2237	2326	2504
	800	1386	1819	2012	2124	2287
	750	1309	1729	1877	2024	2178

Conform statelor de personal pentru anul 2011 efectivul limită de personal a fost aprobat în număr de 310 unități, inclusiv 266 unități – funcționari publici și 44 unități – personal ce asigură deservirea tehnică a instituției.

Sinteza alocațiilor de la bugetul de stat pentru cheltuieli de personal, perioada 2007-2011 se reflectă în tabela 2.

**Sinteza alocațiilor financiare de la bugetul de stat
pentru cheltuieli de personal în perioada anilor 2007-2011, mii lei**

Tab. 2

Indici	2007	2008	2009	2010	2011
Aprobat pe an	11882,7	14917,7	14917,7	12652,8	13198,2
Precizat pe an	11882,7	14917,7	15161,5	12652,8	13198,2
Executat de casa	11839,2	14624,2	15160,5	12652,2	13198,2
Executat cheltuieli efective	11870,5	14940,8	15298,3	12714,0	13099,2
Informația privind statele și efectivul de personal, inclusiv: Numărul de instituții-total	3/3	3/3	3/2	1/1	1/1
Personal (salariați) total, inclusiv:	395/384	367/337	346/294	310/299	310/310
-Funcționari publici	343/341	315/293	299/255	266/262	266/266
-Personal ce asigură deservirea tehnică a instituției	52/43	52/44	42/37	44/37	44/44

Venituri și cheltuieli la componenta – mijloace speciale.

Un rol important în procesul de finanțare a cheltuielilor pentru dezvoltarea bazei tehnico – materiale și întreținerii activității curente a Inspectoratului și subdiviziunilor sale teritoriale, revine mijloacelor bănești acumulate ca venituri la contul special în urma prestării serviciilor și lucrărilor în domeniul protecției mediului contra plată la solicitarea beneficiarilor. Aceste lucrări sunt efectuate de către unele subdiviziuni din cadrul Agențiilor și Inspecțiilor ecologice, funcțiile cărora nu țin de exercitarea controalelor ecologice.

În perioada anului 2011 au fost acumulate venituri în sumă de 3795,8 mii lei sau 99,9 la sută din suma de plan (3800,0 mii lei).

Sinteza veniturilor și cheltuielilor la contul „mijloace speciale” (servii cu plată) pentru anii 2007-2011 este reflectată în tab. 3 și 4.

**Sinteza veniturilor și cheltuielilor la componenta bugetară, categoria „mijloace speciale”
(servicii cu plată) pentru perioada anilor 2007-2011, (mii lei).**

Tab. 3

Denumirea indicatorilor		2007	2008	2009	2010	2011
Total venituri, inclusiv:		8657,3	8838,3	6662,9	57454,7	6126,5
Sold la cont la începutul anului de gestiune		1279,3	1489,1	2816,1	2426,3	2330,7
Veniturile anului de gestiune		7378,0	7349,2	3846,8	3328,4	3795,8
Total cheltuieli, inclusiv:		7023,1	6006,5	4082,9	3424,0	3270,7
Cheltuieli de personal, total		1016,0	1660,2	531,0	751,2	795,3
Cheltuieli curente, total Inclusiv:		3783,6	3929,0	3344,6	2453,6	2283,4
Plata mărfurilor și serviciilor:	113					
-energia electrică	01	37,3	60,6	53,9	55,0	68,7
-gazele	02	96,3	108,1	145,1	128,9	171,4
-rechizite de birou, materiale și obiecte de uz gospodăresc	03	745,5	445,9	242,6	428,3	176,9
-energia termică	04	2,1	2,7	0,7	20,6	33,8
-manuale, materiale didactice și practica de producție a elevilor și studenților, literatura tehnico-științifică și metodică	05	-	-	-	-	
-cărțile și edițiile periodice	06	146,5	71,7	108,2	98,0	12,3
-utilajul și inventarul special	07	40,0	7,8	-	-	
-alimentația	09	-	-	-	-	
-medicamente și consumabile	10	2,1	49,5	20,7	4,7	0,9
-servicii de telecomunicație și de poștă	11	433,8	468,0	374,7	346,0	359,4
-lucrări de cercetări științifice	12	14,9	16,0	33,9		
-arendarea mijloacelor de transport și întreținerea mijloacelor de transport proprii	13	708,3	726,3	726,2	336,4	223,9
-inventarul moale și echipament	14	38,5	147,9	15,2		
-hrana animalelor	15	-	-	-		
-servicii de cercetare în domeniul științei și inovării efectuate prin contract de către instituții la autogestiune	16	-	-	-		
-reparații curente ale clădirilor și încăperilor	17	170,5	515,1	187,7	137,0	215,2
-reparații curente ale utilajului și inventarului	18	166,0	81,3	119,4	87,5	178,6
-arendarea bunurilor	19	425,6	476,6	505,9	530,0	585,9
-simbol. de stat și locale, semn de dist.de stat	20	-	-	-	9,0	
-reciclarea cadrelor	21	6,2	7,5	-		0,6
-servicii editoriale	22	125,9	22,5	78,0	4,3	4,7
-cheltuieli de protocol	23					
-ediții periodice departamentale	24					

Denumirea indicatorilor			2007	2008	2009	2010	2011
-combustibil		26					
-procurarea și instalarea con- toarelor		27					2,4
-amenzi		28				2,0	
-paza interdepartamentală		29	18,5	18,8	11,9	4,7	6,4
-lucrări de informatică și de calcul		30	11,1	6,2	133,5	102,1	171,9
-apă și canalizație		34	6,8	8,9	13,8	11,4	15,7
-salubritate		35	0,7		1,3	1,2	1,6
-marfuri și servicii neatribuite altor alineate		45	284,9	579,9	571,9	94,1	53,1
Deplasări în interes de serviciu, inclusiv:	114						
-deplasări în interiorul țării		1	302,0	107,6	98,4	45,8	62,8
-deplasări peste hotare		2				6,6	9,2
Cheltuieli capitale, total:			2223,6	417,2	108,9	219,2	120,0
Investiții capitale	241						
Procurarea mijloacelor fixe	242		1887,2	417,2	108,9	219,2	120,0
Reparații capitale	243		336,4				
Sold la cont la sfârșitul anului de gestiune			1489,1	2831,9	2579,4	2330,7	2855,8

Referitor la veniturile acumulate la contul special pentru serviciile ecologice prestate cu aportul Agențiilor și Inspecțiilor Ecologice se constată, că acestea pe viitor vor fi insuficiente pentru a asigura o activitate de funcționare continuă și eficientă a întregului Inspectorat cu subdiviziunile sale teritoriale. Cu atât mai mult ne afectează activitatea de funcționare a instituției procedura de blocare a soldului disponibil din cont la începutul anului de gestiune întreprinsă de Ministerul Finanțelor conform Legii bugetului de stat. Situația la 01 ianuarie 2011 arată că această sumă constituia 2330,7 mii lei, care n-au fost restituite pe parcursul anului bugetar 2011 conform Legii bugetului de stat, pentru care au fost adresate nenumărate solicitări din partea Inspectoratului în scop de deblocare. Aceste surse sunt necesare la efectuarea lucrărilor de reparații curente și capitale a edificiilor proprii, pentru care aceste surse au fost economisite în perioada anilor 2009-2010.

Sinteza veniturilor la contul mijloace speciale (servicii cu plată) pentru anul 2011 (lei)

Tab. 4

Denumirea	Ianuarie	Februarie	Martie	Aprilie	Mai	Iunie	Iulie	August	Septembrie	Octombrie	Noiembrie	Decembrie	Total
AE Chișinău	33492,59	83027,31	112186,92	84524,52	102411,34	91984,54	27952,25	36641,41	93237,29	70733,97	55243,23	80176,51	871611,88
AE Bălți	58866,88	65721,13	75576,15	24106,17	34761,52	25163,18	23711,51	8708,44	12950,82	31242,46	17885,86	33357,07	412051,19
AE Cahul	8429,70	3862,99	2166,30	8365,95	6798,49	5121,59	7352,93	2851,20	4558,50	13224,27	6950,93	2752,75	72435,60
AE Gagauzia	5129,57	10352,93	15191,97	13414,30	5668,89	9097,62	10928,70	6916,23	15530,37	12458,39	14557,44	9818,52	129064,93
IE Orhei	2092,65	2405,51	2888,96	5122,13	4711,65	6645,88	3839,37	1646,38	3408,15	4848,53	2354,18	3886,89	43850,28
IE Rezina	988,00	7377,26	4442,12	2770,07	0,00	4422,00	3533,26	1885,26	1973,72	3989,72	2227,86	6932,33	40541,60
IE Telenești	1675,08	2508,12	3022,78	3991,68	6595,33	3479,31	5090,27	3192,12	1764,18	1782,74	2307,19	1778,76	37187,56
IE Dubăsari	133,65	978,31	490,05	1275,84	1736,34	1727,87	1240,43	1179,09	736,05	133,65	1058,00	400,95	11090,23
IE Ungheni	3633,53	3758,77	5796,23	6524,76	4247,53	3890,90	10602,14	1718,33	5587,17	5265,40	4985,84	5891,70	61902,30
IE Calarași	4726,00	6834,08	6391,90	5229,99	4357,53	5800,65	1493,10	3316,66	4007,79	3530,85	5203,87	4016,03	54908,45
IE Strașeni	5099,29	11441,28	14512,27	7789,65	4260,98	5298,37	5665,59	4393,25	6776,23	3692,60	2233,32	2214,78	73377,61
IE Ialoveni	10471,02	6787,19	8904,42	4018,02	3586,95	3764,92	3648,42	5499,33	6734,52	5612,50	10204,74	8461,82	77693,85
IE Anenii Noi	852,30	8696,49	14008,09	6441,22	9320,20	2367,00	3025,80	4368,66	4159,16	5348,70	10585,56	9013,79	78186,97
IE Criuleni	1873,55	4188,35	7988,25	3455,85	4072,67	5686,03	3547,28	3676,79	2491,30	5838,34	2227,26	5587,29	50632,96
IE Hîncești	3465,00	7773,30	8611,94	6006,12	4536,12	4396,92	8939,18	4533,43	5340,92	2272,15	4590,82	5763,17	66229,07
IE Căușeni	6943,40	5956,80	8188,15	5650,17	7437,59	4079,19	3096,81	3246,49	6436,24	7173,39	9102,14	4918,76	72229,13
IE Șt. Vodă	4582,86	5451,82	7785,34	8879,60	14982,48	9273,71	7469,35	7203,01	2633,00	2888,74	1263,43	16312,93	88726,27
IE Nisporeni	1998,11	9463,70	4337,52	3498,20	3602,24	3198,83	3754,13	2864,31	2582,09	4206,99	6414,82	4694,83	50615,77
IE Cimișlia	3262,50	7339,04	5041,80	8539,92	1876,50	2630,70	526,05	1612,80	3599,78	4216,08	8454,63	6579,45	53679,25
IE Ocnîța	2214,60	5187,86	7037,60	5455,36	1656,00	3318,13	3159,00	3931,50	907,86	3703,00	3920,50	6484,00	46975,41
IE Briceni	16881,01	20198,34	17069,52	16992,22	11660,04	5362,03	2004,08	3236,29	3294,73	8044,30	7679,67	12632,24	125054,47
IE Edineț	4179,54	7658,49	6621,91	5849,28	9776,99	11050,61	5614,33	6786,69	3200,49	5911,12	2640,74	7154,65	76444,84
IE Dondușeni	5881,18	15774,09	10820,58	4305,77	8291,16	5650,82	5994,70	9394,62	4886,94	2759,72	5968,02	3914,02	83641,62
IE Rîșcani	3062,49	16245,44	8418,33	10249,39	6478,53	6829,66	8373,94	6241,55	5826,87	5483,14	8398,00	8132,46	93739,80

Denumirea	Ianuarie	Februarie	Martie	Aprilie	Mai	Iunie	Iulie	August	Septembrie	Octombrie	Noiembrie	Decembrie	Total
IE Drochia	8926,11	10808,47	9685,45	6029,23	14239,59	8829,30	7999,57	3656,86	9813,06	7567,07	9933,47	14737,75	112225,93
IE Soroca	7049,81	15505,01	16603,28	17047,12	12993,40	15506,28	9382,74	12249,81	9252,09	8948,95	9252,95	8486,96	142278,40
IE Glodeni	907,20	4901,74	8293,63	5218,73	2414,71	5729,39	2693,28	4546,18	5008,51	4654,74	4344,30	3968,65	52681,06
IE Florești	6390,25	9996,13	5542,10	4763,40	2980,13	4678,30	3482,27	2594,25	5367,41	4621,05	5225,18	3734,61	59375,08
IE Fălești	1240,20	8146,96	6589,64	4981,77	4849,99	6101,28	1764,33	2020,24	1747,89	6800,69	5344,49	4738,40	54325,88
IE Singerei	985,60	1680,23	19420,32	4053,29	4025,99	4644,70	2797,20	1429,65	1516,73	4385,50	6318,64	8564,75	59822,60
IE Șoldănești	1096,00	1824,88	3174,26	3469,76	6118,77	6314,98	1985,86	1194,60	1706,76	3525,86	2003,50	815,76	33230,99
IE Cantemir	3211,07	3399,40	2279,75	4968,40	3096,55	2573,29	8077,18	4303,80	1735,20	1654,20	4015,31	2243,25	41557,40
IE Basarab	0,00	3808,30	0,00	1453,00	1406,75	2622,47	2561,50	1399,80	25057,31	6022,00	1795,73	813,47	46940,33
IE Leova	2860,74	135,00	1678,55	1973,67	980,78	3849,98	0,00	2346,53	135,00	3201,37	1935,45	824,85	19921,92
IE Taraclia	1474,20	745,20	5455,67	552,60	2584,67	1101,00	1490,40	1117,80	1101,60	3592,27	2369,25	1657,58	23242,24
Otaci	14385,60	13154,00	21848,00	9608,40	9808,20	8633,16	7520,40	10576,44	8453,20	4604,04	3028,32	9162,40	120782,16
IES	5329,85	5817,34	14367,39	110326,19	6271,62	33935,46	17401,83	8897,86	7952,13	9394,66	14823,13	22983,38	257500,84
TOTAL	243791,13	398911,26	472437,14	426901,74	334598,22	334760,05	227719,18	191377,66	281471,06	283333,15	266847,77	333607,51	3795755,87

Venituri și cheltuieli la componenta fonduri speciale.

O altă sursă de formare a bugetului anual de mediu o constituie Fondurile Ecologice Locale, care au fost create prin HG nr.988 din 25.09.1998 cu privire la aprobarea Regulamentului privind fondurile ecologice în baza Legii nr.1515-XII din 16 iunie 1993 privind protecția mediului înconjurător și Legii nr. 1540-XII din 25 februarie 1998 privind plata pentru poluarea mediului.

Practica de formare și funcționare a Fondurilor Ecologice a demonstrat eficiența economică a acestora, iar rolul lor în condițiile deficitare de finanțare a programelor de protecție a mediului tot mai mult crește.

Operațiunile financiare care privesc constituirea, gestionarea și utilizarea resurselor financiare ale Fondurilor ecologice locale se derulează prin sistemul Trezorerial de Stat. Veniturile se acumulează prin subconturile trezoreriale ale subdiviziunilor teritoriale de mediu într-un cont distinct și se repartizează după cum urmează: 30% din volumul acumulărilor anuale – în Fondul Ecologic Național și 70% - în Fondul ecologic local.

În linii generale, rezultatele de activitate a Fondurilor locale pentru anul 2011 pot fi expuse astfel.

Volumul resurselor financiare acumulate în perioada relatată constituie 11246,6 mii lei sau cu 28% mai mult față de planul aprobat (8800,0 mii lei). Dacă ne referim la dinamica anuală, menționăm o creștere esențială față de anul 2007 cu 50 la sută (7496,7 mii lei), iar față de anul 2010 o creștere de 30 la sută (8636,6 mii lei).

Veniturile în FEL sunt obținute mai cu seamă din plățile pentru poluarea mediului și sunt prezentate în tabela de mai jos:

Surse de venituri la FEL

Tab.5

Surse	Suma, mii lei	Cota, %
1. Plata pentru poluarea mediului în limita normei,	9225,5	82,0
inclusiv:		
- surse de apă	4391,8	39,0
- aerul atmosferic	3424,5	30,5
- flora și fauna	203,4	1,8
- depozitarea deșeurilor, chimie	1205,8	10,7
2. Mijloace primite pentru compensarea daunelor cauzate mediului prin încălcarea legii (amenzi, acțiuni)	2021,1	18,0
Veniturile totale	11246,6	100

Cele mai mari plăți pentru poluarea mediului au fost încasate la compartimentele „surse de apă” – 4391,8 mii lei, și „aer atmosferic” – 3424,5 mii lei. Totodată a crescut suma încasărilor pentru compensarea daunelor cauzate mediului prin încălcarea legii în raport cu anii precedenți, odată cu aplicarea corectă a prevederilor Codului Contravențional de către organele de protecție a mediului.

Sinteza acumulărilor surselor financiare la Fondurile Ecologice Locale și distribuția lor în perioada anilor 2007-2011, (mii lei).

Tab.6

Acumulări și distribuiri	2007	2008	2009	2010	2011
Total venituri, inclusiv:	9850,1	10850,6	12219,7	15605,6	21632,9
Sold la cont la începutul anului de gestiune	2353,4	2152,7	3799,3	6968,0	10386,3
Veniturile anului de gestiune, inclusiv:	7496,7	8697,9	8420,4	8636,6	11241,6
1.Plata pentru poluare	6705,6	7658,4	7359,3	6469,0	9300,0
2.Mijloace încasate pentru compensarea prejudiciilor cauzate prin încălcarea legislației de mediu	791,1	1039,5	1061,1	2167,6	2021,1
Cheltuieli total, inclusiv:	7842,4	7099,9	5251,7	5108,6	9512,3
1.Transferuri în FEN, (30% din veniturile fondului)	2074,8	2533,8	2100,0	2040,0	4305,7
2.Pentru elaborarea și implementarea strategiei de regenerare a resurselor naturale	510,0	337,5	-		217,8
3.Pentru construcția, reconstrucția și reutilizarea obiectivelor de protecție a mediului	452,2	358,1	216,9	177,4	

Acumulări și distribuiri	2007	2008	2009	2010	2011
4.Proiecte, construcția și amenajarea poligoanelor pentru depozitarea deșeurilor	560,6	299,0	758,3	1066,7	1913,7
5.Măsurile sanitare (lichidarea gunoiștilor neautorizate , curățarea izvoarelor, fântânilor, lacurilor, etc)	911,1	370,0	38,1	100,0	178,8
6.Propagarea cunoștințelor ecologice	350,5	44,9	341,3	236,0	225,6
7.Întărirea bazei tehnico-materiale a structurii de protecție a mediului	2362,1	2584,0	1360,6	1084,5	1888,9
8.Premierea inspecțiilor ecologice (până la 5% din veniturile FEL) și întreținerea serviciilor ecologico-economice	203,7	307,2	349,8	204,0	381,0
9.Acțiuni de prevenire și lichidare a consecințelor poluării mediului	179,7	85,0	86,7	200,0	299,9
10.Alte lucrări cu specific local, ce țin de protejarea mediului (până la 15% din venitul Fondului)	237,7	180,4	-		100,0
Sold la cont la sfârșitul anului de gestiune	2152,7	3783,9	6968,0	10386,3	12120,6
Informația privind proiectele de mediu, inclusiv:					
Numărul de proiecte înregistrate pentru finanțare	38	84	38	52	67
Numărul de proiecte realizate	33	66	32	46	65
Suma cheltuielilor p/u proiecte realizate	1809,5	2432,4	2008,2	1984,1	2935,8

Sinteza veniturilor și cheltuielilor la FEL pentru anul 2011 (mii. lei).

Tab. 7

Denumirea subdiviziunii	sold 01.01.2011	ianuarie	februarie	martie	aprilie	mai	iunie	iulie	august	septembrie	octombrie	noiembrie	decembrie	sume returnate(minus)	Total venituri 2011	proiecte finanțate	calculate 30% FEN	transferate 30% FEN	5 % premierea specialilor	cheltuieli de transport	propagarea cunosțin- telor ecologice	total cheltuieli	Sold la 01.01.2012
AE Chișinău	3375,8	325,70	767,0	406,2	331,90	286,2	167,6	220,50	149,6	40,1	106,80	73,40	58,9	12,50	2921,40	2257,6	876,42		171,40	600,00	28,60	3827,17	-905,77
AE Bălți	549,5	105,8	151,1	119,4	52,3	108,8	62,30	31,60	17,00	8,1	58,8	10,2	22,0	12,2	735,20	260,7	220,56		32,30	110,00	9,90	574,66	160,54
AE Cahul	71,7	53,6	34,20	9,0	8,9	33,7	15,2	9,5	2,5	5,3	7,7	2,9	6,1		188,60	16,6	56,58		12,10	41,70	6,30	125,58	63,02
IE Orhei	230,8	1,4	32,10	11,1	11,0	23,2	21,6	25,3	34,2	31,3	14,6	27,3	10,9		244,00	5,0	73,20		7,40	41,70	5,30	118,00	126,00
IE Rezina	281,9	37,9	7,00	11,9	58,9	6,8	3,9	56,1	0,4	1,0	106,9	7,6	3,7		302,10	32,0	90,63		4,90	33,60	4,30	58,53	243,57
IE Telenești	-24,6	0,0	13,70	18,7	12,10	15,3	9,6	5,9	7,1	4,3	4,1	7,5	1,6		99,90	4,5	29,97		4,90	33,60	4,30	73,17	26,73
IE Dubăsari	13		2,3	9,1	5,6	5,0	6,6	16,1	1,2	1,2	3,5	9,9	3,9		64,40		19,32		2,50	21,30	2,50	42,12	22,28
IE Ungheni	126,6	8,6	46,3	60,6	29,4	33,9	17,3	13,2	30,6	7,4	13,0	16,5	35,3		312,10		93,63		5,60	33,60	4,30	124,13	187,97
IE Călărași	66,2	3,8	12,5	7,3	6,8	2,2	2,6	6,7	22,8	10,1	4,2	33,4	49,1		161,50	4,5	48,45		6,10	33,60	3,20	91,65	69,85
IE Strășeni	337,4	20,8	106,2	41,2	40,6	25,3	20,8	8,3	7,0	12,7	5,9	11,3	18,3		318,40	5,0	95,52		6,90	33,60	4,30	139,42	178,98
IE Ialoveni	42,6	2,2	39,7	26,7	12,6	4,8	9,0	4,0	3,9	4,3	4,2	5,7	3,8		120,90		36,27		4,30	33,60	4,30	74,27	46,63
IE A Noi	691	13,4	75,7	165,2	126,2	8,5	2,8	25,0	12,7	5,0	11,8	179,1	12,8		638,20		191,46		4,90	33,60	6,30	224,46	413,74
IE Criuleni	257,3	1,6	20,2	33,4	25,7	29,4	19,2	9,6	10,2	17,6	18,2	21,6	12,4		219,10	4,0	65,73		5,70	33,60	4,30	95,13	123,97
IE Hîncești	230,5	15,8	63,6	25,9	12,2	5,1	1,3	3,2	2,0	6,7	3,4	7,8	6,9		153,90		46,17		5,40	33,60	4,30	86,07	67,83
IE Căușeni	152,5	4,0	45,1	34,4	14,8	29,8	26,0	32,8	19,1	14,4	6,9	17,1	28,5		272,90	24,9	81,87		6,90	49,30	4,30	160,37	112,53
IE Șt. Vodă	96	8,2	17,3	27,0	37,0	11,5	24,5	7,5	22,5	9,9	4,0	17,8	15,2	0,8	201,60	6,1	60,48		4,90	33,60	4,30	105,38	96,22
IE Nisporeni	24,8	6,8	21,3	18,30	5,2	3,5	2,1	3,6	4,1	2,5	4,8	5,1	7,2		84,50	5,0	25,35		5,30	33,60	4,30	68,75	15,75
IE Cimișlia	95,7	1,2	7,8	9,20	44,2	39,1	5,5	2,8	3,4	5,2	7,3	6,4	1,6		133,70	3,0	40,11		4,70	33,60	4,30	78,41	55,29
IE Ocnița	193,7	6,5	45,1	23,8	6,1	7,1	6,8	6,2	2,8	11,3	1,4	7,5	7,1	9,3	122,40	4,3	36,72		5,60	41,70	4,30	91,22	31,18
IE Briceni	376,6	37,1	52,9	50,2	125,3	32,7	14,3	20,6	19,6	11,8	20,5	11,7	23,4		420,10		126,03		4,40	41,70	4,30	155,93	264,17
IE Edineț	47,6	7,9	41,3	48,7	5,0	9,0	14,7	25,2	22,1	28,5	18,1	11,1	29,0	7,1	233,50	4,3	76,05		5,30	41,70	4,30	113,55	139,95
IE Dondușeni	206,1	31,9	68,2	31,3	181,4	39,4	14,2	12,8	18,7	7,4	4,8	12,3	38,6		461,00	5,0	138,30		4,00	41,70	6,30	190,50	270,50

Denumirea subdiviziunii	sold 01.01.2011	ianuarie	februarie	martie	aprilie	mai	iunie	iulie	august	septembrie	octombrie	noiembrie	decembrie	sume returnate(minus)	Total venituri 2011	proiecte finanțate	calculat 30% FEN	transferate 30% FEN	5 % premiea specială	cheltuieli de transport	propagarea cunosțin- telor ecologice	total cheltuieli	Sold la 01.01.2012
IE Rîșcani	104,2	2,5	52,1	50,5	28,5	16,6	21,9	15,9	9,2	0,1	3,4	1,5	3,6		205,80	4,8	61,74		6,00	33,60	4,30	107,04	98,76
IE Drochia	217,1	76,3	76,4	21,8	4,9	5,6	5,6	5,6	1,7	8,0	10,1	7,8	5,6		229,40	4,0	68,82		4,20	41,70	4,30	112,92	116,48
IE Soroca	419,5	6,9	59,1	114,4	28,6	48,6	41,9	22,2	34,3	24,3	16,4	18,3	4,9		419,90		125,97		6,60	41,70	4,30	162,17	257,73
IE Glodeni	49,3	20,1	33,1	38,6	6,5	9,0	8,3	5,6	1,6	2,2	1,0	3,8	3,8		133,60	4,8	40,08		5,00	33,60	4,30	86,78	46,82
IE Florești	347,8	13,7	66,8	43,3	18,2	24,0	13,2	0,9	5,1	32,5	25,8	5,7	2,3		251,50	6,0	75,45		5,20	49,70	4,30	114,85	136,65
IE Fălești	161,3	56,7	28,4	27,5	22,3	19,7	21,2	17,5	14,6	25,6	53,8	23,4	9,7	0,4	320,00	9,8	96,00		6,10	33,60	4,30	96,00	224,00
IE Sîngerei	1	29,1	16,3	57,9	22,1	9,9	13,1	2,7	5,1	5,9	3,7	6,4	17,9		190,10	5,0	57,03		2,90	33,60	4,30	99,13	90,97
IE Șoldănești	-3,7	3,2	8,1	14,9	6,2	24,4	2,4	1,6	6,9	27,5	4,5	7,8	7,0		114,50	4,6	34,35		5,60	33,60	4,30	77,95	36,55
IE Cantemir	85,1	7,2	31,1	5,5	16,0	7,0	12,7	5,5	12,6	4,4	15,8	9,4	14,5		141,70	33,1	42,51		4,10	33,60	4,30	101,81	39,89
IE Basarabeas	85,3	5,9	15,2	0,7	1,60	3,0	2,3	0,0	0,0	53,5	12,7	13,2	35,9		144,00	3,0	43,20		1,80	21,30	4,30	60,90	83,10
IE Leova	97,6	5,5	27,4	27,6	20,6	14,5	13,5	8,3	8,2	3,4	10,8	19,3	4,8		163,90	29,70	49,17		4,20	33,60	4,30	110,17	53,73
IE Taraclia	94,8	27,9	29,4	28,1	19,7	7,6	3,1	7,0	6,6	5,5	16,8	10,7	4,1		166,50	2,00	49,95		4,10	23,60	4,30	67,15	99,35
AE Gagauzia	537	15,3	54,5	49,6	25,9	27,2	32,3	12,5	14,3	21,0	26,1	28,2	29,4		336,30		100,89		10,60	41,70	6,30	133,39	202,91
IES (posturi)	196,3														0,00							0,00	
30% FEN	551													4305,70	0,00							0,00	
Total IES	10386,3	964,50	2168,50	1669,00	1374,30	977,4	659,4	651,80	533,70	460,0	631,80	658,7	539,8	42,3	11246,60	2749,3	3374,0	4305,7	381,90	1888,90	186,5	9512,25	12120,65

Aceste rezultate au fost obținute cu toate că situația socio-economică din țară a fost dificilă, activitatea unor agenți economici, a fost suspendată temporar. Creșterea nivelului de responsabilitate a îmbunătățit activitatea inspectorilor de mediu fapt ce asigură respectarea uniformă a legislației de mediu în teritoriu, cât și faptul, că mecanismul a început să devină ceva normal și pentru plătitori.

Utilizarea mijloacelor bănești acumulate la Fondul Ecologic Local s-a efectuat în conformitate cu Legea bugetului de Stat pentru anul 2011 și Regulamentul privind fondurile ecologice, aprobat prin Hot. Guv. nr.988 din 25.09.1998 cu modificările ulterioare. În total au fost utilizate surse financiare în sumă de 9.512,3 mii lei.

Numărul proiectelor finanțate din contul veniturilor de la Fondurile Ecologice Locale pentru anul 2011 au constituit 65 la număr, iar suma utilizată în acest scop a constituit 2935,8 mii lei.

Concluzii și propuneri.

1. Deși sunt rezultate pozitive la compartimentul de venituri, mecanismul perceperii plăților pentru emisiile (deversările) de poluanți în mediu, rămâne a fi migălos și deseori neînțeles de agenții economici, mai ales pentru cei cu emisii și deversări reduse, cu atât mai mult, că la multe întreprinderi lipsește persoana responsabilă și competentă de a efectua calculele ecologice.
2. Pentru eficientizarea procedurii privind controlul ecologic este necesar de a modifica metodele de calcul a plăților pentru poluarea mediului, care pe viitor să țină cont și de tipul activității generatoare de poluanți pentru a se face diferență între activitățile cu un impact mai mare asupra mediului și cele cu impact mai mic sau mijlociu, cu introducerea unor modificări și completări la Legea 1540-XIII privind plata pentru poluarea mediului. Aceste modificări trebuie să revadă coeficienții de agresivitate pentru unii poluanți emiși în aerul atmosferic, normativele plăților pentru emisiile de poluanți și modul de calculare a acestora, cât și obligațiunile agenților economici în domeniu de a efectua o reinventariere totală a tuturor surselor de poluare cu crearea unei baze de date.
3. Aceste acțiuni vor permite de a acumula o informație mai amplă despre toate sursele de poluare existente.

Realizarea acestor acțiuni va duce la o majorare esențială a veniturilor la Fondurile Ecologice Locale, cât și la orientare pozitivă a beneficiarilor.

3. SUPORTUL LOGISTIC AL INSPECTORATULUI ECOLOGIC DE STAT.

Cu suportul financiar al proiectelor aprobate de Consiliile de Administrare ale Fondului Ecologic Național și cel Local, precum și a mijloacelor speciale alocate pe parcursul anului 2011, s-au întreprins acțiuni practice referitor la consolidarea bazei tehnico- materiale a Inspectoratului Ecologic de Stat și subdiviziunilor lui teritoriale.

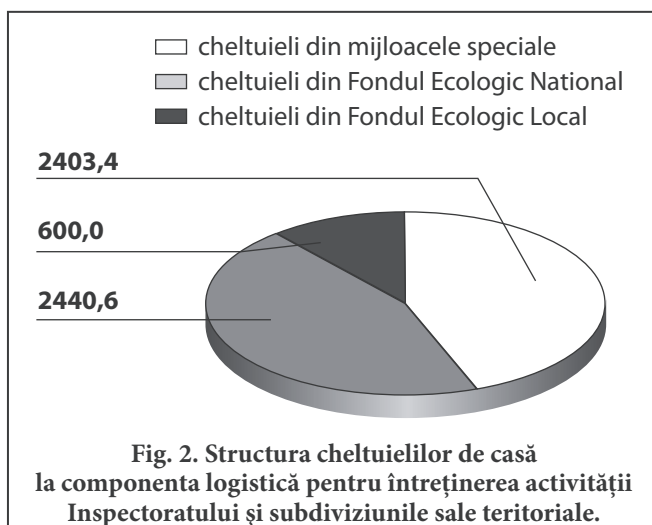
În total au fost utilizate mijloace financiare la componenta logistică în sumă de 5444,0 mii lei (fig.2).

Pentru aprovizionarea parcului de autoturisme cu produse petroliere s-au achiziționat 110.000 lit. de benzină, care au fost utilizate rațional pentru îndeplinirea sarcinilor puse în fața colaboratorilor Inspectoratului Ecologic de Stat.

Pentru crearea condițiilor normale de lucru a colaboratorilor din subdiviziunile teritoriale au fost alocate 433,0 mii lei, care au fost utilizate pentru efectuarea lucrărilor de reparație curentă a încăperilor de serviciu din cadrul Centrelor de Investigații Ecologice Otaci, Bălți, Inspecțiilor Sîngerei, Nisporeni, Hîncești, Căușeni.

Pentru asigurarea instituției cu agent termic, energie electrică, apă și canalizare, servicii de telecomunicație, poștă, internet, rechizite de birou și consumabile au fost utilizați 2614,9 mii lei.

Pentru desfășurarea acțiunii „Aer curat pentru toți” și propagandă ecologică, editarea Anuarului IES – 2010 „Protecția mediului în Republica Moldova” au fost utilizate surse financiare în volum de circa 91,7 mii lei.

Pe parcursul anului 2011 din toate sursele de finanțare enumerate mai sus au fost alocate circa 320,0 mii lei pentru procurarea echipamentului electronic, după cum urmează:

- calculatoare – 28 unități și un Laptop;
- imprimante și faxuri – 29 unități;
- un autoturism de serviciu;
- mobilă de serviciu pentru 5 subdiviziuni;
- condiționere – 6 unități.

Cu suportul Surselor financiare alocate din Fondul Ecologic Național au fost procurate 5 autoturisme de teren cu accesibilitate sporită, care au fost repartizate subdiviziunilor teritoriale.

Concluzii și propuneri.

1. Soluționarea în continuare a lucrărilor de consolidare a bazei tehnico-materiale solicită alocarea din buget pe parcursul anilor 2012 – 2013 suplimentar mijloace financiare pentru reparația capitală și curentă a sediilor Inspecțiilor Ecologice Ungheni, Orhei, Centru Investigații Ecologice Otaci, AE Cahul și Bălți.
2. În scopul reducerii cheltuielilor de întreținere a mijloacelor de transport este necesar de a reînnoi parcul auto al IES cu automobile cu un grad sporit de accesibilitate, pentru deplasarea operativă în locurile greu accesibile rurale a inspectorilor pentru soluționarea problemelor ce se referă la protecția mediului.
3. Drept obiectiv prioritar pentru perioada apropiată sub aspectul consolidării logistice, Inspectoratul Ecologic de Stat urmează să creeze condiții normale de lucru tuturor colaboratorilor, să-i asigure pe aceștia cu echipament performant, uniformă de serviciu, să implementeze de urgență în cadrul Inspectoratului sistemul informațional de monitorizare a activității de protecție a factorilor de mediu.

XII. MANAGEMENTUL EFECTIV AL RESURSELOR UMANE – SIGURANȚA CALITĂȚII ȘI PROFESIONALISMULUI CONTROLULUI ECOLOGIC DE STAT.

*Elena DRAGALSCHI,
Șef, Secția resurse umane.*

Utilizarea eficientă a potențialului profesional al resurselor umane poate fi asigurată doar printr-un management performant, bazat pe principii strategice, care stimulează dezvoltarea permanentă a acestui potențial.

Consolidarea managementului resurselor umane și implementarea lui în sistemul administrației publice capătă tot mai multe valențe majore, aflându-se într-o schimbare dictată de cadrul legislativ, și el, în perfecționare continuă.

Pregătirea managerială a responsabililor administrativi influențează pozitiv autoritățile administrației publice, făcându-le mai cu inițiativă și mai flexibile la aplicarea inovațiilor.

La rîndul său, managementul performanței se focalizează pe succesul fiecărui angajat, oferindu-i sprijin în aprecierea așteptărilor instituției de la el în termeni de performanță, astfel angajatul înțelege mai bine scopurile organizației și cum munca lui contribuie la aceste scopuri.

Această abordare se referă fără rezerve și la instituțiile cu funcții de control, cum este Inspectoratul Ecologic de Stat.

Pe parcursul anului 2011 necesarul de personal a fost asigurat în corespundere cu structura și efectivul-limită al Inspectoratului și în conformitate cu statul de personal: din 310 funcții publice 83 sunt de conducere; 183 sunt funcționari publici de execuție și 44 reprezintă personalul tehnic, conform organigramei).

Pe grupe de vîrstă:

- pînă la 25 ani – 20 persoane sau 6,5%
- între 25-40 ani – 102 persoane sau 32,9%
- între 41-61ani – 165 persoane sau 53,3%
- peste 57ani (femei) – 8 persoane sau 2,5%
- peste 62 ani (bărbați) – 15 persoane sau 4,8/ %

Pe sexe:

- 210 bărbați – (67%)
- 100 femei – (33%)

Pe profesii:

- agronomi, silvicultori – 70 persoane sau 22%;
- ecologi, biologi, geografi, geologi – 54 persoane sau 17 %;
- chimiști, fizicieni – 53 persoane sau 17 % ;
- juriști – 53 persoane sau 17%;
- alte studii superioare – 39 persoane sau 12,5%;
- studii medii speciale – 40 persoane sau 12,9%;
- medii – 1 persoană sau 0,3 % .

Funcționarii publici din cadrul Inspectoratului Ecologic de Stat au menținut un nivel înalt de profesionalism, care a justificat încrederea cetățenilor și misiunea funcțională a instituției. Managerii de toate nivelele au fost obligați să examineze cu obiectivitate criteriile de evaluare a competenței profesionale în cazul promovării, transferurilor, stimulării și susținerii funcționarilor publici din subordine.

Gradul de înnoire a corpului de funcționari publici ai Inspectoratului în 2011 constituie 3%. Vîrsta medie în Inspectorat este de 45,3 ani, astfel efectivul a fost întinerit cu 7 ani, comparativ cu anul 2009-2010. A fost aplicată procedura privind perioada de probă pentru funcționarii publici debutanți și au fost confirmați în funcție 12 funcționarii publici debutanți cu calificativul „bine”.

Evaluarea performanțelor rezidă în aprecierea rezultatelor activității funcționarilor publici și identificarea obiectivelor acestora pentru perioada următoare, iar pe Inspectorat la stabilirea unui plan de îmbunătățire a rezultatelor viitoare.

Total au fost evaluați 225 funcționari publici, din care 57 – funcționari publici de conducere și 168 – funcționari publici de execuție. Rezultatele evaluării sunt următoarele: calificativul de evaluare „foarte bine” pentru 75 funcționari publici, cea ce constituie 33,3% din numărul total; calificativul de evaluare „bine” pentru 124, cea ce constituie 55,2%; calificativul de evaluare „satisfăcător” pentru 26, cea ce constituie 11,5%.

Activitatea în domeniul Managementului resurselor umane a fost orientată la dezvoltarea profesională continuă internă și externă a angajaților Inspectoratului.

În scopul îmbunătățirii pregătirii profesionale a angajaților IES pe parcursul anului 2011 au fost organizate 17seminare, unde au participat 472 persoane.

Importante au fost seminarele organizate de către funcționarii publici ai Secției juridice: „Suport metodologic la aplicarea uniformă a prevederilor Codului Contravențional al Republicii Moldova de către agenții constatatori din cadrul subdiviziunilor teritoriale ale IES” în cadrul cărora au fost instruiți 197 angajați, și „Instruirea angajaților responsabili de efectuarea calculului și percepția plății pentru poluarea mediului”, unde au fost instruiți 70 angajați.

În scopul responsabilizării personalului managerial au fost petrecute 8 ședințe lunare cu inspectorii-șefi din cadrul inspecțiilor raionale, unde au participat și șefii de direcții și secții din cadrul aparatului central al Inspectoratului.

S-a acordat asistență consultativ - metodică colaboratorilor din 3 agenții ecologice și 14 inspecții ecologice raionale AE Chișinău, Cahul și Găgăuzia; IE Basarabeasca, Cantemir, Cimișlia, Drochia, Hîncești, Ialoveni, Leova, Nisporeni, Ocnița, Orhei, Singerei, Strășeni, Taraclia și Telenești.

La instruirea externă și în vizite de lucru cu privire la colaborarea cu alte instituții și schimbul de experiență au participat 47 angajați. Obiectivele urmărite au fost axate pe familiarizarea cu rolurile ce revin inspectorilor de mediu în procesul de planificare și organizare a activităților de inspectare, cu legislația pentru protecția mediului și modul de implementare a acesteia, cu dezvoltarea abilităților de expertiză și consultare, precum și cu elaborarea propunerilor de îmbunătățire a legislației de mediu. Dintre acestea nominalizăm următoarele:

1. Convenția privind poluarea transfrontalieră a aerului la distanțe lungi, (Geneva, Elveția);
2. Gestionarea personalului din cadrul Autorităților Publice-aspecte juridice, (Academia de Administrare publică pe lângă Președintele Republicii Moldova);
3. Manifestarea EXPOAPA 2011, (București, România);
4. Seminarul regional privind clasificarea, inventarierea și raportarea deșeurilor, (Bratislava, Slovacia);
5. Activitatea de conlucrare reciprocă la nivelul comisariatelor de mediu județene, regionale și naționale privind schimbul de experiență în domeniul protecției mediului la compartimentale control, constatare și examinare a contravențiilor ecologice, inclusiv autorizații de mediu, (Constanța, România);
6. Suportul tranzitoriu pentru consolidarea capacităților administrației publice din Moldova, (Vilnius, Lituania).

Propuneri de soluționat. Motivarea și menținerea personalului după un program nonfinanciar și financiar (achitarea salariului conform calificativului de evaluare), promovarea climatului psihologic pozitiv de muncă, orientarea spre rezultate și relații de muncă armonioase.

Pentru realizarea efectivă a politicii de mediu structura Inspectoratului Ecologic de Stat necesită o modificare, păstrînd efectivul-limită. Este necesară delimitarea funcțiilor de autorizare și control (crearea Agențiilor de mediu și Garzii Naționale de Mediu).

Planuri pentru 2012:

- Continuarea activităților privind implementarea cadrului normativ prevăzut de Legea nr.158-XVI din 4 iulie 2008.
- Acordarea în continuare a asistenței metodologice șefilor de direcții și secții ale aparatului central al Inspectoratului, cît și inspectorilor – șefi ai agențiilor și inspecțiilor ecologice raionale în aplicarea noilor proceduri de personal.
- Sporirea competențelor profesionale a personalului din cadrul Inspectoratului, inclusiv prin intermediul cursurilor de perfecționare, a vizitelor de studii peste hotare și programelor de masterat.
- Perfecționarea metodologiei de implementare a bazei informaționale automatizate „Sistemul de evidență contabilă și financiară Universal -ACCOUNTING-R”.

XIII. ACȚIUNI PARTICIPATIVE DE MEDIU ȘI DE EDUCAȚIE ECOLOGICĂ.

Dumitru OSIPOV,
Șef, Secția sinteze informaționale.

1. Bilunarul ecologic de primăvară.
2. Acțiunea „Apa – izvorul vieții”.
3. Acțiunea-concurs „Rîu curat de la sat la sat”.
4. Inițiativa europeană „Săptămîna mobilității europene” cu genericul „În oraș fără automobilul meu”.
5. Ziua Națională de Înzverire a Plaiului „Un arbore pentru dănuirea noastră”.
6. Concursul Național „Cea mai modernă, mai salubră și amenajată localitate”.
7. Implementarea proiectelor de mediu finanțate din Fondul Ecologic Național pe parcursul anului 2011.

Inspectoratul Ecologic de Stat în afară de atribuțiile reglementate direct de cadrul normativ-instituțional, cum sunt inspecțiile și controlul ecologic de stat, monitorizarea respectării întocmai a legislației de mediu, expertiza ecologică, autorizările și reglementările utilizării mediului înconjurător la nivel de resurse sau factori naturali, fiind totodată și o prelungire a Ministerului Mediului prin subdiviziunile sale în teritoriu, se prezintă ca o autoritate de mediu care promovează politicile și strategiile naționale din domeniu, formează comportamentul ecologic al societății și consolidează repererele conștiinței și educației ecologice.

Formarea opiniei publice ecologice active se materializează mai efectiv prin activități participative de mediu cu atragerea largă a cetățenilor și comunităților, celor mai diferite sectoare de societate civilă, - activități care dau un efect ecologic vizibil, provoacă porniri de conștiință ecologică și de acțiune în comun.

IES mai mulți ani la rînd desfășoară un șir de acțiuni de mediu de nivel național, parte din ele care au devenit deja tradiționale. Nu mai poate anula nimeni acțiunea de salubritate și amenajare a localităților cunoscută ca Bilunarul ecologic de primăvară. Aceasta este o acțiune care pune în mișcare și cetățeni, și instituții, și administrații publice. Este important că majoritatea participă la aceste acțiuni conștient, și din suflet. La fel se regăsește în viața publică și Concursul național „Cea mai modernă, mai salubră și mai amenajată localitate” care depășește o inițiativă personală și angajează comunități și altele.

Găsim rezonabil, ca în acest Anuar, să le amintim măcar lapidar pentru împătimitii de natură care vor lua cunoștință cu textul, dar mai întii pentru reprezentanții APL care își vor însuși în virtutea funcției Anuarul și pe viitor vor promova aceste tradiții.

1. Bilunarul ecologic de primăvară.

În fapt, această acțiune de amploare de nivel național (Bilunarul ecologic) pune începutul Concursului Național „Cea mai modernă, mai salubră și amenajată localitate” și este prima în agenda Inspectoratului Ecologic de Stat după care urmează altele cu specificul și intensitatea lor.

Conform dispoziției Guvernului Republicii Moldova nr.1469-309/3 din 16 martie 2011 cu privire la desfășurarea eficientă a acțiunilor de salubritate și amenajare a localităților, organizate în cadrul Concursului Național „Cea mai modernă, mai salubră și amenajată localitate”, instituit în baza Hotărârii Guvernului nr.678 din 06 iunie 2008, Inspectoratul Ecologic de Stat a elaborat Dispoziția sa cu nr.5-d din 21 martie 2011 cu privire la salubritatea și amenajarea localităților republicii prin care a dat start activităților de salubritate și amenajare a localităților care au fost anticipate de efectuarea unui șir de măsuri organizatorice.

Subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratului (A/I E au participat la pregătirea Dispozițiilor Consiliilor municipale și raionale privind instituirea Comisiilor de lucru, la elaborarea planurilor locale de acțiuni și de informare a populației.

Trebuie de menționat că lucrările de salubritate și amenajare efectuate pe teren erau stimulate de controalele și inspecțiile cu caracter de suport.

Agențiile și Inspecțiile ecologice în rezultatul exercitării controalelor cu privire la respectarea legislației ecologice în vederea gestionării deșeurilor menajere și de producție au încheiat în această perioadă 596 procese – verbale cu privire la contravenții în privința persoanelor fizice, juridice și cu funcții de răspundere ce au admis încălcarea regulilor de gestionare a deșeurilor.

Suma amenzilor aplicate constituie **161 530 lei**, dintre care au fost achitate **57 390 lei**.

Concomitent au fost întocmite **444** acte de control cu prescrierea indicațiilor obligatorii în vederea lichidării, în termeni restrânși, a gunoștilor depistate.

Pe parcursul perioadei de desfășurare a acțiunii, în localitățile republicii au fost depistate 2022 gunoiști stihnice, dintre care s-a reușit lichidarea a 1250 gunoiști (restul din lipsă de mijloace urma să fie lichidate pe parcursul anului).

Suprafața terenurilor salubrizate a constituit: spații verzi – 515,58 ha, fâșii forestiere de protecție – 97,91 ha, terenuri agricole, pășuni – 8,62 ha, terenuri publice – 23,805 ha și 185 km de străzi, drumuri.

Totodată au fost întreprinse măsuri de amenajare a 277 depozite de deșeuri menajere solide, cu suprafață de 147,54 ha (Fălești, Florești, Glodeni, Dubăsari ș.a.).

Tradițional se dovedește că cea mai utilizată metodă de tratare a deșeurilor menajere este depozitarea pe sol, care reprezintă o sursă importantă de poluare a solului și apelor subterane. În acest context, salubrizarea localităților, managementul deșeurilor urbane, este un obiectiv important al structurilor guvernamentale și locale.

La acțiunile de salubrizare și amenajare a localităților au participat organele administrației publice centrale și locale, instituții de învățământ, agenți economici, ONG-uri ș.a.

Paralele cu salubrizarea și amenajării localităților s-au efectuat și lucrări de plantare a arborilor.

Menționăm că pentru cofinanțarea lucrărilor de plantare din Fondul Ecologic Național, au fost reparatizate pe raioane mijloace financiare acordate pentru procurarea materialului săditor, în total de 1.050.000 lei. Materialul săditor a fost pus la dispoziția autorităților publice locale de ambele niveluri de către Agenția „Moldsilva”.

În această perioadă lucrările efectuate au fost mediatizate și reflectate de către agențiile de presă, radio-televiziunea națională și posturile radio, TV locale.

Rezultatele obținute în cadrul raioanelor și municipiilor au fost integrate în sistemul de indicatori al concursului național „Cea mai modernă, mai salubră și amenajată localitate” care a urmat în continuare.

2. Acțiunea “Apa - izvorul vieții”.

Acțiunile de salubrizare și amenajare a localităților, organizate în cadrul Concursului Național „Cea mai modernă, mai salubră și amenajată localitate”, instituit în baza Hotărârii Guvernului nr.678 din 06 iunie 2008, au captat atenția tuturor comunităților, organelor administrației publice locale și oamenilor de rînd. Tradițional devine și organizarea și desfășurarea concursului pentru ce-a mai amenajată fîntînă în cadrul acțiunii “Apa izvorul vieții”.

La realizarea măsurilor de prevenire a poluării surselor de apă potabilă și de protejare a lor sunt chemate, în primul rînd, organele administrație publice locale, organele locale de sănătate și de mediu, conducătorii obiectivelor economice-utilizatori de apă.

În mod necesar se impune informarea populației despre calitatea apei din fîntîni și izvoare. Unul din mijloacele propagandistice este instalarea în locurile vizibile, lîngă fiecare fîntînă sau izvor, a tăblițelor, avînd următorul conținut: denumirea, persoana responsabilă de starea sursei, calitatea apei după indicatori, în care scopuri poate fi folosită, data ultimei analize de laborator, data ultimei curățiri a fîntîinii, izvorului și altele după necesitate.

Constatînd că cele mai poluatoare surse a apelor sunt prezența deșeurilor animaliere și umane în apropierea fîntînilor și izvoarelor, - locurile de întreținere a animalelor domestice și de acumulare a bălîgarului trebuie să se afle la o distanță nu mai mică de 25-50 metri de la fîntîni în dependență de înclinație. În jurul fîntînilor suprafața solului se betonează pe o rază de cel puțin 2 metri, asigurînd o înclinație de 0,1 la metru de la fîntînă spre părțile laterale. Sursele de apă necesită a fi împrejmuite, creînd niște filtre naturale de protecție, iar fîntînile să fie acoperite pentru a evita pătrunderea diverselor impurități în apă.

Annual se amenajează zeci de fîntîni care mai apoi prezintă un patrimoniu arhitectural-estetic și educațional pentru generația tînără de a păstra în stare normală sursele de apă, avînd și o continuitate tradițiile aduse din popor de sfințire a apelor considerate Izvorul Vieții. În anul 2011 în acest context s-au amenajat 6246 fîntîni și 459 izvoare în toată țara, precum și zonele de protecție a acestora. Cele mai bune rezultate au fost obținute de Leova cu 1250 fîntîni, Ungheni – 1045 fîntîni/34 izvoare și Ștefan-Vodă cu 1362 fîntîni curățate și 14 izvoare amenajate.

În privința educației populației au fost publicate articole cu genericul “Apa izvorul vieții”, au fost petrecute 458 ore ecologice cu prezența a cca 15,6 mii persoane din școli, gimnazii, licee, colegii.

3. Acțiunea – concurs “Rîu curat de la sat la sat”

Din an în an tot o mai mare amploare ia Acțiunea – concurs “Rîu curat de la sat la sat”. În organizarea și desfășurarea acestei acțiuni s-au manifestat practic toate subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratului. În conformitate cu Regulamentul aprobat prin ordinul Ministerului Mediului, nr. 10 din 11.03.2009 au fost prezentate rezultatele obținute în Acțiunea-concurs pentru mențiune de 52 localități din 18 raioane. Conform evaluării situației în teritoriu, s-a elaborat procesul-verbal pentru premiarea a 18 localități care au obținut cele mai performante rezultate și prezentat pentru finanțarea premianților: Cobani (Glodeni), Cîrnățeni (Căușeni), Malovata Nouă (Dubăsari), Băhrinești (Florești), Iargara (Leova), Țiganca (Cantemir), Greblești (Strășeni), or.Șoldănești, Vatici (Orhei), Tețcani (Briceni), Onițcani (Criuleni), Grinăuți Moldova (Ocnița), Zgurița (Drochia), Căinari vechi (Sorooca), Feștelița (Ștefan Vodă), Căzănești (Telenești), Varatic (Rîșcani), Boghenii Noi (Ungheni).

De menționat, că comparativ cu anii precedenți, organizarea acestei acțiuni a făcut ca cursurile de apă să devină mai curate, salubrizate prin lichidarea tonelor de gunoi depozitat în preajma râurilor , râulețelor, altor obiecte acvatică. În anul curent au fost aduse în ordine cursurile de apă și zonele de protecție în bazinul f. Nistru: Nistru – 285 km, Răut – 85 km, Ichel – 45 km, Ciulucul mic și mare – 38 km, Bîc – 30 km, Botna – 25 km, Cubolta – 20 km, Cogîlnic – 17 km, Căinari – 18 km; în bazinul r. Prut-Racoveț – 18 km, Camenca – 15 km, Ciuhur – 10 km. În total au fost curățate cursurile de apă pe o lungime de 1157,5 km.

Au fost salubrizate râulețe fără nume, peste 100 km, care traversează localitățile din republică. Au fost lichidate 629 gunoiști și plantați circa 22,2 mii arbori și arbuști în zonele de protecție a cursurilor de apă. Printre localitățile premiate în anul de raportare menționăm Cobani (Glodeni), Cîrnățeni (Căușeni), Malovata Nouă (Dubăsari), Băhrinești (Florești), Țiganca (Cantemir), Greblești (Strășeni), Vatici (Orhei), or. Șoldănești și Iargara (Leova). Evident că aceste succese au fost obținute, în mare măsură, cu aportul instituțiilor de învățămînt din majoritatea comunităților.

Cele mai bune rezultate în organizarea și desfășurarea Acțiunii – Concurs „Rîu curat de la sat la sat”, în urma evaluării stării cursurilor de apă curățate și amenajate în localități, au fost raportate de Inspecțiile ecologice Glodeni, Florești și Dubăsari. Rezultatele au fost prezentate în procesul-verbal al ședinței de lucru pentru organizarea și desfășurarea Acțiunii-concurs „Rîu curat de la sat la sat”, remis Ministerului Mediului pentru premiarea învingătorilor

Din 32 raioane și 2 municipii rezultatele au fost prezentate doar de 18 raioane, cu toate că în majoritatea UTA au fost organizate și desfășurate activități de curățare și amenajare a cursurilor de apă în perioada Acțiunii-concurs.

În grupul I – localități pentru premiere n-au fost prezentate, dat fiind neîncadrarea localităților în criteriul stabilit prin Regulament ce ține de lungimea cursului de apă destinat pentru salubritate, amenajare, plantarea arborilor în zonele de protecție.

În grupurile II și III rezultatele se prezintă astfel:

Grupul II

- L.I s. Cobani, Glodeni
- L. II s. Cărnățeni, Căușeni
- L. III s. Malovata Nouă, Dubăsari

Grupul III

- L.I s. Băhrinești, Florești
- L.II or. Iargara, Leova
- L.II. s.Țiganca, Cantemir
- L.III s. Greblești, Strășeni
- L. III or. Șoldănești
- L. III s. Vatii, Orhei

Acordarea primelor de încurajare:

- s. Tețcani, Briceni
- s. Onițcani, Criuleni
- s. Grinăuți Moldova, Ocnița
- s. Zgurița, Drochia
- s. Căinari Vechi, Sorooca
- s. Feștelița, Ștefan Vodă
- s. Căzănești, Telenești
- s. Varatic, Rîșcani
- s. Boghenii-Noi, Ungheni

În concluzie am putea miza pe acest concurs de amploare ca pe o acțiune atractivă pentru ONG-rile de mediu locale, care foarte des nu se regăsesc în câmpul activităților practice.

4. Inițiativa europeană “Săptămîna Mobilității Europene” cu genericul “În oraș fără automobilul meu”.

În conformitate cu Regulamentul aprobat prin ordinul Ministerului Mediului, nr. 79 din 16.08.2009 au fost prezentate materiale pe rezultatele obținute în cadrul proiectului regional “Săptămîna Europeană a Mobilității”, pe parcursul 18 – 24 septembrie 2011. Totalurile au fost efectuate de către Agențiile și Inspecțiile ecologice raionale, care au fost prezentate Inspectoratului Ecologic de Stat.

Activități în masă au fost desfășurate în municipiile Chișinău și Bălți, centrele raionale, cu excepția UTA Găgăuza. Din Fondul ecologic local s-au alocat 191522 lei. Valoare adăugată acestei activități vine să ofere contribuția directă a voluntarilor și implicarea lor în activitățile proiectului.

De menționat că în perioada desfășurării Săptămîinii Europene a Mobilității subdiviziunile Inspectoratului au organizat activități de sensibilizare a comunităților și lămurire a semnificației și importanței Acțiunii “În oraș fără automobilul meu”, s-a participat la manifestațiile desfășurate, precum și de propagare a cunoștințelor ecologice în cadrul Orelor ecologice petrecute în instituțiile de învățămînt din republică. În total au fost organizate și petrecute 458 ore ecologice cu prezența a cca 15,6 mii persoane din școli, gimnazii, licee, colegii, universități.

În scopul eficientizării activităților de control s-a elaborat și expediat cu această ocazie în adresa subdiviziunilor teritoriale Ghidul inspectorului de mediu, care cuprinde tot spectrul de probleme de mediu, aspectele legislative și decizionale de aplicare a normelor ecologice de protecție și utilizare a resurselor naturale, precum și de constrângere a persoanelor contraveniente.

5. Ziua Națională de Îverzire a Plaiului „Un arbore pentru dănuirea noastră”.

În conformitate cu indicația Guvernului Republicii Moldova nr. 1469 – 1200/3 din 18.10.2011 privind desfășurarea lucrărilor de înverzire a plaiului în perioada de toamnă a anului 2011 și Planului de acțiuni dedicate Zilei Naționale de Îverzire a Plaiului „Un arbore pentru dănuirea noastră” pe teritoriul republicii s-au efectuat următoarele lucrări:

- Întreprinderile Silvice ale Agenției „Moldsilva” au plantat culturi silvice în fondul forestier pe suprafața de 292,8 ha;
- S-au efectuat lucrări de plantare a pădurilor pe terenurile degradate și impracticabile pentru agricultură pe o suprafață de 130,6 ha;
- S-au efectuat lucrări de ajutorare a regenerării naturale pe o suprafață de 260,1 ha;
- În scuarle, parcurile, teritoriile adiacente caselor de locuit, școlilor, grădinițelor și altor instituții, în preajma străzilor din orașe și sate, s-au sădit 410280 arbori și arbuști de diferite specii;
- Subdiviziunile din teritoriu ale Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor au plantat în fișile forestiere de protecție a traseelor auto 12145 arbori.

La aceste acțiuni au participat organele administrației publice centrale și locale, instituții de învățămînt, agenți economici, ONG-uri ș.a.

6. Concursul național „Cea mai modernă, mai salubră și amenajată localitate”.

Conform dispoziției Guvernului Republicii Moldova nr.1469-309/3 din 16 martie 2011 cu privire la desfășurarea eficientă a acțiunilor de salubritate și amenajare a localităților, organizate în cadrul Concurșului Național „Cea mai modernă, mai salubră și amenajată localitate”, instituit în baza Hotărârii Guvernului nr.678 din 06 iunie 2008, Inspectoratul Ecologic de Stat a elaborat Dispoziția nr.5-d din 21 martie 2011 cu privire la salubritatea și amenajarea localităților republicii prin care a dat start nemijlocit concursului.

Activitățile de salubritate și amenajare a localităților au fost anticipate de efectuarea unui șir de măsuri organizatorice.

Subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratului au participat la pregătirea Dispozițiilor Consiliilor municipale și raionale privind instituirea Comisiilor de lucru, la elaborarea planurilor locale de acțiuni și de informare a populației.

Agențiile și Inspecțiile ecologice în rezultatul exercitării controalelor cu privire la respectarea legislației ecologice în vederea gestionării deșeurilor menajere și de producție au încheiat 596 procese – verbale cu privire la contravenții în privința persoanelor fizice, juridice și cu funcții de răspundere ce au admis încălcarea regulilor de gestionare a deșeurilor.

Suma amenzilor aplicate constituie 161 530 lei, dintre care au fost achitate 57 390 lei.

Concomitent au fost întocmite 444 acte de control cu prescrierea indicațiilor obligatorii în vederea lichidării, în termeni restrânși, a gunoiștilor depistate.

Pe parcursul perioadei de desfășurare a acțiunii, în localitățile republicii au fost depistate 2022 gunoiști stihinice, dintre care s-a reușit lichidarea a 1250 gunoiști pe parcursul Bilunarului ecologic de primăvară.

Suprafața terenurilor salubrizate constituie: spații verzi – 515,58 ha, fâșii forestiere de protecție – 97,91 ha, terenuri agricole, pășuni – 8,62 ha, terenuri publice – 23,805 ha și 185 km de străzi, drumuri .

Totodată au fost întreprinse măsuri de amenajare a 277 depozite de deșeuri menajere solide, cu suprafață de 147,54 ha (Fălești, Florești, Glodeni, Dubăsari ș.a.).

La acțiunile de salubritate și amenajare a localităților au participat organele administrației publice centrale și locale, instituții de învățământ, agenți economici, ONG-uri ș.a.

La fel au fost salubritate zonele și fișiile riverane de protecție a resurselor acvatice din raioanele: Dubăsari – 2,65 ha; Criuleni - râul Nistru – 30,5 ha, râul Recea – 1 h, r. Cruglic – 0,01 ha, r. Ichel – 10,5 ha, r. Zăicani – 0,08 ha, r. Bălțata – 2 ha; Telenești – râul Răut – 12,2 km, r. Ciulucul Mic – 14,4 km; Fălești: 7,52 ha; Drochia: 7,9 ha; Rîșcani: zona de protecție a fîntinelor de mină din s. Nihoreni.

În raionul Ocnița au fost salubritate zonele de protecție ale râului Ciugur din conturul primăriilor Dîngeni și Grinăuți, râul Nistru din conturul primăriilor Naslavcea și Călărășăuca.

De asemenea au fost curățate malurile râurilor din Soroca – 6,5 km zona de protecție a r. Nistru; Ștefan Vodă – 17,35 ha; Glodeni – 0,6 ha; Ungheni – 50,99 ha; Șoldănești – 25,5 ha; Basarabeasca – 10,6 ha.

În raionul Comrat au fost amenajate și clorate 520 fîntîni și 9 izvoare.

Menționăm că Concursul Național „Cea mai modernă, mai salubră și mai amenajată localitate”, care se desfășoară anual în perioada 22 martie – 22 septembrie.

În perioada desfășurării Concursului, unele autorități publice locale, cît și societatea civilă au dat dovadă de responsabilitate.

Efortul Inspectoratului Ecologic de Stat și a subdiviziunilor sale teritoriale a fost parcă așteptat pe teren, acestea manifestându-se ca organizatori și inițiatori a celor mai rezultative acțiuni și măsuri.

Concursul național „Cea mai modernă, mai salubră și mai amenajată localitate” se desfășoară în conformitate cu Regulamentul aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.678 din 06.06.2008, care stabilește modul de organizare a Concursului, condițiile de participare, criteriile de evaluare a localităților participante la concurs.

Urmare activităților și rezultatelor, AE / IE au prezentat localitățile propuse pentru participarea la **etapa a II națională** a Concursului „Cea mai verde, mai salubră și amenajată localitate” și anume:

Raionul Ștefan Vodă:

Locul I – primăria Ermoclia

Locul II – primăria Carahasani

Locul III – primăria Palanca

Raionul Florești:

Locul I – primăria Florești,

- primăria Gura Căinarului,

- primăria Lunga

Locul II – primăria Mărculești,

- primăria Cuhureștii de Sus,

- primăria Ștefănești,

- primăria Bahrinești,

- primăria Rădulenii Vechi

Locul III – primăria Izvoare,

- primăria Vărvăreuca,

- primăria Cașunca,

- primăria Cunicea

Raionul Ialoveni:

- Locul I – primăria Zîmbrești,
  - primăria Bardar
- Locul II – primăria Puhoi,
  - primăria Molești
- Locul III – primăria Costești,
  - primăria Horăști

Raionul Sîngerei:

- Locul I – primăria Sîngerei Noi
- Locul II – primăria Coșcodeni,
  - primăria Rădoaea,
  - primăria Bălășești
- Locul III – primăria Alexandreni,
  - primăria Grigorăuca,
  - primăria Taura Veche

Raionul Ocnîța:

- Locul I – primăria Vălcineț
- Locul II – primăria Bîrlădeni
- Locul III – primăria Coreșcăuți,
  - primăria Bîrnova

Raionul Drochia:

- Locul I – primăria Pelenia
- Locul II – primăria Chetrosu

Raionul Rîșcani:

- Locul I – primăria Costești,
  - primăria Părjota
- Locul II – primăria Rîșcani,
  - primăria Șaptebani
- Locul III – primăria Corlăteni

Raionul Telenești:

- Locul I – primăria Telenești
- Locul II – primăria Căzânești
- Locul III – primăria Verejeni

Comisia națională urmează să determine premianții și să solicite mijloacele respective din Fondul Ecologic Național.

7. Implementarea proiectelor de mediu finanțate din Fondul Ecologic Național pe parcursul anului 2011

Proiectele de mediu în teritoriu sunt cele mai elocvente și efective activități ecologice.

Conform datelor monitorizării proiectelor de mediu, pe parcursul anului 2011 au fost în desfășurare 192 proiecte de mediu, din care 140 – proiecte au fost aprobate în anul 2011 (în sumă de 116 033 585 lei), 49 proiecte – aprobate în anul 2010 (în sumă de 52 337 236 lei) în raioanele Cahul, Ștefan Vodă, Rîșcani, Orhei, Rezina, Cimișlia, Căușeni, Criuleni, Dubăsari, Dondușeni și Fălești, 3 proiecte au fost continuate din anul 2009 în raioanele Cahul, Rezina (în sumă de 91 937 lei).

Raioanele Briceni, Dubăsari, Edineț și Ocnîța deși în anii precedenți au beneficiat de proiecte, în anul 2011 nu au obținut nici un proiect, iar raioanele Cimișlia, Dondușeni, Drochia, Florești, Leova, Rezina și Sîngerei au beneficiat de câte 1 proiect. În anul de raportare nu au fost finalizate toate proiectele de mediu

aprobat în acest an. Din cele 140 proiecte au fost finalizate doar 71 proiecte, 69 proiecte urmează a fi finalizate în anul 2012. Aceasta se datorează faptului că unele proiecte sunt pe termen lung, iar sumele fiind transferate în tranșe.

Pentru 18 proiecte (în sumă de 23 568 981 lei) din raioanele Cantemir, mun. Chișinău, Criuleni, Glodeni, Ialoveni, Orhei, Strășeni, Șoldănești, UTA Găgăuzia nu au fost transferate mijloace financiare pentru implementare.

Pe parcursul anului 2011, 7 proiecte au fost executate la nivel de 90-95%, 14 proiecte – între 70-75%, 10 proiecte – 50-60%, 6 proiecte – 30-35%, 5 proiecte – 10-15%.

Analiza domeniilor de aplicare a proiectelor de mediu finanțate din Fondul Ecologic Național pentru anul 2011, arată următoarele:

- alimentarea cu apă a localităților, instituțiilor preșcolare, obiectelor de menire social-culturală ș.a. – 41 proiecte;
- renovarea și construcția sistemelor de canalizare și stațiilor de epurare – 18 proiecte;
- amenajarea spațiilor verzi – 23 proiecte;
- construcția poligoanelor de depozitare a deșeurilor menajere solide, salubritatea și lichidarea gunoștilor neautorizate – 6 proiecte;
- amenajarea fântânilor publice și izvoarelor – 16 proiecte;
- editarea cărților cu caracter de mediu – 10 proiecte;
- complexe de măsuri pentru lichidarea consecințelor inundațiilor și reparația digurilor de protecție – 9 proiecte;
- măsuri hidrotehnice antierozionale – 4 proiecte;
- tamponarea și lichidarea sondelor – 2 proiecte.

Monitorizarea implementării proiectelor în anul 2011, a fost făcută conform Actului de control-model, coordonat cu serviciul Fondului Ecologic Național. Rezultatele controalelor în anul 2011 au fost prezentate în format tabelar pentru baza de date a Inspectoratului Ecologic de Stat și serviciului Fondului Ecologic Național.

XIV. CONCLUZII ȘI OBIECTIVE.

Dumitru OSIPOV,
Șef, Secția sinteze informaționale.
Victor DUMNEANU,
Șef, Direcția inspectare generală.

Concluzii.

- Activitatea IES pe parcursul anului 2011 a fost axată pe realizarea măsurilor prevăzute pentru implementarea politicilor de mediu în teritoriu, programelor și planurilor naționale și locale de acțiuni privind protecția și utilizarea resurselor naturale, organizarea și desfășurarea acțiunilor ecologice pentru ameliorarea și îmbunătățirea calității factorilor de mediu, lichidarea gunoiștilor stihiiice și amenajarea celor autorizate, curățarea, amenajarea și salubritatea cursurilor de ape și zonelor de protecție a lor.
- S-a perfecționat sistemul de control conform cerințelor actuale, au fost delimitate competențele și atribuțiile de serviciu ale subdiviziunilor IES referitor la eliberarea autorizațiilor de mediu și avizelor expertizei ecologice de Stat, în sensul aplicării corecte a legislației;
- A fost elaborat „Ghidul inspectorului de mediu” în calitate de suport metodologic pentru efectivul de personal cu funcții de control;
- IES și subdiviziunile teritoriale au participat activ la organizarea și desfășurarea acțiunilor naționale de salubritate a localităților, curățare a râurilor, teritoriului izvoarelor, fântânilor, lichidării gunoiștilor stihiiice.
- Pentru prima dată Acțiunea „Un arbore pentru dănuirea noastră” (Decret prezidențial) și plantarea masivă pe teritoriile primăriilor a fost înfăptuită în perioada de toamnă.
- IES, în scopul consolidării capacităților manageriale a practicat constant întrunirile lunare ale activului la nivel de șefi de subdiviziuni teritoriale și specializate.
- IES a preluat plenar procesul de monitorizare a implementării proiectelor de mediu și raportarea rezultatelor către Minister.
- Rezultatele activității IES la indicatorii integratori demonstrează un caracter stabil cu tendințe de creștere și anume:
  - au fost eliberate 532 avize ale expertizei ecologice de stat;
  - au fost eliberate 2890 autorizații de mediu;
  - au fost inspectate 16809 întreprinderi și organizații;
  - au fost încheiate 6605 procese-verbale;
  - au fost aplicate amenzi în sumă de 4 406 968 lei.
- Urmează a fi îmbunătățit monitoringul de mediu prin identificarea plenară a surselor de poluare ce va permite determinarea reală a prejudiciului cauzat mediului și întreprinderea măsurilor de recuperare a acestuia. Aceasta va majora acumulările în fondurile ecologice, va asigura achitarea plăților pentru poluarea mediului și va lărgi posibilitățile de finanțare a proiectelor de mediu.
- În scopul abținerii de la contravenții de mediu IES a îngrijit permanent rubrica „Din dosarul Inspectoratului Ecologic de Stat” pe pagina revistei „Natura”.
- Este necesară elaborarea unei liste de tehnologii cu efect ecologic major și promovarea acestora în mediul de afaceri.

Obiective.

- Obiectivele pentru anul 2012 sunt orientate la realizarea activităților preconizate în planul de activitate al Ministerul Mediului pentru 2012 și a Programului de dezvoltare strategică, care cuprind următoarele măsuri:
- Îmbunătățirea capacității de comunicare cu subdiviziunile teritoriale și gestionării fluxului informațional privitor la calitatea factorilor de mediu și activităților desfășurate.
  - Conlucrarea eficientă cu autoritățile administrației publice centrale și locale pentru asigurarea securității ecologice în baza politicilor de mediu (strategii, convenții, programe, acorduri interstatale, programe și planuri naționale de acțiuni) și soluționării efective a problemelor ce țin de protecția mediului și utilizării resurselor naturale.
  - Organizarea și desfășurarea efectivă a activităților de inspectare și depistare a cazurilor ilicite de utilizare a resurselor naturale și poluare a mediului (tăierile neautorizate și braconajul, amplasarea stihiiică a deșeurilor etc.).

- Acordarea asistenței metodologice și consultative OAPL, agenților economici referitor la protecția mediului, utilizarea rațională a resurselor naturale și gestionarea corectă a deșeurilor și substanțelor chimice.
- Organizarea și desfășurarea acțiunilor naționale de plantare a arborilor, curățare a cursurilor de apă, surselor de alimentare cu apă potabilă, evacuare și epurare a apelor uzate, de diminuare a poluării aerului atmosferic de la surse fixe și mobile de poluare, salubritate și amenajare a localităților.
- Îmbunătățirea capacităților profesionale a cadrului inspectorat și experților întru asigurarea funcționării transparente și operative a mecanismului de reglementare, autorizare și expertizare a obiectelor și activităților desfășurate de către antreprenori.
- Asigurarea respectării legislației în domeniul expertizei și avizării documentației de proiect, evaluării impactului asupra mediului înconjurător, respectării normativelor de deversare și emisie de poluanți.
- Monitorizarea eficientă a surselor de poluare a apelor și aerului pentru prevenirea poluării prin deversări și emisii accidentale de poluanți, depistarea cazurilor ilicite și aplicarea măsurilor ecologo-economice de constrângere.
- Conlucrarea cu instituțiile de mediu din țările vecine, (Ucraina și România) întru realizarea acordurilor de colaborare privind protecția mediului și utilizarea resurselor piscicole în fl. Nistru și r.Prut.
- Eficientizarea activităților de popularizare a problemelor utilizării resurselor naturale și protecției mediului, de educație ecologică prin sursele de informare disponibile: publicații, emisiuni radio-TV, ore ecologice, ședințe și întruniri cu populația.

XV. ABORDAREA STATISTICĂ A INFORMAȚIEI DE MEDIU.

Dumitru OSIPOV,
Șef, Secția sinteze informaționale,
Maria ȘEREMET,
Șef adjunct, Secția sinteze informaționale,
Silvia NICOLAESCU,
Inspector principal, Secția sinteze informaționale.

Anexa nr.1

Activitatea Inspectoratului Ecologic de Stat pentru anul 2011.

Nr. crit.	Denumirea criteriilor	În total	Inclusiv pe factorii naturali							
			Solul	Sub-sol	Apa	Aerul	Flora și fauna	Chimie	Deșeuri	Com-plexe
1	2	3	4		5	6	7	8	9	10
1	Întreprinderi (obiecte) inspectate (nr.)	16809	2208	183	1882	2129	5202	658	2231	2316
2	Procese verbale întocmite (nr.)	6605	746	91	776	970	1619	13	2131	259
3	Amenzi aplicate de către șeful AE /IEI(lei)	4406968	434490	53000	556848	518650	1643010	4000	852970	344000
4	Amenzi încasate de către șeful AE/IE (lei)	2072223	200295	21400	264024	255350	774053	2000	404451	150650
5	Numărul contraveniențelor (persoane)	6605	746	91	776	970	1619	13	2131	259
6	Acțiuni înaintate (lei)	822036	53559		37876	13240	717045		316	
7	Acțiuni satisfăcute (lei)	474455	48460		34653	13140	377887		316	
8	Amenzi aplicate de judecătoria și alte organe (lei)	123700	3200	44200	1900	600	9100	1200	59200	4300
9	Amenzi încasate de la judecătoria și alte organe (lei)	31800	1000	20300	2450	300	1150		6600	
10	Materiale prezentate procuraturii (nr.)	144	15	24	11	1	16	7	7	63
11	Materiale prezentate judecătoriai (nr.)	25					25			
12	Au fost prevenite aruncări de toxine, pesticide, îngrășăminte minerale, dejecții animale	272	28	1	43	24	6	6	160	4

1	2	3	4		5	6	7	8	9	10
13	Obiecte construite fără avizul expertizei ecologice	73	23		8	3	1			38
14	Pașaportizarea unităților industr, și agricole	265						238		27
15	Obiecte controlate în comun cu specialiștii AE /IE	312	10	13	156	30	23	7	24	49
16	Organizarea seminar., conferinț, expedițiilor etc. (nr.)	129	5		13	13	19	3	10	66
17	Publicații (nr.)	274	12	1	28	38	48	7	61	79
18	Emisiuni radio și televiziune (nr.)	223	11	4	23	14	44	8	20	99
19	Procese-verbale prezentate judecătorei și altor organe (nr)	510	9	58	8	3	29	5	383	15
20	Participarea în comisii de lucru (nr.)	1732	796	5	44	5	84	63	54	681
21	Participarea în comisii pentru alegerea loturilor (nr.)	2105	1852	1	10	1	4			237
22	Coordonarea material. pentru repartizarea loturilor (nr.)	1909	1677	1	6		2			223
23	Participarea în comisii de recepție obiectelor (nr.)	957	195		15	2				745
24	Examinarea și coordonarea pașapoartelor ecologice (nr.)	7								7
25	Coordonarea proiectelor de lucru (nr.)	481	98	0	41	1	5	250	9	77
26	Examinarea plîngerilor și semnalelor (nr.)	1820	192	17	235	71	482	45	505	273
27	Consultații și ajutor metodic (nr.)	4559	247	56	732	761	770	152	451	1390
28	Raiduri de anti-braconaj (nr.)	1447					1447			0
29	S-au confiscat arme de vînătoare, scule	42					37			5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
30	Materiale pregătite pentru organele ierarhic superioare	2367	49	21	117	60	262	20	83	1755
31	Proiecte de execuție acordate	532	44		8	5	2			473
32	Proiecte de execuție avizate negativ	3			0					3
33	Exam mater privind autoriz. de folosire specială a apelor	227			227					
34	Eliberarea autorizațiilor de folosire specială a apelor	161			161					
35	Examinarea materialelor deversărilor limitat admisibile în apele de suprafață (nr.)	13			13					
36	Acordarea materialelor deversărilor limitat admisibile în apele de suprafață (nr.)	9			9					
37	Examinarea normelor de emisii ELA (nr.)	551				551				
38	Acordarea inventarelor de emisii, normelor ELA (nr.)	523				523				
39	Examinarea materialelor privind autorizarea emisiilor (nr.)	995				995				
40	Eliberarea autorizațiilor de emisii în aer atmosferic (nr.)	893				893				
41	Examinarea material. privind autorizarea folosirii separată a apei	12			12					
42	Examinarea materialelor privind autorizările de tăieri	1993					1993			
43	Eliberarea autorizațiilor de tăieri	1836					1836			
44	Servicii prestate acordate (lei)	3211833	374443	135	193948	395708	143017	104685	5582	1994315

1	2	3	4		5	6	7	8	9	10
45	Servicii prestate achitate (lei)	3161545	370258	135	202791	357657	142136	97712	5582	1985274
46	Coordonarea rapoartelor statistice	3909		7	355	1333		84	1246	884
47	Coordonarea planurilor de măsuri	913		6	43	99	12	12	16	725
48	Suspendarea activității de producere (cazuri)	27		6	9				1	11
49	Mărirea plății pentru poluarea mediului calculată, verificată (lei)	8998807	824		3259779	1142015		6	196408	4399776
50	Mărirea plății pentru poluarea mediului achitată de poluatori (lei)	9174234	824		3131498	1068962		6	190351	4782593
51	Suma transferurilor de către beneficiari în bugetul de Stat pentru efectuarea expertizei ecologice (lei)	670432	56914		5796					607722

Activitatea Inspectoratului Ecologic de Stat pentru anul 2011.

Nr. crit.	Subdiviziunile IES	Denumirea criteriilor												
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
		Între-prinderi (obiecte) inspectate (nr.)	Procese verbale întocmite (nr.)	Amenzi aplicate de către șeful AE /IE (lei)	Amenzi încasate de către șeful AE/IE (lei)	Amenzi încasate înaintare (lei)	Achiziții satisfăcute (lei)	Amenzi aplicate de judecătoria și alte organe (lei)	Amenzi încasate de la judecătoria și alte organe (lei)	Servicii prestate acordate (lei)	Servicii prestate achitate (lei)	Mărimea plății pentru poluarea mediului calculată, verificată (lei)	Mărimea plății pentru poluarea mediului achitată de poluatori (lei)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1	AE Bălți	1041	268	170600	71018	18299	15298	3000	1000	494580	494580	650862	636058	
2	AE Cahul	510	52	70880	30790	15748	13877	4000		76641	73796	148861	140485	
3	AE Chișinău	2301	300	463650	211200	30744	6384	1000		556712	556712	2633264	2799085	
4	AE Gagauzia	581	158	147550	87950	18708	16769	22600	1000	118339	118339	302000	302000	
5	Aparatul IES	208	166	253300	96950	304923	121263	3000		203524	169986			
6	IE Anenii Noi	213	95	114700	57400	9351	8671	7200	3100	43210	43210	460142	610200	
7	IE Basarabeasca	150	34	28200	11300	5950	5950			23864	23864	137818	137818	
8	IE Briceni	485	91	86800	46000	21515	21515	1800	500	125088	125088	355418	355418	
9	IE Călărași	280	179	94400	45450	3176	3175			55428	53900	103714	103714	
10	IE Cantemir	179	116	65900	37200	9647	3249	19600	9800	30615	30615	87333	87333	
11	IE Căușeni	568	249	158100	74300	26650	14033	10400		66760	65094	213021	170310	
12	IE Cimișlia	282	70	56400	23650	7030	2676	3000	1500	38611	36408	116817	116135	
13	IE Criuleni	414	271	147900	74150			14000	2000	49525	49525	152330	146343	
14	IE Dondușeni	776	152	111000	53000	57715	54401	9500	2850	81240	82161	371201	349435	
15	IE Drochia	348	144	109000	39200	31680				109331	104696	137298	135088	

16	IE Dubăsari	140	93	53300	20350	11642	4206	8100	4050	12917	12917	42829	38676
17	IE Edinet	256	139	72200	33485	10901	2405	6000	3000	77359	76313	201209	201209
18	IE Făleşti	382	361	175900	86500	40400	40400			54411	54451	191093	184928
19	IE Florești	317	111	79000	29900	12447	11453			61839	61839	272627	201958
20	IE Glodeni	363	107	65700	29350	2823	1743	1200		54136	54654	100654	100654
21	IE Hâncești	477	175	98700	49700	6879	1831			68874	63112	119341	109655
22	IE Ialoveni	785	193	141148	58874	5542	4542			74762	74762	66579	66579
23	IE Leova	392	257	128700	57200	13227	6189	2000	1000	30797	31493	107637	103222
24	IE Nisporeni	299	285	107500	53050	24500	12250			47131	47531	29438	29438
25	IE Ocnița	517	107	93200	38050	11086	5078			46999	46999	92145	88271
26	IE Orhei	457	118	147000	59550	16378	16393	400		30027	30022	170169	164640
27	IE Râșcani	753	209	102800	49800	7666	6046			86137	90389	169809	158440
28	IE Rezina	225	368	81800	43400	6022	691	1000		38093	42829	214014	214014
29	IE Sângerei	360	132	93500	46750	10876	3692					150355	150355
30	IE Șoldănești	280	274	81600	40000	3116	3116			31999	35665	83332	74468
31	IE Soroca	533	256	170380	90640	5772	4835	2900	500	141536	141163	331830	420534
32	IE Ștefan Vodă	399	189	116220	56740	44372	40145			88765	78726	125901	118115
33	IE Strășeni	470	240	166100	72350	7591	4583			67352	74927	285782	285782
34	IE Taraclia	242	191	109400	76606	3999	3999			22835	22835	84376	86874
35	IE Telenești	374	216	55740	27870	3611	3611			38798	38933	93502	90893
36	IE Ungheni	452	239	188700	92500	12050	9986	3000	1500	58805	58805	196108	196108
Total pe Inspectoratul Ecologic de Stat		16809	6605	4406968	2072223	822036	474455	123700	31800	3211833	3161545	8998807	9174234

Activitatea Inspectoratului Ecologic de Stat pentru anul 2011.

Nr. crit.	Denumirea criteriilor	TOTAL	Arenii Noi	Bălți	Basarabasca	Briceni	Cahul	Calărași	Cantemir	Căușeni	Chișinău	Cimișlia	Comrat	Criuleni	Dondușeni	Dubăsari	Drochia	Edineț	Fălești	Florești	Glodeni
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	Întreprinderi (obiecte) inspectate (nr.)	16809	213	1041	150	485	510	280	179	568	2301	282	581	414	776	140	348	256	382	317	363
2	Procese verbale întocmite (nr.)	6605	95	268	34	91	52	179	116	249	300	70	158	271	152	93	144	139	361	111	107
3	Amenzi aplicate de către șeful AE /EI/(lei)	4406968	114700	170600	28200	86800	70880	94400	65900	158100	463650	56400	147550	147900	111000	53300	109000	72200	175900	79000	65700
4	Amenzi încasate de către șeful AE/EI/(lei)	2072223	57400	71018	11300	46000	30790	45450	37200	74300	211200	23650	87950	74150	53000	20350	39200	33485	86500	29900	29350
5	Numărul contravențiilor (persoane)	6605	95	268	34	91	52	179	116	249	300	70	158	271	152	93	144	139	361	111	107
6	Acțiuni înaintate (lei)	822036	9351	18299	5950	21515	15748	3176	9647	26650	30744	7030	18708		57715	11642	31680	10901	40400	12447	2823
7	Acțiuni satisfăcute (lei)	474455	8671	15298	5950	21515	13877	3175	3249	14033	6384	2676	16769		54401	4206		2405	40400	11453	1743
8	Amenzi aplicate de judecătorii și alte organe (lei)	123700	7200	3000		1800	4000		19600	10400	1000	3000	22600	14000	9500	8100		6000			1200
9	Amenzi încasate de la judecătorii și alte organe (lei)	31800	3100	1000		500			9800			1500	1000	2000	2850	4050		3000			
10	Materiale prezentate procuraturii (nr.)	144		8	4				2		17	2		3	3	3			4	8	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
22	Coordonarea material, pentru repartizarea loturilor (nr.)	1909	76	151	12	6	70	32	28	78	249	35		51	50	27	18		40	21	17
23	Participarea în comisii de recepție obiectivelor (nr.)	957	95	73	7	43	13	35	7	29	71	13		21	17	18	54	3	31	27	6
24	Examinarea și coordonarea pașapoartelor ecologice (nr.)	7									2										
25	Coordonarea proiectelor de lucru (nr.)	481	23		1	1	1		9	16	0	3		5		3					1
26	Examinarea plîngerilor și semnalelor (nr.)	1820	11	11	63	60	22	44	22	96	186	25		12	12	16	20	20	97	26	24
27	Consultații și ajutor metodic (nr.)	4559	367	182	142	98	409	138	48	95	220	11		33	197	20	4	32	173	11	14
28	Raiduri de anti-braconaj (nr.)	1447	95	18	44	157	17	46	4	76	3	28	46	31	73	5	26	10	27	55	27
29	S-au confiscat arme de vânătoare, scule	42	3		1		9							1			1				
31	Materiale pregătite pentru organele ierarhic superioare	2367		152	156		36		5	356	25	38		15	227	14	4	1	7	46	30
32	Proiecte de execuție acordate	532		50	2		3		5	16	52	3		18	2	1	5	1	3		10
33	Proiecte de execuție avizate negativ	3		1																	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
43	Examinarea materialelor privind autorizările de tăieri	1993	64	74	37	144	20	23	2	89	492	18	32	39	39	18	13	18	25	29	49
44	Eliberarea autorizațiilor de tăieri	1836	62	74	37	142	17	23	2	89	492	18	32	30	36	9	8	18	25	7	49
45	Servicii prestate acordate (lei)	3211833	43210	494580	23864	125088	76641	55428	30615	66760	556712	38611	118339	49525	81240	12917	109331	76313	54451	61839	54654
46	Servicii prestate achitate (lei)	3161545	43210	494580	23864	125088	73796	53900	30615	65094	556712	36408	118339	49525	82161	12917	104696	77359	54411	61839	54136
47	Coordonarea rapoartelor statistice	3909	299			104	56		82	97	605	181		151	231	28	2	50	141	163	
48	Coordonarea planurilor de măsuri	913	34				12		3	15	333	1		1	32	22		4	9	37	
49	Suspendarea activității de producere (cazuri)	27	7				1				9					4					
50	Mărimea plății pentru poluarea mediului calculată, verificată (lei)	8998807	460142	650862	137818	355418	148861	103714	87333	213021	2633264	116817	302000	152330	371201	42829	137298	201209	191093	272627	100654
51	Mărimea plății pentru poluarea mediului achitată de poluatori (lei)	9174234	610200	636058	137818	355418	140485	103714	87333	170310	2799085	116135	302000	146343	349435	38676	135088	201209	184928	201958	100654
52	Suma transferurilor de catre beneficiari in bugetul de Stat pentru efectuarea expertizei ecologice (lei)	670432	20484	46899		360	4302			4572	58320	3402	47394	22808	1800	1998			4302		

Continuare la Anexa nr.3

Nr. crit.	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
		Denumirea criteriilor	Hințești	Ialoveni	Aparatul IES	Leova	Nisporeni	Ocnitza	Orhei	Rezina	Rișcani	Singerei	Soroca	Strașeni	Șoldănești	Ștefan Vodă	Taracia	Telenești	Ungheeni
1		Întreprinderi (obiecte) inspectate (nr.)	477	785	208	392	299	517	457	225	753	360	533	470	280	399	242	374	452
2		Procese verbale întocmite (nr.)	175	193	166	257	285	107	118	368	209	132	256	240	274	189	191	216	239
3		Amenzi aplicate de către șeful AE /EI(lei)	98700	141148	253300	128700	107500	93200	147000	81800	102800	93500	170380	166100	81600	116220	109400	55740	188700
4		Amenzi încasate de către șeful AE/EI (lei)	49700	58874	96950	57200	53050	38050	59550	43400	49800	46750	90640	72350	40000	56740	76606	27870	92500
5		Numărul contravențiilor (persoane)	175	193	166	257	285	107	118	368	209	132	256	240	274	189	191	216	239
6		Acțiuni înaintate (lei)	6879	5542	304923	13227	24500	11086	16378	6022	7666	10876	5772	7591	3116	44372	3999	3611	12050
7		Acțiuni satisfăcute (lei)	1831	4542	121263	6189	12250	5078	16393	691	6046	3692	4835	4583	3116	40145	3999	3611	9986
8		Amenzi aplicate de judecătoria și alte organe (lei)			3000	2000			400	1000			2900						3000
9		Amenzi încasate de la judecătoria și alte organe (lei)				1000							500						1500
10		Materiale prezentate procuraturii (nr.)	11	2	9	3		3	1	5	9	6	12	2	2	6	7	3	9

23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
11	Materiale prezentate judecătoria economice (nr.)							7						5	3			
12	Au fost prevenite aruncări de toxine, pesticide, îngrășăminte minerale, dejecții animale							41									118	
13	Obiecte construite fără avizul expertizei ecologice			3	4		2	2				1	6		11	5		3
14	Pașaportizarea unităților industriale, și agricole											70	27					
15	Obiecte controlate în comun cu specialiștii AE /IE			174	4		15			12		1	7		13	11		1
16	Organizarea seminar, conferință, expedițiilor etc. (nr.)		1	11		6	15	1	1		1	27			2		2	
17	Publicații (nr.)	6	8	11	4	6	27	1	12	16	7	24	2	17	13	1	6	15
18	Emisiuni radio și televiziune (nr.)			11			2	4	5	11	3	16	17	4	5	16		3
19	Procese-verbale prezentate judecătoria și altor organe (nr)		5	3	3		13	15	29	4		26	6	1	3	1		4
20	Participarea în comisii de lucru (nr.)	51	116	65	22	38	34	17	45	35	56	44	103	52	16	52	109	91

21	Participarea în comisiile pentru alegerea loturilor (nr.)	141	76	10	38	22	9	99	39	55	89	30	59	36	61	28	43	90
22	Coordonarea material, pentru repartizarea loturilor (nr.)	124	76	150	16	14	2	92	16	55	89	30	53	36	34	28	43	90
23	Participarea în comisii de recepție obiectivelor (nr.)	77	40	7	6	26	9	17	14	45	6	5	22	16	33	8	13	50
24	Examinarea și coordonarea pașapoartelor ecologice (nr.)									5								
25	Coordonarea proiectelor de lucru (nr.)	22	22	327	5		12	9		3	3				12	2		1
26	Examinarea plîngerilor și semnalelor (nr.)	79	23	297	25	52	92	54	34	52	5	106	46	69	39	6	44	30
27	Consultații și ajutor metodic (nr.)	494	85	419	50	130	158	42	46		52	177	176	76	15	230	183	32
28	Raiduri de anti-braconaj (nr.)	10	12	38	21	85	98	23	22	55	27	36	41		49	24	49	69
29	S-au confiscat arme de vânătoare, scule			11				1			1		5					9
31	Materiale pregătite pentru organele ierarhic superioare	108	17	126	17		211	150	30	22	1	174	39	69	11	163	28	89
32	Proiecte de execuție acordate		22	233	2		4	28		2	13	10	12	28	4	2		1
33	Proiecte de execuție avizate negativ			2														

23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
34	Exam mater privind autoriz. de folosire specială a apelor	2	24	156			4			2	3		5		8	1		
35	Eliberarea autorizațiilor de folosire specială a apelor	2		143			4											
36	Examinarea materialelor de-versărilor limitat admisibile în apele de supra-față (nr.)		3	10														
37	Acordarea materialelor de-versărilor limitat admisibile în apele de supra-față (nr.)			8														
38	Examinarea normelor de emisii ELA (nr.)	1	1	479							5		3			17		
39	Acordarea inventarelor de emisii, normelor ELA (nr.)	1	1	479						5	1		3					
40	Examinarea materialelor privind autorizarea emisiilor (nr.)	4	16	803			4			5	10	1	61		7		1	9
41	Eliberarea autorizațiilor de emisii în aer atmosferic (nr.)	4	4	803			4			1			3					2
42	Examinarea material. privind autorizarea fosilării separată a apei										1				3			

43	Examinarea materialelor privind autorizările de tăieri	67	28	173	19	4	21	41	44	56	38	17	59	30	39	27	21	84
44	Eliberarea autorizațiilor de tăieri	62	28	167	23	11	15	41	36	56	27	9	24	30	30	27	21	59
45	Servicii prestate acordate (lei)	63112	74762	203524	31493	47531	46999	30022	42829	90389		141163	74927	35665	78726	22835	38933	58805
46	Servicii prestate achitate (lei)	68874	74762	169986	30797	47131	46999	30027	38093	86137		141536	67352	31999	88765	22835	38798	58805
47	Coordonarea rapoartelor statistice	335	95		211		1	97	18	115	27	128	240		128	208		116
48	Coordonarea planurilor de măsuri	16	62		55	24	6	39	12	15	32	95	9		3	5		37
49	Suspendarea activității de producere (cazuri)						2					4						
50	Mărimea plății pentru poluarea mediului calculată, verificată (lei)	119341	66579		107637	29438	92145	170169	214014	169809	150355	331830	285782	83332	125901	84376	93502	196108
51	Mărimea plății pentru poluarea mediului achitată de poluatori (lei)	109655	66579		103222	29438	88271	164640	214014	158440	150355	420534	285782	74468	118115	86874	90893	196108
52	Suma transferurilor de catre beneficiari in bugetul de Stat pentru efectuarea expertizei ecologice (lei)		16218	398739	2502			12060		5428		9810	7938		1096			

Activitatea Inspectoratul Ecologic de Stat pentru anul 2011, (SOL).

Nr.crit.	Denumirea criteriilor	TOTAL	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	Întreprinderi (obiecte) inspectate (nr.)	2208		178	13	72	105		57	106	132	15	283	20	113	28	66	5	35	20	53
2	Procese verbale întocmite (nr.)	746	7	61	6	5	9	2	14	49	25	3	18	7	35	15	32	7	4	5	13
3	Amenzi aplicate de către șeful AE /IE(lei)	434490	6600		2000	3200	26800	1000	26200	32200	27000	1400	31800	6200	30800	7600	19800	3400	3200	1300	3800
4	Amenzi încasate de către șeful AE/IE (lei)	200295	3300		1000	2100	10400	500	12900	16100	9400	700	16300	3100	15500	3200	7100	1700	1600	1150	1900
5	Numărul contraveniențelor (persoane)	746	7	61	6	5	9	2	13	49	25	3	18	7	35	15	32	7	4	5	13
6	Acțiuni înaintate (lei)	53559			1596	813			900	5183		1250	1962		11020	4000		575		500	609
7	Acțiuni satisfăcute (lei)	48460			1596	813			900	4571		1250	1962		10520	3000		575			609
8	Amenzi aplicate de judecătorii și alte organe (lei)	3200					1000														
9	Amenzi încasate de la judecătorii și alte organe (lei)	1000																			
10	Materiale prezentate procuraturii (nr.)	15			1															1	
11	Au fost prevenite aruncări de toxine, pesticide, îngrășăminte minerale, dejecții animale (cazuri)	28								25											
12	Obiecte construite fără avizul expertizei ecologice (nr.)	23		1					1						3						

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
28	Servicii prestate achitate (lei)	370258			2617	20885	41917		24617		20962	2320		23791		7474		5695	11956		11085
29	Mărirea plății pentru poluarea mediului calculată, verificată (lei)	824																			
30	Mărirea plății pentru poluarea mediului achitată de poluatori (lei)	824																			
31	Suma transferurilor de catre beneficiari in bugetul de Stat pentru efectuarea expertizei ecologice (lei)	56914								2718			47394								

Continuare la Anexa nr.4

Nr.crit.	Denumirea criteriilor	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
1	Întreprinderi (obiecte) inspectate (nr.)		57		97	8	48	61	50	29	13	94	89	37	56	26	113	14	54	61
2	Procese verbale întocmite (nr.)		20		14	8	78	21	7	7	10	15	4	38	64	7	66	17	17	36
3	Amenzi aplicate de către șeful AE /IEI(lei)		11400		9300	7200	26800	6400	15000	14900	5800	2900	2000	13800	13200		37200	11800	8090	14400
4	Amenzi încasate de către șeful AE/IE (lei)		7100		3350	200	10750	3700	6700	6300	2500	1500	1000	7800	6500		18300	5800	4045	6800
5	Numărul contravenienților (persoane)		21		14	8	78	21	7	7	10	15	4	38	64	7	66	17	17	36
6	Acțiuni înaintate (lei)						250		1800		1750		2310	1225		539	14025		1002	2250

23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
21	Participarea în comisii de recepție obiectelor (nr.)				6	21	1				6	5			33		13	
22	Coordonarea proiectelor de lucru (nr.)			44	5		7								10			
23	Examinarea plingerilor și semnalelor (nr.)	5	1	43	4		10	2	0	5		8		13	4		3	6
24	Consultații și ajutor metodic (nr.)	5			1	19	15	0	0	0		3		16		40	18	
25	Materiale pregătite pentru organele ierarhic superioare (nr.)	1	1	5						1				4		1	3	0
26	Proiecte de execuție acordate (nr.)										13	3			3			
27	Servicii prestate acordate (lei)	19040	20328		21751	12601	11133	14335	18430	13896				8867	39473	7327	9965	
28	Servicii prestate achitate (lei)	19040	20328		23440	12601	11133	14088	15886	15203				8589	39473	7327	9830	
29	Mărimea plății pentru poluarea mediului calculată, verificată (lei)					324			500									
30	Mărimea plății pentru poluarea mediului achitată de poluatori (lei)					324			500									
31	Suma transferurilor de catre beneficiari in bugetul de Stat pentru efectuarea expertizei ecologice (lei)				2502							3204			1096			

Informație privind activitatea Inspectoratului Ecologic de Stat (SUBSOL).

Nr.crit.	Denumirea criteriilor	TOTAL	Aneii Noi	Bălți	Basarabasca	Briceni	Cahul	Călărași	Canemir	Căușeni	Chișinău	Cimișlia	Comrat	Criuleni	Dondușeni	Dubăsari	Drochia	Edineț	Fălăești	Florești	Glodeni
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	Întreprinderi (obiecte) inspectate (nr.)	183	4		1		6	8	0	1	3	5	5	5	11	6	0	2		3	
2	Procese verbale întocmite (nr.)	91	4			1	1		16	1		5	1			2	1	12		6	
3	Amenzi aplicate de către șeful AE /EI(lei)	53000	7200	10800						6000		1000								6000	
4	Amenzi încasate de către șeful AE/EI (lei)	21400	3100	4000						3000		500								2000	
5	Numărul contravențiilor (persoane)	91	5			1	1		16	1		5	1			2		12		6	
6	Amenzi aplicate de judecătorii și alte organe (lei)	44200	7200			1000			16000			3000	1000			5400		6000			
7	Amenzi încasate de la judecătorii și alte organe (lei)	20300	3100			500			8000				1000			2700		3000			
8	Materiale prezentate procuraturii (nr.)	24							1		1	2				1				3	
9	Au fost prevenite aruncări de toxine, pesticide, îngrășăminte minerale, dejecții animale (cazuri)	1																			
10	Obiecte controlate în comun cu specialiștii AE /IE (nr.)	13																		1	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
11	Publicații (nr.)	1										1									
12	Emisiuni radio și televiziune (nr.)	4										1									
13	Procese-verbale prezentate judecătorei și altor organe (nr)	58	8			1	1		16			3	1				1	12		1	
14	Participarea în comisii de lucru (nr.)	5						2													
15	Participarea în comisii pentru alegerea loturilor (nr.)	1																			
16	Coordonarea material. pentru repararea loturilor (nr.)	1																			
17	Examinarea plîngerilor și semnalelor (nr.)	17					1					1				1					
18	Consultații și ajutor metodic (nr.)	56	14				12	6													
19	Material pregătite pentru organele ierarhic superioare (nr.)	21					1				1	2								2	1
20	Servicii prestate acordate (lei)	135										135									
21	Servicii prestate achitate (lei)	135										135									
22	Coordonarea rapoartelor statistice (nr.)	7									7										
23	Coordonarea planurilor de măsuri (nr.)	6									6										
24	Suspendarea activității de producere (cazuri)	6	1				1														

Continuare la Anexa nr.5

Nr.crit.	Denumirea criteriilor	Hinești	Ialoveni	Aparatul IES	Leova	Nisporeni	Ocnîța	Orhei	Rezina	Rîșcani	Singerei	Soroca	Strașeni	Șoldănești	Ștefan Vodă	Taracia	Telenești	Ungheeni
23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
1	Întreprinderi (obiecte) inspectate (nr.)	15		1	5	1	5	7	5	3	9	28	2	2	13	8	15	4
2	Procese verbale întocmite (nr.)	4	3	3	3	11		1	1		1	7	2		1		1	3
3	Amenzi aplicate de către șeful AE /IEI(lei)	4000	3000	3000	2000	7600					400	1000					1000	
4	Amenzi încasate de către șeful AE/IE (lei)	2000			1800	3800					200	500					500	
5	Numărul contraveniențelor (persoane)	4	3	3	3	11		1	1		1	7	2		1		1	3
6	Amenzi aplicate de judecătorii și alte organe (lei)											1600						3000
7	Amenzi încasate de la judecătorii și alte organe (lei)											500						1500
8	Materiale prezentate procuraturii (nr.)		1		2			1		2	3	1		2	1		1	2
9	Au fost prevenite aruncări de toxine, pesticide, îngrășăminte minerale, dejecții animaliere (cazuri)																1	
10	Obiecte controlate în comun cu specialiștii AE /IE (nr.)			1											11			
11	Publicații (nr.)																	
12	Emisiuni radio și televiziune (nr.)									2					1			

23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
13	Procese-verbale prezente judecătorești și altor organe (nr)		3		3				1			3			1			3
14	Participarea în comisii de lucru (nr.)						2					1						
15	Participarea în comisii pentru alegerea loturilor (nr.)											1						
16	Coordonarea material. pentru repartizarea loturilor (nr.)											1						
17	Examinarea plîngerilor și semnalelor (nr.)	3		1	2	1	1	1						1		1	3	
18	Consultații și ajutor metodic (nr.)	10					1									6	6	
19	Material pregătite pentru organele ierarhic superioare (nr.)	3	1		2		1	1		1				1	1	1	2	
20	Servicii prestate acordate (lei)																	
21	Servicii prestate achitate (lei)																	
22	Coordonarea rapoartelor statistice (nr)																	
23	Coordonarea planurilor de măsuri (nr.)																	
24	Suspendarea activității de producere (cazuri)											4						

Informație privind activitatea Inspectoratului Ecologic de Stat 2011 (APA).

Nr.crit.	Denumirea criteriilor	TOTAL	Arenii Noi	Băți	Basarabasca	Briceni	Cahul	Călărași	Cantemir	Căușeni	Chișinău	Cimișlia	Comrat	Criuleni	Dondușeni	Dubăsari	Drochia	Edineț	Fălești	Florești	Glodeni
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	Întreprinderi (obiecte) inspectate (nr.)	1882	28	44	19	16	67	40	19	89	133	55	46	37	215	21	16	40	13	34	32
2	Procese verbale întocmite (nr.)	776	1	23	7	29	3	4		33	46	18	9	16	18	18	11	30	25	23	28
3	Amenzi aplicate de către șeful AE /IEI(lei)	556848	8400	16600	5400	39800	2400	1600		27000	69300	9200	16000	23800	10400	23600	4000	10100	10800	16400	7200
4	Amenzi încasate de către șeful AE/IE (lei)	264024	4200	5500	2700	21500	1200	800		13100	25650	4000	4000	8900	4900	8300	1500	5050	5400	8200	3600
5	Numărul contravențiilor (persoane)	776	1	23	7	29	3	4		33	46	18	9	16	18	18	11	30	25	23	28
6	Acțiuni întreprinse (lei)	37876				4559				2223					26067			759		2269	
7	Acțiuni satisfăcute (lei)	34653				4559									26067			759		2269	
8	Amenzi aplicate de judecătoria și alte organe (lei)	1900									0				1900						
9	Amenzi încasate de la judecătoria și alte organe (lei)	2450									0	1500			950						

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
10	Materiale prezentate procuraturii (nr.)	11									5			2						1		
11	Materiale prezentate judecătoriai economice (nr.)	0																				
12	Au fost prevenite aruncări de toxine, pesticide, îngrășăminte minerale, dejecții animale (cazuri)	43								34						2						
13	Obiecte construite fără avizul expertizei ecologice	8		1							1					3						
14	Obiecte controlate în comun cu specialiștii AE /IE	156			4	2			1		3	8				8		1	3	1		2
15	Organizarea seminar., conferinț, expedițiilor etc. (nr.)	13														4		1				
16	Publicații (nr.)	28										1			1	1		1				1
17	Emisiuni radio și televiziune (nr.)	23					3		1					1	2	1						

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
28	Exam mater privind autoriz. de folosire specială a apelor	227	2		2		4	1	1	3	1			4	1	3					
29	Eliberarea autorizațiilor de folosire specială a apelor	161	2				3		1	3	1		1		1						
30	Examinarea materialelor deversărilor limitat admisibile în apele de suprafață (nr.)	13																			
31	Acordarea materialelor deversărilor limitat admisibile în apele de suprafață (nr.)	9					1														
32	Examinarea material. privind autorizarea folosirii separate a apei	12				4			1	1				1				1			
33	Servicii pres-tate acordate (lei)	193948			5737	5044	15289	3852	1622		100961	3099		4185		1710		4707	2484		7254
34	Servicii pres-tate achitate (lei)	202791			5737	5044	16871	3852	1622		100961	2354		4185		1710		5080	2484		8559
35	Coordonarea rapoartelor statistice	355	25				10		12	36	69					15		9	25	22	

23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
29	Eliberarea autorizațiilor de folosire specială a apelor	2		143			4											
30	Examinarea materialelor deversărilor limitat admisibile în apele de suprafață (nr.)		3	10														
31	Acordarea materialelor deversărilor limitat admisibile în apele de suprafață (nr.)			8														
32	Examinarea material. privind autorizarea folosirii separate a apei										1				3			
33	Servicii prestate acordate (lei)	1490	4325	4905	2018	5606	828		5774	1867				414	7551	1985	1242	
34	Servicii prestate achitate (lei)	1490	4325	4905	2018	5206	828		5774	2137				414	14009	1985	1242	
35	Coordonarea rapoartelor statistice	2	20		18				6	3	9	7	4			26		37
36	Coordonarea planurilor de măsuri	4			1								3		3			1
37	Suspendarea activității de producere (cazuri)						1											
38	Mărirea plății pentru poluarea mediului calculată, verificată (lei)	95432	34636		78097	15050	82597	123538	8921	146274	104528			59450	117232	53608	60305	127887
39	Mărirea plății pentru poluarea mediului achitată de poluatori (lei)	90077	34636		74351	15050	77531	121623	8921	136119	104528			52492	109476	41901	57351	127887
40	Suma transferurilor de catre beneficiari in bugetul de Stat pentru efectuarea expertizei ecologice (lei)																	

Activitatea Inspectoratului Ecologic de Stat pentru anul 2011, (AER).

Nr.crit.	Denumirea criteriilor	TOTAL	Arenii Noi	Băiți	Basarabasca	Briceni	Cahul	Calărași	Canemir	Căușeni	Chișinău	Cimișlia	Comrat	Criuleni	Dondușeni	Dubăsari	Drochia	Edineț	Fălești	Florești	Glodeni
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	Întreprinderi (obiecte) inspectate (nr.)	2129	12	294	14	25	129	67	5	56	492	5	51	62	98	16	11	17	34	55	15
2	Procese verbale întocmite (nr.)	970	5	62	4	11	8	109	3	18	65	14	18	47	18	4	19	7	54	20	1
3	Amenzi aplicate de către șeful AE /IE(lei)	518650	8400	59200	3600	13200	3800	20600	2800	7200	122850	10400	15600	9800	16400	400	9600	3700	15000	16400	200
4	Amenzi încasate de către șeful AE/IE (lei)	255350	4200	28850	1800	6600	1900	9800	1400	4600	62300	5100	7000	4700	8200	500	4400	1850	7500	3200	100
5	Numărul con-travențiilor (persoane)	970	5	62	4	11	8	109	3	18	65	14	18	47	18	4	19	7	54	20	1
6	Acțiuni înaintate (lei)	13240		10871																	
7	Acțiuni satisfăcute (lei)	13140		10871																	
8	Amenzi aplicate de judecătoria și alte organe (lei)	600													600						
9	Amenzi încasate de la judecătoria și alte organe (lei)	300													300						
10	Materiale prezentate procuraturii (nr.)	1												1							

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
11	Au fost prevenite aruncări de toxine, pesticide, îngrășăminte minerale, dejecții animale	24								10						2						
12	Obiecte construite fără avizul expertizei ecologice	3	3																			
13	Obiecte controlate în comun cu specialiștii AE /IE	30	1									1						2	1			
14	Organizarea seminar., conferinț, expedițiilor etc. (nr.)	13										1								1		
15	Publicații (nr.)	38	1					2		1						1		2	1	1		
16	Emisiuni radio și televiziune (nr.)	14	1		1		1	0		0		1										
17	Procese-verbale prezentate judecătorei și altor organe (nr.)	3					1								2							
18	Participarea în comisii de lucru (nr.)	5																		1		
19	Participarea în comisii pentru alegerea loturilor (nr.)	1																				
20	Participarea în comisii de receptie obiectivelor (nr.)	2					2															
21	Coordonarea proiectelor de lucru (nr.)	1					1															
22	Examinarea plingerilor și semnalelor (nr.)	71		2	2		1	4		12	9	4		1					2			1

Nr.crit.	Denumirea criteriilor	Hîncești	Ialoveni	Aparatul IES	Leova	Nisporeni	Ocnîța	Orhei	Rezina	Rîșcani	Sîngerei	Soroca	Strașeni	Șoldănești	Ștefan Vodă	Taracia	Telenești	Ungheni
23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
1	Întreprinderi (obiecte) inspectate (nr.)	57	78	1	107	41	34	29	4	48	27	44	61	19	13	47	27	34
2	Procese verbale întocmite (nr.)	46	73	1	22	60	14	9	34	14	28	38	13	74	7	13	35	2
3	Amenzi aplicate de către șeful AE /EI(lei)	13700	22600	200	20200	11000	9400	2200	12800	9400	15600	16000	20800	3000	6400	12200	1800	2200
4	Amenzi încasate de către șeful AE/EI(lei)	7050	11300	100	10300	5100	3700	100	9400	4800	7800	8200	10400	1500	3500	6100	900	1100
5	Numărul contravențiilor (persoane)	46	73	1	22	60	14	9	34	14	28	38	13	74	7	13	35	2
6	Acțiuni înaintate (lei)		144			200				1275		750						
7	Acțiuni satisfăcute (lei)		144			100				1275		750						
8	Amenzi aplicate de judecătorii și alte organe (lei)																	
9	Amenzi încasate de la judecătorii și alte organe (lei)																	
10	Materiale prezentate procuraturii (nr.)																	
11	Au fost prevenite aruncări de toxine, pesticide, îngrășăminte minerale, dejecții animale																12	

23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
24	Materiale pregătite pentru organele ierarhic superioare	7	3	7	1		3	1						3		1	2	1
25	Proiecte de execuție acordate							4										
26	Examinarea normelor de emisii ELA (nr.)	1	1	479	4						5		3			17		
27	Acordarea inventarelor de emisii, normelor ELA (nr.)	1	1	479	4					5	1		3					
28	Examinarea materialelor privind autorizarea emisiilor (nr.)	4	16	803	8	2	4			5	10	1	61		7		1	9
29	Eliberarea autorizațiilor de emisii în aer atmosferic (nr.)	4	4	803	4	2	4		1	5		1	3		0			2
30	Servicii prestate acordate (lei)	7948	2003	165081	6043	14500	1656		4423	8048				580	5143	7079	720	
31	Servicii prestate achitate (lei)	7575	2003	131543	4727	14500	1656	372	4423	6835				580	6655	7079	720	
32	Coordonarea rapoartelor statistice	130	43		55			52	6	43	9	32	114		66	101		21
33	Coordonarea planurilor de măsuri	12			9	24	2				5		6					24
34	Mărima plății pentru poluarea mediului calculată, verificată (lei)	23085	16152		29196	14064	9059	34365	203493	22558	42664			21980	4500	13614	31143	45230
35	Mărima plății pentru poluarea mediului achitată de poluatori (lei)	18784	16152		28527	14064	10271	34048	203493	21413	42664			20301	4488	25304	31242	45230

Activitatea Inspectoratului Ecologic de Stat pentru anul 2011, (FLORA-FAUNA).

Nr.crit.	Denumirea criteriilor	TOTAL	Arenii Noi	Bălți	Basarabasca	Briceni	Cahul	Calărași	Canemir	Căușeni	Chișinău	Cimișlia	Comrat	Criuleni	Dondușeni	Dubăsari	Drochia	Edineț	Fălăești	Florești	Glodeni
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	Întreprinderi (obiecte) inspectate (nr.)	5202	98	340	57	163	132	49	40	218	606	89	141	153	211	40	63	54	134	89	174
2	Procese verbale întocmite (nr.)	1619	45	82	14	22	28	37	30	97	29	13	14	29	47	8	38	32	7	20	23
3	Amenzi aplicate de către șeful AE /IE(lei)	1643010	35300	55800	15200	21800	36280	49200	30900	74700	40000	25000	46200	54500	37000	17300	33000	22700	48100	32700	43700
4	Amenzi încasate de către șeful AE/IE (lei)	774053	16250	19668	4800	11400	16940	24150	19900	31600	21000	9050	35300	28050	16700	6250	14800	10450	24200	12250	21850
5	Numărul contravențiilor (persoane)	1619	45	82	14	22	28	37	30	97	29	13	14	29	47	8	38	32	7	20	23
6	Acțiuni înaintate (lei)	717045	9351	7428	4354	16144	15748	3176	8747	19244	30744	5780	16746		20628	7642	31680	9568	40400	9578	2214
7	Acțiuni satisfăcute (lei)	377887	8671	4427	4354	16144	13877	3175	2349	9462	6384	1426	14807		17814	1206		1072	40400	9084	1134
8	Amenzi aplicate de judecătoria și alte organe (lei)	8300					3000								5000	300					
9	Amenzi încasate de la judecătoria și alte organe (lei)	1150													1000	150					
10	Materiale prezentate procuraturii (nr.)	16									3				3					1	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
11	Materiale prezentate judecătoriai economice (nr.)	4									3										
12	Au fost prevenite aruncări de toxine, insecticide, îngrășăminte minerale, dejecții animale	6								6											
13	Obiecte construite fără avizul expertizei ecologice	1																			
14	Obiecte controlate în comun cu specialiștii AE/IE	23				1					1			1		1				1	
15	Organizarea seminar., conferinț., expedițiilor etc. (nr.)	19			4						4										
16	Publicații (nr.)	48	2	2		2				1		2		1						3	
17	Emisiuni radio și televiziune (nr.)	44	1	2	3	1	5			5		4					7		1	1	
18	Procese-verbale prezentate judecătoriai și altor organe (nr)	29					3								16						
19	Participarea în comisii de lucru (nr.)	84					4					1								1	
20	Participarea în comisii pentru alegerea loturilor (nr.)	4										1									

Nr.crit.	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	42
Denumirea criteriilor	Hințești	Ialoveni	Aparatul IES	Leova	Nisporeni	Ocnitza	Orhei	Rezina	Rișcani	Singerei	Soroca	Sărășeni	Șoldănești	Ștefan Vodă	Taracia	Telenești	Ungheni		
1	Întreprinderi (obiecte) inspectate (nr.)	182	375	109	96	126	84	87	230	73	146	136	78	145	91	100	185		
2	Procese verbale întocmite (nr.)	14	27	121	40	46	43	45	53	12	63	68	101	54	31	27	121		
3	Amenzi aplicate de către șeful AE /EI/(lei)	25000	46500	144900	26100	39000	114300	26800	23700	31800	67000	64900	54000	47020	16700	17310	122100		
4	Amenzi încasate de către șeful AE/EI (lei)	11450	18850	59850	12700	18450	45850	12800	11300	15900	33950	31750	26200	22140	8750	8655	62900		
5	Numărul contravențiilor (persoane)	14	27	121	40	46	43	45	53	12	63	68	101	54	31	27	121		
6	Acțiuni înaintate (lei)	6879	5398	304923	12977	9286	16378	4272	6391	8566	3581	7591	2577	30347	3999	2609	9800		
7	Acțiuni satisfăcute (lei)	1831	4398	121263	5939	3328	16393	441	4771	1382	3581	4583	2577	26120	3999	2609	7736		
8	Amenzi aplicate de judecătorii și alte organe (lei)																		
9	Amenzi încasate de la judecătorii și alte organe (lei)																		
10	Materiale prezentate procuraturii (nr.)			3		1		1	1					2	1				

23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	42
22	Coordonarea proiectelor de lucru (nr.)							4		1								
23	Examinarea plîngerilor și semnalelor (nr.)	14		56	2	44	39	33	29	7	1	25		19	9	1	17	7
24	Consultații și ajutor metodici (nr.)	40		27	2	68	44	14			7	29		24	3	45	33	2
25	Raiduri de anti-braconaj (nr.)	10	12	38	21	85	98	23	22	55	27	36	41		49	24	49	69
26	S-au confiscat arme de vânătoare, scule			11				1			1							9
27	Materiale pregătite pentru organele ierarhic superioare	17	3	31	5		11	28		4		4		2		5	5	10
28	Proiecte de execuție acordate											2						
29	Examinarea materialelor privind autorizările de tăieri	67	28	173	19	4	21	41	44	56	38	17	59	30	39	27	21	84
30	Eliberarea autorizațiilor de tăieri	62	28	167	23	11	15	41	36	56	27	9	24	30	30	27	21	59
31	Servicii prestate acordate (lei)	1226	30842		1682	7966	9330			20548					25803	2235	5390	
32	Servicii prestate achitate (lei)	813	30842		612	7966	9330			19584					27872	2235	5390	
33	Coordonarea planurilor de măsuri						2									2		

Activitatea Inspectoratului Ecologic de Stat pentru anul 2011, (CHIMIE).

Nr.crit.	Denumirea criteriilor	TOTAL																			
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	Întreprinderi (obiecte) inspectate (nr.)	658		2	4	79	0	0	3	27	2	34	2	17	42	1	21	11	59	20	46
2	Procese verbale întocmite (nr.)	13													1						
3	Amenzi aplicate de către șeful AE /IEI(lei)	4000													1000						
4	Amenzi încasate de către șeful AE/IE (lei)	2000													500						
5	Numărul contravențiilor (persoane)	13													1						
6	Amenzi aplicate de judecătorii și alte organe (lei)	1200																			
7	Amenzi încasate de la judecătorii și alte organe (lei)	0																			
8	Materiale prezentate procuraturii (nr.)	7																		1	
9	Au fost prevenite aruncări de toxine, pesticide, îngrășăminte minerale, dejecții animale	6														1					
10	Pașaportizarea unităților industr. și agricole	238													35			62		20	51
11	Obiecte controlate în comun cu specialiștii AE /IE	7																			
12	Organizarea seminar., conferinț., expedițiilor etc. (nr.)	3																1			
13	Publicații (nr.)	7																			
14	Emisiuni radio și televiziune (nr.)	8																			
15	Procese-verbale prezentate judecătoriei și altor organe (nr)	5																			

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
16	Participarea în comisii de lucru (nr.)	63				44															
17	Coordonarea proiectelor de lucru (nr.)	250																			1
18	Examinarea pîngerilor și semnalelor (nr.)	45			2		4								5						
19	Consultații și ajutor metodic (nr.)	152	10		4	17	36	1											6		
20	Materiale pregătite pentru organele ierarhic superioare	20					4					3								1	
21	Servicii prestate acordate (lei)	104685			812	12725			246			12295		2766				23553	10604		9371
22	Servicii prestate achitate (lei)	97712			812	12725			246			10805		2766				23182	10604		8510
23	Coordonarea rapoartelor statistice	84	77																		
24	Coordonarea planurilor de măsuri	12																			
25	Mărirea plății pentru poluarea mediului calculată, verificată (lei)	6																			
26	Mărirea plății pentru poluarea mediului achitată de poluatori (lei)	6																			

Continuare la Anexa nr.9

Nr.crit.	Denumirea criteriilor	Hîncești	Ialoveni	Aparatul IES	Leova	Nisporeni	Ocnîța	Orhei	Rezina	Rișcani	Sîngerei	Soroca	Strașeni	Șoldănești	Ștefan Vodă	Taraclia	Telenești	Ungheeni
23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	35	36	37	38	39	40	41	42
1	Întreprinderi (obiecte) inspectate (nr.)	14		1		2	42	1	30	30	15	56	51	10	5	6	6	19
2	Procese verbale întocmite (nr.)	1					4		2			4				1		
3	Amenzi aplicate de către șeful AE /IEI(-lei)	1000										1000				1000		
4	Amenzi încasate de către șeful AE/IE (lei)	500										500				500		
5	Numărul contravențiilor (persoane)	1					4		2			4				1		
6	Amenzi aplicate de judecătorii și alte organe (lei)								1000			200						
7	Amenzi încasate de la judecătorii și alte organe (lei)																	

Activitatea Inspectoratului Ecologic de Stat pentru anul 2011, (DESEURI).

Nr.crit.	Denumirea criteriilor	TOTAL	Anenii Noi	Bălți	Basarabasca	Briceni	Cahul	Calărași	Cantemir	Căușeni	Chișinău	Cimișlia	Comrat	Criuleni	Dondușeni	Dubăsari	Drochia	Edineț	Fălești	Florești	Glodeni
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	Întreprinderi (obiecte) inspectate (nr.)	2231	25	183	8	40	65	38	20	71	403	19	53	46	86	17	83	21	39	23	43
2	Procese verbale întocmite (nr.)	2131	23	40	3	23	3	22	53	51	71	14	78	167	33	46	39	28	268	37	39
3	Amenzi aplicate de către șeful AE /IE(lei)	852970	23200	28200	2000	8800	1600	13800	6000	11000	116200	8800	27950	43800	15400	4400	29800	14200	89800	6200	3800
4	Amenzi încasate de către șeful AE/IE (lei)	404451	12600	13000	1000	4400	350	6100	3000	5900	56000	4000	15350	24800	7200	2100	10500	5385	43300	3100	1900
5	Numărul contraveniențelor (persoane)	2131	23	40	3	23	3	22	53	51	71	14	78	167	33	46	39	28	268	37	39
6	Acțiuni înaintate (lei)	316																		100	
7	Acțiuni satisfăcute (lei)	316																		100	
8	Amenzi aplicate de judecătorii și alte organe (lei)	59200		3000		800			3600	10400			21600	14000	1200	2400					1200
9	Amenzi încasate de la judecătorii și alte organe (lei)	6600		1000					1800					2000	600	1200					
10	Materiale prezentate procuraturii (nr.)	7			1																
11	Au fost prevenite aruncări de toxine, pesticide, îngrășăminte minerale, dejecții animale	160			1					29	0					1					
12	Obiecte controlate în comun cu specialiștii AE /IE	24	2								1										

Activitatea Inspectoratului Ecologic de Stat pentru anul 2011, (COMPLEXE).

Nr.crit.	Denumirea criteriilor	TOTAL	Aneii Noi	Băiți	Basarabasca	Briceni	Cahul	Călărași	Cantemir	Căușeni	Chișinău	Cimișlia	Comrat	Criuleni	Dondușeni	Dubăsari	Drochia	Edineț	Fălești	Foresti	Glodeni
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	Întreprinderi (obiecte) inspectate (nr.)	2316	46		34	90	6	78	35		530	60		74	11	88	106	68	73		
2	Procese verbale întocmite (nr.)	259	10				5				64	3	20	5		4	23	3	3		3
3	Amenzi aplicate de către șeful AE /IEI(lei)	344000	25600				8200				88300	600	10000	9800			12800	18100	9000		7000
4	Amenzi încasate de către șeful AE/IE (lei)	150650	13750				4100				36850	300	10000	4600			900	9050	4500		
5	Numărul contravenienților (persoane)	259	10				5				64	3	20	5			4	23	3		3
6	Amenzi aplicate de judecătorii și alte organe (lei)	4300									1000										
7	Amenzi încasate de la judecătorii și alte organe (lei)	0																			
8	Materiale prezentate procuraturii (nr.)	63		8	2				1		8					2			4	1	
9	Materiale prezentate judecătoriei economice (nr.)	1									1										
10	Au fost prevenite aruncări de toxine, pesticide, îngrășăminte minerale, dejecții animale	4			2																
11	Obiecte construite fără avizul expertizei ecologice	38					2				8	2					1	8	1		1
12	Pașaportizarea unităților industr. și agricole	27																			
13	Obiecte controlate în comun cu specialiștii AE /IE	49			5						13							3			6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
32	Coordonarea rapoartelor statistice	884	95							39	232	21			231		2	3		10	
33	Coordonarea planurilor de măsuri	725	8								333			1	32	1		4	9	37	
34	Suspendarea activității de producere (cazuri)	11	1								9										
35	Mărirea plății pentru poluarea mediului calculată, verificată (lei)	4399776	460142		13987			1570			2633264		302000		371201						
36	Mărirea plății pentru poluarea mediului achitată de poluatori (lei)	4782593	610200		13987			1570			2799085		302000		349435						
37	Suma transferurilor de catre beneficiari in bugetul de Stat pentru efectuarea expertizei ecologice (lei)	607722	20484	46899		360				360	58320	3402		22808	1800	1998			4302		

Continuare la Anexa nr.11

Nr.crit.	Denumirea criteriilor	Hincești	Ialoveni	Aparatul IES	Leova	Nisporeni	Ocnîța	Orhei	Rezina	Rișcani	Singerei	Soroca	Strașeni	Soldănești	Ștefan Vodă	Taraclia	Telenești	Ungheni
23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
1	Întreprinderi (obiecte) inspectate (nr.)	10	106	2		14	123	169	56	99	69	62	68	57		5	77	100
2	Procese verbale întocmite (nr.)	1	21	15	4	12	3	14	9	14	4	2	11	2				7
3	Amenzi aplicate de către șeful AE /IEI(lei)	600	31200	56000	2400	2400	1800	7800	6000	19200	1400	6000	7800	800				11200
4	Amenzi încasate de către șeful AE/IE (lei)	300	13600	20000	1200	1200	400	3900	3000	9600	700	3000	4200	400				5100
5	Numărul contraveniențelor (persoane)	1	21	15	4	12	3	14	9	14	4	2	11	2				7

23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
22	Examinarea și coordonarea pașapoartelor ecologice (nr.)									5								
23	Coordonarea proiectelor de lucru (nr.)	22	22				5									2		
24	Examinarea plingerilor și semnalelor (nr.)	5	3	49			3	7	1	2	1	18	46	1	5			8
25	Consultații și ajutor metodic (nr.)	86	0	91	4	19	24		14		35	103	176		12	25	23	26
26	S-au confiscat arme de vânătoare, scule												5					
27	Material pregătite pentru organele ierarhic superioare	68	2	46	2		173	112	30	9	1	168	39	39	8	144	11	72
28	Proiecte de execuție acordate		22	233	2		4	22		2		3	12	28		2		
29	Proiecte de execuție avizate negativ			2														
30	Servicii prestate acordate (lei)	33408	17264	33538		6857	19958	15687	2484	39126		141163	74927	14728		3217	20524	58805
31	Servicii prestate achitate (lei)	39956	17264	33538		6857	19958	15567	2484	36214		141536	67352	12660		3217	20524	58805
32	Coordonarea rapoartelor statistice	65	8				1	4		36		35						19
33	Coordonarea planurilor de măsuri		62				2	39	12	15	27	95				3		
34	Suspendarea activității de producere (cazuri)						1											
35	Mărirea plății pentru poluarea mediului cal-culată, verificată (lei)											331830	285782					
36	Mărirea plății pentru poluarea mediului achitată de poluatori (lei)											420534	285782					
37	Suma transferurilor de catre beneficiari in bugetul de Stat pentru efectuarea expertizei ecologice (lei)		16218	398739				12060		5428		6606	7938					

BIBLIOGRAFIE.

Capitolul I.

1. Legea 1515 din 16.09.1993 privind protecția mediului înconjurător.
2. Legea 436/28.12.2006 privind administrația publică locală.
3. Hotărârea Guvernului 77 din 30.01.2004 cu privire la aprobarea structurii și Regulamentului Inspectoratului Ecologic de Stat.
4. Raportul IES cu privire la executarea măsurilor de implementare a Programului de Activitate a Guvernului „Integrare Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare, 2011-2014” pentru anul 2011.

Capitolul II.

1. Legea nr.1515-XII din 16.06.93 privind protecția mediului înconjurător.
2. Legea nr. 851-XIII din 29.05.1996 privind expertiza ecologică și evaluarea impactului asupra mediului înconjurător .
3. Hotărârea Guvernului nr. 1141 din 10.10.2008 cu privire la Regulamentul privind condițiile de evacuare a apelor uzate urbane în receptorii naturali.
4. Ordinul Ministerului nr.110 din 17.12.2010 cu privire la aplicarea Instrucțiunii privind încadrarea întreprinderilor în categorii după nivelul de impact asupra aerului atmosferic.
5. Ordinul MECDT nr.188 din 10.09.02 cu privire la aprobarea Instrucțiunii despre ordinea de organizare și efectuare a expertizei ecologice de stat.

Capitolul III.

1. Legea nr.1422 din 17.12.2011 privind protecția aerului atmosferic.
2. Legea nr.1515-XII din 16.06.93 privind protecția mediului înconjurător.
3. Ordinul Ministrului Mediului nr. 110 din 17.12.2010 cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind încadrarea întreprinderilor în categorii după nivelul de impact asupra aerului atmosferic.
4. Registrul de stat al transporturilor în profil administrativ-teritorial.

Capitolul IV.

1. Legea nr. 1515-XII din 16.06.1993 privind protecția mediului înconjurător .
2. Legea nr. 1532-XII din 22.06.1993 Codul Apelor.
3. Legea nr. 828 din 25.12.1991 Codul Funciar.
4. Legea nr. 851-XIII din 29.05.1996 privind expertiza ecologică și evaluarea impactului asupra mediului înconjurător .
5. Legea nr. 149-XVI din 08.06.2006 privind fondul piscicol, pescuit și piscicultura.
6. Legea nr. 91-XII din 05.04.2007 privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor.
7. Legea nr. 440-XIII din 27.04.1995 cu privire la zonele și fișiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă.
8. Legea nr. 272 din 10.02.1999 cu privire la apa potabilă.
9. Legea nr. 171 din 09.07.2010 cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigație.
10. Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 325-XV din 18.07.2003 privind aprobarea Concepției politicii naționale în domeniul resurselor de apă.
11. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 662 din 13.06.2007 pentru aprobarea Strategiei de aprovizionare cu apă și canalizare a localităților.
12. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 51 din 16.01.2007 cu privire la unele măsuri de ameliorare a activității ramurii piscicole și de reglementare a modului de utilizare a iazurilor.
13. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 32 din 16.01.2001 cu privire la măsurile de stabilire a zonelor și fișiilor riverane de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă.
14. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 37 din 16.01.2002 cu privire la utilizarea sistemelor de irigare nerentabile și nefinalizate.
15. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 746 din 03.11.1995 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la digurile de stat - antiiviitură din Republica Moldova.

16. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 747 din 03.11.1995 cu privire la modul de elaborare și aprobare a schemelor de utilizare în complex și protecție a apelor.
23. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 853 din 14.09.1999 cu privire la deschiderea traficului rutier internațional pe barajul Nodului Hidrotehnic Costești - Stîncă de pe râul Prut.
17. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 1030 din 13.10.2000 cu privire la aprobarea Schemei de protecție a localităților din Republica Moldova împotriva inundațiilor.
18. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 1202 din 08.11.2001 cu privire unele măsuri pentru reglementarea utilizării bazinelor acvatice.
19. Hotărîrea Guvernului nr.410 din 25.05.2010 „Cu privire la transmiterea unor obiective acvatice și a unei întreprinderi de stat din gestiune Agenției „Moldsilva”.
20. Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României pentru protecția și utilizarea durabilă a apelor Prutului și Dunării semnat la Chișinău la 28 iunie 2010.
21. Directiva europeană 2000/60/CE din 23.10.2000.
22. Directiva europeană 2007/60/CE din 23.10.2007.

Capitolul V.

1. Legea nr.1515 / XII din 16.06.93 privind protecția mediului înconjurător.
2. Legea nr.828 din 25.12.91 Codul funciar.
3. Hotărîrea Guvernului nr.1451 din 24.12.2007 privind Regulamentul cu privire la modul de atribuire, modificare a destinației și schimbul terenurilor.
4. Cadastrul funciar al Republicii Moldova de la 1 ianuarie 2012.

Capitolul VI.

1. Legea nr.3-XVI din 02.02.2009 Codul subsolului.
2. Hotărîrea Guvernului nr.570 din 11.09.2009 privind mineralele utile de importanță națională.
3. Hotărîrea Guvernului nr. 646 din 20.07.2010 cu privire la aprobarea listei substanțelor minerale utile.
4. Hotărîrea Guvernului nr. 1003 din 23.10.2010 cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului informațional automatizat „Registrul geologic de Stat”.

Capitolul VII.

1. Legea nr. 239-XVI din 08.11.2007 cu privire la regnul vegetal.
2. Legea nr. 887 din 21.06.1996 Codul silvic .
3. Legea privind fondul ariilor naturale protejate de stat, nr. 1538 din 25.02.1998.
4. Legea cu privire la zonele și fâșiile de protecție a apelor, râurilor și bazinelor de apă.
5. Legea regnului animal.
6. Hotărîrea Guvernului nr.27 din 19.01.2004 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la autorizarea tăierilor în fondul forestier și vegetației forestiere din afara fondului forestier.

Capitolul VIII.

1. Legea nr.1515-XII din 16.06.1993 privind protecția mediului înconjurător;
2. Legea nr.803-XIV din 11.02.2000 privind securitatea industrială a obiectelor industriale periculoase;
3. Legea nr.1347-XIII din 09.10.1997 privind deșeurile de producție și menajere;
4. Legea nr.787-XIII din 26.03.1996 cu privire la resursele materiale secundare;
5. Legea nr.1236-XIII din 03.07.1997 cu privire la regimul produselor și substanțelor nocive;
6. Legea nr.1018-XV din 25.04.2002 pentru ratificarea Protocolului privind Poluanții Organici Persistenti și a Protocolului privind metalele grele.
7. Hotărîrea Parlamentului nr.1599 din 10.03.1998 privind ratificarea Convenției de la Basel privind transportarea transfrontieră a deșeurilor și eliminarea acestora;

Capitolul IX.

1. Legea nr.1515-XII din 16.06.1993 privind protecția mediului înconjurător;
2. Hotărîrea Guvernului 77 din 30.01.2004 cu privire la aprobarea structurii și Regulamentului Inspectoratului Ecologic de Stat.

3. Decizia nr.95 din 16.10.2009 a Centrului de Acreditare în domeniul Evaluării Conformității Produselor (CAECP) din Republica Moldova.
4. Ordinul IES nr.18 din 21.03.2006 cu privire la acordarea asistenței analitice Inspekțiilor Ecologice.
5. Rapoartele de activitate a CIE AE Chișinău, Bălți, Cahul pentru anul 2011.

Capitolul X.

1. Lege nr.218 – XVI din 24.10.2008 Codul Contravențional al Republicii Moldova.
2. Legea nr.1515 / XII din 16.06.93 privind protecția mediului înconjurător.
3. Hotărârea Guvernului 77 din 30.01.2004 cu privire la aprobarea structurii și Regulamentului Inspectoratului Ecologic de Stat.

Capitolul XI.

1. Legea nr.1540-XIII din 25 februarie 1998 privind plata pentru poluarea mediului;
2. Legea nr.1515-XII din 16 iunie 1993 privind protecția mediului înconjurător;
3. Legea nr.1539-XIII din 25 februarie 1998 pentru modificarea și completarea Legii privind protecția mediului înconjurător;
4. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.988 din 21.09.98 despre aprobarea Regulamentului privind fondurile ecologice ;
5. Ghidul solicitantului de proiect privind finanțarea măsurilor de protecție a mediului, www.mediu.gov.md, Fondul Ecologic Național;
6. Regulamentul cu privire la mijloacele speciale bănești obținute de la prestarea serviciilor contra plată de către Inspectoratul Ecologic de Stat și subdiviziunile sale, aprobat prin ordinul ministrului mediului și amenajării teritoriului din 20 iunie 2000;
7. Instrucțiunea privind plata pentru poluarea Mediului în Republica Moldova.

Capitolul XII.

1. Legea nr.158-XVI din 04 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.
2. Hotărârea Guvernului nr.201 din 11 martie 2009 privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.158-XVI din 4 iulie 2008;

Capitolul XIII.

1. Hotărârea Guvernului Nr. 678 din 06.06.2008 cu privire la Concursul Național „Cea mai modernă, mai salubă și amenajată localitate”.
2. Ordinul Ministerului Mediului Nr.10 din 11.03.2009 cu privire la instituirea Concursului Național „Rîu curat de la sat la sat”.
3. Indicația Guvernului Republicii Moldova Nr.1469-1200/3 din 18.10.2011 privind desfășurarea lucrărilor de înverzire a plaiului în perioada de toamnă a anului 2011 și Planului de acțiuni dedicate Zilei Naționale de înverzire a Plaiului „Un arbore pentru dăinuirea noastră.”

Capitolul XIV.

1. Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova „Integrarea europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare, 2011-2014” (compartimentul – Protecția mediului).
2. Planul de activitate al Ministerului Mediului pentru anul 2012.

Capitolul XV.

4. Legea nr.1515 / XII din 16.06.93 privind protecția mediului înconjurător.
5. Hotărârea Guvernului 77 din 30.01.2004 cu privire la aprobarea structurii și Regulamentului Inspectoratului Ecologic de Stat.

ABREVIERI

AE/IE	-	Agenții Ecologice / Inspectii Ecologice
AFSA	-	Autorizații de folosință specială a apei
BNS	-	Biroul Național de Statistică
CBO ₅	-	Consumul biologic de oxigen
CCO	-	Consumul chimic de oxigen
CET	-	Centrale electro-termice
CIE	-	Centru de Investigații Ecologice
CMA	-	Concentrația maximă admisibilă
DLA	-	Deversări limitat admisibile
DMS	-	Deșeuri menajere solide
DP	-	Documentație de proiect
ELA	-	Emisii limitat admisibile
IES	-	Inspectoratul Ecologic de Stat
MM	-	Ministerul Mediului
POP	-	Poluanți organici persistenti
SEB	-	Stație de epurare biologică
SVPM	-	Societatea Vânătorilor și Pescarilor din Moldova
ST	-	Structuri teritoriale
UA	-	Utilizatori de apă